Poarta Timpului
Robert Silverberg si Bill Fawcett

La început a fost ideea: ce-ar fi dacă unele personalităţi istorice ar putea fi resuscitate prin procedee electronice în interiorul unităţilor generatoare^ ale supercomputerelor? Se propunea pentru început ca aceste entităţi să ofere informaţii utile despre structura personalităţii în secolele precedente, ele devenind istorii cazuale aflate îa îndemâna psiho-istoricilor pentru cercetare şi experimentare. Ulterior, fireşte, speculaţiile au devenit din ce în ce mai îndrăzneţe. Personalităţile ar putea fi calificate tensorial2 în interiorul 'imaginilor holografice ale corpurilor care le-au aparţinut, oferind un simulacru al marelui om pentru un studiu aprofundat şi poate şi pentru consultări. Ce-ar fi să poţi discuta problemele guvernării cu Thomas Jefferson, aspecte ale teoriei economice cu John Kenneth Galbraith sau filosofie cu însuşi Kant? într-adevăr, la început concepţia era pură, teoria era nealterată. La început...

1 Unităţile generatoare sunt ansambluri de funcţii care generează sistemul din resurse proprii şj resurse externe (n. tiad.j.
. ' Tensorul este un vector de transformări ale spatiilor multidimensionale (n. Trad.).

INTRODUCEM UN SOLDAT. APOI: _ÎNCĂ UN SOLDAT_

Robert Silverberg

Anul2130
S-AR PUTEA ca acesta să fíe raiul. Cu siguranţă nu era Spania şi se îndoia că ar putea fi Peru! Părea că 'el însuşi pluteşte suspendat undeva între nimic şi nimic. Departe, deasupra, tremura un cer auriu, iar dedesubt se întindea o mare de ceaţă în fierbere. Privind în jos îşi desluşi picioarele atârnându-i ca nişte jucării deasupra unui abis insondabil la vederea căruia simţi nevoia să vomite, însă nu exista nimic în el care ar fi putut

fi vomat. Era deşert. Era făcut din aer. Până şi vechea lui durere de la genunchi dispăruse la fel ca şi senzaţia surdă şi permanentă de arsură din muşchiul braţului drept, acolo unde îl nimerise mica săgeată indiană cu mult timp în urmă, pe malul acelei insule a perlelor, în susul fluviului Panama.
Era de parcă s-ar fi născut din nou, la vârsta de şaizeci de ani, însă eliberat de toată suferinţa pe care o îndurase corpul său şi de toate nenumăratele răni acumulate; eliberat, s-ar fi putut spune, de însuşi trupul lui.
- Gonzalo? chemă el. Hernando!
Ecouri confuze, ca venite din vis îi răspunseră, după care se aşternu liniştea.
- Sfântă Fecioară, oi fi murit?
Nu. hotărât, nu. Niciodată nu fusese capabil să-şi închipuie moartea. Să fie ca un sfârşit al tuturor zbaterilor? Un loc în care totul este nemişcat? Sau un gol imens, o prăpastie fără fund? Să fie acesta un loc al morţii? N-avea cum să ştie. Ar fi trebuit să-i întrebe pe sfinţii părinţi despre toate acestea.
2
- Băiete, unde suri preoţii mei? Băiete!
Se uită împrejur după paj. Dar tot ce putu zări fură rotocoale orbitoare de lumină răsucindu-se la infinit în toate direcţiile. Priveliştea era frumoasă dar cutremurătoare. îi era greu să nege faptul că era mort, acum, când se vedea plutind în tărâmul acesta de aer şi lumină. Murise şi se ridicase la ceruri. Acesta era raiul, da, chiar aşa! Ce altceva putea fi decât raiul?
Aşadar, era adevărat că dacă te împărtăşeai şi îl primeai în tine pe Domnul Isus şi îl serveai cu credinţă, erai absolvit de păcate; iertat şi purificat. Se gândise şi înainte la mântuire. Dar acum nu se simţea deloc gata de moarte. Numai gândul la ea îl îmbolnăvea de furie. Mai erau atâtea pe lume de făcut! Şi nici măcar nu-şi amintea să fi fost vreo clipă bolnav. îşi cercetă tot trupul căutând urme de răni. Absolut nici una! Nicăieri! Straniu... îşi mai aruncă o dată privirile împrejur: era singur. Nu se zărea nici ţipenie, nici pajul lui, nici fratele lui sau măcar De Soto, nici preoţii şi nici nimeni altcineva.
-Frate Marcos! Frate Vincente! Mă auziţi? Lua-v-ar naiba, pe unde-mi umblaţi? Maică Sfântă! Născătoare de Dumnezeu, binecuvântată între femei! Dracu să te ia, frate Vincente, spune-mi, explică-mi...!

Vocea lui îi suna tare anapoda: prea groasă, prea cavernoasă, de parcă ar fi fost vocea unui străin. Cuvintele se împleticeau în gură şi îi ieşeau de pe buze schimonosite şi deformate? de parcă nu mai era spaniola curgătoare şi dulce din Estremadura, ci o limbă ciudată şi pocită, de mai mare ruşinea. Accentul pe care îi era dat să-1 audă era mai degrabă asemănător cu bâiguiala snoabă a celor din Madrid sau bâlbâială repezită care se vorbea în Barcelona. Ce mai, vorbea aproape ca un portughez, într-atât de grosolană şi de caraghioasă îi era vorbirea.
încet şi cu grijă, rosti:
- Sunt guvernator şi căpitan-general al Noii Castilii…
Dar cuvintele nu ieşiră deloc mai clare, ci ca un sâsâit ridicol.
-… al provinciilor Adelantado, … Alguacil Major, … Marchiz de la Conquista...
Ciudăţenia pronunţiei lui părea o batjocură la adresa propriilor sale titluri nobiliare. Parcă ar fi avut limba legată. îşi simţi porii asaltaţi de un val de sudoare provocat de efortul de a pronunţa corect. însă, când îşi duse mâna la frunte ca să şteargă picăturile de transpiraţie înainte ca ele să i se prelingă în ochi,

descoperi că pielea era uscată şi că nici măcar nu era sigur dacă îşi simţea propria tâmplă la pipăit. Trase adânc aer în piept.
-Eu sunt Francisco Pizarro! urlă din răsputeri, lăsând cuvintele să ţâşnească disperat din gâtul lui precum un şuvoi care erupe printr-un zăgaz dărăpănat.
Ecoul se întoarse din adâncuri, batjocoritor, răsunător:
- Fraaanciiiscooo Piiizaaarroooo…
Până şi numele! Chiar şi numele lui părea îngăimat de un idiot.
- Dumnezeule mare, cu toţi sfinţii şi îngerii!
Un nou şuvoi bolborosit de cuvinte. Nimic nu îi mai ieşea aşa cum ar fi trebuit. Nu fusese niciodată un măiestrit al scrisului sau al cititului, dar acum se părea că până şi vorbirea cea adevărată îi era luată. începu să se întrebe dacă nu cumva greşise când crezuse că acesta era raiul, răsplata supremă. Un blestem îi stătea pe limbă; diavolul probabil i-1 înţepenise între fălci. Atunci, să fie acesta iadul? Un loc neasemuit de frumos, dar totuşi iadul!
Se scutură ca de un coşmar. Rai sau iad, puţin mai conta, începuse treptat să se liniştească, pregătit să accepte şi să înfrunte adevărul. Ştia - învăţase aceasta demult-că nu avea

nimic de câştigat dacă se'pierdea cu firea în faţa tuturor situaţiilor pe care nu le putea schimba sau în momentele când simţea frica de necunoscut. Ştia doar că se găsea aici - indiferent ce ar fi însemnat acel „aici" - şi că trebuia să-şi găsească un loc al său, altul decât oaza aceasta în care atârna suspendat în gol. Mai trecuse şi altădată prin iaduri, mici locuri de coşmar, iaduri de pe Pământ. Iaduri ca acea insulă blestemată şi golaşă numită Gallo, pe care soarele te prăjea în propria-ţi piele şi nu exista nici un /el de hrană în afară de crabii cu gust de excremente de câine. Sau ca nenorocita aceea de mlaştină de la gurile lui Rio Biru, unde ploaia se revărsa ca o maree neîntreruptă, iar copacii se aplecau şi se întindeau să te apuce şi să te taie ca săbiile. Locuri blestemate ca acei munţi pe care îi linversase cu armata sa, unde zăpada era atât de rece încât părea că le arde şi aerul îţi intra în plămâni ca un pumnal, cu fiecare respiraţie. Ieşise el cu bine din toate aceste încercări, mai rele decât cea prin care trecea acum. Aici nu exista nici durere, nici pericol. în locul acesta nu se zărea decât o lumină liniştitoare şi absenţa ciudată a oricărei senzaţii neplăcute. O porni înainte.

4

Păşea pe aer! „Ia te uită, gândi, merg pe aer!" După eare repetă cu voce tare:

- Păşesc pe aer! trâmbiţă şi râse Ia auzul felului în care pronunţase cuvintele. Sfinte! Să păşeşti pe aer!... Dar la urma urmei, de ce nu? Sunt doar Pizarro!

îşi strigă numele cu toată puterea:

- Pizarro! Pizarro! şi aşteptă ca ecoul să i-1 aducă înapoi.

- Piiizaaarrooo... Piizaaarrooo... Râse. Şi continuă să meargă.

Tanner stătea aplecat înainte, în sfera sclipitoare care era laboratorul de creaţie de la etajul al nouălea, şi se uita la mica figurină din centrul holotancului, care păşea cu înfumurare. Lew Richardson, ghemuit în spatele lui, cu mâinile afundate în mănuşile furnizoare de date, gata oricând să introducă instrucţiuni în reţeaua de permutări, părea că nici nu mai respiră,' de fapt, părea pur şi simplu că face parte integrantă din reţea.

Era stilul lui Richardson, gândi Tanner, de a se topi cu totul în aplicaţia pe care o avea de făcut. Iar Tanner îl invidia pentru asta. Cei doi erau foarte diferiţi. Richardson nu trăia decât

pentru soft-ul lui şi pentru nimic altceva pe lume. Era marea lui pasiune. Tanner nu fusese niciodată în stare să-i înţeleagă pe toti acei oameni care se lăsau conduşi de o mare pasiune. Richardson era mai degrabă ca o întoarcere în timp, către ere timpurii, când lucrurile aveau cu adevărat valoare şi oamenii puteau trăi cu credinţa că înfăptuirile lor erau într-adevăr semnificative.

- Cum îti place armura? îl întrebă Richardson. Mic îmi place foarte tare.'Am reconstituit-o din gravuri foarte vechi. Mi se pare de efect.

-Tocmai potrivită pentru climatul tropical, spuse Tanner. Un drăguţ de costum de tinichea cu o cască pc măsură.

Tuşi ş'i se foi nerăbdător în fotoliu. Demonstraţia dura de jumătate de oră fără ca ceva important să se întâmple în tot acest răstimp, cu excepţia faptului că imaginea minusculă a acelui bărbat cu barbă, îmbrăcat în armură spaniolă, mărşăluia tantoş de colo-colo prin incinta aceea luminoasă. Tanner începuse să-şi piardă răbdarea.

Richardson nu păru să observe asprimea din vocea lui Tanner şi nici neliniştea care îl făcea să se răsucească în scaun.

5

Continuă să se ocupe de micile lui ajustări. Lew era el însuşi mic de statură, cu o înfăţişare îngrijită şi pedantă, cu un păr blond spălăcit şi ochi de 'un albastru deschis şi cu linia gurii desenată drept şi subţire. Pe lângă el, Tanner se simţea uriaş şi stângaci. Teoretic vorbind, Tanner avea drept de decizie asupra proiectelor de cercetare la care lucra Richardson, dar în realitate întotdeauna îi permisese lui Richardson să facă ceea ce-şi dorea. De data aceasta, însă, părea necesar ca în sfârşit să-1 strunească puţin.

Aceasta era a douăsprezecea sau a treisprezecea demonstraţie la care îl chemase Richardson de când începuse toată această nebunie cu simulările de personalităţi istorice. într-un fel sau altul, toate demonstraţiile anterioare nu fuseseră decât eşecuri şi Tanner se aştepta ca şi cea de acum să se soldeze cu acelaşi rezultat. Şi de fapt Tanner începuse să se îndoiască până şi de reuşita întregului proiect pe care la început îl aprobase şi el. îi venea din ce în ce mai greu să creadă că toată această muncă avea să servească la ceva. Oare de ce se aprobase ca acest proiect să absoarbă atât de mult din timpul de lucru al grupului

din care făcea parte Richardson şi mai ales să înghită atâţia bani din bugetul laboratorului de cercetări vreme de nenumărate luni? Ce valoare extraordinară avea să capete această idee şi cui îi va folosi? Cum se va putea pune în aplicare vreodată?
E doar o joacă, îşi spuse Tanner. Nu e decât un nou artificiu disperat şi lipsit de sens al tehnicii zilelor noastre, o piruetă gratuită într-un ansamblu coregrafic inutil. Se cheltuiesc resurse enorme într-o adevărată desfăşurare de forţe şi ingeniozitate de dragul ingeniozităţii şi nimic mai mult: decadenţă în cel mai pur înţeles al cuvântului.
Minuscula imagine din holotanc începu dî'ntr-o dată să piardă din culoare şi claritate.
- Fir-ar să fie! spuse Tanner. S-a dus şi ăsta, ca toti ceilalţi.
Richardson însă îl contrazise cu o mişcare energica din cap:
- De data asta nu se mai întâmplă, Harry!
- Crezi tu?
- Nu suntem nicidecum pe punctul de a-1 pierde. Tipul se plimbă pur şi simplu înăuntru după bunul lui plac, ieşind astfel din parametrii noştri de urmărire. Ceea ce înseamnă că am obţinut în sfârşit acel nivel de autonomie a personajului la care ţintim de atâta amar de vreme.
- Autonomie, Lew? Bunul lui plac, zici?

- Ştii şi tu că acestea au fost de la bun început ţelurile cercetării noastre!
- Da, ştiu eu prea bine care ar fi trebuit să fie ţelurile, îi răspunse enervat Tanner. Asta nu înseamnă că m-ai convins că o simplă eroare de focalizare dovedeşte voinţă din partea subiectului.
- Stai să vezi! zise Richardson. Poftim, am să abandonez programul de urmărire cvasi-stationară. II vezi? Se mişcă liber şi noi îl urmărim.
Se întoarse ca să rostească în receptorul computerului, prins la reverul hainei, următoarea comandă:
- Hai să-i insuflam un plus de încredere. Şi cu un gest rapid făcut cu mijlocul mâinii stângi, Richardson indică nivelul cantitativ.
Figurina în armură şi cizme ascuţite îşi recapătă claritatea. Acum Tanner putea să vadă detalii mărunte de pe armură, coiful împănat, apărătorile de umeri îngustate spre capete, încheieturile cotului şi arabescurile de pe garda spadei. Mărşăluia de la stânga la dreapta cu un pas sigur, legănând din

şolduri, ca şi când ar fi urcat pe cel mai înalt munte din lume şi ar fi ţinut morţiş să nu rupă ritmul până când nu trece de vârf. Faptul că se deplasa în ceea ce părea a fi aer, nu părea să-1 deranjeze deloc.

- Iată-1, spuse solemn Richardson. Nu ne-a scăpat câtuşi de puţin de sub control. Cuceritorul Peru-ului în carne şi oase - ca să zic aşa - se află în faţa ochilor tăi!

Tanner îl aprobă cu o mişcare a capului. într-adevăr, Pizarro era acela din faţa lui. Fu nevoit să recunoască, văzându-1, că imaginea era impresionantă şi chiar mişcătoare. Şi un fel de simpatie se născu în el, un sentiment iscat din siguranţa nemaipomenită cu care se mişca firava creatură în incinta lucitoare, perlată a holotancului. Micuţul acela era cu totul şi cu totul imaginar, însă el nu părea să-şi dea seama de acest lucru, sau, chiar dacă realiza, nu lăsa ca îndoiala să-1 oprească din drum: mărşăluia în continuare, inepuizabil, la nesfârşit, de parcă ar fi vrut cu adevărat să ajungă undeva anume. Cu ochii pe holotanc, Tanner descoperi că el însuşi era captivat în mod straniu de mărunta figurină şi se miră cum dintr-o dată speranţele în succesul întregului proiect îi revin cu putere.

- Ai putea să-1 faci mai mare? întrebă. Aş vrea să-i văd expresia feţei.

-Pot să-1 fac să apară în mărime naturală, îi răspunse Richardson. Sau chiar mai mare, dacă vrei. Pot să-i dau orice dimensiune vrei tu. Priveşte!

O mişcare scurtă a unui deget şi holograma lui Pizarro se mări dintr-o dată la aproape doi metri. Spaniolul se opri brusc în aerul albicios de parcă ar fi fost de fapt conştient de schimbarea pe care o suferise.

Nu, nu e posibil, îşi spuse Tanner. Doar nu e vorba de un om adevărat şi de o conştiinţă vie. Sau poate ne înşelăm noi?

Pizarro rămăsese imobil, suspendat în neant, încruntându-se şi mijindu-şi ochii ca şi când s-ar fi chinuit să vadă dincolo de un punct luminos, orbitor. în jurul lui, aerul era brăzdat cu fâşii strălucitoare de culori diferite, ca cele ale aurorei. Era un bărbat înalt, zvelt, de vârstă mijlocie şi purta o barbă sură care încadra o faţă aspră şi colţuroasă. Buzele îi erau subţiri şi nasul ascuţit, ochii aveau o privire rece, pătrunzătoare', inteligentă. L'ui

Tanner i se păru că ochii aceia se fixaseră asupra lui, ca pentru o clipă de odihnă şi asta îi dădu uh fior.

Doamne Dumnezeule, gândi Tanner, e cât se poate de real!

Totul pornise de la un program făcut de francezi, un proiect demarat de Centrul Mondial de Informatică de la Lyon, cam prin anul 2119. Francezii aveau câteva minţi extraordinare printre creatorii de soft, în acei ani. Oamenii lor elaboraseră programe uimitoare pe care însă nu se găsise nimeni să le implementeze. Asta era partea lor din anomalia generalizată a secolului douăzeci şi doi. Ideea care stătuse la baza proiectului iniţial al programatorilor francezi era aceea de a folosi holograme ale unor personaje şi personalităţi istorice cunoscute pentru a da farmec spectacolelor de sunet ş'i lumină organizate pentru turişti, la fiecare mare monument istoric sau artistic naţional. Acestea nu aveau să fie doar roboţi programaţi şi caricaturali ca în străvechiul Disneyland şi nu aveau sa fie postaţi pur şi simplu în faţa unor obiective turistice ca Notve Dame, Arcul de Triumf sau Turnul Eiffel pentru a le împuia trecătorilor capetele cu tot felul de discursuri plicticoase şi dinainte pregătite. Noile creaturi trebuiau să pară reîncarnări ale marilor oameni pe care îi evocau, să fie capabile să se mişte şi să discute în voie şi mai ales să răspundă tuturor întrebărilor care li se adresau, lăsând să le scape şi câte-o vorbă de duh. Şi, spuneau programatorii francezi, poţi să-ţi imaginezi ce-ar fi

dacă l-ai vedea pe însuşi Ludovic al XIV-lea prezentându-le turiştilor fântânile de la Versailles sau pe Picasso conducându-i într-un tur ai marilor muzee din Paris, sau chiar pe Sartre, şezând la masa lui din cafeneaua de la Rive Gauche şi schimbând cugetări existenţiale cu trecătorii. Apoi Napoleon, Ioana D'Arc şi Alexandre Dumas! Poate că simulacrele marilor personalităţi ar putea să facă şi mai mult: ele ar fi, poate, atât de iscusit proiectate, încât ar reuşi să extindă şi să îmbine realizările extraordinare ale secolelor din care provin cu noile cuceriri, cele ale epocilor modeme. Am putea obţine astfel o întreagă varietate de picturi, romane, tratate de fiiosofie şi ansambluri arhitecturale complet noi, create de maeştri ai altor vremuri.

Principiul era destul de simplu în esenţă. Trebuia scris un program inteligent, capabil să absoarbă date, să le compileze, să le coreleze şi să genereze mai departe programe bazate pe

datele introduse iniţial. Până aici nu se întrezărea nici o dificultate majoră. Apoi, programele odată create trebuiau puse la curent CU operele complete dacă era cazul - scrise de personajul care in in.i ii h. Niiniil.ii O asemenea bază de date ar fi oferit nu nuni.n o imagine generală în legătură cu ideile şi atitudinea
i" i .....iii.iin rcNpeclivc h şi informaţii mult mai subtile,
iii pn .1111.111■ 11< di gAndirc aflate în spatele modurilor de
ii.....i.....Ill'erltcloi iiu.iiii dcNprc utilul caracteristic de a
i.......i i i' i iu nunii urmei, itllul este însuşi omul.
In cazul in i.in nu i'M'.luii OpCrC iile individului, se putea np< la lm< illal la "i" n di Npre una iau alta dintre personalităţi, Ncriie de către contemporanii iii. Pasul următor ar consta m introducerea tn program a totalităţii mărturiilor isioricc de orice fel legale de laptele şi trăsăturile subiectului, precum şi a tuturor studiilor şi analizelor efectuate ulterior, în diferite epoci, despre acelaşi subiect. Se va avea grijă ca înregistrarea acestor opinii şi interpretări să lase loc eventualelor poziţii şi atitudini divergente - ba chiar se va profita de pe urma acestei diversităţi a descrierii pentru realizarea unui portret cât mai bogat, încărcat de acele ambiguităţi şi contradicţii care alcătuiesc limitele inevitabile ale fiinţei umane. Apoi se vor introduce în program date de substrat referitoare la cultura generală a perioadei respective, astfel ca subiectul să aibă la îndemână un spectru de referinţe şi de vocabular pe baza căruia să poată crea gânduri potrivite cu propriul său loc în timp şi spaţiu. Toate acestea se amestecă. Şi gata! Peste ele se aplică ceva tehnologie sofisticată
9
de redare a imaginii şi se obţine simulacrul perfect, capabil să gândească, să converseze, să se comporte aidoma cu individualitatea după care a fost modelat.
Bineînţeles, tot acest proces nu era posibil decât dezvoltând un potenţial informatic impresionant. Dar acest amănunt nu constituia o piedică într-o lume în care reţelele de 150 giga-discuri erau în dotarea obişnuită de laborator, în care până şi ţâncii de zece ani erau în posesia unor computere de dimensiunea unui creion, care depăşeau cu mult performantele greoaielor main-frame-uri folosite de stră-stră-bunicii lor. într-adevăr, nu exista nici un motiv teoretic pentru nereuşita

proiectului francezilor. O dată ce programatorii din Lyon terminau de proiectat schema logistică de bază, necesară pentru a scrie restul programelor, totul ar fi trebuit să decurgă de la sine. Totuşi, două lucruri le stătuseră în cale: unul provocat de un exces de ambiţie care ar fi putut fi un produs al personalităţii stranii a programatorilor francezi aflaţi la originea ideii, iar celălalt legat de o predispoziţie pentru eşec tipică marilor naţionalităţi ale secolului douăzeci şi doi, printre care se număra şi Franta.

Primul a constat într-o fatală schimbare de direcţie pe care a suferit-o proiectul încă din etapele sale preliminare. Regele Spaniei urma să vină la Paris într-o vizită de stat, iar programatorii hotărâseră ca în onoarea sa prima personalitate simulată să fie chiar Don Quijote. Deşi sistemul fusese programat să sintetizeze indivizi care existaseră în realitate, părea că nu există nici un motiv care să împiedice simularea unui personaj literar cu referinţe atât de bogate. Aveau la îndemână vastul roman al lui Cervantes; exista destul de multă informaţie despre fundalul epocii în care fusese creat Don Quijote; se puteau servi de o amplă exegeză asupra cărţii şi asupra profilului aparte, de o strălucire irezistiblă' al personajului. De ce ar fî resuscitarea lui Don Quijote diferită de simularea pe computer a lui Ludovic al XIV-lea, de exemplu, sau a lui Molière sau a Cardinalului Richelieu? E drept, cei din urmă existaseră într-adevăr, în timp ce cavalerul de La Mancha nu era decât pură ficţiune. Insă nu ne oferise oare Cervantes mult mai multe detalii despre mintea şi sufletul lui Don Quijote decât tot ceea ce se ştia despre Richelieu, Molière şi Ludovic al XIV-lea la un loc?

Pe bună dreptate, da. întocmit ca şi Oedip, Ulise, Othello sau David Copperfield, Don Quijote, la rândul său, .căpătase

substanţă reală, cu mult mai profundă şi mai convingătoare decât a multor oameni care existaseră cu adevărat. Astfel de personaje îşi depăşiseră originile livreşti. Lucrul nu era valabil însă şi în ceea ce privea resuscitarea lor în calculator. Acesta fusese capabil să fabrice o restituire veridică a lui Don Quijote - holograma bizară a unui lungan care se comporta întocmai ca cel din carte, ţipa şi gesticula în stilul binecunoscut şi făcea

referinţe uşor recognoscibile ca Dulcinea, Rosinanta şi coiful lui senior Mambrino.

Regele Spaniei se arătase amuzat şi impresionat. Dar pentru francezi experimentul constituise o ratare. Ei creaseră un Don Quijote care rămăsese indisolubil legat de acea Spanie a sfârşitului de secol XVI şi de cartea din care se născuse. Nu era capabil de o existenţă autonomă, proprie, şi de o raţiune pe măsură. Nu era în stare să perceapă lumea care îl recrease şi să o comenteze sau să se pună în relaţie cu ea. Simulacrul nu aducea nimic nou sau interesant. Orice actor ar fi fost în stare să intre într-o armură, să-şi pună o tăcălie de barbă şi să declame fragmente din Cervantes. După trei ani de muncă, din computer nu ieşise decât un produs fad, previzibil, o banală reprocesare a datelor introduse, o creatură sterilă, uzată;

Faptul n-a făcut decât să-i împingă pe cei de la Centrul Mondial de Informatică spre următorul pas fatal: abandonarea întregului proiect. Cât ai pocni din degete, cu o apăsare de buton, proiectul fusese anulat fără nici o altă tentativă de îmbunătăţire. Adio Picasso reîncarnat, adio resuscitare a lui Napoleon, s-a zis cu o nouă Ioana D'Arc! Experimentul cu Don Quijote îi secătuise pe toţi şi nimeni nu mai avea chef să continue. Dintr-o dată studiul căpătase o alură nefastă, iar Franţa avea oroare de aşa ceva, după cum se temeau de eşecuri şj celelalte centre dinamice ale lumii moderne: Germania, \ustralia, Brazilia şi Sfera Comercială Han. Nereuşita era o nenorocire care trebuia să rămână legată doar de naţiunile înapoiate sau cele decadente, cum ar fi Uniunea Islamică Socialistă, ele exemplu, sau Republica Populară Sovietică ori Statele Unite, acest uriaş adormit. Pe scurt, planul de resuscitare a personajelor istorice fusese cu totul abandonai

Francezii erau într-atât de decepţionaţi încât, după ce îl lăsaseră baltă timp de câţiva ani, vânduseră proiectul unui grup de americani care auziseră nu se ştie cum de el şi care îl priveau ca pe ceva amuzant şi incitant.

11

- De data asta s-ar putea să fi reuşit într-adevăr, rosti Tanner.

- Da, cred că am reuşit în sfârşit, după atâtea încercări eşuate.

Cu o mişcare a capului, Tanner îl aprobă pe Richardson. Intrase de atâtea ori în acest laborator cu sufletul plin de speranţă ca să vadă, ce? Nişte făcături, nişte creaturi lipsite de sens, grămezi

deplorabile de date înghesuite la un loc. Richardson avea de fiecare dată o explicaţie. Sherlock Holmes nu rezistase fiindcă provenea dintr-o operă de ficţiune: hotărâseră să înceapă cu el pentru a verifica astfel proiectul Franţei cu Don Quijote. Se dovedise că personajele literare nu aveau acea textură reală capabilă de a asimila datele din programe şi de a le prelucra şi nu dispuneau de suficientă ambiguitate constituită din contradicţii. Acelaşi era motivul pentru care nici Regele Arthur nu prinsese viaţă. Dar Iuliu Cezar? El era situat prea departe în trecut: nu dispuneau de date sigure şi suficiente, poate, iar personajul însuşi părea mai mult ficţiune. Moise - la fel. Einstein - era poate o personalitate mult prea complexă pentru acel stadiu iniţial al proiectului. Aveau nevoie de ceva mai multă experienţă pentru unul ca el. Şi-atunci de ce nu reuşiseră nici cu Regina Elisabeta, nici cu George Washington sau Mozart? După fiecare nouă nereuşită, Richardson replica invariabil că era bine să se folosească toate aceste cazuri pentru a câştiga experienţă.
-învăţăm câte puţin, înţelegi? Asta nu e magie neagră şi nici noi nu suntem n'ecromanţi, ci programatori şi trebuie să facem programul să meargă!
Şi venise rândul lui Pizarro.
-De ce vrei să lucrezi tocmai la el? întrebase Tanner cu cinci sau şase luni în urmă. Din câte îmi amintesc din şcoală, Pizarro era un imperialist spaniol nemilos, un spoliator sângeros al unei culturi măreţe, un tip lipsit de morală, de onoare şi de credinţă...
- S-ar putea să fii nedrept cu el, îi spusese Richardson. Ştiu că de secole se scrie numai de rău despre el. Sunt însă trăsături fascinante la acest individ.
- Nu mai spune! Care anume?
-Voinţa lui. Curajul. încrederea nestrămutată în propriile lui forţe, du alte cuvinte, cealaltă faţă a cruzimii, partea ei bună, poate fi capacitatea de a te concentra exclusiv asupra unui

singur tel, încăpăţânarea de a nu te lăsa oprit de nici un obstacof. Chiar dacă îi dezaprobi faptele, trebuie să-1 admiri pe acest om pentru...
- Bine, bine, îl întrerupsese Tanner, dintr-o dată obosit de întreaga afacere. N-ai decât să-1 prelucrezi pe Pizarro. Fă ce vrei!

Şi din nou trecuseră luni de zile, timp în care Richardson îi prezenta din când în când nişte rapoarte vagi în care nu se găsea nici un amănunt care să-i reînvie speranţele.
Acum însă Tanner se uita cu ochi mari la micuţa figurină din holotanc şi se convingea încetul cu încetul că de data aceasta Richardson găsise în sfârşit modul optim de folosire a programului potrivit intenţiilor lor.
- Deci, am reuşit să-1 re-creăm, de fapt? Să facem să trăiască un tip care a trăit acum - cât să fie? - cinci sute de ani?
- A murit în anul 1541; îi spuse Richardson.
- Atunci sunt aproape şase sute de ani!
- Şi nu e deloc ca ceilalţi - nu e doar o simplă recreare a unei figuri impunătoare a trecutului, o simulare capabilă să bâiguie o sumă de discursuri pre-înregistrate. Dacă nu mă înşel, avem în faţa ochilor o inteligenţă generată artificial care poate să raţioneze singură în chipuri diferite de cele ale programatorilor săi. Cu alte cuvinte, o personalitate care are acces la mai multă informaţie decât aceea pe care i-am dat-o noi. Ar fi cu adevărat un succes! Acesta este saltul calitativ fundamental pe care îl aşteptam încă din clipa în care am preluat proiectul. Am reuşit să folosim un program pentru generarea altor programe capabile să producă o gândire autonomă reală - adică un program care să gândească precum Pizarro în loc să reacţioneze conform cu imaginea lui Lew Richardson determinată de părerea unui istoric asupra modului de gândire a lui Pizarro.
- Aşa e! îl aprobă Tanner.
-Ceea ce înseamnă că nu ne vom aştepta doar la reacţiile previzibile, ştiute, ci vom avea surprize. Fiindcă nu există nici un alt mod de a învăţa ceva pe lume decât minunându-te. Neaşteptatul, neprevăzutul sunt alcătuite din combinarea componentelor cunoscute într-o structură nouă. Tocmai acest lucru cred că l-am realizat noi în sfârşit, după atâta vreme. Harry, s-ar putea să fie cea mai mare înfăptuire din domeniul inteligenţei artificiale.
13
Tanner puse pentru o clipă faptele în balanţă. Chiar aşa să fíe? Oare reuşiseră într-adevăr? Şi dacă ar fi aşa...
îi veni în minte ceva cu totul nou, o problemă nouă, la care până atunci nu se mai gândise. Tanner privea intens la omuleţul care plutea în centrul tancului holografic, un bătrânel fioros 'cu faţă

aspră, ochi reci şi cruzi. Se gândea ce fel de om fusese acela după care ei creaseră figurina din holotanc. Un om care se pregătea să debarce în America de Sud, la vârsta de cincizeci sau şaizeci de ani, un ignorant şi un analfabet, un ţăran spaniol pe care nici măcar armura nu se potrivea şi care îşi' agita de zor spada ruginită, pornind la atac pentru cucerirea unui imperiu măreţ ale cărui popoare numărau milioane de oameni şi erau răspândite pe distanţe de kilometri. Ce fel de om ar fi în stare să ducă la bun sfârşit un asemenea gând nebunesc? era întrebarea care îl frământa pe Tanner.
Acum, când ochii omuleţului se înfipseseră în ochii lui, Tanner simţi cât de greu poate fi susţinută o asemenea privire. După o clipă fu silit să-şi întoarcă privirea. Piciorul stâng al lui Tanner începu să tremure şi, intimidat, îl privi pe Richardson.
- Lew, uită-te la ochii aceia! Dumnezeule, sunt înspăimântători.
- Ştiu. I-am proiectat chiar eu având ca model nişte picturi vechi.
- Crezi că el ne vede acum? Poate face asta?
- Ascultă, Harry, el nu e decât un program.
- A părut că-şi dă seama ce se petrece când i-ai mărit imaginea.
- îţi spun eu, e făcut dintr-un soft excelent. Are autonomie, are voinţă, totul. Vreau să spun - are o^ minte electronică. E posibil să fi simţit o creştere de tensiune. însă capacitatea lui de percepţie îşi are limitele sale. Nu cred că poate vedea nimic în afara holotancului, dacă nu este alimentat de noi cu informaţie suplimentară pe care să şi-o proceseze apoi singur. Nu posedă însă datele necesare.
- Nu crezi? Adică, nu eşti sigur?
- Harry, te rog.
-Tipul ăsta a cucerit întregul, enormul imperiu Incaş cu cincizeci de soldaţi, nu-i aşa?
- De fapt, cred că erau cam o sută cincizeci...

- Cincizeci sau o sută cincizeci, nu văd diferenţa. Naiba ştie ce ne-a ieşit de fapt! Dacă ai reuşit chiar mai bine decât te aşteptai?
- Cum adică?
- Vreau să spun că, dintr-o dată, mă simt stingherit, alarmat. Mult timp n-am mai crezut că proiectul se va putea vreodată pune pe picioare. Şi acum, dintr-o dată, am început să mă gândesc dacă nu cumva proiectul va produce mai mult decât

putem noi controla. N-am nici un chef ca una din blestematele tale de simulaţii să iasă din holotanc şi să se apuce să ne cucerească pe noi.
Richardson se întorsese spre Tanner, cu o faţă roşie de încordare, însă zâmbitoare:
- Harry, pentru Dumnezeu! Până acum cinci minute nici nu credeai că am obţinut mai mult decât o biată figurină, şi aceea prost focalizată. Iar acum ţi-ai schimbat atât de radical părerea, încât îti poţi imagina răul cel mai mare...
-Ñu fac decât să-i privesc ochii. Şi mă tem ca nu cumva ochii lui să mă zărească pe mine.
- Dar tu nu vezi nişte ochi adevăraţi. în fătata nu sunt decât elementele unui program grafic proiectate într-un holotanc. Ele nu au capacitate vizuală reală, în sensul în care acceptăm noi termenul. Omuleţul te va vedea numai dacă vreau eu să te vadă. Acum, însă, ochii lui nu te văd.
- Dar ai putea să-1 faci să mă vadă?
- Pot să-1 fac să perceapă absolut tot ce vreau. Harry, eu l-am creat.
- Da, şi l-ai înzestrat cu voinţă şi autonomie.
- Abia acum îţi pui problema asta, după atâtea luni de cercetări?
-Răspund cu capul de orice greşeală faceţi voi, cei de la partea tehnică. Şi ideea aceasta cu autonomia nu-mi dă pace de loc.
- Mănuşile de furnizat date sunt încă la mine. Doar un deget să răsucesc şi făptura va începe să danseze. Nu uita, aceia nu este Pizarro cel adevărat. Şi nu e nici monstrul Frankenstein. Nu e decât un simulacru. E o creatură alcătuită dintr-un noian de informaţie organizată în impulsuri electro-magnetice pe care le pot anula cu o simplă mişcare a degetului mic.
- Fă-o, atunci!
- Să-1 anulez? Păi nici n-am apucat să-ţi arăt...

- Anulează toate comenzile şi pe urmă porneşte sistemul din nou! îi ordonă Tanner.
Richardson îl privi stingherit.
- Dacă spui tu, Harry...
Cu o mişcare din deget, Lew făcu să dispară figura lui Pizarro din holotanc. Rotocoale de pâclă cenuşie se repeziră o clipă asupra imaginii sale, pentru ca apoi totul să revină la acelaşi aspect de întindere albă' de vată. Tanner simţi o împunsătură de

remuşcare de parcă ar fi ordonat lichidarea omuleţului în armură medievală. La un nou gest al lui Richardson, tancul fu străfulgerat de'culoare şi Pizarro îşi făcu din nou apariţia.
-Am vrut doar să văd cât de multă autonomie are într-adevăr individul tău, spuse Tanner. Dacă nu cumva era atât de rapid încât să ti-o ia înainte şi să o şteargă pe un alt canal înainte ca tu să-i tai alimentarea cu energie.
- Tu chiar nu pricepi deloc principiile de funcţionare ale sistemului, Harry?
-N-am vrut decât să mă conving, îi zise din nou Tanner mohorât, iar după un moment de tăcere adăugă:
- Te-ai simţit vreodată... Dumnezeu?
- Dumnezeu?... Eu?
- Insufli viată - mă rog, un anumit fel de viaţă - dăruieşti voinţă şi liber arbitru. Doar în asta constă experimentul, nu-i aşa? Toata pledoaria ta pentru autonomie nu înseamnă decât un singur lucru: încerci să re-creezi mintea umană-adică să o creezi din nimic - o minte care poate să gândească în felul său propriu şi să furnizeze propriile sale răspunsuri - unice, irepetabile - la stimulii exteriori. Iar aceste reacţii nu vor fi neapărat cele pe care programatorii le-au anticipat într-o memorie, ba chiar vor fi cu totul diferite, după cum nici plăcute sau benefice nu vor fi. Iar tu trebuie să accepţi acest risc, aşa cum odată, Dumnezeu, atunci când a dat omenirii posibilitatea de a alege singură, ştia că era foarte posibil ca fiinţele pe care le crease să-şi exercite liberul arbitru înfăptuind toate formele posibile ale răului...
- Harry, te rog...
- Ascultă, pot să stau de vorbă cu Pizarro al tău?
- De ce?
- Ca să văd cu ochii mei ce fel de creatură se află acolo. Ca să mă conving prin propriile mele mijloace de stadiul pe care 1-a atins proiectul. Sau pur şi simplu ca să testez calitatea simulării.

N-are importanţă! M-aş simţi eu însumi mai legat de întreaga afacere, mai conştient de potenţialul proiectului, dacă aş putea să stau de vorbă direct cu el. E-n regulă?
- Da, bineînţeles.
- Trebuie să-i vorbesc în spaniolă?
- Ii poti vorbi în absolut orice limbă vrei. Există o interfaţă care îl va face să creadă că i te adresezi în limba lui, în spaniola

secolului al XVI-lea, indiferent ce limbă foloseşti tu. Iar răspunsurile le vei primi în ceea ce el crede că e spaniolă, însă pentru tine e engleză.
- Eşti sigur?
- Fără îndoială.
- Şi nu te supără faptul că vreau să intru în contact cu el?
- Poţi face tot ce doreşti.
- Asta nu-i va altera structura?
- Nu îi va produce nici o alterare, Harry.
- Perfect. Atunci, înlesneşte-mi accesul.
în aerul de deasupra lui se produse o perturbatie, ca un fel de transfer, ca o răsucire ce semăna cu un vârtej. Pizarro se opri din mers pentru o clipă şi privi într-acolo, întrebându-se ce avea să se mai întâmple. Să fie un demon trimis pentru a-1 tortura? Sau poate un înger? Orice ar fi fost, Pizarro era pregătit să-1 întâmpine.
Din mijlocul vârtejului se desprinse o voce care i se adresă în aceeaşi castiliană exagerată şi caraghioasă pe care Pizarro însuşi se trezise că o vorbeşte cu puţin timp în urmă:
- Mă auzi?
- Da, te aud. însă de văzut nu te văd. Unde eşti?
- Chiar în fata ta. Aşteaptă o secundă, am să-ţi arăt.
Şi din vârtejul de mai înainte se iscă o faţă ciudată care atârna în gol, o faţă fără corp, uscată, complet bărbierită, fără barbă, fără mustaţă', încadrată de un păr tăiat scurt şi având doi ochi foarte apropiaţi. Niciodată nu-i mai fusese dat să vadă o asemenea fizionomie.
- Ce eşti tu? îl întrebă Pizarro. înger sau demon?
- Nu sunt nici una nici alta.
Şi, într-adevăr, vocea lui nu suna demonic.
- Sunt un om ca şi tine.
- Nu prea semeni cu mine, din câte îmi dau seama. Nu ai decât o faţă! Sau poate ai şi corp?

- Nu vezi decât fata mea? -Da.
- - Aşteaptă puţin'.
- Am să aştept oricât e nevoie. Am tot timpul la dispoziţie. Faţa dispăru din nou. După un timp reveni, împreună cu un
trup care aparţinea unui tip lat în umeri, îmbrăcat într-o robă cenuşie, largă, ce semăna cu sutana unui preot, însă mult mai

împodobită, brodată cu mici puncte strălucitoare. Apoi trupul se evaporă şi Pizarro putu şă vadă din nou doar fata. Nu pricepea nimic din toate acestea. începu să înţeleagă cum trebuie să se fi simţit indienii atunci când primii spanioli îşi făcuseră apariţia la orizont, călărind cai, mânuind arme şi purtând armuri.
- Arăţi foarte ciudat. Eşti cumva englez?
- Sunt american.
-Aha, zise Pizarro de parcă răspunsul i-ar fi clarificat situaţia. Eşti american? Şi ce înseamnă „american"?
Figura se mişcă şi se tulbură pentru o clipă. O agitaţie misterioasă se stârni din nou în norii groşi, albicioşi, care o înconjurau. Apoi fata aceea se stabiliza şi rosti:
- America este o ţară care se află la nord de Peru. Are un teritoriu foarte întins pe care trăiesc foarte mulţi locuitori.
- Vrei să zici Noua Spanie, care se chema înainte Mexico şi peste care guvernează ruda mea, generalul Cortez?
- Nu. Şi mai la nord de Mexico. Mult mai departe. Pizarro se cutremură:
-Nu am habar de asemenea locuri. Sau, cel puţin, nu ştiu prea multe despre ele. Există o insulă numită Florida, nu-i aşa? Şi mai există şi legende despre oraşe de aur, însă eu sunt de părere că nu sunt decât scorneli. Eu am găsit aurul în Peru. îndeajuns să te îneci în el. Spune-mi un lucru: mă aflu în rai acum?
-Nu.
- Atunci, în iad?
-Nici acolo. Te afli într-un loc... de fapt e foarte greu de explicat.
- Mă aflu în America.
- într-adevăr, te afli în America.
- Sunt mort? Am murit? Un timp se lăsă tăcere.
- Nu, nu eşti mort, rosti şovăitor vocea.
- Am impresia că mă minţi.
2}
- Cum altfel am putea sta de vorbă dacă tu ai fi mort?
- Tu mă întrebi pe mine? râse grosolan Pizarro. Eu nu înţeleg nimic din cele ce mi se întâmplă aici. Unde îmi sunt preoţii? Şi pajul meu unde e? Vreau să mi-1 trimiteţi pe fratele meu?
Se încruntă:
- Ei bine? De ce nu-mi aduceţi ce v-am cerut?
- Ei nu sunt aici. Eşti singur, bon Francisco!

- In America. Singur în America ta. Atunci arată-mi America ta! Există cu adevărat tara asta, sau e făcută numai din nori şi fuioare de lumină? Unde e America? Vreau să o văd! Dovedeşte-mi că mă aflu în America!
O nouă tăcere urmă, mai lungă decât cea dinainte. Apoi fata dispăru cu totul şi peretele de nori alburii se porni să fiarbă şi să se învârtejească mai fioros decât până acum. Pizarro privea fix către miezul vârtejului, cu un sentiment de curiozitate amestecată cu enervare. Faţa nu mai apăru deloc. Nimic nu se zărea. Se jucaseră cu el. Era prizonier într-un loc straniu şi ei îl tratau ca pe un copil sau ca pe un câine sau, şi mai rău, ca pe un indian. Poate că aceasta nu era decât răsplata pentru ceea ce-i făcuse el Regelui Atahuallpa, pe vremuri. Recompensa pentru felul în care îl tratase pe acel bătrân nobil şi credul care se predase cu totul în mâinile lui fără să bănuiască nimic şi pe care el, Pizarro, îl trimisese la moarte ca să poată pune mâna pe întreg aurul împărăţiei lui.
Fie ce-o fi, gândi Pizarro. Atahuallpa acceptase toate loviturile sortii fără teamă şi fără să se plângă şi la fel va face şi el, Pizarro. Hristos să-mi fie păzitorul, iar dacă Hristos nu există, îmi voi purta singur de grijă şi cu asta-basta. Fie ce-o fi.
Dintr-o dată vocea răsună din nou, din mijlocul vârtejului:
- Priveşte, Don Francisco! Aceasta este America.
Pe peretele de nori îşi făcu apariţia o imagine. Era o privelişte pe care Pizarro n-o mai văzuse în viata lui şi nici că şi-o imaginase vreodată, un peisaj care părea să se deschidă în fata lui ca o poartă şi să-1 absoarbă înăuntrul lui, ca apoi să-1 poarte cu sine printr-o înşiruire de scene şi imagini care se succedau într-o izbucnire de culoare plină de viaţă, strălucitoare. Era de parcă Pizarro ar fi zburat undeva pe deasupra pământului şi ar fi privit în jos la şiragul fără sfârşit al unor miracole. Ii fu dat să vadă oraşe imense neîngrădite de ziduri, lungi drumuri care se depanau ca nişte interminabile

gheme de panglică albă, lacuri întinse, râuri spumegoase, munţi gigantici şi toate la un loc zburând atât de iute pe lângă el încât cu greu putu să reţină măcar câteva din acele imagini. Curând totul se amestecă haotic în mintea lui: clădirile mult mai înalte decât turlele catedralelor, mulţimile viermuinde de oameni, căleşti de metal strălucitor care se deplasau fără să fie

remorcate de nici un animal, peisaje uluitoare într-o complexitate şi densitate care te zăpăceşte.
Cu ochii la toate acestea, Pizarro simţi cum vechea lui foame îşi face iarăşi Ioc în suflet, pofta de a lua în posesie tot ce putea cuprinde cu privirile: îşi dorea să apuce, să adune pentru el tot acest teritoriu vast şi straniu, să-1 cotropească şi să-1 încercuiască şi să-1 alăture, cu toate comorile lui, celorlalte cuceriri ale sale. Gândul la o asemenea cucerire puse stăpânire pe el. Ochii i se oţeliră, iar inima începu să-i salte atât de tare încât i se păru că dacă şi-ar duce mâna la pieptul armurii ar simţi-o acolo bătând să iasă. Privi în lături, murmurând:
-Ajunge! Ajunge!
Imaginile îngrozitoare dispărură. încetul cu încetul, zbuciumul inimii se domoli. Apoi, Pizarro izbucni în râs.
- Peru! strigă el. Ha! Peru nu era nimic în comparaţie cu America voastră! Nu era decât o văgăună! O baltă de noroi! Cât de orb am fost! M-am dus să cuceresc Peru-ul când exista America, de zece mii de ori mai mare! Mă întreb ce-aş putea găsi în America? îşi strânse buzele şi clipi din ochi, apoi adăugă chicotind:
- Nu-ti fie teamă. N-am să încerc să cuceresc America ta. Sunt prea bătrân pentru asta. Şi poate că America ar fi fost peste puterile mele chiar şi înainte, când eram tânăr. E posibil!
Un rânjet sălbatic fu adresat fetei holbate şi încurcate a celui tuns scurt şi fără barbă, americanul.
- Sunt mort cu adevărat, nu-i aşa? Nu simt durere, nici sete, nici foame, iar când îmi pipăi corpul nu simt nimic sub mână. Mă simt ca în vis. Dar ceea ce mi se întâmplă nu e vis. Sunt fantomă?
- Nu... nu tocmai.
- Nu tocmai fantomă! Nu tocmai! Nici o fiinţă cu un creier măcar cât cel de găină n-ar vorbi aşa. Ce naiba vrea să însemne asta?
- Nu e uşor să-ţi explic în cuvinte pe care să le poti pricepe, Don Francisco.

- Nu, fireşte că nu e lesne! Eu sunt foarte prost, după cum ştie toată lumea, şi de aceea am şi cucerit Peru-ul, pentru că am fost atât de tâmpit. Dar să lăsăm asta. Nu sunt chiar fantomă, dar totuşi sunt mort, nu-i aşa?
- Păi...

- Da, sunt mort. Dar s-a întâmplat cumva că n-am ajuns în rai sau în iad sau în purgatoriu, ci încă mă aflu pe lume, doar că au trecut mulţi ani, nu-i aşa? Am dormit aşa cum dorm morţii şi acum m-am trezit într-un an care e cu mult după vremurile mele şi este epoca Americii. Nu-i aşa? Cine e rege acum? Cine e papă? în ce an suntem? 1750? Sau 1800, poate?
- Este anul 2130, îi răspunse faţa, după o oarecare ezitare.
- Ah! zise Pizarro muşcându-ş'i îngândurat buza de jos. Şi cine e rege? Cum îl cheamă pe rege?
O pauză lungă urmă.
- Se numeşte Alfonso, veni răspunsul.
-Alfonso? Regii Aragonului aveau numele de Alfonso. Tatăl lui Ferdinand se numea Alfonso şi era Cel de-al Cincilea Alfonso.
- Astăzi, rege al Spaniei este Alfonso al XlX-lea.
- Ah! Ah! Şi papa? Cine e papă acum?
Din nou se face linişte. Să nu ştii să spui numele papei îndată ce eşti întrebat? Ce straniu! Demon sau nu, avea de-a face cu un prostănac.
- Pius este papă, spuse vocea, după un lung interval de timp. Pius al XVI-lea.
- Al şaisprezecelea Pius? spuse Pizarro grav. Isuse şi Sfântă Fecioară, al XVI-lea Pius! Ce s-a ales de mine! Sunt mort de mult! Şi încă neiertat de toate păcatele mele. Parcă le simt lipindu-mi-se de piele ca noroiul. Iar tu eşti un vrăjitor, americanule, şi m-ai adus la viaţă din nou. Spune! Nu-i aşa? Spune!
- Ceva în genul acesta, Don Francisco, recunoscu faţa.
- Iar spaniola ta sună atât de ciudat pentru că tu nu mai ştii cum se vorbeşte corect spaniola. Până şi eu vorbesc o spaniolă caraghioasă şi am o voce care nu sună deloc ca vocea mea adevărată. Nimeni nu mai vorbeşte astăzi spaniola, nu;i aşa? Spune-mi! Se vorbeşte numai americana, am dreptate? însă tu încerci să vorbeşti spaniolă, doar că sună prosteşte. Şi m-ai făcut şi pe mine să vorbesc la fel, crezând că aşa vorbeam în epoca mea, însă te înşeli! Ei bine, poţi face miracole, dar nu poţi

face totul, perfect chiar şi pe acest tărâm al minunilor din anul 2130. Ei? Zi că nu-i aşa! *
Şi Pizarro se întinse îndrăzneţ înainte.

- Ce zici acuma? Credeai că sunt un idiot pentru că nu ştiu să scriu şi să citesc? Nu sunt chiar atât de ignorant, ce zici? Pricep repede cum stau lucrurile.
- într-adevăr, pricepi foarte iute.
-Insă tu ai cunoştinţă de multe lucruri care mie îmi sunt necunoscute. Probabil că ştii şi cum am murit. Ce ciudat mi se pare să discut cu tine cauza morţii mele, dar tu o ştii, nu-i aşa? Când mi-a sunat ceasul? Cum am murit? Am murit în somn? Nu, nu, asta nu e posibil! în Spania se moare în somn, dar nu şi în Peru. Atunci, cum s-a întâmplat? Laşii au pus-o la cale, aşa-i? Vreunul din fraţii lui Atahuallpa s-a năpustit asupra mea când ieşeam din casa, probabil? Sau poate un sclav trimis de Inca Manco şi ai lui. Nu, nici asta nu poate fi: indienii nu mi-ar fi făcut nici un rău. Tânărul Almagro a fost cel ce m-a răpus, drept răzbunare pentru tatăl său? Sau mâna criminală a fost a lui Juan de Herrada, spune! Sau chiar Picado, propriul meu secretar... Ba nu, nu el. Mi-a fost întotdeauna credincios. Să fi fost oare Alvarado cel tânăr sau Diego - în orice caz unul din aceştia. Şi m-au lovit pe neaşteptate, fulgerător, altfel aş fi fost în stare să-i împiedic. N-am dreptate? Nu-i adevărat ce spun? Spune-mi! Tu ştii toate astea! Spune-mi cum am murit.
Nici un răspuns nu veni. Pizarro îşi miji ochii şi scrută întinderea orbitoare de un alb perlat. Nu îl mai zărea deloc pe american.
- Eşti acolo? întrebă Pizarro. Unde te-ai dus? Nu cumva ai fost doar un vis? Americanule! Americanule! Unde ai dispărut?
Contactele tresăriră. Tanner rămase rigid, cu mâinile tremurânde, cu buzele strânse. Pizarro, cel din holotanc, încetase să mai fie doar o fâşie colorată şi îndepărtată, cât degetul mic, care gesticulează în mijlocul unui vălătuc de nori alburii. Vitalitatea lui, aroganţa, curiozitatea înspăimântătoare, sentimentele puternice de ură şi gelozie pe care îe nutrea, tăria care-i venea din mulţimea de aventuri trăite sub imboldul primului impuls şi împinse cu disperare spre victorie ca şi toate celelalte trăsături care îl alcătuiau pe Pizarro şi pe care Tanner le simţise până cu o clipă în urmă - toate acestea dispăruseră la o singură apăsare cu degetul.

22

Trecu un timp şi Tanner începu să simtă că şocul se diminuează. Se întoarse spre Richardson şi îl întrebă:
- Ce s-a întâmplat?

- Am fost nevoit să te scot de-acolo. Nu voiam ca tu să-i spui cum a murit.
- Habar nu am cum a murit.
- Ei bine, nici el nu ştie, însă nu puteam să risc ca tu să ştii. Nu există nici o posibilitate de anticipare a impactului psihologic pe care o asemenea informaţie l-ar avea asupra lui.
- Vorbeşti despre el de parcă ar fi un om viu.
- Şi nu e? îl provocă Richardson.
- Dacă eu aş fi spus una ca asta mi-ai fi demonstrat că sunt un ignorant care n-are habar de principiile ştiinţifice.
Richardson surâse:
- Ai dreptate. însă, într-un fel, eu ştiu prea bine ce înţeleg prin afirmaţia asta. Eu ştiu bine că nu e vorba de viaţă în sensul obişnuit al'cuvântului, însă nu sunt la fel de sigur de cum înţelegi tu termenul. în sfârşit, ce părere ai despre el?
' - E uluitor, îi răspunse Tanner. Pur şi simplu uluitor. Are o forţă nemaipomenită - aproape că am simţit-o ca un val îndreptat spre mine. Şi ce minte! Să deduci cu'atâta repeziciune toate amănuntele situaţiei! Să ghiceşti din prima clipă că te afli în viitor!... Şi apoi să te interesezi al câtelea papă se găseşte în Sfântul Oficiu. Şi cum arătă America? Şi cu câtă aroganţă mi-a spus că nu încearcă să cucerească America; ar fi putut să o atace în loc de Peru cu ani în urmă, nu însă acum, fiindcă acum era puţin cam prea bătrân pentru aşa ceva. Nimic nu-1 putea pune în încurcătură pentru prea multă vreme! Nici măcar atunci când şi-a dat seama că e mort demult n-a clipit! Incredibil. Ba chiar să vrea să ştie cum a murit!... Tanner fremăta:
-Totuşi, la ce vârstă l-ai recreat, atunci când ai asamblat programul?
- Pe la şaizeci. La cinci sau şase ani după cucerirea Peru-ului, cu un an sau doi înainte de moarte. Adică l-am recreat la apogeul puterii lui.
- Bănuiesc că n-ai pus în program nici o informaţie despre moartea lui. Asta l-ar fi făcut să se simtă ca un fel de fantomă.
-Exact aşa ne-am gândit şi noi. Ne-am stabilit punctul limită într-un moment în care realizase absolut tot ce-şi pusese în gând, atunci când era un Pizarro complet. înainte de sfârşit,

însă. Şi nu trebuie ca el să ştie asta. Nimeni nu ştie. De aceea te-am retras de-acolo, în caz că ai fi ştiut cum a sfârşit-o şi ai fi început să-i spui.
Tanner dădu din cap:
- Dacă am ştiut vreodată, atunci am uitat. Cum s-a întâmplat?
- Exact aşa cum a spus el însuşi: a murit de mâna propriilor lui camarazi.
- Deci şi-a văzut moartea cu ochii.
- La vârsta la care l-am recreat noi, Pizarro aflase deja că în America de Sud izbucnise un război civil, iar conquistadorii se certau între ei pentru împărţeala averilor. Până aici ajunge informaţia pe care am introdus-o în construirea personajului. Mai ştie că şi tovarăşul lui, Almagro, s-a răzvrătit împotriva lui şi că a fost învins în bătălie şi apoi executat. Ceea ce nu ştie, însă probabil bănuieşte, este că fiul şi prietenii lui Almagro intenţionează să-i pătrundă în casă şi să-1 omoare. Pizarro îşi dăduse seama perfect de cele ce aveau să se întâmple. Ceea ce de fapt s-a şi întâmplat, ar trebui să spun.
- De necrezut. Să fii într-atât de clarvăzător!
- Era dat naibii. Insă era în egală măsură şi un geniu.
- Chiar aşa să fi fost? Sau mai degrabă l-ai transformat tu într-unui atunci când ai alcătuit programul?
-N-am introdus în program decât detaliile obiective ale vieţii lui Pizarro, structuri de tipul circumstanţă - reacţie. Am adăugat un strat de informaţie provenit din comentariile altora despre el, părerile contemporanilor şi ale istoricilor mai recenţi, pentru a conferi densitate personajului. Dacă introduci suficiente date de acest fel, se pare că ele îmbogăţesc personalitatea celui recreat. Nu e vorba de personalitatea mea sau a vreunuia dintre cei care au lucrat la proiect, Harry. Dacă ai introdus în computer structurile psihologice caracteristice lui Pizarro, rezultatul este Pizarro. Obţii deopotrivă cruzimea şi inteligenţa lui. Dacă ceea ce introduci face parte din setul de trăsături ale altcuiva, rezultatul este complet diferit. Iar ceea ce vedem noi acum, în acest caz, este că, atunci când ne facem munca bine, rezultatul este net superior sumei datelor introduse.
- Eşti absolut sigur?
-Ai observat că s-a plâns de calitatea spaniolei pe care credea că o vorbeşti când i te adresezi?

- Da. Zicea că sună straniu şi că nimeni nu pare să mai ştie astăzi cum se vorbea spaniola într-adevăr. N-am prea înţeles ce vroia să spună. Interfaţa ta chiar vorbeşte o spaniolă atât de stâlcită?
- Fireşte că vorbeşte spaniola stâlcită a secolului al XVI-lea. Nimeni nu mai ştie cum trebuie să fi sunat limba spaniolă în acel secol. Tot ce-am putut face a fost să ghicim şi se pare că n-am reuşit prea strălucit.
- Dar de unde să ştie el toate astea? Doar tu l-ai sintetizat! Dacă tu nu ştii cum era spaniola secolului său, cum poate să ştie el? Tot ce ar fi trebuit să ştie el despre limba spaniolă sau despre orice altceva este de fapt ceea ce ai vrut tu să ştie.
- Corect, spuse Richardson.
- Altfel n-are nici o logică, Lew!
- Pizarro a mai spus că nici spaniola pe care o vorbea el nu era cea adevărată şi că nici măcar vocea nu părea să fie vocea lui. A adăugat că noi îl făcusem să vorbească aşa, pentru că ne închipuiam că aşa vorbea el, însă ne înşelasem.
- Cum naiba să ştie el că vocea lui adevărată suna cu totul altfel, din moment ce el nu e decât un simulacru asamblat de către oameni care n-au nici cea mai vagă idee despre timbrul vocii lui Pizarro cel adevărat?
- Habar n-am de unde ştie, spuse Richardson liniştit. însă de ştiut, ştie!
- Dar oare ştie cu adevărat? Sau e numai un joc diabolic de-al lui pe care ni-1 face anume ca să ne zăpăcească, fiindcă asta chiar că ai proiectat-o printre trăsăturile lui de caracter?
- Părerea mea e că Pizarro ştie cu adevărat, zise Richardson.
- Şi de unde a aflat, mă rog?
- De undeva de-acolo, din el. Noi nu putem şti de unde, însă e clar că din program. Se află probabil printre datele pe care le-am trecut prin reţeaua de permutare, chiar dacă noi nu cunoaştem amănuntul sau chiar dacă n-am fi în stare să-1 găsim acum, presupunând că ne-am apuca să-1 căutăm. El poate să găsească informaţia. Pizarro nu poate să fabrice prin magie astfel de detalii, însă poate să asambleze, să coreleze amănunte care nouă ni s-ar părea lipsite de relevanţă şi să extragă din ele informaţii noi ce conduc la concluzii care pentru el capătă sens. Exact asta înseamnă inteligenţă artificială, Harry.

Avem, în sfârşit, un program care funcţionează asemenea creierului uman: realizează salturi prin intuiţie atât de
26
neaşteptate şi de largi încât par inexplicabile şi imposibil de cuantificat, chiar dacă în realitate nu sunt aşa. Am hrănit personajul cu suficiente date pentru ca el să le poată analiza, să poată conexa o serie întreagă de informaţii aparent fără legătură din care să creeze o bază.nouă de date.'N-am pus în holotanc doar un prostănac de ventriloc. înăuntru se află o creatură care crede că e Pizarro şi gândeşte ca Pizarro; în plus, ştie lucruri pe care Pizarro le ştia şi noi nu. Ceea ce înseamnă că am atins acel salt calitativ în obţinerea inteligentei artificiale, pe care ne propusesem de la început să-1 realizam. E extraordinar! Numai când mă gândesc şi mă trec fiori.
- Şi pe mine, zise şi Tanner. Dar nu de încântare, ci de frică.
- Frică?
- Acum, când ştim că Pizarro este în stare de lucruri pentru care n-a fost programat, cum putem fi siguri că n-o să ajungă să ne dirijeze el sistemul şi să se elibereze cumva de-acolo?
- Din punct de vedere tehnic e imposibil. El nu e alcătuit decât din impulsuri electromagnetice. Pot să scot sistemul din priză oricând. N-ai absolut nici un motiv de panică, crede-mă.
- încerc.
- Pot să-ţi arăt şi schemele. Am obţinut o simulare excepţională, e drept. Dar la urma urmei nu e'decât o simulare. Nu e nici vampir, nici strigoi şi nu are nimic supranatural. E pur şi simplu cea mai bună simulare pe computer care s-a făcut vreodată.
- Şi care pe mine mă stinghereşte îngrozitor. Mă face să nu mai fiu în apele mele.
- Aşa şi trebuie. Puterea acestui om, natura lui invincibilă! De ce crezi că l-am sintetizat tocmai pe el, Harry? Pentru că are ceva ce noi nu mai înţelegem astăzi, în tara asta. Vreau să-1 studiem şi să încercăm sa aflăm în ce consta hotărârea şi avântul lui. Fireşte că te-a şocat discuţia cu el, contactul cu spiritul lui. Tipul radiază o nemaipomenită încredere în sine, o credinţă fantastică în propriile-i forţe. Un astfel de om poate să obţină tot ce-şi doreşte - chiar şi să cucerească întregul imperiu Incaş cu numai o sută cincizeci de soldaţi, sau câţi or fi fost. Mie însă nu mi-e frică de forţa pe care am construit-o aici şi nici tie n-ar trebui să-

ţi fie. S-ar cuveni să fim cu toţii mândri de el, 'şi tu şi tipii de la partea tehnică. Şi, cu timpul, ai să te simţi şi tu mândru.
- Sper din toată inima să ai dreptate, zise Tanner.
27
- Vei vedea.
Pentru o clipă lungă, Tanner rămase în tăcere cu ochii pironiţi la holotanc, în locul în care fusese Pizarro.
- Fi în ordine, admise într-un sfârşit Tanner. Poate că am exagerat eu şi m-am comportat ca un profan ignorant ce sunt. Te cred pe cuvânt că vei fi în stare să-ţi ţii fantomele bine închise în cutiuţele lor.
- O să fim în stare, îl asigură încă o dată Richardson.
- Să sperăm. Şi-acum, care e următoarea mutare pe care ai pus-o la cale? întrebă Tanner.
-Următoarea mutare? întrebă şi Richardson vădit încurcat. Adică vrei să spui, cu proiectul acesta? Unde vrem să ajungem? Cu o oarecare ezitare, Richardson trebui să recunoască:
- Deocamdată n-avem nici o propunere concretă. Ne gândisem să aşteptăm până când tu ne vei da aprobarea pentru această fază iniţială şi apoi...
- Ce zici de'asta: vreau să spun începeţi chiar acum lucrul la o nouă simulare, îi zise Tanner. .
- Păi, da, fireşte... o să...
- Şi când următorul personaj va fi complet realizat, Lew, oare crezi că ar fi posibil să-1 aducem chiar aici, în acest holotanc unde se află Pizarro?
Richardson îl privi surprins:
- Vrei să zici că ar trebui să-i punem să dialogheze?
- Exact.
- Da, cred că se poate, îi răspunse Richardson prudent. Chiar ar trebui să facem asta. Da, da! E o propunere foarte interesantă, de fapt.
Un zâmbet jenat se ivi pe faţa lui Lew. Până acum Tanner se păstrase undeva în afara proiectului, mai mult pe poziţia unui funcţionar sau a unui observator care n-avea nimic în comun cu realizarea efectivă. Atitudinea lui de-acum era ceva cu totul nou, iar Richardson nu ştia cum să reacţioneze la amestecul lui Tanner în detenninarea Cursului pe care avea să-1 ia proiectul. în acest timp Tanner îl privea cum se frământă. După o scurtă pauză, Richardson îi mai spuse:

- Aveai vreo propunere concretă în legătură cu următorul personaj care va fi sintetizat?
- Sunteţi gata cu dispozitivul acela paralel care e conceput pentru a compensa deformările produse de distanţa în timp şi contaminările mitologice?
28
- Aproape gata. însă nu l-am testat...
-Perfect, zise Tanner. Iată ocazia ideală ca să-1 aplicaţi. Ce-ar fi să încercaţi să-1 recreaţi pe Socrate?
O albeaţă unduitoare se întindea sub el şi în toate părţile de parcă lumea întreagă ar fi fost făcută din vată. Să fie aceasta zăpadă? Nu era prea obişnuit cu aşa ceva. în Atena nu ningea decât foarte rar şi atunci zăpada semăna mai mult cu un praf uşor care se topea la primele raze ale soarelui. Fireşte, avusese ocazia să vadă zăpadă în timpul lui Pericle, pe când fusese la război, în nord, la Potidaea. Aceasta se întâmplase însă cu multă vreme în urmă şi zăpada aceea, aşa cum şi-o amintea el, nu semăna deloc cu materia care îl înconjura acum. Albeaţa care îl învăluia nu avea deloc proprietatea de a fi rece. Mai degrabă ar fi putut fi mase vaste de nori.
Dar ce să caute norii sub el? Norii, gândi el, sunt alcătuiţi mai ales din vapori, apă şi aer, nici o altă substanţă. Iar locul lor firesc era deasupra, pe cer. Norii care se adunau'sub picioarele cuiva nu aveau deloc proprietăţile adevărate ale unor nori. Zăpadă care nu era rece,' nori care nu pluteau... Nimic împrejur nu părea să aibă proprietăţile cunoscute, constructive, nici măcar el însuşi. Părea că păşeşte, însă picioarele lui nu atingeau nimic. Mersul lui semăna mai degrabă a mişcare prin aer. Dar cum e posibil ca cineva să se deplaseze în aer? Aristofan, în acea parodie nemiloasă pe care o scrisese, îl descria pe el plutind printre nori într-un coş suspendat şi rostind fraze de genul:
- Traversez aerul şi contemplu soarele.
Acesta era modul lui Aristofan de a se juca şi el nu se supărase, deşi prietenii lui se consideraseră foarte jjigniti în numele lui. Totuşi, aceea nu era decât o piesă de teatru.
Pe când lumea aceasta părea reală, în măsura în care părea în vreun fel.
Poate că visa şi în visul lui se făcea că trăia în realitate ipostazele pe care le scrisese Aristofan despre el. Cum suna

oare acel vers minunat?... „Trebuie să-mi anihilez raţiunea şi să contopesc esenţa fină a mintii mele cu acest aer, care are aceeaşi substanţă, pentru a fi capabil să pătrund într-adevăr cerurile." Bătrânul Aristofan! Nimic nu era sfânt pentru el! Fireşte, exceptând lucrurile care erau cu adevărat sfinte: înţelepciunea, adevărul, virtutea.

29

„Nimic nu mi-ar fi fost dat să descopăr de-aş fi rămas pe pământ şi aş fi cântărit de-acolo lucrurile care îmi stau deasupra. Fiindcă pământul, cu forţele sale, trage în jos, către el, seva minţii. La fel şi cu măcrişul de baltă." Şi Socrate izbucni în râs.

îşi tinu mâinile în faţa ochilor şi începu să le studieze: degetele scurte şi groase, încheieturile viguroase. Da, mîinile lui, cele care îl serviseră atât de bine toată viata, când lucrase ca zidar în piatră, precum tatăl său, când luptase în războaiele pe care le purtase oraşul său, când învăţase la gimnaziu. Acum, însă, când îşi ridică mâinile ca să-şi atingă cu ele fata, nu îi fu dat să simtă nimic. Ar fi trebuit să existe o bărbie aici, dincoace o frunte şi un nas turtit şi borcănat şi mai încolo două buze groase. Nu se simţea, însă, nimic. Mâinile lui atingeau aerul. Putea chiar să-şi treacă mâna prin locul în care ar trebui să fie faţa lui. Iar dacă îşi împreuna mâinile şi strângea cât putea de tare, rezultatul era acelaşi: nu simţea nimic.

„Locul acesta e cu adevărat straniu", gândi el.

Poate că e chiar acel lăcaş al formelor pure asupra căruia îi plăcea să speculeze tânărului Platón, unde totul este perfect şi nu tocmai real. Norii aceştia din jurul meu sunt nori ideali şi nu adevăraţi. Iar aerul pe care păşesc trebuie să fie aer ideal. Eu însumi 'nu sunt decât un Socrate ideal, eliberat din chingile grosolane şi comune ale trupului. Aşa să fie? E foarte posibil.

O vreme, Socrate rămase locului cântărind această posibilitate. îi veni în gând că se afla, poate, în viaţa de după viată, în care caz era foarte probabil să întâlnească pe câţiva dintre zei - dacă zeii existau cu adevărat, în primul rând, şi, mai ales, dacă reuşea să îi găsească.

Mi-ar face plăcere, gândi el. Şi poate că şi zeii şi-ar dori să discute cu mine. Atena mi-ar ţine o predică despre înţelepciune, iar Hermes ar vorbi despre viteză sau Ares despre natura curajului; ori, poate, Zeus ar dori să discute despre... mă rog, despre orice ar fi dorit el. Fireşte, ei m-ar socoti ca pe cel mai

idiot pământean, însă asta nu mă deranjează. Cine speră să dialogheze cu zeii ca şi când ar fi egalul îor este un idiot. Nici nu încerc măcar să-mi fac iluzii. Dacă zeii există cu adevărat, este sigur că ei îmi sunt cu mult superiori în toate privinţele, fiindcă altfel de ce i-ar mai numi oamenii „zei"?
Fireşte, avea îndoieli serioase că zeii ar fi existat cu adevărat dar, dacă existau, era logic să te aştepţi să-i găseşti într-un loc cum era acesta.
30
Privi în sus. Cerul radia o lumină aurie, puternică. Trase adânc aer în piept, zâmbi şi o pomi la pas prin lumea aceea imaterială de aer lăptos, hotărât să-i găsească pe zei.
- Ei, ce mai zici acum? întrebă Tanner. Eşti la fel de pesimist?
-E prea devreme să mă pronunţ, îi răspunse Richardson morocănos.
- Arată exact ca Socrate, nu-i aşa?
-Asta a fost partea cea mai lesnicioasă. Dispunem de o mulţime de descrieri ale lui Socrate provenite de la oameni care l-au cunoscut: nasul mare şi plat, capul lipsit de păr, buzele groase şi gâtul scurt. Aceste trăsături fac parte dintr-o imagine standard a lui Socrate pe care oricine ar recunoaşte-o, exact aşa cum trăsăturile lui Sherlock Holmes sau ale lui Don Quijote sunt universal cunoscute. Nu e nici o scofală. Ceea ce se petrece în capul pe care i l-am desenat va fi hotărâtor şi va demonstra dacă într-adevăr l-am obţinut pe Socrate.
- Pare liniştit şi glumeţ după cum se plimbă prin holotanc. Se poartă aşa cum ar trebui să se poarte un filosof.
- Şi Pizarro părea la fel de filosof când l-am introdus pentru prima dată în tanc.
- Pizarro poate fi un filosof în felul său, replică Tanner. Nici unul dintre cei doi nu aparţine genului de om care ar intra în panică de câte ori s-ar trezi î'ntr-un loc neobişnuit şi misterios.
încăpăţânarea lui Richardson de a vedea totul în negru începuse să-1 calce pe nervi. Situaţia părea de aşa natură, încât s-ar fi zis că cei doi făcuseră schimb de locuri: Richardson era acum cel sceptic şi nesigur pe posibilităţile pe care le oferea proiectul, iar Tanner devenise cel care forţa lucrurile către rezultate noi, mai bune şi mai incitante.
încruntat de-a dreptul, Richardson spuse:

-Eu sunt încă sceptic. E drept, am experimentat filtrele paralele de compensare. Mi-e teamă însă că o să ni se înfunde la fel cum li s-a întâmplat şi francezilor atunci când l-au realizat pe Don Quijote şi cum ni s-a întâmplat chiar şi nouă cu Holmes şi Cezar. Datele pe care le deţinem sunt mult prea contaminate de mit şi de fantezia posterităţii. Imaginea lui Socrate, aşa cum se păstrează ea până în ziua de astăzi, este compusă--în egală măsură din realitate şi din ficţiune, ori poate chiar'întru totul fictivă. Toate informaţiile pe care le avem provin din relatările
31
lui Platon care ar fi putut prea bine să scornească totul, întocmai precum a făcut Conan Doyle cu Sherlock Holmes. Şi mă tem că ceea ce vom obţine nu va fi decât o făcătură, o realitate contrafăcută, lipsită de viată, o creatură căreia îi va lipsi strălucirea aceea a inteligenţei autonome pe care o căutăm noi. . - însă noile filtre...
- Poate. Nu ştim...
-Dar Holmes şi Don Quijote sunt pură ficţiune, din cap până în picioare, dădu Tanner din cap, cu încăpăţânare. Ei nu există decât într-o unică dimensiune, aceea construită pentru noi de către autorii care i-au creat. Dacă dai la o parte reflectările distorsionate şi fabulaţiile cititorilor şi criticilor din epocile care au urmat, nu rămâi la urma urmelor decât cu o înscenare, un personaj făcut şi nu real. Multe din trăsăturile lui Socrate au fost poate inventate de Platon din motive care îl priveau, însă rămân multe alte însuşiri care nu sunt deloc născocite. Socrate a existat cu adevărat. Şi a luat parte efectiv la viaţa politică şi civică a Atenei secolului al cincilea. Figura lui e prezentă în cărţi scrise de mulţi alti contemporani de-ai lui, nu numai la Platon, în dialogurile 'sale. Tocmai acest lucru ne oferă dispozitivul paralel, de compensare prin comparaţie, pe care-1 căutaţi voi, nu-i aşa? Ne doream o imagine a lui Socrate obţinută din mai multe unghiuri de vedere. O avem.
- Poate că da, poate că nu. încercarea cu Moise a eşuat. Vrei să zici că era fictiv?
- Cine poate şti? Tot ce am putut folosi ca material informativ a fost doar Biblia. Ba nu, şi un purcoi de comentarii pe marginea Bibliei, cât vor fi valorat şi ele. Se pare că nu he-au prea fost de ajutor!

- Dar Cezar? Doar n-ai^ să-mi spui că Cezar nu a existat în realitate? zise Richardson. însă tot ce ştim despre el este în mod evident contaminat de mit. Când am încercat să-1 sintetizăm, n-am obţinut decât o caricatură şi nu e nevoie să-ţi amintesc' cât de repede s-a transformat parodia într-o bâiguială fără noimă.
- Cazul nu are nici o relevantă, insistă Tanner. Cezar a fost sintetizat într-o fază timpurie a proiectului nostru. Acum, insă, tu ştii cu mult mai multe despre sintetizări. Eu cred că Socrate va fi un succes.
Pesimismul de neînfrânt pe care îl afişa Richardson era probabil un mecanism de apărare, gândi Tanner, menit să-1 vaccineze pe el împotriva dezamăgirii pe care ar putea-o
32
provoca un nou eşec. La drept vorbind, Socrate nu era alegerea lui Richardson. Şi apoi, era pentru prima dată când se folosea această tehnică de îmbogăţire a informaţiei, metoda programului paralel - rafinamentul de ultimă oră al proiectului.
Tanner îl privi pe Richardson în timp ce acesta continua să tacă.
- Haide! Dă-i drumul, îl îndemnă Tanner. Adu-1 şi pe Pizarro şi lasă-i să discute amândoi. Atunci vom afla şi cât de bun e Socrate acesta al tău.
Din nou se produse o perturbare în aer, undeva mai departe de el. O umbră întunecată pe orizontul de un alb perlat, o pată care se căsca precum ruptura dintr-o pânză sfâşiată, în albeaţa strălucitoare dimprejur. Soseşte un alt demon, gândi Pizarro. Sau poate e tot acela dinainte, acelaşi american căruia nu-i plăcea să-şi arate decât faţa aceea ciudată, fără barbă şi încadrată de un păr tuns scurt.'
Insă pe măsură ce demonul se apropia, Pizarro observă că acesta era altfel decât primul; scund şi îndesat, cu umeri largi şi un piept scobit. Era aproape chel şi barba lui deasă arăta sălbatică şi neîngrijită. Părea a fi bătrân, de cel puţin şaizeci de ani,, dacă nu şaizeci şi cinci. Şi era şi urât la înfăţişare, cu nişte .ochi bulbucaţi şi un nas turtit, ale cărui nări se căscau mari şi fremătătoare, iar gâtul îi era atât de scurt, încât părea că, disproporţionat, capul lui mare răsare direct din trunchi. Nu purta decât o robă subţire şi ponosită de culoare brună. Picioarele îi erau goale.
-Hei, tu de colo! strigă Pizarro. Tu, diavole! Eşti şi tu un american, demonule?

- Iertare. Ai spus cumva „atenian"?
- Ba american am spus. Cel dinaintea ta era american. Tot de-acolo vii şi tu, satană? Vii din America?
Răspunsul fu precedat de o ridicare din umeri:
- Nu, cred că nu. Eu sunt din Atena. Ochii demonului străluceau a batjocură.
- Un grec, deci. Demonul e un grec?!
- Sunt din Atena, zise din nou urâtul. Numele meu este Socrate şi sunt fiul lui Sofroniu. N-aş putea să-ti spun ce este un grec, aşa că e foarte posibil ca eu să fiu grec* însă nu cred că sunt unul din aceia, afară de cazul în care tu îi numeşti greci pe cei ce sunt din Atena.
33
Vorbea încet şi poticnit, ca unul care e îngrozitor de prost. Pizarro mai avusese ocazia să cunoască astfel de oameni în viata lui şi în general nu erau atât de stupizi pe cât voiau să para. Simţi că trebuie să se pună în gardă.
- Şi nici demon nu sunt, ci doar un simplu om. Prea simplu, după cum poţi să şi vezi.
- Tare îti'mai place să învârti cuvintele, mârâi nemulţumit Pizarro.
- Nu e cea mai rea dintre distracţii, prietene, îi spuse celălalt şi îşi împreună mâinile la spate' în cel mai simplu chip, rămânând locului liniştit şi cu un zâmbet pe faţă. îşi îndreptă privirile undeva într-un punct aflat la distanţă şi începu să se legene încet, înainte şi înapoi.
. - Ei bine? testă Tanner. E sau nu e un Socrate adevărat? Eu zic că e întocmai cu originalul său.
Richardson îşi ridică privirile de la holotanc şi încuviinţă cu o mişcare a capului. Părea bucuros de reuşită, dar şi încurcat în acelaşi timp.
- Trebuie să recunosc, până acum a mers binişor. E cât se poatedereal şi adevărat.
- întocmai.
- S-ar putea foarte bine să fi reuşit să depăşim problema contaminării informaţiei care a dus la dezastru încercările noastre precedente. Nu văd nici unul din semnele de degradare care apăreau în celelalte cazuri.

- E un personaj pe cinste! spuse Tanner. îmi place felul în care s-a dus direct spre Pizarro, fără nici cea mai mică urmă de stânjeneală. Nu îi este deloc teamă de el.
- Şi de ce i-ar fi? întrebă Richardson.
- Tie nu ti-ar fi, dacă ai fi în locul lui? Dacă te-ai fi rătăcit aiurea' prin Dumnezeu ştie ce coclauri şi locuri total nepământene, fără să ştii unde te afli şi cum ai ajuns acolo şi dintr-o dată ai fi dat peste un individ cu o înfăţişare feroce ca Pizarro care ti s-a postat în faţă, aşa, îmbrăcat în armură şi purtând sabie,' cum te-ai fi simţit? - îi zise Tanner clătinând din cap. Sau poate nu, poate n-are de ce să se teamă, fiindcă lui Socrate nu-i era frică de nimic decât de plictiseală.
- Iar Pizarro nu e decât un simulacru. Nu e altceva decât un program făcut să-1 reproducă pe Pizarro.
- Ştiu asta de mult. Socrate însă n-o ştie.
34
- Ai dreptate, răspunse Richardson. Pentru o clipă doar a părut căzut pe gânduri, deci poate că la urma urmei există un risc.
- Poftim?
- Dacă Socrate al nostru seamănă cu acel Socrate pe care îl descria Platon, şi sunt aproape sigur că aşa este, atunci să ştii că e în stare să se facă destul de nesuferit. S-ar putea ca lui Pizarro nici să nu-i pese de jocurile de cuvinte ale lui Socrate. însă, dacă Pizarro nu are chef să se distreze combinând cuvinte, există posibilitatea teoretică, pe care nu o putem neglija, ca răspunsurile lui Socrate să provoace la spaniol reacţii de-a dreptul violente.
Tanner fu luat prin surprindere de expunerea unui asemenea risc. începu să se plimbe de colo-colo prin încăpere şi întrebă:
- Vrei să zici că Pizarro îi poate face un rău lui Socrate?
- Cine ştie?! spuse Richardson. în mod normal este posibil ca un program să distrugă alt program şi poate că, în chip similar, o simulare a unui personaj poate să distrugă simularea altui personaj. Toate acestea ne sunt şi nouă la fel de necunoscute ca şi ţie, Harry. De-abia acum îi cunoaştem şi noi pe cei doi din holotanc.
Individul înalt, cu păr grizonat, spuse privindu-1 încruntat pe celălalt:
- Zici că eşti atenian, dar nu eşti grec? Ce să înţeleg eu din asta? Bănuiesc că l-aş putea întreba pe Pedro de Catîdia, fiindcă el e

grec, dar nu e atenian. însă el nu e aici. Sau poate nu eşti decât un prost. Spune! Ori crezi că prostul aş fi eu?

- Nu am nici cea mai mică idee cine eşti. S-ar putea oare ca ta să fii un zeu?

- Un zeu?

-întocmai, zise Socrate. îl studia pe celălalt cu o mină impasibilă. Faţa îi era aspră, privirile reci.

- Poate că tu eşti Ares. Ai o înfăţişare fioroasă şi războinică, însă porţi o armură cum eu nu am mai văzut vreodată. Locul acesta este atât de straniu, încât ar putea foarte bine să fie lăcaşul zeilor şi deci armura ta ar putea să fie o armură de zeu. Dacă tu eşti Ares, atunci te salut cu respectul care îţi este cuvenit. Sunt Socrate, atenianul, fiu de zidar în piatră.

- Spui o grămadă de prostii. Habar nu am de Ares al tău.

- Cum nu? El este zeul războiului! Toată lumea îl cunoaşte. Toată lumea în afară de barbari, fireşte. Atunci, să însemne asta că eşti un barbar? Vorbeşti ca unul dintre ei, recunosc, însă pe de altă parte, eu însumi par a vorbi ca un barbar şi totuşi am vorbit toată viaţa mea în limba Eladei. într-adevăr, multe mistere se află aici.

- Iarăşi problema cu limba! zise Tanner. Nici măcar greaca clasică n-ai reuşit s-o reproduci cum trebuie? Sau cei doi se înţeleg în spaniolă?

- Pizarro îşi închipuie că se vorbeşte în spaniolă, în timp ce Socrate crede că şi el şi celălalt vorbesc greaca. Şi fireşte că greaca aceea e destul de artificială. Tot ce s-a vorbit în epocile din care nu avem atestări documentare sau înregistrări este o necunoscută pentru noi. Nu putem decât să ghicim pe ici, pe colo cum trebuie să fi sunat acea limbă.

- Dar nu se poate să...

- Ssst! îl întrerupse Richardson.

- Oi fi eu bastard, dar nu sunt barbar, omule, aşa că leagă-ţi limba! Şi fă-o să nu scoată nici o blasfemie!

- Dacă am rostit vreo blasfemie, rogu-te să mă ierţi. E numai din neştiinţă. Spune-mi doar unde am greşit şi n-am să mai greşesc niciodată.

- Uite, nebunia asta a ta cu zeii! Ai spus că eu aş fi un zeu. M-aş aştepta de la păgâni să vorbească aşa, dar în nici un caz de la un grec. Sau poate că tu eşti un tip de grec păgân care n-are

nici o vină. Doar păgânii văd zei peste tot. Ti se pare că aş fi un zeu? Eu sunt Francisco Pizarro de Trujillo din Estramadura, fiul faimosului slujitor al armelor, Don Gonzalo Pizarro, colonel de infanterie, ce a servit în războaiele lui Gonzalo de Cordova căruia oamenii îi spuneau Marele Căpitan. Eu însumi am purtat câteva războaie pe cont propriu.
- Atunci înseamnă că nu eşti un zeu, ci un simplu soldat: perfect! Eu însumi am fost cândva soldat. Se înţelege că mă simt mai în largul meu între soldaţi decât între zei, cum dc altfel se simte orice om, aş putea zice.
- Tu, soldat? spuse zâmbind Pizarro. Un individ de rând atât de prăpădit şi mărunt, mai ponosit decât orice luptător care se respectă, să fie soldat? Şi, mă rog, în care războaie ai luptat?

- în războaiele pe care le-a purtat oraşul meu, Atena. Am luptat la Potidaea, unde corintienii nu ne dădeau pace şi refuzau să ne plătească tributul datorat. Era foarte frig acolo şi asediul a fost tare lung şi plicticos, însă ne-am făcut datoria. Apoi, câţiva ani mai târziu am luptat la Delium împotriva beotilor. în fruntea noastră pe-atunci se afla Laches, însă soarta nu ne-a fost favorabilă şi a trebuit să luptăm în retragere. Şi apoi, adăugă Socrate, când Brasidas se afla în Amfipolis şi Cleon a fost trimis să-1 forţeze să iasă de-acolo, eu...
- Destul! spuse Pizarro pe un ton nerăbdător şi agitându-şi mâna ca să pună capăt înşiruirii. Aceste războaie nu îmi sunt cunoscute. Probabil că eşti un soldat aflat în slujba unui nobil, a unei case. înseamnă deci că acesta este locul în care ei îi trimit pe soldaţii morţi.
- Suntem morţi, deci?
- De multă vreme. Acum e rege un Alfonso şi papă un Pius, dar n-ai să-ţi crezi urechilor când vei auzi că Pius e al şaisprezecelea şi Alfonso al nouăsprezecelea, parcă aşa spusese demonul. Şi tot americanul a mai spus că suntem în anul 2130. Ultimul an pe care mi-1 pot aminti este 1539. Şi tu?
Cel numit Socrate ridică din nou din umeri.
- în Atena noi folosim un alt sistem de numerotare a anilor, zise el, dar, să admitem pentru început că suntem într-adevăr morţi. Mi se pare o constatare rezonabilă, dacă e să luăm în considerare acest loc straniu în care ne aflăm, precum şi faptul că îmi simt corpul total lipsit de materialitate. Arn murit, deci, şi

ne găsim acum în viaţa de după viaţă. Acum mă întreb: oare locul acesta este destinat oamenilor virtuoşi, sau aici sunt trimişi doar netrebnicii? Sau poate toţi oamenii nimeresc în acelaşi loc după moarte, fie că au fost virtuoşi sau nu? Ce părere ai?
- Nu mi-am format o părere încă, răspunse Pizarro.
- Ei bine, ai fost virtuos în viaţă sau nu?
- Adică dacă am păcătuit?
- Da, am putea folosi şi acest cuvânt.
- Dacă am păcătuit, mă întreabă, izbucni Pizarro uimit. Mă întreabă dacă am fost un păcătos! Dacă am dus o viată plină de virtute şi nepătată! Dar ce-1 priveşte pe el ce fel de viată am dus eu?
- Fă-mi plăcerea, zise Socrate, şi de dragul demonstraţiei, te rog să mă laşi să îţi pun câteva întrebări...

- începe distracţia! zise Tanner. Ai văzut? Socrate e perfect simulat! A şi început să-1 atragă pe Pizarro într-unui din dialogurile lui.
- Da, ai dreptate, Harry. E minunat ce se întâmplă, e de-a dreptul nemaipomenit! spuse Richardson cu ochii strălucitori de bucurie şi triumf.
- Ai să vezi cum Socrate o să ţeasă. în junii lui Pizarro o plasă de argumente.
- în locul tău, n-aş fi aşa de sigur că Pizarro o să se prindă în ea, mai spuse Richardson.
- Am făcut atâta bine cât mi s-a făcut, spuse Pizarro. Dacă am fost lovit, am lovit şi eu. Acesta nu e un păcat. E doar o reacţie care tine de bunul simţ. Omul face tot ceea ce e necesar ca sa supravieţuiască şi ca să-şi păstreze neatins locul pe care îl ocupă în lume'. Uneori poate am uitat de zilele de post sau am rostit numele Domnului în deşert - acestea, da, sunt păcate, recunosc, şi Fratele Vincente întotdeauna mă urmărea să nu fâptuiesc astfel de păcate, dar asta nu înseamnă că aş fi un păcătos. Mi-am ispăşit păcatele prin penitenţă, de îndată ce mi-am putut face timp pentru aşa ceva. Lumea e păcătoasă şi eu nu sunt altfel decât ea, aşa că de ce să fiu pedepsit numai eu? Dumnezeu m-a făcut aşa cum sunt, El m-a creat după chipul şi asemănarea lui. Şi eu cred în Fiul Lui.
- Aşadar eşti un om virtuos.

- în nici un caz nu sunt un păcătos. După cum ţi-am spus, de am păcătuit vreodată, am ispăşit, ceea ce face ca păcatul să se şteargă de parcă nici n-ar fi existat.
- într-adevăr, zise Socrate. Atunci înseamnă că eşti un om cinstit şi că eu am nimerit în locul cel bun. însă vreau să fiu absolut sigur de acest lucru, aşa că, rogu-te, mai spune-mi o dată: te simţi curat în conştiinţa ta?
- Da' ce'eşti tu, duhovnic?
- Nu sunt decât un ignorant care încearcă să înţeleagă. Iar tu îmi poti oferi înţelegerea dacă iei parte la cercetarea mea. De am ajuns în locul rezervat celor virtuoşi, înseamnă că la rându-mi am fost în viaţa mea un virtuos. Aşadar, uşurează-mi cazna şi spune-mi dacă există vreun lucru care îţi stă pe suflet sau pe care regreţi că l-ai săvârşit.
Pizarro se răsuci stingherit:
- Păi, spuse el, am ucis un rege.
38
Un rege rău? Un duşman al oraşului tău? Nu. Acest rege era bun şi înţelept.
Alunei ai într-adevăr motive să-ti regreţi fapta. Pentru că ni mod cert acesta este un păcat, să ucizi un rege înţelept. Dar era păgân! (e era?
îl nega pe Dumnezeu.
îşi nega propriul lui zeu? întrebă Socrate. Atunci poate că nu ai procedat chiar aşa de rău când l-ai ucis.
Nu, nu pe-al său. El spune că Dumnezeul meu nu există. îl prefera pe al său. Şi pentru aceasta era un păgân. Şi toti supuşii lui erau păgâni, pentru că îl urmau pe el întru credinţă. Xşa ceva nu putea să existe. Riscau cu toţii să primească pedeapsa veşnicei damnări pentru că îşi urmau regele. Eu l-am ucis de dragul salvării sufletelor supuşilor lui. L-am ucis din dragoste pentru Dumnezeu.
- Dar nu eşti oare de părere că toţi zeii sunt de fapt imagini ale unui singur Dumnezeu?
Pizarro stătu o clipă pe gânduri:
- Cred că într-un fel acest lucru e adevărat.
- Iar cel care îl serveşte pe Dumnezeu nu este el oare sfinţit prin asta?
- Fireşte că e binecuvântat prin asta, Socrate.

- Şi nu eşti de părere că un om care îl serveşte pe Dumnezeul său după învăţăturile aceluia este şi el binecuvântat?
Pizarro ezită un moment, apoi răspunse:
- Mă rog, dacă vrei să priveşti aşa lucrurile, atunci...
- Atunci, cred că regeîe pe care l-ai omorât tu era omul lui Dumnezeu, iar ucigându-1 ai săvârşit un păcat împotriva lui Dumnezeu.
- Stai puţin!
- Gândeşte-te, Pizarro: servindu-1 pe zeul său, acel rege îl servea probabil în acelaşi timp pe Dumnezeul tău, pentru că orice servitor al oricărui zeu îl serveşte de fapt pe unicul şi adevăratul Dumnezeu care transcende toate viziunile noastre despre zei.
- Nu-i adevărat, spuse Pizarro furios. Cum putea să fie acela unul dintre cei ce-1 slujesc pe Dumnezeu? Omul nu ştia nimic despre Isus. Nu înţelegea ce înseamnă Sfânta Treime. Când preotul nostru i-a o'ferit o biblie, el a azvârlit-o cu dispreţ la

pământ. îti spun eu, era un păgân, Socrate. Şi la fel eşti şi tu. N-ai habar de nimic din toate acestea dacă poţi să crezi că Atahuallpa era omul lui Dumnezeu sau dacă poţi să-ţi închipui că o să mă faci să cred asta.
- Pe bună dreptate, eu ştiu prea puţin. Dar spuneai că era înţelept şi bun?
' - In felul lui păgânesc, da.
- Şi că era un rege bun pentru supuşii lui?
-Aşa părea. Când am dat eu peste ei, erau un popor înfloritor.
-Şi cu toate acestea, regele lor nu era un om al lui Dumnezeu.
- Ţi-am spus: nu primise niciodată Sfintele Daruri şi de fapt le-a sí blestemat până în ultima clipă, înainte de moarte, atunci când a acceptat botezul. Dc-abia atunci a intrat în turma Domnului şi a fost binecuvântat. Dar sentinţa fusese rostită şi era mult prea târziu să fie întors de la moarte, să fie salvat.
- Botezul? Explică-mi ce înseamnă botezul, Pizarro.
- Este unul din Sfintele Daruri. O sfinţire.
- Care este?
- Un ritual sfânt. O sfinţire cu apă sfântă, efectuată de către un preot. Ea înseamnă admiterea unui om în sânul Sfintei Biserici şi aduce cu sine iertarea păcatelor trecute şi viitoare şi împărtăşirea din Sfântul Duh.

- Va trebui să-mi povesteşti mai mult despre aceste lucruri cu o altă ocazie. Să înţeleg, deci, că tu l-ai făcut pe acest rege bun să fie binecuvântat prin botez? Şi apoi l-ai omorât?
-Da.
- Dar când l-ai omorât, era de aceeaşi religie cu tine. Şi atunci omorul acesta a fost cu siguranţă un păcat.
- Trebuia să moară, Socrate.
- Şi de ce să moară? întrebă din nou atenianul.
- Socrate l-a înghesuit de tot pe Pizarro, spuse Tanner încântat. Fii atent!
- Sunt. Dar n-o să se întâmple nimic periculos, răspunse Richardson. Punctele lor de vedere sunt mult prea diferite.
- Vei vedea!
- Oare?
Pizarro cuvântă iarăşi:

- Ţi-am mai spus de ce trebuia să moară. Din cauză că poporul lui îl urma în toate cele. Aşa se face că ei proslăveau soarele fiindcă regele lor le spunea că soarele era Zeul lor. Sufletele lor ar fi ajuns în iad dacă noi i-am fi lăsat să continue ni acest fel.
- Dar dacă îl urmau pe rege în tot ce făcea, spuse Socrate, ;iiunci sigur l-ar fi urmat şi întru botez şi s-ar fi sfinţit cu toţii şi astfel ar fi făcut exact lucrul care te-ar fi mulţumit cel mai mult pe tine şi pe zeul tău. Nu am dreptate?
- Nu, răspunse Pizarro, trecându-şi mâinile prin barbă, răsucindu-şi firele.
- De ce crezi asta?
- Pentru că regele n-a fost de acord să fie botezat decât după cc l-am condamnat Ia moarte. Ne stătea în cale, nu înţelegi? Era un obstacol permanent în calea puterii noastre. Aşa că' trebuia să ne descotorosim de el. Niciodată n-ar fi fost de acord să-şi conducă oamenii spre adevărul credinţei de bunăvoie. De aceea am fost siliţi să-1 ucidem. însă n-am vrut să-i ucidem sufletul aşa cum îi ucisesem trupul, aşa că i-am spus: „Uite ce e, Atahuallpa, te vom trimite la moarte, însă dacă ne laşi să te botezăm înainte, te vom ştrangula iute, iar dacă nu, să ştii că te vom arde de viu şi vei avea parte de o moarte lungă şi chinuitoare." Aşa că, fireşte că a fost de acord cu botezul şi noi i-am făcut de petrecanie repede, să nu sufere. Ce altă alegere putea să facă? Şi cum altfel puteam noi să procedăm? El trebuia

să moară. Pentru că tot nu credea în adevărata credinţă, după cum ne puteam da seama cu toţii. în mintea lui era Iş fel de păgân ca întotdeauna. însă în acelaşi timp a murit creştin.
- Un ce?
- Un creştin! Creş-tin! Adică unul care crede în Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.
- Fiul lui Dumnezeu, repetă Socrate uimit. Şi creştinii cred şi în Dumnezeu, sau numai în Fiul lui?
- Ce mare prostănac mai eşti şi tu!
- N-aş putea să te contrazic.
- Există Dumnezeu-Tatăl şi Dumnezeu-Fiul, şi mai există şi Sfântul Duh.
- Aha, păru să priceapă Socrate. Şi în care dintre ei credea Atahuallpa când aţi hotărât să-1 spânzuraţi?
- în nici unul.
41
- Şi totuşi a murit ca un creştin. Fără să creadă în nici unul dintre aceşti trei zei ai voştri? Cum asta?
- Din cauza botezului, spuse Pizarro din ce în ce mai enervat. Ce mai contează în ce credea el atunci! Preotul 1-á stropit cu apa sfinţită şi a rostit cuvintele! Dacă ritualul este îndeplinit aşa cum se cuvine, sufletul păcătosului este salvat indiferent de ce crede sau ce înţelege omul. Cum altfel ai putea boteza un copil? Un nou născut nu înţelege nimic şi nu crede în nimic - însă el devine creştin atunci cand apa îl atinge!
- Multe dintre cele ce^ îmi spui rămân pentru mine învăluite în mister, spuse Socrate. înţeleg însă că îl socoteşti pe regele pe care l-ai omorât drept ún rege bun şi binecuvântat de Dumnezeu, pentru că a fost spălat cu apa pe care o cer zeii voştri, aşa că ai ucis un rege înţelept şi care de-acum trăia prin botez în împărăţia lui Dumnezeu. Mi se pare o cruzime fapta pe care ai povestit-o, aşadar acesta nu poate să fie locul în care ajung oamenii virtuoşi, după moarte. Nu-mi rămâne decât să cred că nici eu însumi nu am fost virtuos, sau poate n-am pătruns înţelesul acestui loc şi rostul prezentei noastre aici.
- Blestematule, încerci să mă faci să-mi.pierd minţile? urlă Pizarro căutând cu o mână garda spadei, smucind-o din teacă şi apoi agitând-o ameninţător. Dacă nu-ţi ţii gura odată am să te tai în bucăţi!
5

-Fantastic! exclamă Tanner. Uite unde poate să te aducă metoda dialectică!
-Nu am avut nici cea mai neînsemnată intenţie de a-ti provoca supărare, prietene, rosti Socrate cu blândeţe. Nu încerc decât să îmi desluşesc unele lucruri.
- Eşti un idiot!
- Fără îndoială, ai rostit un adevăr, după cum de altfel ti-am spus eu însumi de câteva ori. Şi acum, dacă doreşti sa mă loveşti cu sabia, n-ai decât să o faci. Nu cred, însă, că îti va folosi prea mult. s
-Naiba să te ia! bolborosi Pizarro. Se uită la spada pe care cu puţin înainte o vânturase furios şi clătină din cap. Nu, n-are să iasa nimic bun din asta, nu-i aşa? Are să treacă prin tine ca prin aer. Tu însă nici n-ai mişcat! Ai rămas pe loc şi m-ai fi lăsat să te tai bucăţele fără să clipeşti, aşa-i? Spune!
Şi Pizarro clătină din nou sceptic din cap:
42
şi totuşi nu eşti idiot! Te foloseşti de trucuri şi de întorsături de frază de parcă ai fi unul dintre cei mai vicleni preoţi pe care i-am cunoscut vreodată.
în realitate sunt însă un prost, zise Socrate. Foarte puţine luni lucrurile pe care le ştiu. în schimb mă străduiesc' în permanenta să ajung să înţeleg câte ceva din lumea aceasta, sau măcar să pricep câte ceva despre mine însumi. I'izarro îl tintui cu o privire fioroasă:
Nu mă duci tu pe mine cu falsa ta modestie. Mă pricep şi CU cât de cât la oameni, bătrâne! Jocul tău n-o să mă prindă!
Despre ce joc este vorba, Pizarro?
Văd eu bine cât de înfumurat eşti! Te crezi cel mai înţelept om din lume şi îti închipui că e de datoria ta să colinzi peste tot şi să încerci să-î educi pe bieţii prostănaci care nu ştiu decât să-şi agite săbiile, aşa ca mine. De aceea şi faci pe prostul, pentru a-ţi dezarma adversarul mai înainte de a-1 umili.
- Scor pentru Pizarro, remarcă Richardson. Se prinde repede care sunt micile trucuri ale lui Socrate.
- Poate că o fi citit ceva de prin Platon la viaţa lui, sugeră Tanner.
- Era complet analfabet!
- Era, pe când mai trăia. Acum însă e cu totul altceva.

- Nu-1 acuza, răspunse Richardson. Nu face decât să se lase ghidat de şiretenia lui ţărănească, iar tu ştii asta la fel de bine ca mine.
- Doar nu crezi că vorbeam serios? pară Tanner. Se aplecă înainte pentru a pătrunde mai bine ceaţa din holotanc. Dumnezeule, ce incredibilă e toată scena asta, să auzi o astfel de discuţie fără să intervii... Indivizii aceştia par într-adevăr reali!
- Chiar sunt reali, mai spuse Richardson.
- Te înşeli, Pizarro, eu nu sunt deloc un înţelept, spuse Socrate. Dar aşa prost cum sunt, se prea poate să nu fiu chiar cel mai puţin luminat dintre toti oamenii de pe lume.
- Te crezi mai deştept decât mine, nu-i aşa?
- Cum aş putea să ştiu? Mai întâi spune-mi cât de înţelept eşti tu.
- Destul de înţelept ca să-mi încep viaţa ca bastard, pus să aibă grijă de porci şi să mi-o sfârşesc în calitate de Guvernator al Peru-ului.
43
- Atunci înseamnă că trebuie să fii tare înţelept.
- Da, aşa cred şi eu.
- Şi totuşi ai ucis un rege înţelept pentru că nu era îndeajuns de luminat ca să-1 proslăvească pe Dumnezeul tău aşa cum ai fi vrut tu. Chiar crezi că a fost o dovadă de înţelepciune? Cum a reacţionat poporul său atunci când a aflat că regele lor fusese omorât?
- S-au răsculat împotriva noastră. Şi-au distrus propriile lor temple şi palate şi au ascuns aurul şi argintul din ele. Au dat foc podurilor şi s-au luptat aprig.
- Poate că ai fi putut să te foloseşti mai bine de el dacă l-ai fi păstrat în viaţă, nu crezi?
- Cu timpul, însă, noi i-am învins, am cucerit tot teritoriul şi i-am creştinat pe toţi. Acesta era ţelul nostru.
- Acelaşi lucru însă ar fi putut fi obţinut într-un mod mai înţelept, nu-i aşa?
-Se prea poate, răspunse fără convingere.Pizarro. Totuşi, noi am reuşit şi-aşa. La urma urmelor victoria contează, nu crezi? Am făcut ceea ce ne pusesem în gând să facem. Dacă or fi existat şi alte căi, mai bune, nu ştiu. Numai îngerii fac lucruri perfecte. Noi

nu eram îngeri, însă am înfăptuit ceea ce ne pornisem să înfăptuim şi asta e tot, Socrate. Amin.
- Juriul a declarat remiză, spuse Tanner.
- De acord.
- Fantastic de palpitant e jocul acesta în care s-au aruncat!
- Mă întreb care va fi următorul în ring, adăugă Richardson.
- Eu mă întreb la ce-o să folosim toată această minunăţie în afară de jocuri pe computer, zise Tanner.
- Am să-ţi spun o poveste, începu Socrate. Odată, oracolul din Delphi i-a spus unui prieten de-al meu: „Nu există nici un om mai înţelept decât Socrate", însă eu mă îndoiam foarte mult de adevărul acestor spuse şi am fost foarte tulburat să aud că oracolul rostise un lucru despre care eu ştiam că este atât de departe de adevăr. Aşa că m-am hotărât să încep să caut un om care să fie cu mult mai înţelept decât mine. In Atena trăia un politician despre a cărui înţelepciune se dusese vestea, aşa că m-am dus la el şi l-am întrebat multe lucruri. După ce l-am ascultat mult timp, mi-am dat seama că deşi mulţi oameni - printre care şi el însuşi - îl considerau un mare înţelept, totuşi

acel om nu era înţelept. Ci doar îşi închipuia că e înţelept. Aşa că mi-am zis că eu sunt probabil mai luminat decât el! Nici unul dintre noi nu cunoştea vreun lucru care să aibă într-adevăr valoare pe lume, însă el nu ştia nimic, şi îşi închipuia că ştie, în vreme ce eu nu ştiam nimic dar nici nu credeam despre mine că aş şti. Aşadar, cel puţin dintr-un punct de vedere, eu eram mai înţelept decât acel atenian: nu îmi închipuiam că ştiu lucruri pe care nu le ştiam de fapt.
- Ai de gând să-ţi baţi joc de mine cu povestea asta? -Prietene Pizarro, nu simt decât cel mai profund respect
pentru tine. Dar, dă-mi voie să continui. Am fost şi la alti oameni înţelepţi, însă nici ei, cu toată siguranţa şi încrederea în înţelepciunea lor, nu au putut să-mi dea vreun răspuns răspicat la întrebările pe care le-am pus. Aceia a căror faimă de oameni înţelepţi era cea mai mare ştiau cel mai puţin. Am fost şi pe la poeţi şi scriitori de teatru renumiţi. Se simţea înţelepciune în cuvintele lor, fiindcă zeii le dăruiseră inspiraţie,'însă aceasta nu-i făcea cu adevărat înţelepţi, deşi ei aşa se considerau. Am ajuns şi la zidarii în piatră, 'la tăietorii de lemne şi la alti meşteşugari. Erau pricepuţi în muncile lor, însă mulţi dintre ei credeau că asta

îi făcea să fie pricepuţi în toate, însă nu era adevărat. Şi tot aşa. Nu am putut găsi pe nimeni care să dovedească înţelepciune adevărată. Aşa că probabil oracolul avea dreptate: deşi sunt un ignorant, nici un alt om nu e mai înţelept decât mine. Adesea însă oracolele au dreptate şi atunci când spun lucruri care nu au foarte mare valoare, fiindcă eu cred că vorbele oracolului vor să spună cu totul altceva - că nici unui om nu-i este dată înţelepciunea, fiindcă ea este rezervată zeilor. Ce părere ai, prietene Pizarro?
- Cred că eşti un prost şi un urât pe deasupra.
-Ai spus adevărul. Déci, până la urmă, eşti înţelept şi în plus eşti cinstit.
- Cinstit, zici? N-am pretins eu aşa ceva! Cinstea e un joc pentru proşti. Eu unul am minţit ori de câte ori aceasta mi-a servit. Am înşelat! Nu mi-am ţinut cuvântul dat. Nu mă mândresc deloc cu toate acestea, te previn. Ele nu sunt decât mijloacele de care te foloseşti pentru a reuşi în viată. Crezi că ţineam morţiş să cresc porci toată viata? Eu îmi doream aur, Socrate, şi faimă, şi putere asupra oamenilor.
- Şi ai obţinut toate acestea?
- Pe toate le-am avut!

- Şi a meritat osteneala, Pizarro? Te-ai simţit răsplătit? Pizarro îl privi lung pe Socrate. Apoi, cu buzele strânse de
ciudă, izbucni:
- Nu au avut nici o valoare!
- Chiar aşa să fi fost?
-Un nimic! Nu am nici o îndoială în această privinţă. Totuşi, a fost mai bine să le am decât să nu le fi avut. în cele din urmă, nici un lucru pe lume nu mai are vreun sens, bătrâne. în ultimă instanţă murim cu toţii, cinstiţi sau tâlhari, regi sau milogi. Viaţa nu e decât o păcăleală. Ni se spune să ne luptăm, să ne străduim, să cucerim, să câştigăm - şi pentru ce? La ce bun? Ca să ne împăunăm câţiva ani cu ele? Ca apoi să ni se ia toml, de parcă niciodată n-am fi avut nimic? Totul e o înşelătorie, îţi spun.
Şi aici Pizarro se opri. Pentru o vreme, rămase în contemplarea propriilor sale mâini, de parcă niciodată înainte nu le mai văzuse.
- Eu eram acela care a zis cuvintele de mai înainte? Şi chiar vorbeam serios? Izbucni în râs. Da, eu am rostit toate acestea.

Şi totuşi viaţa este unicul lucru care ne este dat pe lume, aşa că ne dorim cu toţii să ne bucurăm cât mai mult şi mai deplin de ea. Ceea ce înseamnă aur, putere, renume.
- Şi ceea ce tu, unul, ai şi obţinut. Acum, însă, se pare că nu mai ai nimic din toate acestea. Prietene Pizarro, oare unde suntem noi acum?
- Tare aş vrea să ştiu.
- Şi eu, încheie Socrate grav.
- Socrate e real, exclamă Richardson. De fapt, amândoi sunt! Noi am încetat orice intervenţie în sistem, în schimb ei s-au comportat extraordinar. Ceea ce am obţinut noi nu numai că va fi de mare folos procesului de învăţământ, cercetărilor, dar va reprezenta şi un fantastic mijloc de recreere şi distracţie, Harry.
- Va fi mult mai mult! rosti Tanner cu inflexiuni ciudate în voce.
- Ce vrei să spui cu asta?
- Nu sunt încă sigur, ezită Tanner. Am intuit însă ceva cu mult mai măreţ. Ideea a început să răsară doar cu câteva minute în urmă şi nu a avut încă timp să capete o formă certă, însă e

vorba de ceva care s-ar putea să schimbe cu totul lumea asta blestemată.
Privirea lui Richardson exprimă pe rând toate stările de uimire, uluire, perplexitate.
- Ce naiba vrei să spui, Harry?
- Poate că vom stabili o nouă manieră de a rezolva disputele politice, răspunse Tanner. Ce-ai zice de o înfruntare între două naţiuni, de exemplu, în care - ca la un turnir medieval - cele două părţi combatante vor folosi, nu forţe'umane, ci campioni ai naţiei pe care îi vom simula noi: marile minţi luminate din trecutul omenirii, reînviate de către noi şi puse să se înfrunte?
Tanner clătină din cap cu o oarecare ezitare.
- Ştiu, ideea mai are nevoie de elaborare, însă în mare cam aşa ar putea fi. Are toate şansele!
- Un turnir medieval, o înfruntare armată care să folosească simulările noastre? Asta vrei să spui?
- Nu cu arme, Dumnezeule, ci cu vorbe, cu argumente!
- Nu înţeleg cum... începu Richardson.
-Nici eu nu văd totul atât de clar, deocamdată. Mai bine nici nu ti-aş fi vorbit despre asta.
- Dar...

- Mai târziu, Lew, nu acum. Lasă-mi ceva mai mult timp să mă gândesc la această idee.
- N-ai idee ce poate să fie loeul acesta? întrebă Pizarro.
- Nu. Insă cu siguranţă că nu mai este lumea în care tu şi cu mine am trăit odată. Să însemne asta că suntem morţi? Cum am putea să ştim? îmi pari viu, Pizarro.
- Şi tu la fel, Socrate.
- Totuşi cred că trăim un alt fel de viaţă. Uite, dă-mi mâna! Simţi mâna mea în a ta?
- Nu, nu simt nimic.
- Nici eu. Văd însă două mâini care se strâng. Doi bătrâni care stau pe un nor şi îşi strâng mâinile.
Socrate râse şi adăugă: |
- Mare ticălos mai eşti, Pizarro!
-Bineînţeles că sunt! Da', ştii ceva? Şi tu eşti un ticălos bătrân şi sperios. îmi placi. Au fost clipe când mă scoteai din minţi cu toate palavrele tale, însă m-ai şi distrat. Chiar ai fost soldat?
- Când m-a chemat datoria pentru oraşul meu, am fost.

- Eşti cam naiv în ceea ce priveşte dedesubturile lumii, ca să fi fost soldat. Dar, nu-i nimic, pot să te învăţ eu câteva lucruri.
- Faci tu asta?
- Bucuros! spuse Pizarro.
- îti rămân îndatorat, zise Socrate.
- Sa luăm exemplul lui Atahuallpa, urmă Pizarro. Cum să te fac eu să pricepi că trebuia să îl ucid? Noi nu eram nici două sute cu totul, iar ei numărau douăzeci şi patru de milioane, iar cuvântul lui era lege pentru toti. Or, din moment ce murise, ei nu mai aveau pe nimeni care sa-i conducă. Aşa că, fireşte că am fost nevoiţi să ne descotorosim de el, dacă voiam să-i cucerim. Deci, l-am omorât şi apoi poporul lui ni s-a închinat.
- Cât de simple faci tu să pară lucrurile!
- Păi Simple au şi fost! Ascultă, bătrâne, tot ar fi murit mai devreme sau mai târziu, nu-i aşa? în felul acesta însă, am făcut ca moartea lui să fie utilă: lui Dumnezeu, Bisericii, Spaniei. Şi, fireşte, lui Francisco Pizarro. Pricepi?
-Eu da, spuse Socrate, dar crezi că regele Atahuallpa a înţeles şi el?
- Orice rege de pe pământ ar înţelege raţiunile mele.

- Păi atunci ar fi trebuit să te ucidă din clipa în care ai pus piciorul pe pământurile lui.
- Dacă Dumnezeu n-ar fi vrut ca noi să-i cucerim şi l-ar fi făcut pe rege să înţeleagă toate acestea, da, ar fi putut să mă ucidă.
- Poate că şi el se află prin locurile acestea şi am putea să mergem să-1 întrebăm, spuse Socrate.
La aceste cuvinte, ochii lui Pizarro se luminară brusc:
- Maică Sfântă! Ce idee grozavăl Şi dacă regele n-a înţeles de ce am fost nevoit să-1 omor, voi putea să-i explic acum! Şi poate ai să mă ajuţi şi tu. Tu te pricepi ca nimeni altul cum să vorbeşti, cum să răsuceşti cuvintele. Ce zici? îmi dai o mână de ajutor?
-Dacă îl întâlnim pe Atahuallpa, mi-ar face plăcere să stau de vorbă cu el, îi răspunse Socrate. într-adevăr, aş vrea să ştiu dacă este de aceeaşi părere cu tine asupra utilităţii morţii sale sau nu.
Bombănind, Pizarro mai spuse:
-Tare îmi mai eşti lunecos! Dar îmi placi. îmi placi chiar foarte mult. Haide! Să mergem să îl căutăm pc Atahuallpa!
Mecanismele comerciale se urnesc cu greu în amorţitele State Unite ale Americii din secolul al douăzeci şi doilea', însă odată pornite, îşi urmează cursul. Şi ce curs poate li mai lesne de urmat decât cel care duce de la cercetările experimentale până la aplicaţiile guvernamentale? Poate că aceste produse de software atât de stranii vor li în măsură să deştepte la viată uriaşii adormiţi din Silicon Valley sau măcar să ofere o faţetă nouă încă înfloritoarei industrii a divertismentului.
MAŞINA DE RESUSCITAT
Robert Sheckley
Aaul213S
SIMMS atinse butonul şi figurina strălucitoare a lui Marcus Tullius Cicero îşi făcu instantaneu apariţia în adâncimile holotancului. în timp ce mica fiinţă înveşmântată în togă începuse să-şi inspecteze teritoriul albicios şi pufos dimprejur, Simms îi comunică lui Murchison că personajul este gata.
Murchison îşi lăsă deoparte ziarul şi traversă camera, până la holotanc. Pe deasupra umerilor lui Simms, el îşi încorda privirea ca să observe mai bine miniatura cu togă ce rătăcea prin marea de ceaţă din holotanc.

- Deci acesta este Cicero! zise Murchison întorcându-şi faţa de la figura ca de păpuşă învelită în straie romane. Nu prea seamănă cu ce-mi închipuiam eu.
-Ce vrei să spui? îl întrebă Simms. Simularea lui e perfectă.
-Nu vorbeam despre cum l-ai simulat tu! îi spuse Murchison. Voiam să spun că ar fi fost cu mult mai bine din punct de vedere comercial dacă am fi ales pentru simulare pe cineva mai cunoscut - un Shakespeare, de exemplu, sau vreo vedetă din trecut, unul ca Jim Morrison, poate. Ai auzit vreodată de Jim Morrison, doctore?
-Mi se pare că-mi amintesc numele lui dintr-un curs de cultură generală, zise Simms, ridicând din umeri.
- Tare mi-aş fi dorit să vând simulacrul lui Jim Morrison! Bănuiesc că pentru voi, tipii de la partea ştiinţifică a proiectului, ar fi fost o nimica toată să-i redaţi vocea extraordinară.
- Nici n-avem nevoie de Morisson pentru asta.

- în orice caz, nu-1 avem pe Morisson. Cicero şi celălalt individ, rusul acela, au fost aleşi pentru simulări. Nici unul dintre ei nu se poate mândri cu un nume extrem de popular! Iar eu din acest proiect trebuie să storc bani pentru finanţatori.
- Ai putea să-1 închiriezi pe Cicero pentru realizarea unui spectacol televizat, sugeră Simms.
- S-ar putea să ai dreptate, zise Murchison strângând încіudat din buze. Tehnologia asta îti oferă o grămadă de posibilităţi de rentabilizare şi comercializare pe lângă aceea de fabricare de jocuri individuale. Dă-mi voie să studiez mai îndeaproape personajul.
Simms îşi strecură mâinile în mănuşile furnizoare de date şi mări imaginea personajului dinlăuntrul holotancului. Cicero avea pe faţă o expresie de calm, aproape de detaşare. Romanul îşi aranjase toga şi se aşezase pe un obiect în formă de norişor, parte a unui peisaj abia schiţat.
- E-n regulă, zise Murch'ison. Poţi să faci legătura.
- Voce şi imagine?
- Numai voce, deocamdată.
Cicero se mândrise întotdeauna cu capacitatea sa de a se trezi din somnul cel mai adânc având toate simţurile treze şi toate facultăţile mintale în alertă, gata să reacţioneze la orice. Susţinuse mereu că un om care deţinea pregătirea sa în

filosofie, nu trebuia să se mai mire de nimic, din moment ce era evident că aspectele neprevăzute ale existenţei se prelungeau dincolo de limitele cunoaşterii umane. Numai unui zeu îi era dat să aibă capacitatea de cuprindere şi înţelegere totală. însă omul, mai ales dacă el era un roman, adică un bărbat de frunte, era dator să nu se mai mire de nimic pe lume. Antichitatea oferea nenumărate exemple de acest fel, iar stoicii numeau această atitudine apathia.
Se trezise şi constatase că se află într-o stare de plutire, mai mult sau mai puţin lipsită de substanţă, într-un loc ce nu se asemăna cu nimic din ceea ce-i fusese vreodată dat să vadă. Sau, mai exact, se trezise într-un loc ce nu avea asemănare cu nici un alt loc în care oamenii mai păşiseră vreodată.
Părea că se află în partea superioară a cerurilor, cea a împărăţiei pline de nori. Aşa ar trebui probabil să arate Olimpiii, sălaşul zeilor. Cel puţin aşa îl descriau vechii poeţi. Cicero, însă, nu crezuse niciodată în zei, fie ei greci, fie latini. Olimpul?

Acest tărâm nu părea atât de mult a fi Olimpul, cât a face parte dintr-o piesă de teatru de-a lui Aristofan. Oare urmărea sau chiar lua parte la o reprezentaţie a piesei lui Aristofan intitulată „Norii"? Şi dacă ar fi aşa, cum să fi reuşit aceia să creeze asemenea efecte nemaiîntâlnite?
- Marcus Tullius Cicero!
Vocea venea de nicăieri şi de peste tot, răsunând în tonalităţi grave şi întrucâtva sinistre.
In ciuda fermităţii voinţei sale, natura îl dăruise pe Cicero cu reflexe pe care nu reuşea întotdeauna să şi le controleze. Vocea căzu ca un şoc. Un sentiment de panică îl invada dintr-o dată, o senzaţie înspăimântătoare că se află neajutorat în mâinile unei entităţi monstruoase. Cicero se strădui să-şi păstreze calmul. îşi spuse încă o dată că era roman şi că, dacă îi era imposibil să controleze factorii externi, era în schimb capabil să dea dovadă de stăpânire de sine...
- Mă auzi, Marcus Tullius?
- Da, stăpâne, răspunse Cicero. Te aud.
- De ce mă numeşti stăpânul tău?
- Acesta este termenul uzual pentru cineva care îţi este superior ca putere.
- Şi de ce crezi că eu aş avea putere?

Cicero îşi revenise pe deplin. începu să enumere argumentele, cu îndemânarea unui orator experimentat.

- Un prim motiv ar fi acela că tu ştii cine sunt eu, pe când eu nu ştiu cine eşti tu. în al doilea rând, se pare că tu mă poti vedea pe mine, ceea ce eu nu pot face în cazul tău. Şi, în aî treilea rând, tu ştii ce se petrece aici, în timp ce eu nu.

- îmi placi, Marcus Tullius, spuse vocea. Dar poate că ar fi mai bine să ne continuăm conversaţia într-un loc mai plăcut.

- E o idee foarte bună, zise Cicero. La ce loc anume te-ai gândit?

- Alegerea locului o las pe seama ta, Marcus Tullius. -N-ai vrea, te rog, să fii ceva mai clar în exprimare?

răspunse Cicero precaut. Şi, la urma urmei, cine eşti?

-Poţi să-mi spui Martin. Şi cu asta am spus tot ceea ce vroiam să-ţi spun despre acest subiect. Ia-o ca pe o problemă de rezolvat, dragă Marcus.

- Dar sunt o umbră fără corp! izbucni Cicero. Şi mă simt suspendat în imaterialitate. Cum pot să întreprind vreo acţiune în această stare?

- Te asigur că e foarte posibil, chiar şi în această stare a ta. După care vocea se stinse, iar Marcus Tullius Cicero se trezi din nou singur, suspendat în nicăieri.

Epicurienii susţineau că zeii există, sălăşluiesc în spaţiu, în formă umană, însă fără să aibă corp uman. Cicero nu numai că refuzase o atare ipoteză, ci demonstrase chiar absurditatea ei în tratatul intitulat „Despre natura zeilor". Şi acum, iată-1, el însuşi o asemenea existenţă lipsită de corporalitate, plasat undeva în spaţiu şi dotată cu formă umană. Oare asta demonstra că epicurienii avuseseră dreptate? Şi dacă era adevărat ce spuneau ei, însemna că prin definiţie Marcus Tullius Cicero era şi el un zeu?

Ceva se petrecuse, totuşi, însă natura şi înţelesurile acelui fenomen nu puteau fi dezlegate până în clipa în care aveau să se ivească mai multe date concrete. între timp însă, apăruse problema deplasării dintr-un loc situat nicăieri, într-unui aflat undeva anume.

Soluţia la problema locomoţiei era, de fapt, extrem de simplă şi Cicero o găsi rapid. Din moment ce era incapabil de a efectua vreo acţiune ce ţinea de domeniul fizic, răspunsul trebuia să fie mental. îşi puse în gând că doreşte să coboare printre nori. Simţi

cum alunecă în jos, traversând straturi succesive şi văzu pământul venindu-i în întâmpinare şi apoi ateriza, uşor ca o pânză de păianjen, într-o poiană aflată la marginea unei păduri de pini.
Tărâmul îi era cu totul necunoscut. Drept înainte zări o movilă de pământ de o formă neobişnuită, chiar excentrică. Pe ea se înălţa o construcţie barbară, încăpătoare, ridicată din bârne neşlefuite, decorate cu cioplituri şi sculpturi în lemn. Casa avea multe ferestre, iar fiecare dintre ele era acoperită cu sticlă de o puritate şi netezime pe care Cicero nu le mai întâlnise niciodată până atunci. Asta nu era nici Italia, nici Grecia, nici Galia sau Germania. Oare era posibil ca el să se fi născut din nou în ţara din nord a sciţilor?
Cicero o porni către casă, sau mai degrabă pluti, în acea manieră lipsită de efort, asemănătoare unui spirit sau unei fantome, cu care începuse deja să se obişnuiască. Când ajunse

la uşa din faţă, zări un om care stătea dinaintea ei. Bărbatul era îmbrăcat în pantaloni negri, lipsiţi de formă, tipic barbari, şi haină. Era un tip bine făcut, cu 'o faţă rotundă, încadrată de barbă şi cu o piele albă. Trăsăturile feţei nu erau frumoase însă erau interesante. Cel mai fascinant detaliu erau ochii, care aveau Ceva oriental în forma lor bridată.
-Te salut! Numele meu este Marcus Tullius Cicero, i se adresă Cicero.
Cel puţin bine că barbarul îi recunoscuse limba, fiindcă răspunsul sosi îndată:
-Eu sunt Mihail Bakunin. Bănuiesc că şi tu vei locui tot aici.
-Da, voi locui aici, îi răspunse Cicero şi intră în casă, trecând razant pe lângă Bakunin şi parţial prin el, deoarece Bakunin bloca întrucâtva intrarea.
- Ne e dat, deci, să împărtim această casă, remarcă ceva mai târziu Cicero. Spune-mi, Mihail, ai cumva idee unde ne aflăm?
-Locul seamănă în mod ciudat cu ţinutul meu natal din Premukhino, îi răspunse Bakunin. Liziera de arbuşti de-afară seamănă cu una pe care o cunoşteam prea bine. Şi ar mai fi şi ceasul bunicului, de pe şemineu, şi, mai ales, portretul ţarinei Caterina cea Mare, atârnat acolo, pe perete.
- Aşadar au creat o copie a casei tale, conchise Cicero. Oare de ce?

Bakunin îl privi cu un zâmbet superior:
- Pentru că ei sunt deştepţi!
- Ei? Care ei?
- Poliţia secretă care se ocupă de toate acestea.
- Aha! înţeleg, spuse Cicero. Dar ce motiv ar avea aşa-zisa poliţie secreta să se străduiască într-atât?
Faţa lătăreaţă a lui Bakunin se lumină de un surâs copilăresc:
- E clar că pentru ei reprezint o captură de maximă importanţă. De aceea au şi creat această iluzie pentru mine.
- Iar eu nu prezint nici un interes pentru ei?
- Tu eşti probabil unul de-al lor... Sau poate faci parte din aceeaşi iluzie.
- Dacă tii morţiş la ipoteza aceasta, o să avem mult de furcă încercând sa facem conversaţie.

-Bine, pentru început, să presupunem că accept faptul că eşti real.
- îti mulţumesc, reluă Cicero. Şi acum, spune-mi, de ce crezi că poliţia secretă despre care vorbeai s-ar interesa de mine?
- Pentru că eşti important, însă ca specialist în codurile legale existente şi nu ca inovator, aşa cum e cazul meu.
- Tu? Tu eşti inovator?
- Dragă Cicero, până şi în timpul proprie-mi vieţi am fost recunoscut drept fondatorul anarhismului.
- Ce prostie! exclamă Cicero. Anarhismul este o doctrină antică. Poetul nostru latin, Ovidiu, vorbea în „Metamorfozele" sale despre o vreme de aur a omenirii în care oamenii trăiau fără nici o lege şi fără de constrângeri exterioare, fără teama de pedeapsă. Era acea epocă în care oamenii aveau încredere unii în alţii şi n-aveau nevoie să facă legi şi să le scrie pe plăcuţe de bronz.
Bakunin ridică indiferent din umeri:
- Când eram în şcoală n-am fost niciodată prea strălucit la clasici. în orice caz, n-are importanţă. Eu sunt acela care a pus bazele anarhismului în perioada modernă. Până şi Marx a recunoscut aceasta. Poate că puterile secrete m-au adus înapoi datorită faptului că sunt faimos.

- Fără nici cea mai mică intenţie de a te necăji, spuse Cicero, trebuie să-ti mărturisesc faptul că în mod evident eu sunt cu mult mai faimos decât tine.
Bakunin oftă. încetul cu încetul, încântarea cu care vorbise despre faima lui se scurse şi se evaporă:
- Poate că eşti, însă realitatea e că aceasta este o casă rusească şi nu una romană. Cum îţi ex-plici asta?
- Poate că acesta era unul dintre putinele decoruri pe care le aveau la îndemână, îi răspunse Cicero.
în tăcuta casă rusească nu exista nici un mijloc de măsurare a trecerii timpului. Cicero şi Bakunin se perindau precum nişte umbre pe coridoarele casei, prin dormitoare şi prin bucătăria în care nu exista nici urmă de provizii de hrană. Uneori Bakunin îi mai povestea lui Cicero despre speranţele care îl animau în legătură cu soarta omenirii, despre neîncrederea lui în Marx, admiraţia pentru Fichte şi, mai presus de toate, marea lui veneraţie pentru Hegel. îi expunea romanului necesitatea

adoptării anarhismului şi a abolirii aristocraţiei, burgheziei şi, în cele dirt urmă, a proletariatului.
Cicero nici nu încerca să îl contrazică, deoarece Bakunin părea insensibil la argumentări logice. Simţul lui logic era inexistent. Totuşi, Cicero observă că în spatele acestor trăsături, acest om torturat şi încolţit ascundea disperare şi o puritate de copil. Chiar şi aşa, Cicero prefera să-şi petreacă timpul singur, dc cele mai multe ori în spaţiosul apartament de la etaj.
Bakunin obişnuia să se plimbe îndelung în pădure, la intervale scurte de timp. La întoarcere, se trântea pe canapea şi privea pe fereastră la mestecenii acoperiţi de zăpadă.
Atârnată de perete şi orientată către canapea, o oglindă lungă se întindea, încadrată în profile sofisticate. într-o zi, pe când Bakunin era întins pe canapea, oglinda se tulbură, apoi fu invadată de o lumină care păli treptat ca să dea la iveală imaginea alb-negru a unei feţe umane.
- Ei, cum o mai duci, Mihail? întrebă Murchison. -Perfect, răspunse Bakunin, dar n-a sosit momentul să
trecem la treabă?
- Despre ce fel de treabă e vorba?
- Am avut timp să mă gândesc şi să analizez situaţia. Mi se pare clar că voi aparţineţi unui viitor care a ajuns în sfârşit la

maturitate şi a trebuit să recunoască inerenta aplicării doctrinei mele. Poţi fi liniştit, sunt gata să vă ofer sfaturile mele, deşi, conform propriilor mele principii, refuz orice post de conducere sau participarea în orice fel de guvern.
- De asta crezi ta că te afli aici? Ochii lui Bakunin se aprinseră:
- Ştiu că în sfârşit sunt recunoscut de posteritate! Marea mea doctrină va da roade, va fi în sfârşit justificată, scoasă la lumină.
- Mi-e teamă că ai înţeles greşit, începu Murchison. Ca doctrină politică aplicabilă în practică, teoria ta despre anarhie este la fel de folositoare ca şi o maşină de fabricat zăpadă la Polul Nord. Anarhia a devenit obiect de stadiu în şcolile de ştiinţe politice. Poate că e jignitor să-ţi spun aceste lucruri în faţă, însă cred că e mai bine să clarificăm lucrurile de la început.
- Dacă doctrina pe care am creat-o nu vă interesează, atunci de ce m-aţi adus înapoi?
Murchison nu-i putea dezvălui adevăratul motiv lui Bakunin. Personajul simulat nu avea cum să înţeleagă strania

conjugare de interese de stat şi interese financiare care hotărâse alegerea lui.
- Persoana ta prezintă un interes de ordin istoric pentru unii dintre cercetătorii noştri, îi explică Murchison.
- înţeleg. Şi ce vreţi să fac eu?
- Nimic special: trebuie doar să accepţi să stai de vorbă cu nişte persoane.
Bakunin izbucni în râs.
- E exact ce vreţi voi, ăştia, întotdeauna: „o mică discuţie"! Nu trebuie decât să vă spun câteva lucruri aparent fără importanţă, pe urmă, însă, întrebările încep să curgă şi nu se mai sfârşesc până când cel interogat nu se trădează pe sine, îşi învinuieşte prietenii, îşi calcă în picioare toate principiile. Mulţumesc, ştiu destule despre cum decurge un interogatoriu.
-Dar nu e vorba despre aşa ceva, zise Murchison. Mă refeream la nişte discuţii total inofensive cu câţiva cercetători şi specialişti.
- Fireşte că aşa se vor prezenta: drept oameni de ştiinţă. Chiar crezi că nu văd ce urmăriţi? E procedeul pe care îl folosesc ei.
- Cine sunt aceşti ei la care te referi?
- Cei din Ceka, din poliţia secretă a Ţarului.

-Uite ce e, Mihail, încercă Murchison să protesteze, ai înţeles cu totul greşit. Oricum, toate aceste manevre despre care vorbeai aparţin trecutului.
- Da, asta o spui tu!
-La naiba! Ştii bine că noi te-am adus din nou la viaţă, Mihail! Am fi putut să ne procurăm toate secretele de care aveam nevoie direct din creierul tău. Chiar nu-ţi dai seama?
- Se prea poate, îi răspunse Bakunin după un moment de gândire.
- Atunci, de ce nu vrei să colaborezi?
- Refuz! spuse Bakunin.
- De ce?
-Pentru că eu sunt Bakunin! Eu conduc sau mor, dar nu colaborez cu voi!
-Grozav! murmură înciudat Murchison. E nemaipomenit! Uite, înţelege, Mihail, colaborarea ta era foarte importantă pentru mine. Dacă ai fi acceptat să ne ajuţi, eu aş fi putut face multe lucruri bune pentru tine.

- îmi dau seama că eşti puternic. Se pare că, într-un fel sau Bitul, ai chiar capacitatea de a-i reînvia pe cei morţi.
- Exact.
Atunci am să colaborez cu tine, spuse Bakunin.
- îti mulţumesc, ştiam eu că...
- Cu condiţia să mi-o aduceţi şi pe Antonia.
- Pe cine? '
- Pe soţia mea, Antonia. Nu cred să fi auzit vreodată de ea. Ea nu era decât o ţărăncuţă dintr-un sat din Siberia. însă ea a lăcut ca viaţa să mi se pară'suportabilă.
- Am să mă străduiesc, zise Murchison. între timp, tu poti să te pregăteşti pentru prima întrevedere.
- Nici nu deschid gura până când nu o aduceţi pe Antonia aici.
Murchison îşi pierdu răbdarea:
- Mihail, aş putea să te spulber la fel de lesne precum te-am recreat! Iar pentru tine, asta ar echivala cu moartea.
- Şi vrei să spui că ăsta e trai? spuse rusul cu o izbucnire neaşteptată, hohotind sinistru. N-ai decât să te întorci la Tar sau la alţii pentru care lucrezi şi să le spui că eu, Mihail Bakunin, o umbră întinsă pe o canapea iluzorie, într-o casă care nu există,

într-un peisaj inconsistent, îl desfid în această nouă viată a mea, tot atât precum în cea anterioară.
Preşedintele Statelor Unite îl numise pe Murchison director al operaţiunilor de comercializare a programului de producere a simulacrelor. Murchison se pricepuse să găsească pieţe noi şi utilizări noi unor surplusuri ale agricultorii pe care le producea America, în ciuda poziţiei ei actuale de ţară aflată în stadiul economic al lumii a treia. Era tipul de om care ducea lucrurile la bun sfârşit atunci când se apuca de ceva.
Era însă cu totul altceva să lucrezi cu fantome electronice, dacă aşa se puteau numi aceste simulări de personalităţi istorice. Mai ales dacă una dintre ele îţi cerea să îi mai aduci în preajmă şi o altă fantomă asemănătoare, pe numele ei Antonia.
- Care Antonia? întrebă Simms nedumerit.
- Naiba ştie, spuse Murchison. Trebuie să scrie pe undeva, prin vreo carte sau prin vreo dischetă, ceva.
-Am să verific, zise Simms, dar să nu-ti pui prea mari speranţe.
Peste două ore, Simms sosi cu răspunsul:

- Imposibil, zise. Nu există date suficiente.
Rusul stătea întins pe canapea, cu braţele încrucişate şi cu o expresie melancolică pe faţă:
- Ti-am spus care sunt condiţiile mele.
- Iar eu ţi-am spus că e imposibil. Ascultă-mă, Mihail, ceea ce îţi cer nu e mare lucru. Pentru început o să purtăm o discuţie lejeră, cu un băiat. Puştiul a câştigat premiul pentru istorie slavă, la nivel de liceu.
-Nu mă interesează slavii, răspunse Mihail Bakunin. Deşi sunt unul dintre ei; nu mă preocupă câtuşi de puţin soarta lor. Au avut o şansă în Polonia, în Rusia şi în Germania, însă s-au trădat pe ei înşişi şi omenirea întreagă fiindcă n-au mers până la consecinţele ultime ale marxismului, până la revoluţia anarhică.
- Spune-i asta şi puştiului, sugeră Murchison. în orice caz, el nu e slav. Mi-am adus aminte că îl cheamă Peterson! Peter Peterson. E simpatic, să ştii. Chiar nu vrei să îi dai o şansă?
- Un suedez? remarcă Bakunin. M-am simţit îngrozitor la Stockholm, aşa că n-am de gând să mă sinchisesc de nici un suedez.
- Dar nu e suedez, ci american!

- Ţi-am comunicat deja care sunt condiţiile mele, conchise Bakunin. Vreau ca soţia mea să se afle aici, lângă mine.
- Mihail, am mai încercat să-ti explic: nu putem să facem aşa ceva. Am discutat problema cu specialiştii noştri şi e imposibil de rezolvat.
- Dacă aţi reuşit în cazul meu, ripostă Bakunin, nu înţeleg de ce n-aţi putea să o aduceţi şi pe Antonia.
- E mult prea tehnic şi dificil să-ţi explic, răspunse Murchison, însă, în esenţă e vorba de lipsa de date şi detalii corespunzătoare în legătură cu ea.
- Era o făptură umilă, una dintre acele fiinţe despre care aproape că ai putea să zici că nu contează.
-Nu asta ne trebuie. Pentru a readuce la viată o persoană trebuie să avem foarte multe date despre tot ceea ce o priveşte, altfel nu se poate face nimic.
- Poliţia secretă a ţarului ar trebui să aibă un dosar al ei.
- Dar noi nu-1 putem obţine, îi spuse Murchison. Nu îi pomenise lui Bakunin despre separaţia existentă în Rusia ultimilor ani. Partea musulmană nu avea acces la arhivele şi dosarele securităţii, iar partea care se intitula încă URSS

pierduse majoritatea dosarelor din secolul al douăzecilea în încleştările şi revoltele care avuseseră loc în perioada separaţiei.
- Dacă nu sunteţi în stare să mi-o redaţi pe Antonia, eu nu am să colaborez cu voi.
- N-aş vrea să recurg la ameninţări, zise Murchison. Cuvintele lui Murchison îl făcură pe Bakunin să zâmbească:
- Crezi că mă poţi ameninţa? Crezi că mă mai tem de ceva acum, în starea aceasta, oricum s-ar numi ea? Ce prostie din partea ta să crezi asta, Martin!
- Te înşeli, Mihail, mai spuse Martin şi dispăru.
Simms era enervat. Murchison fusese cel care solicitase acea întâlnire în laborator şi acum tot el întârzia o jumătate de oră. De la bun început nu-1 plăcuse pe Murchison. Era la curent cu reputaţia lui, bineînţeles, aşa cum erau toţi la curent. Biografii romanţate apărute în reviste luxoase spuneau despre el că este confidentul preşedinţilor şi că este omul care face tot ceea ce-şi pune în gând. Era tocmai omul de care avea nevoie proiectul pentru a se pune pe picioare, pentru a aduce profituri şi a ridica o Americă muribundă din prăbuşirea economică. Ziarele îl

numeau dinamul, catalizatorul. Simms, însă, avea pentru el un nume mai bun -monomaniac prezentând tendinţe psihopate; egoist care nu se lasă cu nimic împiedicat în drumul spre ţelurile sale personale.
Murchison intră precipitat în laborator, cu o carte sub brat.
- Regret c-am întârziat. Uită-te puţin pe asta.
Deschise volumul greoi şi îi arătă câteva ilustraţii lui Simms.
- Foarte drăguţ, zise Simms.
- Nu asta ne interesează acum. Poti simula aşa ceva?
- Există planuri ale clădirii? întrebă Simms după ce studie un timp ceva mai de-aproape ilustraţiile.
-Nu ai nevoie de planuri. Nu vreau de la tine decât să simulezi această panoramă exterioară şi o cameră din interior. Iţi pot da o descriere amănunţită a interiorului. Şi mai vreau ca pentru cameră să institui accesul în sens unic, adică să-1 transformi într-un teritoriu protejat, cred că asta e terminologia. Se poate?
- Fără probleme, răspunse Simms. Casa rusească pe care am simulat-o pentru Bakunin avea şi interioare. Tu spuseseşi că

subiectul va fi mult mai cooperant dacă se va afla într-un mediu familiar... însă...
- Ce e? Ce s-a întâmplat?
- Vrei sens unic de acces? Asta înseamnă o închisoare, nu-i aşa? Vrei o închisoare pentru una dintre personalităţile resuscitate?
- Ai ghicit! îi răspunse Murchison.
-Crezi că nu mai există nici o altă metodă de a obţine informaţiile pe care le doreşti?
- Fireşte că există: s-o aducem la viaţă pe Antonia.
- Ţi-am mai explicat că nu putem să facem asta. Cu puţinele date pe care le avem la dispoziţie, simularea Antoniei ar avea ca rezultat un monstru. Acea Antonia pe care am înviat-o ar fi plină de lacune caracterologice. Chiar şi înfăţişarea ei ar fi de neînchipuit.
- Perfect. înţeleg. Simulează-mi noua construcţie!
- Nu-mi place ce ai de gând, îi zise Simms.
-Nu contează! Trebuie s-o faci. în curând Bakunin îşi va schimba atitudinea. Şi pe urmă, nu uita că nu e vorba despre o fiinţă umană, ci doar de un simulacru, o făptură alcătuită din electroni şi fotoni, sau ce-o mai fi acolo în computerele alea ale voastre!

în privinţa lui Cicero, Murchison nu era prea sigur ce metodă să folosească. Bakunin avea ceva înduioşător şi copilăresc în felul său de a fi, părea lipsit de putinţa de a face rău. Şi la urma urmei, ce însemnase Bakunin din punct de vedere istoric? Nu fusese decât un extremist straniu care călătorise prin lume şi îşi petrecuse viaţa prin închisori din Germania, Austria şi Rusia, fără a ajunge vreodată să închege într-un singur tratat principiile pe care le proclama. Cu Cicero, însă, lucrurile stăteau cu totul altfel. Murchison avusese grijă să consulte în prealabil un volum care cuprindea cele mai importante eseuri ale lui Cicero. Acesta fusese unul dintre cei mai influenţi bărbaţi ai Romei, în perioada ei de strălucire maximă, adică în jurul anului 65 î.Chr., şi asta fără să fie unul dintre patricieni. A parvenit din straturi sociale modeste bazându-se pe propriile lui puteri, a ajuns recunoscut pentru inteligenţa lui vie, pentru virtuţile şi îndrăzneala lui, dar mai ales pentru harul său oratoric fără'egal.

Cicero stătuse pe aceeaşi trâaptă cu Cezar, Brutus, Marc Antoniu, fusese filosof, dramaturg, poet şi Prim-consul al Romei. Ar putea să devină figura cea mai populară a epocii.
Murchison îşi dădea seama că posibilităţile de a rentabiliza figura lui Cicero erau nemărginite, cu condiţia ca simulacrul să, vrea să colaboreze. Dar, fireşte, Cicero' fusese un mare' politician, aşa că lui Murchison îi va fi probabil mult mai uşor să trateze cu el. - '
. Scrisul îi servise lui Cicero drept consolare ori de câte ori se aflase la ananghie. în casă se găseau instrumente de scris şi hârtie de o calitate care o depăşea cu mult pe cea a pergamentului sau a tăbliţelor de ceară. Cicero aşternu pe hârtie gândurile care izvorau din încercarea de' a se concentra, de a analiza situaţia şi de a găsi soluţii de ieşire din ea.
-Haide, vino-ncoa'! Mişcă!
Bakunin îşi ridică privirea şi îl văzu pe gardianul german, în uniforma lui verzuie, aplecat asupra sa. Visa, oare, sau avea parte de o iluzie? Se ridică şi atunci îi observă şi pe ceilalţi gardieni care erau postaţi la ieşirea din celula lui.
Se aştepta ca politia germană să vină să-1 ridice încă de când cu eşecul revoltei de la Dresda...
Adică, nu! Acum îşi amintea mai bine: asta se întâmplase ieri, când veniseră să-1 ridice şi îl duseseră la vechea fortăreaţă

Königsberg. Cel puţin celula era curată şi bine încălzită, iar el era bine hrănit şi îi dăduseră atâtea ţigări câte. ceruse. Măcar atâta lucru puteai să spui de bine despre saxoni, anume că îşi tratau decent deţinuţii politici. însă împotriva lor rămânea felul în care îl judecaseră după arestare. în conformitate cu legile saxone, i s-ar fi dat cel mult un an sau doi. Curtea descoperise însă, sau inventase, diverse detalii şi complicaţii juridice, aşa cum Bakunin ar fi putut să prevadă dacă mintea nu i-ar fi fost întunecată de un optimism incurabil şi lipsit de orice bază reală. II mai vedea şi-acum pe judecătorul care prezidase dezbaterea, un burghez obez, de soiul cel mai rău, zâmbind în timp ce îl anunţa:
— Xlihail Bakunin, curtea a examinat probele existente şi a ajuns la concluzia că eşti un agitator politic de cea mai joasă speţă.

Urmase o pauză.
- în orice caz, există o alternativă, care îţi va fi adusă la cunoştinţă la timpul potrivit.
-Unde mă duceţi? îi întrebă Bakunin. Sergentul îşi răsuci mustaţa lungă şi spuse, cu o voce lipsită de răutate:
- Nu am voie să discut nimic cu tine, Bakunin. Urmează-ne în tăcere!
- Unde mergem?
- Departe de-aici.
Aşadar, îi dădeau drumul, îl eliberau! Desigur, această perspectivă era cu mult mai îmbucurătoare decât ceea ce lăsase în urmă: cadavrele muncitorilor din Dresda, ţipetele de groază ale femeilor în clipa când infanteria prusacă, înarmată cu puşti cu baionete, străpunsese baricadele şi în cele din urmă acel măcel teribil şi absurd care continuase şi după ce slabele proteste de stradă fuseseră înăbuşite.
Unde îl duceau, însă, acum?
Afară, dincolo de porţile închisorii, aştepta o caleaşca, înconjurată de o escortă a cavaleriei prusace. Lui Bakunin îi veni în minte că îl vor trimite înapoi în Franţa. Frantu, Parisul, libertatea! Nici măcar ticăloşii ăştia de prusaci nu vor să-şi mânjească mâinile cu sângele meu. Poate că cel puţin unul sau doi dintre ei au pătruns sensul declaraţiilor mele de la tribunal, au înţeles pledoaria mea, au întrevăzut speranţele şi visurile pe care le făuresc pentru binele omenirii. .

Era tocmai la răsăritul soarelui, o ceată uşoară şi umedă se ridica pe cerul decolorat al Germaniei. îi dădură voie să se aşeze la fereastra caleştii, cu o gardă înarmată alături şi alte două postate în fata lui. Traseră perdelele cu totul peste ferestre, însă nu le legară, aşa că Bakunin putu să zărească printre ele cum travesau piaţa mare din Königsberg, ajungeau la răscrucea de drumuri şi se îndreptau către sud-est.
Doamne, şi fusese atât de sigur că îl duceau la Paris! Franţa, însă, se afla exact în direcţia opusă celei în care călătoreau acum. Groaza îşi făcu loc în toată fiinţa lui. Mai putu doar să îi spună cu glas tremurat sergentului:
- Dar acesta nu e drumul spre Paris...
Sergentul se amuză la auzul acestui protest neputincios:
- Da' de unde ai dedus tu că te vor trimite tocmai la Paris?
- M-am gândit că vor să scape de mine, bâigui Bakunin.

- Păi asta şi fac. - se descotorosesc de tine, răspunse sergentul.
- Atunci, unde mergem?
Răspunsul sergentului nu veni imediat. Individul era preocupat să îi cerceteze din ochi pe soldaţii pe care îi avea în subordine. Discuţiile cu prizonierul erau interzise, însă, oricum, nici unul dintre ei n-ar fi îndrăznit să deschidă gura. Nici măcar un cuvânt, şi mai aveau drum lung de făcut.
- Herr Bakunin, sunteţi o ameninţare pentru prusaci, însă autorităţile nu vor să-şi mânjească mâinile cu sângele dumneavoastră.
O speranţă palidă începu să pâlpâie şi să agite piepml larg, dar fragil af lui Bakunin, urmată aproape imediat de frică străbătută de fiori de groază.
-La ce te gândeşti? întrebă sergentul, urmărind jocul expresiei de pe faţa tristă şi torturată a lui Bakunin.
- întrevăd două posibilităţi, zise Bakunin. Prima dintre ele, cea mai puţin probabilă, este că mă veţi duce undeva - poate în Elveţia - şi acolo mă veţi pune în libertate, sub interdicţia de a mă mai întoarce vreodată în Germania. Cred că aceasta ar fi cea mai bună soluţie posibilă.
- Vai, Bakunin, exclamă sergentul, dar tu chiar că eşti un visător!
- Cea de-a doua posibilitate, mult mai probabilă, mă tem, este că voi ăştia veţi găsi un loc în lungul drumului, un pâlc de copaci, să zicem, pentru ca acolo...

- Da? rosti sergentul aşteptând continuarea.
Lui Bakunin îi fu imposibil să ducă până la capăt fraza începută. Ridică un deget şi şi-1 trecu peste gât într-un gest concludent.
- Poftim, spuse sergentul scoţând din buzunarul interior al tunicii un port-ţigaret mic de piele. Ia o ţigară!
- Ultima ţigară a condamnatului la moarte? întrebă Bakunin în timp ce lua ţigara oferită cu o mână tremurătoare, în ciuda efortului de a nu-şi trăda tulburarea.
- Nu tocmai! spuse sergentul, dintr-o dată obosit el însuşi de jocul pe care îl conducea şi care îl chinuia pe bărbatul acela ridicol şi neputincios.
- De fapt, suntem în drum către frontiera cu Austria, unde, conform înţelegerii, vei fi extrădat autorităţilor austriece.
Cu întreruperi, Bakunin fu în stare să rostească:

-Dar, bine, ştiţi doar că austriecii îmi vor face de petrecanie!
-Nu e decât vina ta, Bakunin, rosti impasibil sergentul, ridicând din umeri. N-ar fi trebuit să publici acel pamflet incendiator care instiga la răsturnarea Imperiului Austriac! Nici chiar crima nu este mai gravă decât instigarea maselor la revoltă împotriva autorităţilor de drept. v_
Bakunin se retrase şi se afundă în bancheta caleştii. Acum vedea situaţia pe deplin precizată: dintre toate posibilităţile, asta era cea mai nefericită, cea mai îngrozitoare.
Amintindu-şi de toate acestea, de felul în care cu puţin timp în urmă şedea lungit pe canapeaua din easă ce semăna cu locuinţa lui din Premukhino, Bakunin realiză că până şi în acele momente dăduse dovadă de naivitate. Austria nu era nici pe departe sfârşitul. în spatele ei, asupra destinului său plana ameninţătoare o ultimă teroare - Rusia şi ura neîmpăcată a Tarului'Ni colae I.
- Am auzit că te-ai apucat de scris, spuse Murchison. Cicero nu se sinchisi să mai întrebe de la cine auzise Martin
lucrul acesta. în felul lui, Martin încerca să fie politicos. îşi dăduse seama, cu mult timp în urmă, că dacă Murchison sau puterile pe care le reprezenta el fuseseră în stare să facă ceea ce făcuseră, a-1 spiona în permanentă nu mai era decât un lucru firesc şi banal.
- Sunt doar câteva însemnări, admise Cicero.

- Mi-ar face plăcere să-mi arunc privirea peste ele, îi spuse Martin. Orice cuvânt scris de Cicero însuşi nu poate fi decât o adevărată încântare.
- Sufăr şi eu de orgoliul firesc al creatorului, glăsui Cicero. Omul speră întotdeauna că opera lui să dăinuiască dincolo de Jimitele propriei lui vieţi. Bănuiesc că în epoca în care vă aflaţi există sisteme' avansate de copiere a textelor.
- într-adevăr, zise Martin. Dispunem de mijloace mecanice de copiere şi tipărire. Am putea chiar să îţi publicăm operele astfel încât ele să fie cunoscute pe întreaga suprafaţă a globului, îţi dai seama ce faimă ţi-ar aduce aceste opere?
-Aşa cum mi-au adus şi cele pe care le-am scris până acum? întrebă Cicero afabil.
Martin încuviinţă din cap mai înainte de a reuşi să-şi reprime gestul. Simms şi colegii lui îl preveniseră din vreme că nu

trebuie să dezvăluie prea multe detalii personajelor resuscitate. Totuşi, pe un om atât de inteligent ca Cicero nu îl puteai împiedica să nu intuiască situaţia şi să nu deducă majoritatea detaliilor ce ar fi trebuit să-i fie ascunse.
-Operele tale, cel puţin acelea care au supravieţuit prin secole, sunt obiect de studiu în şcolile noastre. ^
- Care şcoli? Din ce ţări fac parte ele? în care secol ne aflăm, Martin? M-aţi reînviat din morţi? Poate că nu, din moment ce par a avea un soi de corporalitate incertă. Totuşi, ceva din mine aţi resuscitat - umbra mea, poate, sau spiritul meu. Am dreptate?
- Eşti pe-aproape, recunoscu Murchison, simţind că n-avea nici un rost şi nici un efect să nege. La ora actuala, însă, nu sunt în măsură să-ţi ofer detalii. Le vei avea, poate, mai târziu. Acum, însă, te rog să îmi arăţi ce-ai scris.
- Şi dacă hotărăsc să te refuz?
- Demersul meu nu este decât unul dictat de politeţe, spuse Murchison. Fiecare părticică din însemnările tale îmi stă la dispoziţie în orice moment.
- Şi dacă îmi distrug manuscrisul?
- Ne stă în putinţă să îl restaurăm. Te rog, Marcus Tullius, cred că îţi poţi înţelege situaţia şi singur. De ce nu vrei să îmi înmânezi pur şi simplu însemnările şi să te scuteşti pe tine însuti de neplăceri?

- Ei, bine, atunci se vede că n-am de ales, spuse Cicero şi arătă un teanc de coli de scris aflat pe birou.
- îţi mulţumesc, mai spuse Murchison şi apoi dispăru.
în tot acest imperiu al norilor, nu exista nici măcar un indiciu de care să se poată folosi pentru a măsura scurgerea timpului, însă Murchison reveni foarte curând, după cum Cicero se şi aşteptase, de altfel. Ţinea în mână însemnările lui Cicero, care aveau forma unor mici desene, asemănătoare hieroglifelor.
- Ce naiba sunt astea, Cicero? E vorba de un cod? Asta e? Dacă e aşa, fii sigur că îl descifrăm noi.
- Nu e vorba despre nici un cod, zise Cicero, ci doar de un mod de a prescurta scrierile mele, pe care l-am inventat eu însumi.
- Vrei să mi-1 traduci, te rog?
- Cu cea mai mare plăcere, Martin, însă doar după ce vom termina de negociat.

- La naiba! izbucni Murchison. Nu am nimic de negociat, nu accept nici o condiţie. Pot să chem cei mai mari criptologi din lume şi ei vor descifra textele tale.
- Vino să discutăm după ce te consulţi cu experţii tăi, replică Cicero. Poate că atunci vom putea să stăm de vorbă despre condiţiile mele.
- îmi pare rău că trebuie să-ti spun asta, începu Simms, forţându-se din răsputeri să îşi stăpânească zâmbetul, dar latinul acela al tău te are la mână.
Se găseau în biroul lui Murchison. Acesta îi dăduse lui Simms însemnările sau desenele lui Cicero sau ce-or fi fost ele, şi îi spusese că trebuie să afle ce erau acele semne şi de cât timp avea nevoie pentru a găsi codul şi a transcrie textul. Simms se consultase cu un coleg de-al său, de la departamentul de limbi şi culturi clasice al Universităţii Harvard.
- Ne lăfâim în computere şi reţele în valoare de milioane de dolari, răbufni Murchison. Avem la dispoziţie experţi capabili să descifreze orice limbaj creat vreodată .de om! Nu înţeleg, deci, care e problema?
- E vorba aici de sistemul de prescurtare inventat de Cicero. O grupare de figuri şi simboluri corespunde unui sistem mnemotehnic propriu...
- N-ai vrea să fii mai explicit, te rog? spuse Murchison.

- în lumea antică scrisul era o treabă extrem de dificilă, explică Simms. Oamenii nu purtau cu ei carnetele de însemnări sau minicomputere. Nu existau maşini de scris sau laptop-uri. Nu se inventaseră nici măcar creioanele şi pixurile, darămite agendele sau bloc-notes-urile. în acele vremuri, oamenii educaţi studiau ceea ce se chema „ars memoriae artificialis", adică arta memoriei artificiale.
- Şi asta ce mai e? Un sistem pe care îl porţi cu tine?
- Nu! E o chestie pe care o ai întipărită în minte. E un sistem de asociaţii prin care un om îşi poate aminti anumite lucruri, cel mai adesea chiar foarte stufoase. Unii dintre antici aveau o memorie fenomenală. Se spune despre unul dintre regii Persiei, din epoca Greciei antice, că ştia pe dinafară numele tuturor soldaţilor din armata sa. Şi cum la data aceea erau la modă armatele foarte numeroase, asta trebuie să fi însemnat vreo zece mii de nume, sau poate cu mult mai mult.
66
- Vrei să spui că Cicero a memorat toate chestiile astea pe care le-a scris aici?
-Nu tocmai. Ceea ce a făcut el constă în folosirea unui sistem de asociaţii între cuvinte şi imagini. Pot să-ti dau un exemplu simplu. Inchipuie-ţi o casă enormă sau un palat care are sute de camere. Fiecare astfel de cameră este un locus, adică un loc aparte. Un individ antrenat ar fi în stare să dezvolte o puternică vizualitate a acestor camere, astfel încât, cu ochii minţii, ar putea să se plimbe prin ele. Fiecare cameră trebuia să aibă trăsături aparte astfel încât să se poată deosebi de toate celelalte.
- în regulă, zise Murchison. Deci, avem un palat imaginar plin cu încăperi. Şi mai departe?
- Când un om - spre exemplu, Cicero - îşi dorea să memoreze ceva, atunci el crea în minte o imagine, de exemplu a unei statui sau a unui vulcan, a trei femei bătrâne, a unei mâini de aur şi aşa mai departe şi, astfel creată, o aşeza într-un loc aparte. Cu cât mai grotescă era imaginea, cu atât mai lesne era de memorat şi apoi de reamintit. Apoi, când dorea să-şi amintească de conţinutul vreunei camere, respectivul se plimba - cu mintea, fireşte - prin încăperile acelui palat, şi cerea ca imaginile să se deşerte de conţinut, cum ar spune autorii antici. De fapt, acesta nu este decât un mod interesant folosit încă de timpuriu pentru

utilizarea capacităţilor mentale într-un mod asemănător computerului.
- Şi zici că Cicero ştia toate acestea?
-Exact. Doar el este autorul lui „Ad Herennium", unul dintre textele clasice care descriu sistemul.
- Vrei să zici că noi nu putem să îi descifrăm simbolurile?
- în nici un caz, dacă nu ştim ce cuvinte asocia Cicero şi cu care anume imagini.
-Aceasta nu e Austria, spuse Bakunin. Gardienii însă nu mai erau acolo. Jandarmii nemţi, trăsura şi caii dispăruseră fără urmă. Dispăruse şi replica locuinţei sale din Premukhino, iar Bakunin se afla pe un banc de nisip lângă un râu cenuşiu şi întunecat şi privea la o insulă mlăştinoasă care se zărea exact în faţa lui. în depărtare, pe partea opusă a insulei, se vedea o clădire enormă de piatră.
- Bănuiesc că ştii prea bine locul acesta, Mihail. Vocea era a lui Martin, însă el însuşi nu se zărea nicăieri.

- Unde eşti? întrebă Mihail Bakunin.
-N-are importantă, veni răspunsul. Ştii ce este clădirea aceea la care te uiti?
Doborât, Bakunin încuviinţă cu o mişcare a capului:
- Râul este Neva, cel care traversează oraşul St. Petersburg. Insula aceea este Ianissari, iar construcţia de piatră este fortăreaţa Petru şi Pavel.
- Iti aminteşti acest loc?
- r3upă şapte ani de detenţie în beciurile ei, cum aş putea s-o mai uit? Acolo vrei să mă trimiţi, Martin?
- Numai dacă mă forţezi. Ştii bine, Mihail, că nu e nevoie să ajungi acolo. Ceea ce cer eu de la tine este cât se poate de rezonabil.
- Tu nu îmi ceri, spuse Bakunin, tu îmi porunceşti. Iar eu nu sunt un sclav pe care să-1 mânuieşti după bunul tău placţ Drepturile omului...
- Tu nu eşti un „om", zise Martin. Tu eşti un spirit, o umbră reconstituită de noi, şi în această calitate nu ai nici un drept.
- Atâta vreme cât am conştiinţă, se încăpăţâna Bakunin, am şi drepturi.
- Nu îţi cer decât să stai de vorbă cu nişte oameni pe care am să ţi-i aduc, spuse Martin. Nu trebuie să trădezi pe nimeni.

- Pe nimeni altcineva decât pe mine însumi.
- Ia-o cum vrei, dar ştii bine ce te aşteaptă.

Bakunin era mai mult decât obişnuit cu îngrozitoarea şi enorma fortăreaţă. I se dusese vestea acestei fortăreţe Petru şi Pavel, în care atâţia oameni fuseseră reduşi la tăcere', torturaţi, ucişi sau, dacă aveau noroc, eliberaţi după luni şi ani de zile petrecute în pivniţe. Aceştia din urmă ieşeau din fortăreaţă, striviţi din punct de vedere fizic şi moral, doar pentru a'fi deportaţi în Siberia, unde aveau să-şi petreacă restul zilelor. Piotr Kropotkin fusese întemniţat aici şi supravietuise detenţiei pentru ca mai apoi să scrie despre această fortăreaţă. Karakozov fusese torturat şi apoi spânzurat, cu toate că numai cu greu reuşiseră să-1 aducă viu până la eşafod. Tot aici fuseseră trimişi în temniţă decembriştii şi alţi revoluţionari. în această închisoare...

Apoi, cât ai clipi din ochi, se trezi într-o celulă care îi era dureros şi înspăimântător de familiară. Se lăsa amurgul şi lumina soarelui abia trecea prin mica fereastră îngropată în zidul gros şi aflată la cinci metri deasupra podelei. Pereţii şi

podeaua erau vopsite cu un albastru care se transformase cu timpul în cenuşiu. Dar aceştia nu erau pereţii adevăraţi: la zece centimetri de perete se găsea suspendata o plasă de fier, acoperită cu pânză grosolană şi hârtie îngălbenită. Toată construcţia era făcută pentru a-i împiedica pe prizonieri să ciocănească în pereţi şi să comunice între ei. Tot locul duhnea a corpuri nespălate. Dar cel mai greu de suportat era căldura, care venea de la sobele încinse din afara celulelor. în sobe se păstra în permanenţă focul pentru a împiedica igrasia să se formeze pe pereţii fortăreţei. Dogoarea însă era insuportabilă, iar fumul şi praful de cărbune te-ar fi putut asfixia. Te făcea să te simţi ca o bucată de pastrama de vită într-o baie turcească.

Ţarul Nicolae I îl întemniţase pe Bakunin în această fortăreaţă la data de 23 mai 1851. N-avea să uite niciodată acea zi. Dupa aproape şase ani de detenţie, succesorul la tron al tarului Nicolae, pe nume Alexandru al II-lea, îl eliberase din închisoare şi îl exilase pe viaţă în Siberia. Data la care fusese eliberat - 8 martie 1857.

Mâncarea din închisoare îi cauzase scorbut şi trânji. Mai toti dinţii îi căzuseră, rând pe rând. îi fusese dat să sufere continuu de cumplite dureri de cap, de insuficientă respiratorie, iar

urechile îi ţiuiau adesea de parcă în ele ar fi dat în clocot apă pusă la fiert.

Fuseseră atunci şase ani! Oare câţi vor fi de data aceasta?

Să fie condamnarea aceasta pentru totdeauna?

Sau avea să dureze doar până când se va lăsa înfrânt, va trăda fiece principiu pe care îl slujise cândva şi va deveni sclavul lui Martin?

Bakunin se întinse doborât pe podea şi lacrimile începură să-i curgă.

Simms îşi întoarse privirile de la imaginea holografică a ' micuţei figurine înveşmântate în negru ce fusese întemniţată în străvechea celulă pe care el însuşi o simulase:

- Doar n-ai de gând să-1 laşi acolo, Martin, nu-i aşa?

- Lasă că îşi revine el. în orice caz nu este vorba despre o fiinţă umană întemniţată. Nici Bakunin şi nici Cicero nu sunt persoane fizice reale, Simms., Ei nu sunt altceva decât biti, informaţie, impulsuri electronice inteligente. Chiar tu mi-ai spus asta.

69

*

- într-un fel, reflectă Simms, nici noi nu suntem altceva decât informaţie.

- Eşti mult prea implicat, Simms. Aceste simulacre cu care lucrăm au aparenţe umane, însă prin lege s-a hotărât că ele fac parte din categoria imaginilor. Nu ai cum să încâlci drepturile civile ale unei imagini.

- Legea despre care vorbeşti a fost contestată şi s-a făcut recurs.

- Apelul e nesemnificativ. Aceste simulacre nu au absolut nici unul dintre atributele care definesc fiinţa umană.

- Hm! Absolut nici un atribut în afară de receptivitate, inteli- gentă, capacitatea de a simţi plăcere. Şi durere, în egală măsură.

-Bătrâne, îmi frângi inima! Te părăsesc. Ne vedem mai târziu!

Simms era coordonatorul echipei de specialişti care se ocupa de Proiectul de resuscitare (fiindcă aşa era intitulat programul-de creare a simulărilor pe computer). Conducea departamentul ştiinţific de doi ani, din momentul în care Richardson părăsise lucrul efectiv la proiect pentru a căuta şi dezvolta noi direcţii de îmbogăţire a proiectului. în tot timpul cât deţinuse această funcţie îi fusese dat să vadă multe ciudăţenii, însă nici una

dintre ele nu îl pregătise îndeajuns pentru a face faţă nou-venitului Martin Murchison, directorul responsabil pentru implementarea practică a întregului program. Individul acesta n-avea habar de computere nici cât să apese butonul de pornire a unuia dintre ele şi era literalmente>un sadic.
Pe undeva poate că avea, însă, dreptate: Bakunin nu exista cu adevărat. Nu era o fiinţă vie, ci o împletire lucitoare de date, informaţii şi impulsuri prelucrate de computer.
Acum însă nu se gândea decât la ce poate fi în mintea acelui ghem de biti. Ce simţea acea creatură electronică?
Cicero îşi ridică privirea şi zâmbi la apariţia neaşteptată a lui Murchison în încăpere:
- Bun venit, Martin! Te aşteptam. Te rog, simte-te ca acasă. Tare mi-ar plăcea să-ţi pot oferi ceva răcoritor, însă mă tem că nu e posibil să găsesc pe-aici vreun strop de vin de Falernâ. Şi, chiar dacă aşa ceva s-ar găsi, starea noastră de imaterialitate - pentru că mi se pare că cel puţin aici ne asemănăm - face ca ingerarea de mâncare sau vin să devină, poate nu de neînchipuit, dar cel puţin pur formală.

Imaginea holografică a lui Murchison pluti în lungul camerei şi se aşeză pe una dintre canapelele masive cu care era mobilată casa lui Bakunin.
-Ai devenit foarte vorbăreţ, remarcă Murchison. Te plictiseşti, acum că Bakunin nu mai e aici?
- Mă împac de minune cu această absenţă, răspunse Cicero. Apropo, unde l-ai dus?
- Nu cred că ţi-ar face plăcere să afli.
-Aha, acolo, deci! spuse Cicero. Ei, dar văd că nu-ti prea este pe plac subiectul. Mai bine, spune-mi, aţi reuşit cumva să-mi descifraţi textul?
- Nu, n-am reuşit!
- Ce păcat! urmă Cicero. Mai ales că tu unul erai atât de încrezător.
Fraza îl făcu pe Martin să sară ca ars şi să se ridice brusc:
- Ascultă-mă bine, ticălosule, cu un simplu ordin al meu te pot face să dispari pentru totdeauna!
- Bietul de tine! rosti Cicero compătimitor. Unica ta ameninţare este nefiinţa, şi tocmai asta are mult prea puţin efect pentru

unul ca mine, care a murit deja. Pentru că e evîdent că aceasta este situaţia mea.
- Aş putea sa scornesc şi altceva mai convingător decât moartea, ameninţă din nou Martin.
- Nu merită osteneala. Sunt' gata să accept colaborarea cu tine, Martin. Ba chiar sunt nerăbdător să trecem la lucru. Şi, în plus, am şi câteva idei care, sunt convins, îmi vor spori considerabil importanţa din punctul tău de vedere.
- Dacă tot te-ai declarat de acord cu o colaborare, de ce nu începi prin a transcrie textul pe care l-ai conceput?
-Chiar aşa am să procedez, însă la timpul potrivit. Mai întâi, însă, haide să facem un târg.
- N-avem pentru ce să ne târguim.
- E drept, spuse Cicero, eu nu am putere. Am însă ceva care te interesează, în afară de scrierile mele.
- Cum îţi poţi da seama?
Cicero stătea drept pe scaunul pe care îl găsise Martin, iar privirea lui trufaşă îl ţintuia acum pe celălalt.
- Mai întâi, spuse el, te rog să-mi răspunzi la câteva întrebări. Mă aflu în viitor, nu-i aşa? Iar tu, sau cei pe care îi reprezinţi, ai reuşit să resuscitezi figurile unor oameni care fac parte din istorie. Imaginile pe care le-aţi creat astfel sunt dotate

cu acea conştiinţă de sine proprie omului şi cu modalităţile sale de receptare, însă.sunt lipsite de corporalitate precum şi de capacitatea de a opera modificări în ordinea fizică reală. Sunt sau nu aproape de situaţia de fapt?
■- Ai dedus-destul de corect, murmură Murchison înciudat.
-în această nouă lume a voastră nu numai operele scriitorilor şi gânditorilor din vechime, dar chiar şi prezenţa lor au devenit valoroase. Este ca şi când romanii, contemporanii mei, ar fi fost în măsură să discute şi să dezbată cu oameni ca Socrate sau Sofocle, sau chiar cu însuşi marele Homer: Iar situaţia mea este comparabilă, nu-i aşa? • Şi pentru că Murchison nu îl întrerupse, nu îl contrazise şi nu negă nimic din toate acestea, Cicero continuă:
-Pentru tine, Martin, voi concepe opere noi, care îţi vor aduce profituri imense, fără a mai ţine cont de importanţa lor pentru educaţie şi cunoaştere. Ce spui de asta, Martin?

Murchison îşi imagina deja textul reclamei: „CICERO SE ADRESEAZĂ AMERICANULUI DIN ZILELE* NOASTRE". Despre morală. Despre sex. Lecţiile istoriei. Nu e nevoie decât să numeşti subiectul şi Cicero va ţine un discurs pe acea temă. Şi, bineînţeles, acelaşi Cicero amabil şi cooperant va putea să participe la interviurile televizate cu invitaţi. Cicero avea darul vorbirii. Iar Martin şi-1 închipuia apărând pe genericul emisiunilor de ştiri ale televiziunilor în togă. S-ar fi putut scoate milioane din asta, miliarde chiar. Se puteau născoci mii de moduri de a fabrica bani: un film, de exemplu, care să se bazeze pe viziunea lui Cicero asupra lui Cezar şi Marc-Antoniu...
Ca şi când ar fi fost în stare să-i citească gândurile, Cicero îi spuse:
- Şi nu uita, Martin, că nu sunt numai un eseist al dreptului. Am fost în egală măsură poet şi autor de piese de 'teatru. Oare din acestea nu se poate scoate ceva?
Dacă Cicero vroia să înfăptuiască toate acestea, atunci el devenea o adevărată mină de aur care putea fi exploatată în toată lumea.
- Marcus, bătrâne, ia spune-mi tu, ce-ţi doreşti?
Cicero nu se grăbi să dea răspunsul imediat. în cele din urmă i se adresă:
- Vreau un corp, Martin. Unul adevărat. Vreau să trăiesc din nou, însă în carne şi oase şi nu în spirit.
72
O asemenea pretenţie îl prinse pe Martin cu totul nepregătit. Nu se aşteptase sub nici o formă la aşa ceva.
- De unde ai dedus tu că noi am fi în stare să facem una ca asta?
- De nicăieri. însă e unicul lucru pe care mi-1 doresc.
-Nu sunt sigur dacă tehnologia noastră e capabilă să realizeze o resuscitare de acest fel.
- Cuvintele pe care le foloseşti nu-mi sunt cunoscute, însă sensul lor global nu-mi scapă. N-ai grijă, Martin, eu pot să aştept până când tu şi prietenii tăi veţi fi capabili să confecţionaţi un corp potrivit pentru mine'. Vor aştepta de asemenea şi diversele noastre planuri de a realiza un profit din prezentarea lui Cicero cel nou.

Martin fu nevoit să accepte în sinea lui că ticălosul bătrân îl băgase în cofă. Dar cofa aceasta nu era una obişnuită, ci făcută din platină şi, cine ştie, poate plină cu diamante.
- Mai vorbim noi, zise Murchison şi dispăru.
Cicero se instala din nou la biroul său şi continuă să scrie în acel cod mnemotic impenetrabil. Va avea nevoie de fiecare rând din aceste scrieri ca să-şi tină partea lui de promisiune din târgul pe care îl încheiaseră. Le va folosi pe deplin atunci când Murchison avea să-i convingă pe mai marii lui că transformarea lui Cicero într-o fiinţă umană integrală, reală, nu putea fi decât în interesul lor personal şi imediat.
- Ce facem cu Bakunin? întrebă Simms.
-Nici acum n-a consimţit să colaboreze. Pretinde că e o chestiune de principiu. Ai mai văzut aşa ceva? Un anarhist - sau mai bine zis simulacrul electronic al unui anarhist - care pretinde că se ghidează după principii,
- Mda, răspunse Simms, e al naibii de rău când simulacrele încep să devină arogante. Totuşi, Martin, cred că ar fi cazul să-1 scoatem de-acolo.
Murchison îl privi încruntându-se:
- Uite ce e, Simms, mi s-a "spus că ai fi un specialist în computere imbatabil. Poate că aşa şi eşti, dar după părerea mea ai o atitudine cu totul greşită.
Simms deschise gura încercând să răspundă, apoi se răzgândi.
-în orice caz, dacă Bakunin ne face probleme, Cicero în schimb cooperează splendid. Tipul e fascinant, e un fel de

animator de programe TV care a trăit în lumea antică. Cu siguranţă că va face ca tot proiectul nostru să devină rentabil. Dar am nevoie de o recompensă pentru el.
- Vrei să mă ocup de simularea unuia dintre prietenii lui?
Murchison negă cu o mişcare a capului:
- Cicero îşi doreşte să trăiască din nou, în carne şi oase. Am nevoie de un corp resuscitat pentru el.
- Se face, şefa'! Uite-acuma vine un corp resuscitat pentru domnu'!
- Nu mă lua pe mine cu chestii de-astea. Mi-ai spus odată că eşti în stare să implementezi un simulacru într-un corp resuscitat.
- Da! Şi ti-am maL spus şi că se lucrează încă la acest proiect.
- Vreau să-1 am gata într-o săptămână!

- Şi cu Bakunin cum rămâne? Pot să-1 scot din închisoare?
- Poate ieşi de-acolo oricând doreşte. Jvfu e nevoie decât să accepte să conlucreze cu noi. N-ai putea să elaborezi o interfaţă senzorială pentru el? Vreau să-1 fac să simtă celula aia! Să o miroasă! Vreau să trăiască experienţa neplăcerilor fizice.
- Vrei să spui, să simtă durere?
- Da, spune-i cum vrei. Trebuie să îl conving în cât mai scurt timp. Reporterii TV şi jurnaliştii marilor reviste abia aşteaptă să îi ia un interviu.
Murchison plecă şi Simms se strecură din nou în holotanc, acolo unde Bakunin stătea chircit într-un colţ al celulei de închisoare. Bietul de tine, gândi Simms, nici măcar în moarte nu poţi găsi scăpare de oameni ca Murchison.
Simms era aşezat în faţa tastaturii terminalului său şi apelase un program de compilare. Cu mintea la cu totul altceva, apăsa pe rând tastele. Se gândea la Murchison şi la cât de lehamite îi era de el. Un lucru era cert: venise vremea să-şi dea demisia. Acum, până când Murchison hii avea să-1 concedieze el însuşi. Şi simulacrele?
Cicero nu părea să aibă probleme. Se descurca foarte bine. Bakunin însă... Ceea ce \i trebuia cu adevărat nenorocitului acela, era o cartelă magnetică de liber acces din şi în afara închisorii… Asta i-ar da posibilitatea de a hoinări liber şi nestânjenit prin reţelele de computere.

Dar aşa ceva era peste putinţă! Simms era un specialist mult prea experimentat ca să lase acest ghem de algoritmi ai personalităţii virtuale, această entitate electromagnetică dotată cu personalitate şi inteligenţă autonomă să se deplaseze liberă prin întregul sistem. Nici măcar nu îndrăznea să-şi imagineze ce distrugeri ar fi putut declanşa o asemenea prezenţă.
Nici nu se putea pune problema!
In timp ce gândurile i se depanau în acest fel, Simms se trezi că degetele lui apăsaseră tastele care apelau instrucţiunile de program pentru accesul în directorul simulacrelor.
Emoţiile îl trădau întotdeauna pe Bakunin, în ciuda principiilor sale. Faptul că se afla în acea stare de imaterialitate nu îl împiedica să-şi depene în minte tot felul de gânduri crude care îi torturau conştiinţa. Se întreba dacă undeva, la capătul agonici prin care trecea, va găsi totuşi liniştea şi pacea. Doar nu era

posibil ca o stare de lucruri să continue pentru totdeauna. în ciuda acestui gând, aşa părea să fie: tortura lui se prelungea. Duşmanii săi continuau să-1 persecute. Nici măcar moartea nu îi putuse oferi o scăpare în faţa revizioniştilor, care încercau din răsputeri să îi înfrângă voinţa. Ei nu înţelegeau că, după moarte, voinţa este unicul lucru care i-a mai rămas unui om, unica valoare care îl mai poate defini ca fiinţă umană.
în timp ce Bakunin se chinuia astfel, în celula lui păşi un om, trecând prin zidul înspăimântător de parcă ar fi fost făcut din aer. Rusul îşi ridică privirea, fără însă să se exteriorizeze. Poliţia ţarului avea tot felul de trucuri pentru înfricoşarea prizonierilor. Omul care îşi făcuse apariţia nu era Martin, dar nici a gardian al închisorii nu semăna'. Purta îmbrăcăminte civilă. Probabil că era o oficialitate, un superior îmbrăcat după ultima modă.
- Ştiu că ai venit să mă persecuţi, îi spuse Bakunin. Am să-ţi amintesc însă că pedepsele corporale sunt ineficiente atâta vreme cât le aplicaţi pe o umbră lipsită de materialitate. Chiar dacă trupurile ne lipsesc, ne supunem încă legilor lui Hegel.
Individul zâmbi:
- Salut, Mihail! Pentru unul care zace în fortăreaţa Petru şi Pavel poate pentru totdeauna, s-ar zice că nu eşti tocmai inofensiv.
- Pentru că sunt Bakunin! Şi tot pentru că sunt Bakunin ai venit să îmi ceri ceva.

Individul zâmbi din nou:
- Greşeşti, Mihail! Am venit să-ţi ofer ceva.
-Nu te cred. Trebuie să fie o' minciună oribilă, o cursă drăcească pe care mi-o întind capitaliştii sau comuniştii. N-are importantă care dintre ei au pus-o la cale, mă urăsc şi unii şi ceilalţi.
- Dacă nu doreşti să te ajut, pot să plec.
- De ce-aş avea încredere în tine? întrebă Bakunin.
- Va trebui să rişti.
- Cine eşti? mai întrebă rusul.
- Mă numesc Simms. Fac parte din echipa care a lucrat să te readucă la viaţă în starea ta actuală.
- Pentru ce ai venit?
-După părerea mea este nedrept să supui chiar şi un simulacru al unei fiinţe umane la o asemenea tortură, mai ales dacă acel simulacru are capacitatea de a simţi şi percepe stimuli senzoriali. Un asemenea simulacru poate fi considerat, dintr-un

anumit punct de vedere, ca fiind viu, astfel încât drepturile sale ca om trebuie respectate. Eu unul am fost împotriva întemniţării tale aici. N-am fost însă în măsură să o împiedic. Iar demisia mea nu va putea nici ea să o împiedice. Intenţionez să demisionez indiferent de hotărârea lbr în legătură cu întemniţarea sau eliberarea fa, însă înainte de demisie mai vreau să fac un lucru.
- Ce anume? întrebă Bakunin.
- Vreau să-ti înmânez asta.
Simulacrul lui Simms duse o mână la piept şi scoase de-acolo ceva care lui Bakunin îi păru că seamănă cu o carte de joc puţin mai mare şi mai groasă. Cartela luci. Bakunin avu pentru' o clipă senzaţia că întrevede în strălucirea cartelei reflexele unor fire invizibile, asemenea pânzei păianjenului, ţesută atât de fin încât cu greu o poţi zări.
- Ce este aceea?
- Să-i spunem „Cartelă magnetică de liber acces în şi din afara închisorii".
- Nu înţeleg. Ce este, totuşi, acel obiect?
- E o cartelă de trecere. Cu ajutorul ei poţi să te deplasezi oriunde în interiorul acestui computer.
- Acestui... cum?
- Nu pot să-ti explic acum tot ceea ce ai avea nevoie să ştii. Va trebui să rişti şi să înveţi din mers.

- E o cursă! zise Bakunin.
- Depinde de tine dacă vrei să o iei sau nu.
Bakunin întinse mâna şi luă cartela. O întoarse pe toate-feţele. Apoi îşi ridică din nou privirea, simţind că s-a produs o schimbare.
Pereţii celulei sale deveniseră transparenţi. Cartela pe care o ţinea provocase această metamorfoză. Prin zidurile temniţei putea să zărească fortificaţiile exterioare, precum şi locul în care ar fi trebuit să se zărească Bastionul Trubeţkoi. Dar nu era acolo. Nici Catedrala şi nici Monetaria. Nimic altceva nu se vedea decât celula în care stătuse şi zidul împrejmuitor al fortăreţei, cel pe care îl văzuse de pe celălalt mal al Nevei.
- Totul e ca un decor de teatru! spuse Bakunin.

-De fapt, răspunse Simms, asta şi este. Celulă ta şi zidul exterior sunt singurele pe care ne-am preocupat să le simulăm. Bakunin atinse pereţii temniţei. Mâna lui trecu prin ei eu totul.
- Ce trebuie să fac acum? întrebă. -De vreme ce poţi să ieşi, fă-o!
• Planurile lui Murchison de a-1 dota pe Cicero cu un trup real Jrebuiseră să fie temporar amânate din momentul în care Martin află că Simms îl lăsase liber pe Bakunin în computer. Lui Murchison nu-i mai rămăsese nici măcar plăcerea de a-1 concedia pe Simms, fiindcă nenorocitul o ştersese înainte ca acest lucru să fie descoperit, Lăsase vorbă la biroul de informaţii că plecase la o cabană a sa din Oregon, unde avea de gând să se apuce să bea răcoritoare şi să citească albume de benzi desenate pentru a se reface după atâţia ani de tensionare a capacităţilor mentale.
In acelaşi timp îi dăduse lui Bakunin un indicator de acces.
Lui Murchison îi trebui ajutorul a trei-patru specialişti pentru a pricepe ce este acela un indicator de acces şi ce implicaţii avea faptul că un simulacru ¿iotat cu inteligenţă autonomă bântuia acum nestingherit prin sistem.
Specialiştii îi explicară cum e cu spaţiile de acces şi cu adresele. îi spuseră şi cum stau lucrurile cu trecerile - speciale care există în memoria computerului între diferitele adrese. Foloseau termeni cum.ar fi pasaje de acces, fibre, canale, conexiuni la banca centrală de informaţii. Denumirile lor i se învârteau în minte până când Murchison avu senzaţia că îi va exploda capul.

- Ce naiba, nu puteţi să vă exprimaţi mai simplu? întrebă într-un sfârşit.
- Am să încerc eu, spuse unul dintre specialişti. Imaginaţi-vă o mare de date. Procesele care se produc în memoria computerului au loc prin cufundarea în această mare pentru culegerea de noi informaţii. La suprafaţă ies noi procese, iar cele vechi se scufundă. Unele dintre acestea sunt foarte strâns legate între ele. Altele pot fi independente, dacă îndeplinesc anumite condiţii. Procesele de anvergură sunt o constelaţie alcătuită din procese mai mici. Aşa stau lucrurile în mod normal, în cazul în care totul se află sub control; totul până în clipa în care un program inteligent are un indicator de acces.

Cu un asemenea indicator poţi să penetrezi prin zidurile protectoare ale fiecărui director şi domeniu separat. Poţi să zburzi oriunde în memoria calculatorului. Şi, de asemenea, te poţi deplasa în orice alt computer care este legat în reţea cu acesta, astfel încât, de-a lungul liniilor telefonice, poţi bântui ca o fantomă în giganticul sistem de transport cu metroul.
- E-n regulă, decise Murchison. Găsiţi-1 şi anihilaţi-!!
Din păcate, nu puteau să facă aşa ceva. Indicatorul de acces avea legături bivalente cu algoritmii şi codurile case constituiau baza computerului. Dacă ar fi schimbat cu totul codurile, indicatorul lui Bakunin ar fi înregistrat schimbarea şi s-ar fi adaptat la noile coduri. Pentru a scăpa de programul lui Bakunin ar fi trebuit butat, deci anulat, întregul hardware. Şi nici măcar asta n-ar fi ajutat prea mult,-pentru că Bakunin avea o existentă-replică în sistemul soft. El se bucura de acces absolut lioer la orice bază de date a oricărui computer care era legat de creierul gigantic principal, ceea ce însemna de fapt că Bakunin putea pătrunde în orice computer din lume. Poate că tipul nu ştia atât de multe încât să iasă din creierul principal, însă, teoretic, era posibil. în situaţia actuală, Bakunin era un program fluctuant, autonom, inteligent şi auto-programabil, înzestrat cu motivaţii necunoscute şi coeziune interioară. "Cu asemenea date, putea să devină o ameninţare.
De îndată ce toate acestea îi fură explicate, Murchison dori să afle cum propuneau specialiştii să scape de ticălosul de Bakunin. S-au propus adrese-cursă, bucle false de date, directoare din care nu se mai putea ieşi, precum şi uite asemenea denumiri care pentru Murchison erau lipsite de sens.

Apoi, cineva veni cu ideea de a se folosi programul special de lip vânător-ucigaş elaborat în urmă cu un an de Cal Tech cu scopul de a controla orice program de inteligentă artificială care refuză să se supună comenzilor electro-magnetice. îl vor introduce pe acesta ca să-1 detecteze pe Bakunin.
Murchison aprobă imediat ideea. îşi dorea, doar, să poată vedea cum se petrece vânătoarea. Cum arăta vânătorul-ucigaş dc programe în interiorul computerului? Cum avea să ucidă o entitate electro-magnetică?
în timp ce aştepta ca subalternii lui să obţină o copie a programului CalTech, Murchison avu o discuţie cu Cicero.

Romanul avea o idee: ce-ar fi să facă un musical? Titlul urma să fie „Ce s-a întâmplat în Forum". Martin trebui să recunoască - suna ca un viitor succes de proporţii.
Liber, plutesc în spaţii care nu cunosc limitele. Până şi iluzia propriului meu corp a dispărut. Sunt raţiune pură, voinţă lipsită de trupul care să o îmbrace. în faţa mea văd ceea ce ar'putea fi asemănat cu o tapiserie cu ţesătură rară. îmi dau seama că sunt zidurile imense ale fortăreţei Petru şi Pavel unde am fost întemniţat până acum. Pentru mine însă nu sunt decât abur. Trec prin ele şi văd înaintea mea cum se deschide un labirint de tuneluri. Cred că sunt peste o mie de căi ce duc spre destinaţii pe care nu mi le pot imagina.
Eram mort, acum, însă, trăiesc!
Nu vor putea să mă mai prindă!
Mihail Bakunin se afundă în păienjenişul de conexiuni al reţelei.
S
Cinci ani mai târziu, simulacrele marilor personalităţi ale trecutului nu mai aparţineau laboratoarelor guvernamentale, ci se găseau în bazele de date ale unor corporaţii puternice şi bine organizate. în anul 2140, singurul tip de'agresiune la nivel internaţional acceptat este cel realizat prin mijloace economice. Numai că, după generaţii întregi trăite în pace, oamenii au uitat cum să poarte cu succes un război. Şi ce îndrumare poate fi mai potrivită pentru concernele sau statele beligerante decât aceea care vine de la doi străvechi comandanţi de armate, pentru care războiul şi intrigile nu s-au demodat niciodată?
OAMENI DE STAT
Poul Anderson
Anul 2140
CU O ORĂ ÎNAINTE de miezul nopţii, o furgonetă de marfă părăsi drumul desfundat pe care înaintase până atunci şi se afundă în pădure. Mergea acum pe ceea ce cu greu se putea numi potecă, un drumeag doar rareori folosit. Frunze, tulpini, liane, plante agăţătoare foşneau în lături la trecerea maşinii pentru ca apoi să se închidă la loc precum o cortină. După nu mai mult de zece metri, furgonetă era complet camuflată. Perna de aer se dezamorsa cu un fâsâit uşor şi vehiculul se înţepeni pe suporturile sale telescopice. Secţiunea posferioară se 'dilată şi din acea parte coborâră doisprezece indivizi. Bâjbâind în întunericul profund, unul dintre ei se răsti:

- Tăceţi odată!
Vocea lui Otto Geibel sună pe atât de şoptită şi de slabă pe cât erau de firave şansele ca zgomotele produse de ei să fie auzite de altcineva, totuşi ordinul căzu ca un bici. Geibel inspecta din priviri terenul. Văzute prin ochelarii speciali pentru amplificarea luminii, formele din jur arătau ceva mai ciudat şi neclar decât în realitate, iar raniţele pe care le cărau şi întreg echipamentul făceau ca şi contururile grupului să pară la fel de stranii. Geibel îşi cunoştea însă oamenii şi îi antrenase îndeajuns pentru această operaţiune.
-Alinierea! Să pornim! ordonă el în franceză, aşa cum o făcuse şi prima dată.
Poteca pe care o apucară părea aproape familiară cu fiecare pas pe care îl făceau de-a lungul suişului ei şerpuit. Se

pregătiseră pentru asta cu ajutorul simulărilor video. Fireşte că minicamerele de luat vederi folosite de cercetaşii lor - recrutaţi din rândul localnicilor fără pregătire - nu înregistraseră absolut fiecare piatră, rădăcină ori băltoacă a drumeagului, cu atât mai puţin zăpuşeala apăsătoare şi umiditatea excesivă. Uneori mai bâjbâiau. Urcuşul era dificil şi el, însă gâfâitul celor doisprezece era acoperit de mulţimea de foşnete, ţipete, trosnete şi triluri care răsunau din pădurea tropicală.
Cu toate acestea, ajunseră cu bine pe culme. De-aici încolo înaintarea era lesnicioasă. Ajunseră la un drum asfaltat care în scurt timp îi scoase într-o poieniţă amenajată ca loc de parcare şi picnic. Din acest loc putură să privească în voie ţinta expediţiei lor, fără să folosească nici un obiectiv de mărit.
O clipă, Otto Geibel zăbovi să admire, priveliştea în întregimea ei: era magnifică. Deasupra lor străluceau stelele pe care emisfera nordică n-ar fi putut decât să le invidieze. Dedesubt se întindeau dealurile întunecate. O văiugâ ascundea uzina Vieyra. într-o lumină firavă, şirul blocurilor de reacţie şi al turnurilor catalitice părea ţesut de păianjeni şi împodobit cu giuvaiere de rouă pentru fiica regelui Elfilor. Mai jos de uzină, terenul continua tot în pantă, iar luminiţele se înmulţeau treptat în şiraguri care se adunau în final într-un adevărat roi de lumini - oraşul Niterói. Dincolo de oraş, golful licărea în lumina stelelor, iar pe celălalt mal exploda strălucirea orbitoare a lui Rio de Janeiro. Fâşia de lumină puternică era întreruptă într-un singur

loc de petecul întunecat al colinei Corcovado. Când Geibel îşi regla ochelarii în infraroşu pentru mărirea imaginii, putu să vadă statuia lui Hristos aşezată în vârful colinei.
îşi aminti că aveau o misiune. Cu cât o îndeplineau mai repede şi se strecurau la loc în furgoneta cu care veniseră, cu atât creşteau şansele de a ajunge cu bine la nava spaţială care îi aştepta ca să-i ducă înapoi la Triest. Nu aveau motive de teamă: misiunea lor fusese gândită şi concepută în cele mai mici amănunte de către marele Sfătuitor.
Otto Geibel rosti pe rând fiecare ordin pe care îl dăduse şi în timpul antrenamentelor. Oamenii ţâşniră la posturi, se ajutară unii pe alţii la desfacerea raniţelor, puseră în dispozitiv echipamentul de lansare a proiectilelor şi îl încărcară. Şase rachete luciră undeva pe fundul Căii Lactee, ca nişte viespi neastâmpărate. Micile rachete purtau cu ele încărcături modeste, dar chiar şi aşa erau de ajuns ca să provoace dezastrul în

care, de altfel, aveau să se şi topească. Geibel însuşi prelua la statura de comandă şi programă computerul astfel încât să se stabilească exact care anume proiectil va lovi anume parte a complexului de rafinare.
O bucurie sălbatică îl năpădi:
- Diabolic! recunoscu în mintea lui. Şi, pe lângă asta, focul de artificii avea să-şi aibă farmecul lui.
Câteva foşnete suspecte îi ajunseră la ureche. îşi smuci cu repeziciune capul în direcţia respectivă. Umbre se desprinseră din poala întunecată a pădurii şi se profilară pe „cerul plin de stele. Echipaje de vânătoare dotate cu aparate de zbor. Groaza îl paraliza.
-Nu vă mişcaţi! răsună un avertisment într-un megafon, rostit în portugheză, astfel încât semăna cu un tunet.
Unul dintre oamenii lui, Petrovici, aflat în apropiere, pe care Geibel îl recunoscu imediat cu certitudinea şi neputinţa de a interveni pe care ţi-o dau coşmarele, Petrovici, deci, se repezi la o armă şi trase în sus înspre agresori. De sus îi răspunse o altă armă: Petrovici se prăbuşi pe iarbă. Din şold îi ţâşni incredibil de mult sânge, a cărui culoare părea neagră la lumina radiată de stele. Apoi alte focuri izbucniră de-a lungul lizierei pădurii, astfel încât să le fie clar intruşilor că nu există putinţă de scăpare.

- Predaţi-vă! ordonă tot în franceză Geibel oamenilor lui simţind un nod imens în gât. El însuşi îşi ridică mâinile.

Cu bufnituri surde, jeturile de aer ale aparatelor de zbor indicară faptul că brazilienii coborau pentru a-i prelua pe europeni.

Fantoma lui Frederic de Hohenzollern, cel de-al doilea rege' cu acest nume din Prusia, se gândi o clipă, mângâindu-şi bărbia, mai înainte de a muta nebunul reginei.

- Şah! murmură el.

In faţa holotancului, răspunzând mutărilor afişate electronic, se afla un şahist în carne şi oase. Ar fi putut foarte bine să instaleze acolo un alt monitor şi un alt calculator ca partener pentru Frederic, însă Jules Quinet prefera-să-şi simtă piesek cu propriile lui degete atunci când tăcea mutări. Se aplecă înainte, cu trupul lui scund şi îndesat şi cu capul acoperit de un păr grizonat şi buclat, ca să vadă mai bine modificarea de configuraţie a tablei de joc.

- Nom du diable! mormăi nemulţumit.

- în cinci mutări de acum încolo va fi mat, spuse Frederic.

Franceza pe care o folosi pentru a exprima această frază era o franceză pariziană fără greş, sau mai bine zis o franceză dc Versailles, datând din secolul al XVII-lea.

Faţă de acest accent ales, dialectul lyonez modern pe care îl folosea Quinet contrasta în chip flagrant.

-E adevărat că m-ati pus într-o situaţie dificilă, însă n-aş zice că e cu totul lipsită âe scăpare.

Liniştea care se aşternuse de partea cealaltă, la masa partenerului său, îl făcu să-şi ridice ochii de pe tabla de şah. îmaginea din holotanc, în mărime naturală, era.aceea a unui bărbat scund ce fusese la vremea lui chiar frumos şi care la bătrâneţe devenise uscăţiv. O perucă pudrată îi acoperea capul. Pe uniforma veche, de culoare albastră cu epoleţi roşii, erau împrăştiate fire de tutun de prizat. Sprâncenele i se ridicaseră puţin deasupra ochilor ce priveau extrem de fix.

Quinet îşi aminti că regele aştepta mutarea lui:

- Sire, adăugă el, cer iertare majestăţii voastre pentru faptul că am uitat de mine însumi.

Frederic catadicsi să-i acorde un vag surâs.

-Am putea să încheiem partida aici, dacă insişti, spuse regele folosind pronumele familiar, însă ai mai multe de învăţat dacă

mă vei asculta la sfârşitul jocului, atunci când am să-ţi explic. în acest mod ai putea să devii un partener de joc din c'e în ce mai interesant.
-Quinet trebui să-şi înghită indignarea, şi nu era pentru prima oară. Tocmai el, coordonatorul departamentului computere din cadrul proiectului de simulare, el, care asamblase datele necesare simulării personajului din fata lui şi care ar fi putut din câteva comenzi să îl readucă la nefiinţă - tocmai el n-ar fi trebuit să se lase aşa de uşor dominat. Pe scurt, supărarea îl făcu să se gândească la pedeapsa cu demontarea decorului camerei lui Frederic, decor elegant aparţinând unui Sanssouci şi el dispărut demult. Urma să inventeze un motiv pentru această măsură. Deşi Frederic dăduse dovadă de o vie curiozitate în legătură cu ştiinţa şi tehnologia care concuraseră pentru a-1 resuscita, de fapt nu reuşise să înveţe mai mult de câteva principii prinse din zbor, pe care le cunoşteau şi copiii de şcoală. Pedepseşte-1 pe bastard!...
Dar nu, ar fi fost păcat. Şi dacă ar fi aflat directorii, Quinet ar fi intrat la apă. Şi apoi, probabil că Frederic şi-ar fi

răscumpărat cumva pierderea. Primea totul cu o răceală incredibilă.
- Sunteţi foarte amabil, sire, răspunse într-un sfârşit Quinet. O, am să-ţi cer însă un contra-serviciu, veni replica
regelui. Doresc să am mai multe materiale şi documentaţii despre evoluţia istorică şi configuraţia actuală a acelei confederaţii interesante care se numeşte Sfera Comercială Han ¡1 în plus un rezumat al limbii oficiale pe care o folosesc ei.
Un semnal ascuţit şi prelung îi întrerupse. Frederic se încruntă. Pulsul lui Quinet se acceleră:
- Iertare, sire! se grăbi să murmure. Trebuie să vă întrerup pentru că acesta este semnalul pentru situaţii de prioritate absolută. O chestiune de cea mai mare importantă solicită atenţia majestăţii voastre.
Iixpresia fetei lui Frederic, aflată mereu sub cel mai strict control, căpătă acum o nuanţă de nerăbdare. Se delecta cu provocările şi încercările la care îl supuneau toate proiectele trimise de Eurofac. Trăia cu speranţa că numele lui însemnase ceva, atârnase greu în balanţă în clipa în care se luase hotărârea

de a-1 resuscita pe el şi nu pe altcineva. Quinet îl propusese pe Napoleoni... x
Inclinându-şi scaunul, apăsă pe tasta de acceptare a mesajului. Eidofonul înfăţişă o imagine în mărime naturală, ca şi aceea a regelui, însă aparţinând unei persoane în carne şi oase. Faţa severă a Birgittei Geibel, părul ei cărunt şi costumul negru se armonizau perfect cu luciul sobru al apartamentului său din Magdeburg. Quinet se afla în Lyon, iar partea de soft a programului complex care îl compunea pe Frederic se găsea amplasată într-un loc despre care ştiau doar acei câţiva care aveau nevoie să ştie]"
Quinet se ridică şi făcu o plecăciune:
- Madame, murmură el.
Cea mai înţeleaptă atitudine era aceea plină de respect. Femeia era unul dintre directorii Eurofac-ului. Campania care se desfăşura în America de Sud fusese pornită în urma exprimării dorinţei ei de a o organiza şi conduce şi se afla şi la ora actuală sub tutela ei completă. Frederic însuşi era un punct strategic pe care ea însăşi hotărâse să îl aibă pentru a se putea sfătui cu el.
- Aşează-te! spuse Birgitte cu o voce ca un şfichi. Quinet se supuse imediat. îi cunoştea prea bine ascuţimea limbii.
84
Apoi, către Frederic ce nici nu se clintise în tot acest timp:
-Ne aflăm într-un punct critic, se adresă ea în germană. Planul dumitale a fost dat peste cap.
Lăsându-se pe spate în scaunul său imaterial mobil la orice fel de mişcare, regele ridică din nou sprâncenele. în orice caz, aflase destul de curând după resuscitarea lui că a insista asupra -etichetei, în prezenţa acestei femei, nu ducea la nîrnic altceva decât la discuţii sterile. La urma urmei, era şi ea tot un fel de monarh şi pe deasupra, chiar în fostul lui regat. îi răspunse în limba ei maternă, deşi germana i se părea, limitată şi lipsită de eleganţă, şi avu grijă să folosească pronumele politeţii:
-La care dintre planurile noastre se refera graţioasa doamnă? De-a lungul anilor am pus la punct mai multe astfel ♦ de strategii şi pe cele mai multe dintre ele le-am vegheat până când au ajuns-la o împlinire încununată de succes.
-Vorbesc de ultimul, nenorocitul de atentat pentru sabotarea uzinei Vieyra e Filhos - rafinăria lor de la Niteroi. Membrii

expediţiei noastre.au fost interceptaţi. Aceia care au scăpat cu viaţă sunt acum prizonieri.
Geibel trase aer în piept şi, cu buzele strânse, izbucni:
- Căpetenia lor era chiar fiul meu, Otto!
- Este într:adevăr o veste neplăcută, zise Frederic atât de încet încât' aproape nu se putea face auzit. Apoi însă tonul său deveni înalt şi ascuţit:
-Ce căuta idiotul acela într-o asemenea expediţie? De ce ati acceptat una ca asta? N-ati auzit niciodată de tactica inamicului de a profita de ostate'cii de importanţă vitală? Şi ce anume ştie acest Otto dintre amănuntele periculoase pentru noi?
Probabil că nimeni altcineva pe lume n-ar fi putut să-i vorbească astfel Birgittei Geibel fără a suferi amarnic consecinţele. Lse răspunse cu aceeaşi încrâncenare, ca de la egal la egal:
- Eu nu am îngăduit aşa ceva. De fapt, atunci când Otto mi-a cerut să plece în expediţie, i-am interzis s-o facă. A acţionat în spatele meu, pretinzând că are consimţământul meu şi că era dorinţa mea ca el să meargă în calitate de coordonator al operaţiunii.
O licărire de emoţie umană răzbătu în vocea Birgittei:
- E o natură romantică... Ba nu! E născut să fie luptător. Ar fi trebuit să fie unul din cavalerii lui Carol cel Mare sau ai lui Frederic Barbarossa. Ah, moleşeala asta căreia i se spune pace...!

Aici Birgitte Geibel se opri. Frederic Hohenzollern urmă la fel de furios:
- Se pare că oamenii dumneavoastră sunt cu mult mai prost organizaţi decât mi-am închipuit. în acest fel mi-e imposibil să prevăd ciliar totul.
Cu un zâmbet sec, Frederic continuă:
- Cum aş putea face ca această umbră care sunt să coboare în stradă printre comunarzi sau să meargă pe câmpurile de bătaie alături de soldaţi? Eu nu pot decât să folosesc imagini şi cuvinte, sau informaţii, cum le denumiţi voi în zilele voastre. Eu însumi nu sunt decât informaţie. Ei bine, oferiti-mi materia primă esenţială ca să pot acţiona.
Regele duse o mână la pieptul tunicii, scoase de-acolo o cutie emailată de tutun pentru prizat, o deschise, duse câteva fire la nas. Geibel nu se putu abţine să nu îşi trădeze dezgustul. Quinet

se întreba dacă Frederic simţea într-adevăr şi era în stare să savureze tutunul sau orice altceva. Dacă scrii un asemenea program de resuscitare (sau mai bine zis, îl inventezi şi îl dezvolţi, sau, şi mai bine, îl comanzi spre detaliere, pentru că munca la un asemenea program este într-atât de incomensurabilă încât ea nu poate fi efectuată decât de către supercomputere), dacă faci deci ca un astfel de program să funcţioneze şi incluzi în el tot ceea ce a însemnat epoca în care a trăit acel personaj şi viaţa lui, atunci înseamnă că programul trebuie să reproducă gândurile, reacţiile şi gesturile personajului reconstituit inclusiv obiceiurile, tabieturile şi viciile... Rămânea însă o întrebare: ce se petrece cu adevărat în interiorul acestor entităţi resuscitate?
Quinet îşi dădu seama că îşi lăsase mintea să hoinărească. Se afundase în cea mai puerilă metafizică. Să-i fie ruşine. El era un specialist de primă clasă în domeniul computerelor, un raţional, un logician fără cusur şi un francez. Aşa ceva nu-i era permis.
I se făcu dor de bătrâna lui pipă din lemn de măceş.
- Când a văzut că până la ivirea zorilor comandoul nostru nu se întoarce la furgonetă, şoferul şi-a dat seama că ceva se întâmplase şi s-a întors la garaj, continuă să povestească Geibel. Obiectivul Vieyra este încă neatins. Nici un buletin de ştiri nu a menţionat vreun atentat sau vreun incident. în orice caz, atunci cancí un agent al nostru s-a deplasat până la locul din care trebuiau să fie lansate proiectilele, a găsit un detaşament de poliţie lăsat de pază şi numai -cu greu a reuşit să-i convingă de

faptul că nu era decât un trecător inofensiv. Membrii detaşamentului spuneau ceva despre un sabotaj şi faptul că se aflau în misiune pentru prinderea autorilor tentativei de sabotaj. De fapt, ceva mai târziu, în linişte, trupele de poliţie, au fost demobilizate. Cercetaşii noştri aveau cunoştinţă de această degajare a zonei, însă o considerau o cursă. In mod cert, însă, se înşelau.
Frederic o aproba din cap pe Birgitte:
- E o greşeală fundamentală aceea de a subestima capacitatea de rezistenţă şi reacţie a adversarului. Şi eu mi-am prins nasul din cauza acestui gen de subapreciere în anul 1744, lângă Praga. Ce alte amănunte îmi poti furniza?
- Nimic important, pană la ora actuală.

-Atunci cum de eşti aşa de sigură de soarta pe care au avut-o fiul tău şi oamenii pe care îi conducea?
- Ce altceva s-ar fi putut întâmpla? El este mult prea imprudent, iar brazilienii sunt prea iuţi.
Din nou buzele Birgittei îi trădară încordarea:
- Nu pot decât să sper că mai trăieşte. Va trebui să concepeţi un plan prin care să-1 aducem înapoi.
Frederic o privi îndelung. După o jumătate de minut, femeia clipi şi rosti cu o voce sugrumată:
- Scuzele mele, majestate. Sunt foarte răscolită. Pot să îmi îngădui să adresez majestătii voastre umila mea rugăminte de a mă onora eu sfaturile şi ajutorul domniei voastre?
Regele luă o a doua priză de tutun şi strănută delicat: -Veţi avea sfaturile şi ajutorul meu, dragă doamnă, în limitele permise de starea mea de imaterialitate. Şi acum, te rog să-mi oferi absolut toate informaţiile relevante, inclusiv acelea privind identitatea agenţilor dumneavoastră din Vieyra şi din guvernul brazilian, împreună cu codurile pe care le folosiţi ca să-i contactaţi. Dr. Quinet va şti să pună toate aceste date într-o formă asimilabilă de către mine. Bineînţeles, fiecare nouă mişcare, oricât de nesemnificativă, îmi va fi adusă la cunoştinţă imediat. Asta nu înseamnă că mă şi aştept să apară prea curând semne de evoluţie a situaţiei. Este evident că inamicul nostru a devenit mult prea şiret pentru a-1 mai putea trata cu superficialitate. Sfatul meu este ca pentru moment să rămânem impasibili şi să avem grijă ca nici unul dintre colaboratorii dv. să nu mai întreprindă vreo acţiune.
Cu o ridicare a degetului arătător, regele urmă:

-- S-ar putea să aveţi într-adevăr de lucru încercând să-i temperaţi. în ciuda a tot ceea ce v-amlnvătat până acum pe voi toţi, se pare că nu există nicăieri în fumea de astăzi un conducător de trupe adevărat.
Geibel îşi încorda şi mai tare pumnii pe care şi până atunci îi ţinuse strânşi:
- Dacă fiului meu i s-a întâmplat ceva rău...
- Ţineţi-vă firea, doamnă. în afară de cazul în care arestul nu i-a priit, mă aştept ca brazilienii să fie destul de isteţi şi să-1 trateze cu toată grija. Pentru ei este un individ important: au obţinut în sfârşit un exemplar informat, unul dintre capii operaţiunilor.

Geibel îşi pierdu complet glasul:
- Ce spuneţi?
Frederic le zâmbi din nou cu îngăduinţă:
- Acest eşec al nostru îmi confirmă o suspiciune pe care o ţin în mine de o bună bucată -de vreme. Probabil că brazilienii au înţeles într-un târziu care este tactica Eurofac-ului şi au început să procedeze în aceeaşi manieră, astfel încât, acum, acţiunile lor îndreptate asupra noastră au aceeaşi eficientă ca ale noastre. Incitant este să ghicim cine este acela pe care l-au resuscitat ei pentru a le fi de folos ca tactician.
Apoi Frederic ridică o mână, după câteva clipe în care o tăcere de stupefacţie se aşternuse printre cei prezenţi:
- Şi acum, doamnă, cred că cel mai potrivit 'ar fi să îmi îngăduiţi să rămân singur şi să cuget nestingherit la noua situaţie. Dacă nimic foarte important nu se iveşte în tot acest timp, eu nu îmi voi acorda onoarea şi plăcerea de a răspunde apelurilor dv. sau celor ale altora în răstimp de patruzeci şi opt de ore începând din acest moment. La revedere.
Geibel îşi reprimă orice reacţie şi îşi estompă propria imagine holografică. Quinet însă se foi nemulţumit. Frederic întoarse capul spre el. Un sentiment ciudat îl cuprinse în acea clipă în care el, o fantomă, privea ceea ce era fantoma unui om în carne şi oase, o modulaţie produsă de procesele în continuă derulare ale computerului.
- Dumneata, domnule, i se adresă regele în franceză, nu închide! Rămâi un minut, te rog. Ar fi bine ca noi doi, dumneata şi cu mine, să stabilim unele lucruri, să le punem la punct, din moment ce vom mai avea de lucru împreună. Mi-ar fi de mare ajutor dacă mi-ai oferi unele explicaţii mai detaliate decât până

acum despre procedeele electronice de comunicaţie, în .special despre acelea care trebuie să rămână secrete.
- Şi eu aş dori să ştiu, sire, ce vrea să însemne una ca asta! exclamă Quinet.
- Uite ce e! Aceasta este lumea ta! Eu nu sunt decât un străin, un alienat, elementul anacronic.
-Nu sunt politician, sunt doar specialist în computere, replică Quinet. Fireşte, urmăresc şi eu ca toată lumea buletinele de ştiri, însă intrigile şi manevrele de culise nu sunt nici pe departe meseria mea. Şi pe urmă, există foarte multe operaţiuni care se

petrec în cel mai mare secret şi asupra cărora eu sunt numai rareori informat. De exemplu, despre ce e vorba în cazul acestui raid în Brazilia?
în loc să-1 pună la punct imediat pentru obrăznicie, Frederic îi răspunse după un oftat semnificativ:
-Ei bine, în calitatea ta de angajat al alianţei Eurofac, ar trebui să ştii - şi chiar ştii, nu-i aşa? - că aceste operaţiuni au ca scop încercarea de a prelua şi cuceri sfera economică sud-americană, dominată de interesele brazilienilor. Motivaţia acestor acţiuni este pe de-o parte aceea de a spori măreţia şi puterea Eurofac-ului, iar pe de altă parte de a împiedica preluarea şi acapararea acelui teritoriu de către una din celelalte mari puteri comerciale, cum ar fi Australia, Nigeria sau Han-ul. Această strategie ar ajuta naţiunile europene să progreseze pe calea înlăturării slăbiciunilor şi insuccesului în afacerile la nivel mondial. E clar?
Acum că îl pusese pe omul real la locul lui, regele se mai domoli şi continuă:
- Ai putut observa tu însuti -cât de reuşită a fost la început penetrarea noastră în acele sfere, desfăşurată sub îndrumarea mea. însă, în ultimii doi sau trei ani, probabil că a devenit vizibil chiar şi pentru tine că noi nu mai suntem în sezonul de vânătoare victorios. Eurofac a avut de înfruntat din ce în ce mai des replici hotărâte şi greutăţi. De exemplu, de curând, Ecuadorul a fost convins să interzică pătrunderea în apele şale teritoriale a navelor companiei Nordisk Havdyrkning, ceea ce constituie o grea lovitură dată industriei pescuitului oceanic dezvoltate de Eurofac în acea parte a lumii. Corporaţiile braziliene nu numai că au început să colaboreze între ele 'din ce în ce mai eficient, ceea ce ar putea constitui doar o reacţie firească la ameninţarea concurenţei străină, dar au început să

ceară şi ajutorul guvernului lor ori al altor guverne de pe continent. Şi aşa ceva este de-a dreptul fără • precedent. Recrutarea de gărzi patriotice constituite din cetăţeni, care să completeze efectivele poliţiei naţionale, este încă un pas de dată recentă pe care acum se dovedeşte că nu l-am luat îndeajuns de în serios. Abia în aceste clipe, când privesc înapoi, îmi dau seama că ne-au înşelat prin faptul că au dat întregii acţiuni de recrutare a gărzilor naţionale un aspect inofensiv şi ridicol. Mai ales prin acele uniforme de-a dreptul rizibile ce

păreau destinate unui spectacol de comedie. Genial din partea lor! Quinet încuviinţă din cap:
- Sire, ştiu şi eu câte ceva despre situaţia generală. Nici n-aş putea evita ca unele informaţii să ajungă şi la, mine.
Şi mai ştia că uneori lui Frederic îi plăcea, mai mult decât orice altceva, să se audă vorbind.
- N-am auzit însă niciodată de vreun raid, de un atac armat în toată puterea cuvântului, urmă Quinet.
- De câte ori a fost nevoie am folosit forţa, în diferitele ei forme, zise Frederic.
Pe. Quinet îl trecură fiori: el fusese cel care crease' şi susţinuse existenta acestei cvasi-creaturi, acestui om-electronic. Nu afla însă decât acum şi doar din întâmplare care erau exact serviciile pe care le aducea Frederic de Hohenzollern patronilor lui.
- Ultima ratio regum. Raţiunea ultimă.. Un motiv major care v-a împiedicat să luaţi în serios rivalităţile economice ale acestui secol al vostru a fost acela că nu aţi priceput că ele sunt la fel de politice ca şi certurile dinastice din vremea mea^ Bogăţia nu este decât un alt vehicul către putere. Şi, în sfârşit, am ajuns la Vieyra & Sons, cea mai importantă companie de rafinării şi combinate chimice din Brazilia, adică din America de Sud, în cadrul căreia uzina de la Niteroi constituie punctul cheie. Dacă aceste puncte sunt sabotate, Brazilia va fi nevoită să importe mare parte din materialele de care are nevoie.
Quinet prinse ocazia de a sublinia ceea ce era deja exprimat pentru a demonstra că înţelesese şi zise:
■ - Nu numai materiile organice vor trebui să le importe, ci şi pe toate cele produse prin reacţii nanotehnice. Iar asta ar însemna majoritatea materialelor folosite în industria grea.
Frederic ridică nepăsător din umeri:

- Să lăsăm detaliile tehnice pe searna celor care se pricep. E clar că Brazilia ar fi foarte slăbită. Iar apoi, devenind principalul ei furnizor, Eurofac ar avea acces la toate punctele slabe ale rivalilor săi. încercările noastre de a provoca greve muncitoreşti nu au dat nici un rezultat, mai ales din cauza sentimentelor patriotice şi ideilor naţionaliste care sunt cultivate cu grijă în Brazilia. însă se ştia ca uzina chimică fusese întotdeauna slab - păzită. Artileria uşoară ar fi putut lesne să o doboare. Atentatul

fusese plănuit astfel încît să poată fi cu uşurinţă pus pe seama radicalilor care fac parte din mişcările locale laburiste.
- Helas, şi tocmai forţele cetăţeneşti pe care le dispretuisem au prevenit atentatul. Pasul următor pe care îl vor face brazilienii depinde de cel pe care l-au resuscitat ca să-i ajute. Avem mare nevoie să-i aflăm identitatea, dr. Quinet! Ai vreo idee cum am putea afla aşa ceva?
- Eu nu, sire.
Omul se lăsă pe spatele scaunului, clipi din ochi şi spuse încet:
- Acea reţea nu şe poate să aibă nici o interfaţă comună cu cea în care vă aflaţi. Doar aceeaşi... Hm! Trebuie să mă gândesc...
- Şi eu. Un elan special se lăsă simţit în vocea lui Frederic, asemenea chemării îndepărtate a cornului de vânătoare toamna, în pădure, în urmă cu patru sute de ani.
- Da, cred că ar fi mai bine să amânăm cu două sau trei zile lecţia pe care ţi-am cerut-o. Ara nevoie de pace şi linişte... şi... de multe cărţi de istorie.
- Toate bazele de date vă vor sta la dispoziţie, sire. Ştiţi cum să le folosiţi.
Accesul la bazele de date era o procedură destul de complicată, atâta vreme cât sistemul în care se afla Frederic trebuia să rămână izolat de celelalte.
Quinet se ridică de pe scaunul pe care stătuse până atunci cu aerul unui soldat la datorie:
- Mai doreşte majestatea voastră şi altceva?
- Pentru moment, nu. Poţi pleca.
Holotancul se goli de imagine şi rămase cu acea stranie şi vagă luminozitate. Frederic putea să-şi comande singur deconectarea, oricând dorea. N-ar fi putut să blocheze un monitor, dacă acel terminal s-ar fi aflat în mâinile unui

Cunoscător. Curios, Quinet rechemă în holotanc imaginea regelui şi, de nimeni ştiut, rămase un timp să-1 privească. Frederic traversase camera şi ajunsese în dreptul simulării unei mese placate cu marmură, care era aşezată la peretele împodobit cu tapet chinezesc. Pe acea măsuţă se găsea un flaut. Regele luă instrumentul şi îl aduse înapoi la scaunul pe care îl părăsise cu o clipă în urmă, se aşeză şi începu să cânte. Era chiar una dintre propriile lui compoziţii. Quinet, care fusese nevoit să studieze tot ceea ce-1 privea pe Frederic de

Flohenzollern, recunoscu acest amănunt. Ochii muzicianului erau aţintiţi către ceva ce nu exista împrejuru-i. Păreau cufundaţi în visare. Frederic al doilea, rege al Prusiei, căruia aliaţii săi englezii îi spuneau Frederic cel Mare, se adâncise în gânduri.

Otto Geibel îşi dădea seama că a se întreba unde se afla în acel moment ar fi fost o risipă inutilă de concentrare. Fereastra îi indica o plajă albă şi aglomerată, precum şi o îngrămădire de ambarcaţiuni alb-verzui. Semăna cu Copacabana sau lpanema văzute de la ultimul etaj al unui hotel amplasat într-uri golf. De când se trezise din narcoză, îi fusese dat să vadă numai camerele şi coridoarele din aceeaşi clădire imensă. Puţinii oameni pe care îi întâlnise aparţineau în mod cert naţiei braziliene - erau scunzi şi cu pielea întunecată mai ales în comparaţie cu trupul lui înalt, solid şi alb, cu păr blond. Totuşi, hainele ior sobre, tăcerea şi discreţia lor contrastau în mod îngrijorător cu felul obişnuit de a fi ai acestui popor. îl tratau cu o politeţe rece şi îi păstrau mereu vie în minte conştiinţa -faptului că persoane înarmate îl păzeau în permanentă de undeva din apropiere.

în micul univers de moment al lui Otto, João Aveiro pătrunse asemenea unei brize marine pe o plajă încinsă. Camera în care fusese, instalat Geibel avea un aer la fel de vioi ca şi Aveiro. Pe lângă vederea spre plajă, mai exista acolo o h^lo^r^inia a unct dansatoare deosebit do seducăto'i^f c?re Qn mişca în ritmul senzual al unei tobe, se aflau câteva şezlonguri confortabile şi un bar mic, însă împănat cu băuturi alese şi costisitoare. Aveiro era un tip suplu, iute în mişcări, darnic cu zâmbetele,a cărui mustaţă degaja un aer feroce ca şi culorile de pe tricou.

-A, bine aţi venit, domnule Geibel! spuse el în clipa când zidul se trase Ia loc în faţa gărzilor. Fără îndoială că acei

'paznici stăteau acum vigilenţi în faţa unui ecran din apropierea camerei, gata să dea buzna la cel mai mic semn că ar fi existat probleme. Aveiro i se adresă în engleză. Aceasta se dovedise a fi limba în care atât Geibel cât şi Aveiro se puteau exprima destul de fluent.

- Cum îti merge? Sper că te-ai restabilit cu totul după experienţele neplăcute prin care ai trecut.

Germanul îşi impuse să dea mâna cu noul venit:

- Oamenii dumneavoastră m-au tratat cum nu se poate mai bine pentru cineva în situaţia mea, replică el. Hrană, odihnă,' o baie, haine curate.
- Şi acum, ce ti-ai dori să bei înainte de prânz?
- Unde naiba sunt ceilalţi? se răsti Geibel Ce-aveţi de gând să faceţi cu noi?
-Al Asta e... cum se spune?... depinde! Nu vă faceţi griji, suntem oameni civilizaţi. Vom răspunde prin acte cumpătate la ceea ce am putea spune că a fost un gest cel puţin neprietenos.
- Cumpătare? izbucni Geibel. Am văzut cu ochii mei cum unul dintre oamenii mei a fost ucis.
Buna dispoziţie pe care o afişase Aveiro până în acel moment se întunecă pentru o clipă:
- Atentatul vostru ar fi ucis o duzină de tehnicieni din schimbul de noapte!
Făcu un efort ca zâmbetul să-i revină pe fată, îl luă pe -Geibel de după umăr şi îl conduse încet către un scaun:
- îmi pare bine că te pot anunţa că omul dumitate, acela pe care l-ai văzut prăbuşindu-se, se afla încă într-o stare nu lipsită de speranţă atunci când l-am ridicat noi şi că el se reface acum sub efectul terapiei de închisoare, Fii pe pace! Dacă suntem adversari, putem măcar să fim adversari de onoare şi să cooperăm pentru negocierea unui sfârşit fericit al acestui conflict nedorit. Care deci este băutura răcoritoare ce te-ar tenta? în ceea ce mă priveşte, am să beau un coniac cu sifon. Coniacul pe care îl producem noi are mai puţină faimă internaţională decât ar merita.
Geibel căscă şi se aşeză:
- Pentru mine bere, vă rog. Apoi, cu un efort vădit, adăugă:
- Şi berea braziliană este bună.
- Mulţumesc. Am învăţat cu secole în urmă de la meşterii germani fabricanţi de bere.'

Aveiro se îndreptă către bar şi acolo îşi făcu de lucru cu paharele şi băuturile.
- Ştiţi cine sunt, zise Geibel.
- Carnetul de identitate pe care îl aveai asupra ta era contrafăcut într-un chip meşteşugit, însă avem şi noi reţeaua noastră de informare. Familia care de fapt şi de drept conduce companiile Vereinigten Bioindustrien şi face parte din consiliile

înalte ale conducerii Eurofac-ului este de domeniul public, cu tot efortul pe care îl depune de a-şi păstra ascunsă viaţa privată.
Tonul imparţial, rece, al lui Aveiro îşi făcu loc clin nou în conversaţie:
-Altădată am fi fost poate-mai puţin... şireţi. Dar scuză folosirea acestui termen. Eurofac ne-a forţat să re'înviem vechi practici şi instituţii demult desfiinţate, l/na dintre ele este o agenţie de spionaj. Oare ceea ce aţi făcut voi nu se poate numi, cu o vorbă de pe vremea yankeilor, operaţiuni secrete?
Geibel se împotrivi senzaţiei de relaxare pe care i-o dădea şezlongul confortabil şi se ridică drept în capul oaselor:
- Dar cine eşti tu?
- Prezentările s-au făcut deja, dacă vă mai amintiţi.
- Cu ce te ocupi, Herr Aveiro?
- Ah! Cred că mi-aţi putea spune ofiţer de spionaj.
- Ofiţer al poliţiei, al armatei, al... fir-ar să fie!
- Să zicem că al comitetului coordonator organizat ad-hoc de către comunităţile noastre de afaceri în clipa în care pericolul european a devenit indubitabil. Ce importanţă are cărei organizaţii îi aparţin? Poate că ceva mai încolo, acest amănunt va căpăta relevantă şi atunci vă promit că vă voi dezvălui aceste lucruri. Până atunci însă...
Aveiro terminase de pregătit băuturile. Pentru Geibel adusese o halbă plină. Ridică paharul lui şi toasta în germană:
- Prosk!
- Saiide! răspunse Geibel cu acelaşi cuvânt, însă în portugheză, pentru a nu se lăsa mai prejos.
Brazilianul râse, sorbi din paharul său, se aşeză pe marginea unui scaun, care era îndreptat către cel pe care stătea celălalt şi se aplecă înainte. Sub sclipirea de geniu a ochilor, orice altă umbră de intenţie sau reacţie era sever controlată.
- Putem vorbi, deci, ca între doi profesionişti? După discuţie, îţi promit un prânz cum n-ai mai gustat vreodată.
Geibel făcu o grimasă aducând a zâmbet şi se sili să pareze:
94
- Nu cred că pot fi numit un profesionist.
-Nu spune asta! Specialist în inginerie moleculară, am dreptate? într-adevăr, sunt de aceeaşi părere cu dumneata. Am indiciile mele clare că te consideri un idealist, unul care doreşte

progresul şi bunăstarea naţiei sale. Ei bine, motivaţiile de ordin ideal nu ţin loc de pregătire practică.
Aici Aveiro suspină:
- Nici eu nu pot pretinde că am o vastă experienţă. Suntem amatori amândoi. Oriunde ne-am afla în lume, tu şi cu mine am rămâne nişte amatori, încurcaţi în iţele unui joc ce devine din ce în ce mai periculos pe măsură ce acceptăm să participăm la el.
- Ce spui? întrebă Geibel surprins.
între timp omuleţul devenise de-a dreptul serios:
- Astăzi ne spunem - aşa cum ne spunem de generaţii încoace - că războiul propriu-zis este de neînchipuit în lumea noastră. Fostele mari puteri sunt la pământ sau se îndreaptă cu paşi mari spre sfârşit. Ciocnirile violente care se mai produc din când în când au loc între ţările subdezvoltate, iar sărăcia lor, dacă nu altceva, le împiedică să extindă prea mult acest rău şi asupra noastră. Naţiunile active, înfloritoare, noii conducători ai lumii, se încaieră numai pentru avantaje economice. "Cât de plăcut, nu-i aşa? Ce progres evident faţă de ororile trecutului!
Fără să clipească, Aveiro îşi continuă pledoaria:
- Totuşi planeta aceasta pe care locuim are limitele ei, prietene. Mineralele şi energia pe care le obţinem din spaţiul cosmic, materialele reciclate prin folosirea nanotehnologiei, toate aceste lucruri nu se găsesc în cantităţi infinite şi nici gratuite nu sunt, ca să nu mai spunem că nici nu satisfac dorinţele noastre de a avea... loc de întors, posibilitatea de a ne exprima liberi, deziderátul supravieţuirii etnice şi, în cele din unriă, foamea de putere.
înainte de a-şi încheia tirada, Aveiro bău din paharul cu coniac pe care şi-1 pregătise:
- Fie că marile concerne economice sunt proprietatea statelor, fie a unor grupuri de afaceri alcătuite^ din noii aristocraţi - acest amănunt este lipsit de importantă. încleştarea dintre ele devine întotdeauna din ce în ce mai periculoasă. Probabil că problema unui război nuclear nu se va pune niciodată, cum poate nu va fi niciodată cazul să vedem armate enorme transformând continente întregi în câmpurile lor de bătălie. Istoria cunoaşte, însă, şi alte feluri de a purta un

război decât acestea pe care le-am enumerat. O dovadă în acest sens este tocmai atentatul vostru.

-Sunteţi un... filosof.... senhor, bâigui Geibel cu'o voce sugrumată care trăda un fior de frică ce tocmai îl străbătuse.
- Sunt doar realist, veni răspunsul lui Aveiro. Şi sunt brazilian! Patriotismul nu mai este un concept demodat în zilele noastre.
Afişă un surâs, după care urmă:
- Ei bine, noi doi suntem, în felul nostru, soldaţi credincioşi, nu-i aşa? Putem discuta deschis. Pot să-ţi spun că guvernul meu este gata să uite acţiunile întreprinse de voi, deşi ele constituie o crimă gravă, după cum probabil îţi dai seama. Suntem de asemenea de acord să vă eliberăm, pe dumneata şi pe oamenii dumitale, într-un chip discret, şi toate acestea în speranţa că vă vom câştiga bunăvoinţa şi că acest lucru va ajuta la îmbunătăţirea relaţiilor dintre noi.
Pret de două bătăi de inimă, pulsul lui Geibel o luă razna. Apoi, 6tto se uită cu atenţie la faţa omului care îi ţinuse acest discurs şi speranţa îi dispăru din nou, la fel de iute precum îi reînviase.
-Ce anume cereţi în schimb? şopti el şi dintr-o dată, mirosul de sudoare deveni înţepător.
Aveiro agită mai întâi cuburile de gheaţă şi petrecu câtva timp privind în pahar.
- Va trebui să negociem, spuse într-un sfârşit. S-ar putea ca acest lucru să ceară timp. Avem atâtea de învăţat! In zilele noastre am ajuns cu toţii nişte nătângi. După generaţii întregi de convieţuire în pace, lumea a uitat complet cum se poate purta în chip inteligent un război. Intrigile noastre şi înfruntările deschise nu sunt cu nimic mai presus de un nivel primitiv, medieval. Da, e adevărat că manuale de istorie şi tratate despre arta războiului pot fi consultate fiindcă se află în bazele noastre de date, însă care dintre noi a avut ocazia să pună în practică vreunul din principiile cu care sunt pline aceste surse de informaţii?
Un fior îngheţat îl scutură pe Geibel, care prevedea cu uşurinţă pasul următor. Totuşi, fu nevoit să pretindă că nu bănuieşte nimic:
- Te exprimi mult prea academic pentru mine. Ce doreşti de la mine?

Aveiro îşi ridică privirile, prinse privirile prizonierului său şi le fixă într-ale sale. Cuvintele lui căzură ca trăznetul:

- în urmă cu zece ani, yankeii au pus la punct o tehnologie în domeniul computerelor, fără egal în lume. Ştii bine la ce mă refer. Cu toţii ştim despre ce este vorba. Reîncarnare electronică; sau mai bine zis -- renaşterea electronică a unei personalităţi cheie. O lovitură senzaţională în industria de televiziune' şi cea de divertisment. Ziarele au scris despre discursuri reale şi predici şi glume, buletinele de ştiri au relatat despre încercările de a comercializa licenţa pentru astfel de reîncarnări, în scopuri ieftine sau pervertite sau, uneori, nobile, între timp, cu răbdare, încetul cu încetul, cercetătorul asiduu descoperea mai multe faţete necunoscute ale trecutului. Să nu ne ascundem după deget, Mister Geibel! Ceea ce a fost în stare să facă un concern, un altul poate să repete. Ştim că Eurofac a descoperit modalitatea de a-şi fabrica propriul simulacru. Doar nu ati crezut că secretul va putea fi păstrat la infinit! Unele semne, dezvăluiri, frânturi de informaţii întâmplătoare, ne-au ajutat să punem cap la cap faptele. Operaţiunile Eurofac deveniseră atât de sofisticate, de fără greş, încât ne trezeam înlăturaţi de pe piaţa din interiorul propriului nostru continent. Am ajuns deci la concluzia că aţi reînviat un personaj istoric pentru ca el să vă ofere sfaturile şi strategiile de care aveţi nevoie, o personalitate care înţelege cu toată fiinţa lui arta de a lupta şi de a tese intrigi - un domeniu pe jumătate uitat în zilele noastre. Fară îndoială că îl amuză teribil să vă conducă. Un asemenea... om, mai degrabă un asemenea spirit, se simte probabil detaşat de noi, cei care trăim în carne şi oase. Nu crezi? însă, vezi, domnule Geibel, chiar dacă pentru moment ne aflăm în imposibilitatea de a vă face să-i anulaţi existenţa, ne-ar ajuta totuşi foarte mult dacă am şti cine este consilierul vostru. Cunoscându-i identitatea, am putea să ne organizăm mai bine şi să ne gândim strategiile în consecinţă. Aşadar, fii atât de amabil şi spune-mi numele lui.
Se lăsă tăcere adâncă. După un timp, Geibel reuşi să îngaime:
- Aveţi şi voi pe cineva acum?
- Fie că avem sau nu, pară Aveiro, vrem neapărat să ştim numele consilierului vostru!
Geibel apucă strâns în palmă maneta orificiului de ventilare aflată pe braţele şezlongului, o smuci şi dădu drumul unui

curent de aer. Un suflu rece şi plăcut porni să alerge de-a. lungul gâtului său înfierbântat.
- Nu recunosc nimic, declară el. Nu ştiu nimic. Aveiro se scutură o clipă ca ieşit dintr-un râu învolburat:
- Iartă-mă, replică el aproape cu totul calm. Ar fi trebuit să evit aceste discuţii pe teme sociologice. Mă aprind prea tare. îmi amintesc mereu de cele pe care le-am văzut cu ochii mei.
Apoi sorbi din nou, cu buzele arcuite deasupra gurii paharului şi chicoti uşor:
- La urma urmei, treaba e foarte simplă. îmi vei spune tot ce ştii despre asta, ceea ce presupun că include şi numele tipului. îmi vei spune tot!
Cu mâna liberă făcu un semn de negare în aer:
- O, fii fără grijă. Nu te vom tortura. Consilierul nostru de război-ţie pot să-ţi dezvălui asta-a sugerat că s-ar putea folosi şi altfel de metode, dar, fireşte că mai sunt şi alte modalităţi la fel de eficiente în zilele noastre. Procedeele moderne nu provoacă infirmităţi ireversibile, însă nu sunt mai puţin neplăcute.
La fel de amabil ca şi până acum, Aveiro îşi încheie tirada: -Deci, stimate adversar, te invit să răspunzi la câteva întrebări care ţi se vor pune. Fireşte, afirmaţiile tale vor trebui verificate şi ţi se vor pune şi alte întrebări înainte ca orice fel de negociere pentru pielea ta şi a camarazilor tăi să fie demarată. Astăzi, însă, voi porni de la premisa că spui adevărul. Sau ai de gând să faci pe încăpăţânatul şi să mă forţezi să te dau pe mâna tehnicienilor interogatoriului? O asemenea hotărâre ar fi regretabilă pentru noi amândoi, mai ales că pregătisem un prânz amicaî în doi.
Spiritul resuscitat al lui Niccolo Machiavelli îşi ridică ochii de pe cartea pe care o citea în clipa când Floriano Coelho îşi făcu apariţia în camera simulată în care se afla.
- Bună ziua, senhor, i se adresă el cu aleasă curtoazie. Eşti punctual!
O uşoară ironie străluci în privirea lui Machiavelli:
- E ceva total neobişnuit pentru compatrioţii dumitale. Coelho râse la remarca maliţioasă:
- Computerele sunt ca Procust, excelenţa voastră, replică el. Ele ne transformă pe noi, cei care lucrăm în acest domeniu,

astfel încât să devenim pe potriva unei singure societăţi, vastă cât această planetă, pe măsura unui unic cod de reguli.

în afara holotancului, corpul lui Coelho se aşeză pe un scaun. Replica sa din interior rămase în picioare. Nu era de fapt decât o combinaţie de electroni, fotoni şi câmpuri. Ajungea să ai un subprogram care duplica mişcările, în special mimica facială mai semnificativă. Machiavelli pricepuse acest mic truc şi îl acceptase în cazul majorităţii celor care îl vizitau. Şeful departamentului de computere ar fi putut la fel de bine să fi rămas acasă şi să se fi tolănit în faţa unui monitor în propria lui sufragerie. în orice caz, o astfel de toană ar mai fi adăugat încă un terminal reţelei atât de secrete, şi încă unul vulnerabil la pirateriile europenilor. în loc de asta, prefera să vină personal la laborator ori de câte ori avea de lucru cu florentinul.
Machiavelli îşi puse deoparte cartea.
- Am mai spus acest lucru, însă am să-1 repet, i se adresă el brazilianului. Superiorii tăi au dat dovadă de multă perspicacitate care, retrospectiv, mă uimeşte, atunci când te-au numit responsabil cu această resurecţie a persoanei mele. Au ales un om care nu numai că îşi cunoaşte bine arta, dar este chiar un clasic. Nivelul de cultură pe care l-am observat în această eră printre cei aşa-zis educaţi este descurajator.
- Mulţumesc, răspunse Coelho. Poate că ştiinţa şi tehnologia au răpit întru totul atenţia oamenilor în ultimele trei sau patru secole. Dar mai avem o şansă - să învăţăm de la notorietăţi ale trecutului, aşa cum sunteţi dumneavoastră, excelenţă.
- Acesta a şi fost scopul declarat al resuscitării mele, nu-i aşa? Să vă învăţ arta războiului şi a guvernării, replică sec Machiavelli.
Coelho insistă. Descoperise că marele gânditor şi politician nu era imun la mici linguşiri şi flatări şi că, atunci când era bine dispus, aceste mici complimentări îl făceau să povestească ore în şir in chip fascinant despre mediul renascentist în care trăise. îi cunoscuse pe Lorenzo Magnificul, pe Cezar Borgia, Lconardo da Vinci... în timpul vieţii sale, Columb descoperise America, Luther înfruntase Roma, Copernic urmărise traiectoriile planetelor...
- Sper că noi vom fi în stare să învăţăm măcar pe jumătate la fel de repede ca excelenţa voastră şi să ne adaptăm la fel de bine ciudăţeniilor altor epoci.
Machiavelli ridică din umeri.

- Nu doresc să-mi fíe depăşit în laude ceea ce nu am depăşit în realitate. Ştii bine că eu am fost creştin numai cu numele. Pentru mine omul â atins cea mai înaltă condiţie a sa - fără îndoială, pe cea mai înaltă de care va fi fost capabil vreodată - în perioada Romei antice. Pentru mine, cel de astăzi, nu a constituit un şoc faptul că m-am trezit după moarte şi am aflat că mintea umană este un proces ca atâtea altele din ordinea materială a lumii, un proces care poate fi reprodus după un model ce a existat odată, dacă cineva cunoaşte. îndeajuns acel model. Celelalte elemente noi ale lumii voastre sunt de o importantă minoră în comparaţie cu acest adevăr vechi, cu toate că sunt interesante.
Privind fără întrerupere imaginea din holotanc, Coelho se gândi nemulţumit cât de urât era omul acela, un nas imens aşezat pe o fată şi un cap prea mici. Cel puţin, vocea era joasă şi plăcut modulată. Pentru acea zi, simulacrul lui Machiavelli comandase electronic simulacrul unei robe de catifea roşie şi papuci de blană. Camera în care se afla avea o podea de marmură sub un covor bogat ornamentat; o serie de picturi în frescă se constituiau într-o replică la motivele covorului, înfăţişând nimfe şi satiri; fereastra camerei avea vedere către câmpiile şi plopii Toscanei. într-un bol de cristal aflat pe o măsuţă lângă scaunul lui Machiavelli, se găseau nuci şi zaharicale. Aşa cum puteai recrea o minte, puteai să îi oferi şi senzaţii recreate., replici a ceea ce simţise acel personaj ilustru în viaţa reală. în cazul lui Machiavelli, tabieturile vieţii de odinioară fuseseră satisfăcute de îndată ce replica politicianului aflase că acest lucru e posibil. Totuşi Machiavelli era mai degrabă un degustător fin decât un gurmand şi ceea ce conta într-adevăr nu era decât mintea lui extraordinară.
- Pot să vă pun o întrebare delicată? se aventură Coelho.
- Poţi, zâmbi larg Machiavelli. Voi vedea dacă îţi voi şi răspunde.
- Ei bine, văd titlul acelei cărţi pe care o citiţi. Este o altă biografie a lui Federigo cel Mare...
- Fireşte, nimic nu-mi este de-ajuns pentru a-1 cunoaşte pe rivalul meu, acum că am aflat în sfârşit cine este el.
- Dar de ce este nevoie de protecţia, de simulacrul unei cărţi? Am putea să vă programăm, să vă furnizăm prin intermediul computerului toată informaţia pe care o doriţi,

direct în memoria dumneavoastră, ca şi când ea s-ar fi aflat dintotdeauna acolo, exact aşa cum am făcut şi cu instruirea ' voastră în limba modernă pe care o vorbim.
- Ştiu. Pentru anumite scopuri, avantajele acestei metode despre care vorbeşti sunt de netăgăduit. Insă oamenii din ziua de astăzi confundă informaţia cu înţelegerea şi aprofundarea.
Cunoştinţele se asimilează prin trecerea lor într-un proces natural d'e asumare^ proces care nu poate exclude reflectarea asupra informaţiei. In plus - şi aici Machiavelli se întinse către carte şi lovi uşor cu palma coperţile - găsesc că actul de a citi, de a tine în mână o carte şi de a-i da pe rând paginile, este o plăcere în sine. Cărţile, aceste purtătoare de gânduri, aceste moşteniri lăsate de vrednici predecesori, rămăseseră singurii mei prieteni în anii exilului. Şi nu numai cărţile, ci şi scrisorile; însă voi nu l-aţi reîncarnat şi pe bunul şi dragul meu Vettori, ca să pot coresponda cu cineva. Prietenii vechi sunt tot ce este mai bun pe lume.
Tonul cu care rostise acestea era aproape impersonal, lipsit de compasiune pentru el însuşi, însă Coelho fu străbătut dintrLo dată de un sentiment de imensă singurătate, şi asta cu toate că Machiavelli fusese de-a lungul vieţii sale un însingurat din punct de vedere spiritual... Dar era mai nimerit să schimbe subiectul.
Şi pe>urmă, Coelho avea şi el instrucţiunile lui de urmat:
- Probabil că acum aţi ajuns să-1 înţelegeţi pe Federigo cel Mare la fel de bine ca şi când l-aţi fi cunoscut personal după ce aţi studiat atâtea despre'el. •
De mare ajutor în acest proces era faptul că studiul nu se petrecea în timp real: programul care -conţinea simulacrul florentinului putea fi accelerat ori de câte ori na se afla într-o conversaţie sau reacţie cu un element real, un om în carne şi oase. Chiar mai muft, simulacrul nu dormea. Rămânea totuşi îndeajuns de uman ca să ceară din când în când pauze de relaxare sau divertisment.
- E un adversar redutabil! Asemenea lui Alexandru cel Mare, a moştenit o maşină de război pusă la punct de către tatăl său. Dar tot la fel ca Alexandru Macedon, a extins-o cu inspiraţie şi îndrăzneală, a ridicat Prusia de la stadiul de ţară înapoiată la primul rang în rândul puterilor europene.
Şi Machiavelli râse maliţios:.

-Delicioasă mutare, savuroasă alegere! Tocmai el, dintre toţi monştrii sacri, să fie cel pe care superiorii tăi m-au desemnat să-1 înfrunt.- Crezi că ştiau cine e?
- Ce vreţi să spuneţi, excelenţă?
- Nu ştii că în tinereţea lui acest Federigo a scris un tratat special ca să mă înfrunte şi să mă contrazică pe mine? Se numea „Anti-Machiavelah". în acest tratat explica faptul că un principe nu este altceva decât primul servitor al poporului său, iar statul există pentru a asigura bunăstarea acestuia şi nu pentru a-i servi celui care domneşte. Ca după aceea, din clipa în care a devenit rege, să îmi urmeze cuvânt cu cuvânt învăţăturile.
Coelho se împotrivi. Citise şi el câte ceva despre Federigo cel Mare:
- Dar oare nu a reformat el legile ca nimeni altul, nvjt a-îmbunătăţit el condiţiile de viaţă ale celor săraci, nu a investit el în construcţii şi acţiuni de beneficiu public?
Zâmbetul machiavelic al florentinului se lărgi şi mai tare:
- A procedat exact aşa cum sunau sfaturile mele din „Principele", din „Discursuri" sau din alte opere ale mele. Bunăstarea publică este cea mai bună politică, în cazul în care ea nu aduce prejudicii telurilor puterii. Bănuiesc că îti dai bine seama că, în vreme ce s-a îngrijit să-i despoaie pe nobili de ultimele însemne ale puterii, n-a mers atât de departe încât să-i elibereze pe- şerbi. Şi-a alipit Silezia prin forţa armelor şi a participat la dezmembrarea Poloniei. Nu îl condamn pentru asta, mă înţelegi! El a pus temeliile statului german pe care avea să-1 construiască Bismarck. Iar ca individ, era o persoană cu gusturi rafinate şi un compozitor de oarecare talent. Recunosc, a fost o greşeală din partea lui să îl importe pe Voltaire pe lângă curtea sa, însă această greşeală i se poate trece cu vederea. In ansamblu, cred că mi-ar fi plăcut dacă Federigo ar fi fost un italian al secolului al XV-lea.
Şi cu aceste cuvinte, ultimele semne de critică acerbă şi ironie ascuţită se făcură nevăzute:
- în acest fel, ar fi putut să fie chiar el principele pentru care am pledat în cartea mea, devenind acel prinţ sub care întreaga Italie sărăcită s-ar fi putut uni şi ridica împotriva străinilor care au făcut din ea ce-au vrut...

Machiavelli îşi aruncă semeţ capul pe spate şi izbucni în râs: -Ei, asta e! El rămâne un fiu al Germaniei, secolului al XVIII-lea astfel încât mi se pare că trebuie să mă
103
mulţumesc doar cu faptul că voi avea de înfruntat un adversar atât 'de demn. .
Coelho prinse momentul şi lansă întrebarea:
- De aceea mă şi aflu aici, cum probabil excelenţa voastră a şi ghicit. Doream să întreb dacă aveţi vreun plan.
- De ce nu mi se adresează personal senhor Aveiro sau unul din ceilalţi membri ai consiliului?
- Nu doresc decât să evite orice prezentă care vi s-ar putea părea că vă constrânge. Identitatea lui Federigo este o informaţie atât de importantă, încât s-au gândit să nu vă tulbure decât cu prezenta care vă este cea mai familiară.
Machiavelli dădu din cap cu subînţeles:
- Se tem să nu dau înapoi tocmai acum, nu-i aşa?
-Toate sfaturile date până acum de dumneavoastră s-au dovedit nepreţuite: vrem să beneficiem de cât mai multe.
- Dar le aveţi deja. Acum, când Eurofac a aflat că forţele voastre de miliţie sunt o formaţiune de temut, procedaţi la întărirea lor imediată. Faceţi ca aceste gărzi naţionale sa fie cunoscute de întreaga lume! Transformaţi-le într-un ideal la care să viseze orice tânăr brazilian. Agitaţi spiritul naţional, patriotismul local, până la cote încă şi mai înalte decât cele atinse până acum. Ajutaţi-i pe vecinii voştri din Chile şi Peru să facă la fel ca voi. Atenţie, însă, ei nu trebuie să ajungă pe aceeaşi treaptă cu voi, pentru că nu vreţi ca aceşti vecini să înceapă să vă conteste supremaţia. Descurajaţi orice formă de sentimentalism în ceeea ce-i priveşte pe argentinieni: ei sunt rivalii voştri naturali. Purcedeţi să legaţi toate statele mici ce vă sunt riverane cu legături trainice, comerciale, de Brazilia, strângând relaţiile fumizor-client cu ele. Cu ajutorul lor veti putea să contraatacaţi şi să deturnaţi puterea economică a europenilor în Argentina şi să menţineţi acel popor în stare de dezbinare. Pe scurt, senhor Coelho, mesajul meu pentru superiorii dumitale este să urmărească îndeaproape acel amplu coipus de recomandări pe care l-am tipărit pentru ei. Strategiile nu dau roade peste noapte! Ceea ce tocmai am isprăvit să-ţi explic constituie munca ce se va efectua în cel puţin un deceniu de-acum înainte.

- Dar în mod cert informaţia despre Federigo vă face să vă duceţi cu gândul şi la alte lucruri, nu-i aşa?
-'E adevărat. Şi mai întâi de toate, la faptul că mi-ar plăcea să mă întâlnesc cu el, cât de des ar fi posibil.
104
Coelho rămase cu gura căscată la auzul acestei pretenţii: -Po... poftim?! E... e... imposibil! Machiavelli ridică din sprâncene:
- Zău? Vrei să spui că e imposibil atâta vreme cât e totuşi posibil să contemplu această imagine ireală a ta aici, în camera mea? Şi încă o imagine care întâmplător pluteşte la zece centimetri deasupra podelei?
-Am... Acest... Am luat măsuri ca sistemul în care vă aflaţi să fie total izolat... Adică, s-ar putea realiza legătura daca şi Eurofac ar fi de-acord. Dar sunt convins că nici una dintre părţi nu va dori acest lucru.
- Şi de ce nu?
- Păi, dacă nu din alt motiv, cel puţin fiindcă deocamdată europenii nu ştiu de dumneavoastră. E un avantaj pe care nu ne putem permite să-1 pierdem. Şi, pe urmă, ambele părţi s-ar teme de un sabotaj,... vreau să zic... ăăă... imaginaţi-vă că vi s-ar putea da în ascuns otravă. Nu, excelenţă, nici nu se poate pune problema. Ce altceva v-a mai sugerat'numele lui Federigo de Hohenzollern?
Machiavelli făcu o grimasă, îşi deschise braţele larg, într-un gest tipic italienesc şi apoi spuse cu un ton care părea cel al unui negustor priceput:
-A! Numai idei lipsite de importanţă. Iar tu ai neapărată nevoie să raportezi ceva, prietene, fiindcă altfel vei fi blamat pentru lipsă de conştiinciozitate. Am dreptate? Ei, cum ţi-am mai explicat deja, urmăriţi să trageţi toate foloasele din această revigorare a spiritului naţionalist şi din implicarea activă a guvernului vostru în afaceri.
- Mai sunt şi unii care se îndoiesc de asta, murmură Coelho ca pentru sine. Unii care îşi bagă nasul unde nu le fierbe oala.
Şi apoi, cu voce tare:
- Vă rog, continuaţi.
-Acum naţionalismul are două fete, se lansă Machiavelli asemenea unui profesor care ţine o prelegere. Există o faţetă pozitivă, cea a patriotismului şi dragostei pentru tară pe care o cultivaţi de câtăva vreme. Dar există şi partea'lui negativă,

dispreţul sau chiar ura pentru străini. Voi,.brazilienii, ati fost mult prea toleranţi, prea cosmopoliţi. Din această cauză' nu a fost greu'pentru Éurofac să penetreze pe piaia voastră şi să vă submineze întreaga organizare statală. Lovitura cea mai grozavă pe care o puteţi da marilor concerne ale Eurofac-ului este ca

brazilienii să înceteze să le mai cumpere produsele şi serviciile. Din nefericire însă, preţurile lor sunt fie egale, fie mai avantajoase decât cele pe care le practicaţi voi înşivă. Aşadar este nevoie de alte motivaţii pentru ca brazilienii să scurtcircuiteze desfacerea de produse europene. Dacă ar deVeni total demodat să porţi haine europene, să călătoreşti în maşini europeneşti, să cumperi tehnologie europeană sau să^ angajezi specialişti din Europa, atunci altfel ar sta lucrurile... înţelegi? Cu timpul se va întâmpla şi asta pe măsură ce europenii se vor dezgusta ei înşişi de aceste practici.
- Dar de noi nu se vor dezbăra niciodată, protestă Coelho.
- Nu, bineînţeles că nu... Eurofac este un fel de Hansa, ca să folosim cuvântul german medieval. Din moment ce nu aveţi nimic comparabil cu sistemul lor, trebuie să găsiţi altceva care să le poată opune rezistenţă. E nevoie să ridicaţi împotriva lor voinţa întregii Americi de Sud. Şi un astfel de deziderat nu poate fi atins numai prin apeluri la bunul simţ general, la apărarea intereselor strict personale sau la dorinţa de autonomie. Nu este exclus ca astfel de discursuri să fie de oarecare ajutor, însă voi va trebui să mobilizaţi în concetăţenii voştri instinctele primare, deopotrivă cu judecata rece; frica şi ura trebuie trezite în sufletele sud-americanilor, la fel ca şi nemulţumirea şi revolta. Ele au cu mult mai multă forţă decât patriotismul sau interesul personal.
-Cum? în cefei...?
- A, sigur că o asemenea strategie cere efortul a ani întregi, recunoscu Machiavelli. Din câte am putut observa sau citi, brazilienii în special sunt de felul lor superficiali şi toleranţi. Nu-i nimic, şi în ei zace amorţită bestia, ca în fiecare om. Vor învăţa şi ei să fie la fel. Un început modest ar putea fi punerea în circulaţie a epigramelor, pamfletelor şi caricaturilor îndreptate împotriva europenilor. Pe câteva dintre ele le-am schiţat eu însumi, drept model.

Érau neruşinate. Dar şi hazlii. Coelho se trezi că până şi el pufneşte în râs în timp ce le răsfoieşte.
- în curând oamenii vor ajunge să inventeze ei înşişi asemenea texte, încheie Machiavelli. Bancurile vor părea un mod inofensiv de amuzament al maselor, picant şi neobrăzat, însă cu totul nevinovat. Ceea ce este purul adevăr, de fapt. în orice caz, asemenea texte populare vor pregăti terenul pentru atacuri critice şf idei mult mai serioase. îmi aduc aminte cum odată...
106
Şi aici Machiavelli se lansă din nou în poveştile lui cu papa Alexandru al Vl-lea, fiul papei, Cesar Borgia, restul familiei papale... Coelho ascultă aprobând din când în când şi exprimându-şi participarea prin exclamaţii. Fireşte, tot ceea ce i se povestea ar fi putut afla de unul singur, căutând în toate bazele de date care îi stăteau la dispoziţie. Adevăratul Machiavelli, cel care trăise în secolul al XV-lea, s-ar fi putut să fi ştiut lucruri pe care nici unul dintre urmaşi nu le aflase, secrete de ordin istoric, însă simulacrul lui Machiavelli, cel pe care îl avea în faţa ochilor, nu ştia nimic mai mult decât ceea ce fusese introdus în program la începutul procesului de resuscitare.
Sau... poate că lucrurile nu stăteau chiar aşa, până la urmă... Istorisirile lui Machiavelli erau întotdeauna atât de detaliate, de pline de viată, nu se simţea niciodată vreo ezitare sau vreo neclaritate în derularea poveştii. Era cert că nici o cronică nu înregistrase faptul că Lucreţia Borgia purta o rochie uşoară din mătase albastră şi o singură perlă roz la gât în seara în care s-a dus la acel bal vestit şi teribil, la care... Oare mintea electronică adăuga de la" sine culoare într-un -mod conştient? Sau poate poseda un substrat subconştient care umplea golurile pe care memoria programată le înregistra, ca atare... Sau era vorba despre un mecanism încă şi mai misterios şi mai puţin revelat programatorului? Coelho puse stavilă avalanşei de întrebări care îi năpădiseră mintea. Poate că o dată cu trecerea anilor va putea să le găsească treptat răspuns. ' Timpul rezervat întrevederii luase sfârşit:
- Va trebui sa mă retrag, excelenţă.
- A, fireşte! A fost o întrevedere interesantă. înainte de a pleca, aş dori totuşi să te rog ceva. '
- Sunt numai urechi, excelentă! Orice doriţi, vom încerca să facem pentru cel căruia îi suntem îndatoraţi.

- Când vă va fi la. îndemână, spuse Machiavelli cu o voce indiferentă, aş dori să programaţi pentru mine simularea unei femei pe potriva mea. Nu cer să mi-o resuscitaţi pe Elena din Troia, pentru că. îmi dau seama că s-ar putea sa fie destul de greu să recreaţi un mit. Nu v-o cer nici pe Cleopatra sau pe Eleonora de Âquitania sau, cel puţin, nu deocamdată. însă toate puicuţele pe .care mi le-ati adus până acum, deşi erau apetisante, nu erau în stare sa poarte decât o conversaţie deplorabilă.

Coelho putea să le sintetizeze rapid pe toate aşa cum putea să programeze într-o clipită roba lui Machiavelli sau orice carte a lui aflată în bazele de date. Programele pentru astfel de fiinţe erau uşor de dezvoltat, din moment ce nu trebuiau să aibă acurateţe din punct de vedere istoric. Poate prea uşor, chiar; simulacrele de femei care îl ajutaseră pe Machiavelli să lase pentru un timp la o parte preocupările exclusiv intelectuale erau în mod evident mai puţin umane şi reale decât florentinul. Poate că din acest motiv Machiavelli nu ceruse nici o dată ca soţia lui să fie resuscitată, deşi biografiile spuneau că cei doi se împăcau destul de bine în ciuda infidelităţilor lui Machiavelli. Nu ceruse să aibă aproape pe nici unul dintre prietenii lui din timpul vieţii. Poate că pe undeva intuia care ar putea fi rezultatele.
Coelho îi răspunse din vârful buzelor:
- Sunt convins că vă vom putea satisface dorinţa. S-ar putea doar să dureze ceva mai mult.
Deşi Coelho era mândru până la înfumurare de această pseudo-personalitate pe care o crease, astăzi se simţea bucuros că poate să îşi ia mai repede rămas bun şi să închidă monitorul care îi înfăţişa acea faţă sardonică.
Grădina din spatele palatului Sanssouci dormita sub soarele de vară. Triluri de păsărele, pergole pline de fantezie, fântâni arteziene care strălucesc în lumina soarelui şi împrăştie stropi, alei pietruite de-a lungul cărora se întind liziere de arbuşti, răsaduri de flori bine îngrijite, copaci plantaţi în zone special destinate. Nu se zărea nici un grădinar prin preajmă. Şi nici n-ar fi fost vreodată nevoie.
Brusc, în acest peisaj îşi făcu apariţia imaginea Birgittei Geibel. Rdchia ei neagră învălui un mic Cupidon de marmură asemenea căpăcelului folosit pentru stingerea lumânărilor. Ea însă nu

observă acest lucru. Frederic se opri, îşi scoase pălăria împodobită cu pene şi făcu o plecăciune:
- Vă salut, doamnă, spuse regele.
Drept răspuns ea îi aruncă o privire îndârjită:
- Sunteţi pregătit, majestate, pentru discuţia pe care a propus-o el, sau preferaţi să revin mai târziu?
- Nu, nu! Să trecem la treabă, cât se poate de repede. Frederic scoase din buzunarul vestei un ceas de aur:
- A, da! E ora la care am stabilit că mă voi întâlni cu secretarul dumneavoastră! Iertati-mă, cred că uitasem. Când

cineva este atât de izolat ca mine, tinde să piardă măsura timpului.
Birgitte se mai înmuie puţin:
- Vă amintiţi desigur că suntem în stare să vă oferim ce companie doriţi, nu-i aşa?
Frederic încuviinţă din cap:
- Vă foarte mulţumesc. Până acum m-am simţit foarte bine. M-a preocupat în special aflarea tuturor lucrurilor uimitoare, senzaţionale şi uneori ridicole care s-au petrecut pe lume din anul 1786 şi până acum. M-am distrat încercând să-mi dau seama cât de multe pot controla în acest univers miniatural pe care îl locuiesc: toate acestea mi-au dat o ocupaţie. Şi nu numai acestea, ci şi concurenta noastră cu brazilienii.
- Mă întreb dacă înfruntările noastre nu vi se par triviale şi demne de dispreţ, dumneavoastră, celui care a fost un rege adevărat şi a condus războaie în toată puterea cuvântului.
- Dimpotrivă. încă din viaţă începusem să simt dezgust fată de vărsarea de sânge.
Birgitte îşi aminti cum regele, la vârsta de optsprezece ani, fusese obligat de către tatăl său să asiste la decapitarea celui mai bun prieten al său.
- Pe câmpul de luptă, cum ar fi cel de la Torgau, mi s-a întărit convingerea că vărsările de sânge nu îmi sunt pe plac. Deşi admit că uneori înfruntările armate sunt necesare şi inevitabile, îmi fac un titlu de mândrie din faptul că ultimul meu război a fost purtat cu o asemenea măiestrie încât nu a existat nici o pierdere de vieţi omeneşti, pentru nici una dintre părţi.
Zâmbi:

- Nu mai are importanţă faptul ca acel război a fost denumit ulterior „Războiul Cartofilor". Iar în ceea ce priveşte confruntările noastre actuale cu brazilienii, eu le consider ca fiind primele evenimente dintr-un şir care s-ar putea dovedi mişcarea cea mai reuşită din istoria omenirii.
-Pe unii dintre noi ne afectează în mod direct, spuse Birgitte înc! estându-şi fălcile, ruşinată că îşi dezvăluise în faţa regelui întreaga suferinţă.1
Vocea lui FredenC căpătă inflexiuni calde:
- Nu aţi primit încă nici un mesaj de la fiul dumneavoastră sau despre el?
109
-Nu. N-am putut afla nimic despre ei, nu s-a auzit nimic despre soarta echipajului. în caz că avem veşti, am să vă informez pe dată.
Un război al nervilor. Ei bine, se pare că jocul e făcut pentru doi. Plin de tact, regele îşi întoarse privirile de la Birgitte, rupse un trandafir şi desprinse cu grijă toţi spinii de pe tulpină, deşi pe el n-aveau cum să-1 rănească.
- Bănuiesc că acesta este subiectul discuţiei noastre de azi. Cât priveşte dorinţa pe care mi-am exprimat-o, am fost informat când s-a trecut la demararea cercetărilor pe care le-am propus, însă nu am fost ţinut la curent cu nici un alt detaliu. Acesta este motivul pentru ca're am solicitat această discuţie cu dumneavoastră. ■Ce veşti îmi puteţi da?
între timp Birgitte reuşise să-şi potolească tulburarea:
- Vă referiţi la identificarea şefului departamentului de computere din cadrul proiectului brazilian?
- La ce altceva m-aş putea referi? O dată ce am dedus cu certitudine că brazilienii au recreat şi ei pe cineva asemenea mie, s-a pus problema că acel proiect trebuie să aibă un coordonator, aşa cum aici există Quinet.
- Da, presupunerile dumneavoastră par să se adeverească. Agenţii noştri au trecut la investigaţii pe acest subiect şi în scurta vreme au dat de o urmă. Toate indiciile duc aproape fără echivoc la un individ din Rio de Janeiro. Ocupaţia lui este, fireşte, de domeniul cel mai strict secret, însă un lucru este__ clar: omul acesta este antrenat într-o afacere de cea mai mare importanţă. Proiectul la care lucrează a fost mai întâi iniţiat în numele unor mari companii braziliene. De curând, în aceeaşi combinaţie a

intrat şi guvernul lor. Fişa lui profesională indică fără greş faptul că el ar putea fi persoana cea mai potrivită pentru a duce la bun sfârşit un proces de resuscitare.
- Perfect. Putem considera că ipoteza noastră a fost demonstrată!
- Agenţii noştri n-ar fi putut afla aceste lucruri şi nu le-ar fi putut descoperi atât de repede dacă brazilienii ri-ar fi fost atât de puţin preocupaţi de menţinerea securităţii informaţiei.
-„Puţin preocupaţi" nu este cuvântul potrivit, doamnă. Tehnicile de spionaj şi contra-spionaj se numără printre acele domenii care s-au deteriorat sau au dispărut în această lungă perioadă' de pace prin care a trecut omenirea. în curând, însă, ele

vor trebui să renască. Şi îndrăznesc să afirm că adversarul nostru se ocupă exact de aşa ceva, pe lângă celelalte planuri pe care brazilienii i le cer.
Frederic se uită în ochii Birgittei Geibel:
- Sper că vă daţi seama, doamnă, că de la prizonierii pe care i-au luat la Nite'roi, brazilienii au aflat deja cine sunt. Sper că această informaţie nu a fost obţinută în chip... inuman.
- Iar noi va trebui să luptăm ca legaţi la ochi, dacă nu aflăm cine este celălalt, sună vocea ei ca un zăngănit de săbii.
Regele aprobă cu o înclinare a capului.
- Exact. Şi acum, vă rog să îmi spuneţi tot ce ştiţi despre programatorul lor.
- Se numeşte Floriano Coelho. Are cincizeci de ani şi este, de fapt un fizician recunoscut, autorul unor scrieri în domeniul cosmodinamicii teoretice pe care însă le-a abandonat în clipa în care experienţele de început făcute de francezi şi americani în încercarea de a resuscita electronic i-au captivat atenţia. Deţinem şi imagini.
Mâinile ei se mişcară şi la fel făcură şi replicile lor naturale, pentru aatinge o tastatură. Pe potecă îşi făcu apariţia holograma în mărime naturală a unui om subţire, mai înalt decât cei mai mulţi din tara sa şi îmbrăcat într-un mod care nu denotă foarte multă grija pentru aspectul fizic. Sub fruntea care se continua într-o chelie, trăsăturile feţei erau netede şi blânde. Frederic îşi concentra atenţia asupra imaginii. Geibel îi arătă o succesiune de holograme cu acelaşi subiect.

- îi cunoaştem şi obiceiurile, spuse ea. Rutina de zi cu zi nu este, fireşte, absolută - neprevăzutul îşi are şi el partea sa, nu-i aşa? însă, atât cât se poate prevedea, Coelho este un om al tabieturilor. Cele liniştite, fireşte: un adevărat familist, un tip puţin cam timid şi retras, cu toate acestea plăcut şi amabil în prezenţa prietenilor, un om fără vicii sau slăbiciuni evidente (dacă e să nu luăm în considerare tendinţa de a se pierde în munca lui, în cărţile lui, de a se cufunda în lucru până la a uita de obligaţiile sociale).
- Aha) spuse Frederic lovindu-se ca de obicei peste bărbie. Care sunt pasiunile sale?
-în general tot ce este legat de ştiinţă, dar şi literatură clasică şi istorie. Este de-a dreptul îndrăgostit de lumea antică, în special de civilizaţia greacă în perioada sa de maximă înflorire. A publicat chiar câteva eseuri critice despre poeţii

Greciei antice. De asemenea, Coelho este un... cum se spune?... ah! da!.. .este un bibliofil.
- Toate acestea pot fi indicii, murmură Frederic pe gânduri. Cel mai bine pentru brazilieni ar fi dacă acest Coelho ar avea câte ceva în comun cu personalitatea pe care au hotărât să o recreeze.
Birgitte nu putu rezista să nu riposteze:
- Chiar aşa? Şi ce are, mă rog, în comun cu dumneavoastră Jules Quinet?
- Foarte puţine, recunoscu Frederic. De fapt, mi se pare chiar că nu mă place foarte tare. Totuşi, ne descurcăm. El îşi urmăreşte cu ambiţie cariera, iar eu surit realizarea cea mai importantă din cadrul ei.
- Ar putea fi înlocuit.
-Nu este nevoie. Şi nici nu ar fi înţelept să periclităm stabilitatea organizaţiei noastre tocmai în acest punct critic.
Din acest punct vocea lui Frederic se ascuţi şi cuvintele se precipitară:
- Vom lovi prin acest Coelho, cu îndemânare, înainte ca ocazia să ne scape printre degete. Mai târziu, cu ajutorul lui...
- Mă îndoiesc că am putea obţine cooperarea lui, îl întrerupse Geibel.
Regele se foi nemulţumit.

- Ah, îmi cer iertare, majestate, dar dati-mi voie să continui. Conform evaluării noastre, Coelho împărtăşeşte acelaşi patriotism fanatic de care este cuprinsă întreaga Brazilie. Mai mult decât atât, trăieşte în spiritul idealului clasic de loialitate - Termopile, acesta era parcă numele locului, nu-i aşa? E adevărat că putem să smulgem de la el informaţia sub şocul drogurilor. Şi pentru că şi el ştie asta, s-ar putea sa ne ofere de bună voie detaliile pe care le dorim, ca să evite ceea ce poate fi mai rău decât o şedinţă sub coiful pentru identificarea adevărului. Dar nu va merge mai departe de atât, decât, poate, în urma unui tratament aşa de violent încât l-ar transforma într-o flintă inutilă pentru ambele tabere.
- Eu nu sunt atât de dogmatic atunci când prevăd desfăşurarea unor evenimente, zise Frederic. Am avut vreme să observ prin propria mea experienţă că de la un punct încolo, orice fiinţă umană este maleabilă. Dacă reuşim să îl convingem pe Coelho să facă legătura directă dintre mine şi geniul lor strategic, voi putea atunci să măsor pericolul pe care-1

reprezintă prin forţele mele şi aceasta într-un grad pe care altfel nu l-am putea atinge.
Nici de data aceasta Geibel nu se putu opri să nu îl întrerupă:
- Nu! strigă ea. Imposibil! Se calmă.
- Iertaţi-ne, majestate, dar nu putem în ruptul capului să permitem aşa ceva. Pericolul este mult prea mare.
- Da? spuse Frederic ironic. Şi care ar fi pericolul, rogu-te, explică-mi?
- Ca să înţelegeţi, majestate, ar trebui mai întîi să fiţi stăpân pe acest domeniu al computerelor. însă gândiţi-vă, ca singur exemplu, că s-ar putea introduce o distorsiune discretă, o alterare. în ciuda tuturor măsurilor de precauţie, o dată ce au acces la această reţea, brazilienii s-ar putea s'ă fie în stare şă introducă în program ceea ce noi numim un vierme, un virus. în programul dumneavoastră, majestate! Modificările şi consecinţele ar fi incalculabile.
Trăsăturile lui Frederic deveniră rigide.
- Şi ei se tem că noi vom face exact acelaşi lucru omului lor. înţeleg. Nici una dintre părţi nu are curajul de a consimţi la o întâlnire între noi doi.
Buzele regelui îi trădară neputinţa.

-Ironia situaţiei ar face probabil deliciul lui Coelho. E demnă de Euripide... sau Aristofan.
Frederic ridică în cele din urmă din umeri:
- Ei bine, o dată ce îl vom avea pe acest Coelho, vom vedea ce putem obţine de la el.
- Cel puţin să-I oferim în schimbul lui Otto şi al tuturor oamenilor noştri, izbucni Birgitte.
- La momentul potrivit, probabil că acesta este schimbul pe care îi vom face.
Frederic îşi îndreptă privirea asupra grădinii. Din când în când, subprogramul responsabil cu trăsăturile mediului genera zborul unui roi de albine, bâzâitul lor, o adiere de vânt care aducea mireasmă de flori. Geibel începu să vorbească. Frederic îi făcu însă semn că doreşte să se gândească în linişte.
După o perioadă de timp care lui Geibel i se păru o veşnicie, Frederic se întoarse către ea:
- Am propriile mele speranţe legate de acest Coelho, spuse el încet. Nu vă voi vorbi chiar acum despre ele, pentru că

deocamdată sunt idei lipsite de o formă bine definită şi astfel se pot destrăma. Multe vor^ depinde de ceea ce vom afla în următoarele câteva zile. însă situaţia în care ne aflăm este oarecum simetrică. Ceea ce plănuiesc să facem împotriva brazilienilor, s-ar putea ca şi ei să încerce să întreprindă în ceea ce ne priveşte.
Geibel îşi tinu respiraţia:
- Şi atunci?
- Care sunt punctele vulnerabile ale lui Jules Quinet?
-Ce anume? Adică, vreau să spun... pentru ce? Geibel îşi reveni cu greu din uimire.
-L-am supus fireşte unor cercetări înainte de a-i propune colaborarea cu noi şi de-atunci l-am păstrat sub observaţie. Nimic suspect. Şi el este un familist, are aceeaşi amantă de cincisprezece ani, iar tipa este bună prietenă cu soţia lui, bea şi practică jocurile de noroc, fără a exagera niciodată. Simpatiile lui politice se îndreaptă spre Partidul Naţional Conservator. Vă e teamă că ar putea fi mituit sau şantajat?' Sincer, nu cred ca aşa ceva să fie posibil. Dar, dacă doriţi, putem să intensificăm supravegherea lui.

- în nici un caz. Acest lucru l-ar supăra, dacă i-ar ajunge la urechi, pe lângă faptul că nu ne-ar fi de nici un folos. N-ar fi decât un nou factor în favoarea celor care intenţionează să se folosească de el.
Dar poate Quinet să fie folosit? replică Geibel în pragul enervării.
Frederic suspină.
- Nu există pe lume fiinţă umană care să nu poată fi coruptă sau forţată, silită în vreun fel. Dacă nu eşti de aceeaşi părere, mi-e teamă, doamnă, că nu cunoşti această rasă blestemată.
Lui Floriano Coelho îi plăcea să se plimbe. Adesea folosea mijloacele de transport public pentru a ajunge la Grădinile Botanice şi acolo rătăcea kilometri întregi prin pădurile verzi şi luxuriante. Alteori hoinărea ore întregi pe străzile oraşului. Orice discuţie despre necesitatea de a avea o gardă de corp era refuzată cu dispreţ.
- Chiar crezi că o să se găsească vreun gangster să atace un bătrân hodorogit şi prost plătit ca mine în speranţa că se va îmbogăţi? Mai degrabă aşteaptă-te să vezi dinozauri decât una ca asta.
114
De la un punct încolo, însă, şeful departamentului pentru securitate, João Aveiro, deveni insistent. La protestele lui Coelho, Aveiro pretextă că de curând avuseseră loc atentate mult prea tulburătoare pentru a fi date publicităţii. Aşadar, vreunul sau altul dintre tinerii musculoşi, neclintiţi şi politicoşi se afla mereu prin preajmă ori de câte ori savantul îşi începea plimbările favorite.
Din această cauză, Coelho avea un motiv în' plus să fie fericit în clipa când în eidofon zări chipul anticarului său, Pedro da Silva, motivul principal fiind chiar cuvintele acestuia:
- Dragul meu Floriano, tocmai am primit o piesă extrem de specială! Latine m-am gândit din pruna clipă! Este prima ediţie scoasă de Edith Hamilton din „Trei piese greceşti" - le ştii prea bine! Ediţia definitivă în engleză, păstrată într-o stare excelentă. Volumul este atât de bine păstrat încât mai că ai spune că datează din secolul XX şi nu din al XIX-lea! Şi pe deasupra mai are şi autograful ei!
Inima lui Coelho bătea să-i spargă pieptul. Aceste ediţii nu erau simple redări într-o altă limbă a pieselor de teatru greceşti, ci aruncau o lumină nouă asupra originalelor. Cât de des le

parcursese pe toate trei - „Agamemnon", „Prometeu înlănţuit", „Troienele", uneori cerând computerului să îi prezinte în paralel textul în greacă... Totuşi, ca şi Machiavelli, Coelho nu recunoştea că ar putea exista substituenti pentru cartea adevărată, bine făcută, pe care o ţineai cu mâinile tale. Sigur că lui Machiavelli îi va face plăcere s-o vadă.
- Cât costă? întrebă Coelhó.
- Vom discuta acest aspect în timp ce vom sorbi o cafea, aici, la librărie, dacă poţi să soseşti cât de curând. Pentru că, mă înţelegi, mai există şi un alt colecţionar care şi-a manifestat interesul şi nu aş vrea să-1 dezamăgesc. Aş aştepta oricât, prietene, pentru tine, însă nu pot să-1 fac şi pe el să aştepte fără vreun motiv serios.
Aşa erau toţi colecţionarii. Coelho aruncă o privire spre fereastră: o ploaie deasă se revărsa asupra clădirii. Nu putea să transporte cartea aceea printr-o asemenea rupere de nori până acasă, oricât de temeinic ar fi împachetat-o. Şi pe urmă, distanta până la anticar era considerabilă, iar seara se lăsa.
-Pune cafeaua la fiert! spuse Coelho anticarului, râse şi închise monitorul.
Apoi i se adresă soţiei:
- Trebuie să plec pentru probabil două ore. Nu îţi face griji în legătură cu cina: numai miresmele ei vor fi de ajuns ca să mă tragă înapoi spre casă.
Chemă un taximetru aerian, îşi aruncă din mers o şapcă pe cap, îşi sărută soţia, ciufuli părul mezinului lor şi ieşi ca să se urce în elevator. în timp ce acesta îl purta spre acoperiş, se gândi cu un zâmbet oarecum ghiduş la garda lui de corp care rămăsese în stradă. Cererile de taxiuri aeriene erau foarte numeroase pe o asemenea vreme, aşa că trebui să aştepte câteva minute bune în sfera de adăpost până când un aparat ateriza în sfârşit. Urcă şi îi spuse pilotului adresa. Acesta îi comunică preţul.
- E-n regulă, spuse Floriano.
Vehiculul se ridică. în zilele lui Floriano Coelho, transportul terestru era congestionat, aglomerat şi mult prea lent. Savantul admiră priveliştea care i se oferea de sus, cu toate că luminile, turnurile, munţii şi golful erau acoperite de valul de nori de ploaie.
Pe o străduţă îngustă dintr-un cartier vechi, Coelho se opri, transferă preţul călătoriei prin cartea de credit şi traversă pentru

a intra în binecunoscutul anticariat. Ploaia se abătea de sus, fierbinte şi grea, spălând în rafale trotuarul din mozaic alb-negru. Uşa manuală care aparţinea unei clădiri cu acoperiş de ţiglă roşie şi ziduri decolorate zugrăvite în culori pastel răspundea într-o încăpere cu multe rafturi şi grămezi de cărţi, cu praf mult şi linişte netulburatş, care mirosea a arhivă.
Ce loc liniştit şi întunecat! Se uită în toate părţile.
- Pedro? rosti cu oarecare şovăială.
Dintre două rânduri de rafturi îşi făcu apariţia un necunoscut. îi zâmbi.
- Senhor da Silva suferă de o indispoziţie, domnule profesor, spuse necunoscutul.
Vocea lui de bas se rostogoli ca ieşită dintr-un butoi.
- Se va uozi nevătămat, foarte curând. Până una alta, vă rog...
La aceste cuvinte, în faţa lui Coelho apăru un pistol cu tranchilizant. Savantul încercă să strige. Sunetul i se stinse în gât. într-o clipită îl fulgeră gândul că Aveiro avusese dreptate, iar păcălitul fusese el, marele specialist în computere care ştia cât de uşor este că sintetizezi o imagine şi o voce şi să pătrunzi

într-o linie de comunicare. Pistolul şuieră şi acul se înfipse. Coelho se răsuci şi căzu în beznă.
- In sine, opina Aveiro, această răpire nu este chiar atât de catastrofală. Europenii vor afla astfel cine eşti şi câteva detalii despre cele ce ai făcut până acum pentru noi. In orice caz, eu unul am avut în permanenţă grijă să nu amestec- funcţiile sale de menţinere a sistemului la parametri funcţionali c'u cele ale dumitale, în calitate de consilier strategic. Şi sper că nu i-ati împărtăşit niciodată mai mult decât era necesar să afle pentru a-şi desfăşura în bune condiţii munca.
- Mai ştiam şi noi câte ceva despre confidenţialitate, pe vremea mea, replică Machiavelli mândru.
Pentru o clipă rămase nemişcat. Astăzi, italianului i se năzărise să construiască simulacrul unei camere în stilul Palatului Riccardi şi să se instaleze în ea. Lumina.soarelui pătrundea , prin vitraliile ferestrelor şi desena frânturi de curcubeu pe pereţii împodobiţi cu picturi în frescă, realizate în culori vii, al căror subiect era familia Medici în anii de maximă înflorire şi putere. Totuşi, nimic împrejurai său nu se mişca. Aveiro îşi aminti cum odată Coelho remarcase faptul că Machiavelli nu ceruse

niciodată să-i fie simulată o stradă din Florenţa sau un colţ al unei pieţe publice. Oare tumultul străzii i-ar fi reamintit prea mult că Renaşterea se bazează pe operele unora ca Cezar şi Virgiliu, sau îşi închipuia Machiavelli că replica aceea artificială ar fi arătat grotesc de falsă? ' - Sunteţi sigur că Coelho a fost ridicat şi transportat în Europa? întrebă florentinul.
- Absolut sigur! îi răspunse Aveiro. După ce ne-a sunat soţia lui, l-am găsit pe anticar'sub influenţa tranchilizantelor. Când şi-a revenit, ne-a povestit cum trei indivizi veniseră împreună la magazin pretinzând că sunt clienţi până în clipa în care rămăseseră singuri cu el în anticariat. Apoi, îl împuşcaseră cu pistolul cu drog. Senzorii chimici, instrumente cu mult mai sensibile decât nasul unui câinedup, au identificat până şi urme ale prezenţei lui Coelho acolo. înregistrări obţinute prin reţeaua de computere demonstrează că Coelho a închiriat un aparat de zbor de la locuinţa sa până la magazin. Ce alte detalii credeţi că ar mai fi necesare ca să tragem concluzia că a fost răpit de europeni?

- Nu mai e nevoie de alte dovezi. N-am vrut decât să înţeleg mai bine care sunt metodele actuale de investigare." .
Machiavelli cântări un timp faptele.
- Dată fiind viteza cu care se deplasează mijloacele de zbor, cred că putem aprecia cu certitudine că mâine Eurofac va afla care este identitatea sfătuitorului Braziliei. în fond, nu puteam să păstrăm la nesfârşit secretul în legătură, cu persoana mea. Putem considera că acesta este un punct pozitiv în evaluarea situaţiei noastre actuale.
Aveiro îl aprobă cu o mişcare a capului:
- Sunt şi eu necăjit de cele întâmplate, însă nu chiar disperat. în principal aş fi vrut să mă consult cu excelenţa voastră asupra celui care îi va lua locul. Vă pot pune la dispoziţie fişele personale ale celor vizaţi.
Machiavelli scutură energic din cap in semn de dezaprobare:
- O, nu, senhor! Eu îl vreau înapoi pe Coelho!
- Poftim?... Ah!... v-aţi familiarizat, bănuiesc... şi... Dar cum să facem?
- Schimbul de prizonieri este o practică la fel de veche ca şi războiul.

-Vreţi să spuneţi că îl vohi cere în schimbul grupului lui Geibel, nu-i aşa? Oare e înţelept să-i eliberăm pe banditţii ăia?
- Ei, haide! I-ati stors de informaţie. La ce vă mai folosesc ei acum? Sigur, ca ostateci, însă nu trebuie să uităm că adversarii voştri deţin un ostatec mult mai important. Dacă am. putea-să aranjăm un troc, banda lui Geibel contra Coelho, noi vom fi cei care vom profita cel mai mult de pe urma schimbului.
Machiavelli se apleacă înainte pentru mai multă expresivitate şi putere de convingere:
-Pun rămăşag că europenii au de gând ca în c-urând să deschidă chiar ei negocierile pentru acest schimb. E cu mult mai bine dacă luăm noi iniţiativa şi trimitem primul mesaj. Probabil că ştiţi oare este modul de contactare. în acest mod ne va ft uşor să înclinăm balanţa spre noi.
- - Ce să zic...? ezită Aveiro şi se lăsă pe spate în scaunul care se afla îndărătul biroului său. Probabil-că aveţi din nou dreptate, excelentă. Mai aveţi şi alte sugestii în legătură cu modalităţile concrete de demarare a negocierilor?

- în chestiunile diplomatice, e nevoie să simţi care este pasul următor, spuse Machiavelli. E o chestiune de intuiţie, de... miros, ceva ce nu poţi câştiga decât prin experienţă. Pe când mai eram încă în viaţă, am servit adesea ca diplomat pentru oraşul meu. Am să particip, deci, la negocieri din partea noastră.
Luat prin surprindere, Aveiro nu se putu abţine să nu izbească podelele cu piciorul într-un gest nervos.
- Ce? zbieră el. în nici un caz! Nu putem să...
- Ştiu că vă temeţi de o interferenţă în programul meu. Vocea lui Machiavelli era exasperant de calmă, de parcă ar fi fost a unui profesor care* explică ceva pentru a suta oară unui elev complet idiot. Mă uimeşte o asemenea exagerare din partea dumitale, dar fii sigur că recunosc încăpăţânarea şi reaua voinţă atunci când le întâlnesc. Chiar foarte bine le recunosc! Nu sunt necesare conexiuni de nici un fel între cele două sisteme. Dumneata mă vezi şi mă auzi, fără să fii conectat la computerul în care mă aflu. După câte înţeleg până şi eu, unităţile care mă alcătuiesc pe mine, cel născut într-un computer, nu se află în această cameră, ci în cu totul alt loc. Atunci, explică-mi ce este atât de riscant în proiectarea imaginii mele şi a sunetelor pe care le emit într-unui din monitoarele voastre aflate la mare

distantă, din moment ce acest transfer se face prin eter, peste ocean, pană în Europa? în acelaşi mod ne va putea vorbi şi distinsul meu omolog, regele Federigo.
Aveiro îşi strânse cu putere pumnii şi îşi înghiţi cu greu toată furia:
- Păi, vedeţi... noi...
- Voi, oamenii, nu sunteţi deloc proşti, continuă cu răceală Machiavelli. V-ati gândit probabil şi la această posibilitate. Atâta vreme cât identitatea mea putea rămâne secretă, comunicarea mea cu lumea din afară nu era nicidecum de dorit. Sunt perfect de acord cu asta. Datele, însă, s-au schimbat de-atunci. Crede-mă, voi afla mai multe despre stilul lui Federigo dacă stăm faţă în faţă decât va putea el să afle despre mine.
- Strategia... , Machiavelli suspină uşor: -
- Ai să-mi ierţi o digresiune, senhor, dar aş vrea ca într-o bună zi să pot sa conversez cu un simulacru al englezului Samuel Johnson. în lecturile mele am întâlnit adesea multe

dintre maximele sale. Printre ele se afla una care suna chiar aşa: „Patriotismul serveşte drept ultim refugiu tuturor lepădăturilor". Bănuiesc că englezul se referea la cei care abuzează de acest ideal, aşa cum orice idee măreaţă poate fi folosită pentru a conduce la rezultate nefaste. Şi acum, permite-mi să observ eu însumi că „strategia", „politica" nu sunt adesea decât lozinci în spatele cărora se ascund cei slabi de minte. Cu gravitate, Machiavelli urmă:
- Să nu mă înţelegi greşit! Eu nu te acuz pe dumneata, senhor Aveiro, de prostie. Nici gând. Dumitale nu ţi-ar păsa câtuşi de puţin dacă aş ieşi în afara pereţilor acestora de cristal. S-ar putea să devin ceva mai independent, să încep să acţionez de capul meu, fără să cer în prealabil aprobarea stăpânilor tăi.
Apoi, cu dispreţ, îl întrebă pe Aveiro:
- Eşti în stare, dumneata şi nenorociţii dumitale de spioni, precum şi omologii voştri europeni - vă simţiţi în stare să priviţi, să ascultaţi, să observaţi? Oare nu sunteţi voi în măsură să întreruperi orice conversaţie chiar în secunda în care pare că începe să ia o întorsătură suspectă?
Aveiro ripostă:
- Excelentă, s-ar zice că aţi început să vorbiţi cu destulă îndrăzneală...

Machiavelli izbucni în râs.
- Ei, şi cum propui să fiu pedepsit? Prin anularea completă? Mă tem de pedeapsa asta nu mai mult decât o flacără se teme de vânt. Nu uita, Aveiro, eu am mai fost acolo!
Treptat vocea i se mai îmblânzi:
- Ei, dar haide să lăsăm disputele: noi, aliaţi, suntem aproape în situaţia de a ne dezbina. Ar fi regretabil. Avem mult prea multe interese comune.Tot ce am făcut astăzi nu se rezumă decât la a avansa o propunere pe care, îmi dau bine seama, este nevoie să o aprobe şi superiorii dumitale. Dă-mi voie să-i descriu eu însumi avantajele, după care, cu bunăvoinţa dumitale, mă vei ajuta aducând-o la cunoştinţa stăpânilor dumitale şi convingându-i pe aceştia de oportunitatea ei în numele meu. Fiindcă e nevoie să acţionăm repede, până când curentul nu se întoarce împotriva noastră.
Pentru prima dată,din clipa în care resuscitarea lui se încheiase, Frederic era cu adevărat entuziasmat.
120
- Machiavelli! se exaltă el.
îşi îndreptă privirile în sus, către ceea ce pentru el simboliza probabil cerul şi pe Dumnezeu:
-Dumnezeul meu, un asemenea gest, o astfel de rară generozitate din partea Ta, aproape că mă face să cred că exişti cu adevărat.
Aerul sobru îi reveni apoi într-o clipită.
- Nu, a fost de fapt o alegere cât se poate de logică, chiar dacă la data aceea ei nu ştiau cine sunt. Şi pe urmă, mulţi brazilieni sunt de origine italiană, nu-i aşa?
- Machiavelli..., murmură şi Quinet. închise eidofonul prin care Adam Koszycki, şeful departamentului operaţiunilor de spionaj şi informare, tocmai îi transmisese informaţia revelată de Coelho.
- Ar trebui să ştiu cine a fost... dar nu pot să-mi amintesc nici în ruptul capului.
-A trăit cu mult timp în urmă, la sfârşitul secolului al XV-lea şi începutul secolului al XVI-lea, explică Frederic distrat. în orice caz, într-un fel, el a fost unul dintre primii oameni moderni. A servit interesele Florenţei - pe vremea aceea, Florenţa era un stat suveran ca multe aitele în Italia - a făcut parte din guvernele florentine şi a fost diplomat şi ambasador al statului său pe lângă diverse mari puteri. O întorsătură neprevăzută pe

scena politică 1-a adus în situaţia de a fi arestat, torturat şi, într-un târziu, eliberat şi exilat, condamnat la inactivitate pe teritoriul unei mici proprietăţi pe care o avea la ţară. Acolo, timp de mulţi ani, s-a ocupat numai cu cititul şi scrisul. în final, a fost rechemat în serviciu, însă numai în slujbe care îl solicitau mult sub capacităţile sale. Importanţa lui constă în operele pe care le-a lăsat posterităţii.
- Vă mulţumesc, sire, spuse Quinet. Acum parcă am început să îmi amintesc şi eu câte ceva. A fost un cinic, nu-i aşa?
- A încercat să studieze cu metode ştiinţifice problematica războiului, a politicii şi a conducerii unui stat, din propriul său unghi de vedere şi nu conform principiilor de organizare pe care le afirmau idealiştii.
Frederic râse scurt.
-De atunci încoace, toţi cei care deţin puterea asupra popoarelor încearcă să dovedească faptul că Machiavelli n-a avut dreptate. Eu însumi, în tinereţe, am încercat acelaşi lucru.

- Atunci, să înţeleg că majestatea voastră este mai curând nefericită din cauza că acel diavol se află din nou pe lume?
Quinet încercă să rostească această întrebare aparent nevinovată fără a-şi trăda mulţumirea ascunsă. Era nevoie de o mână de fier ca să-1 scuture şi pe înfumuratul ăsta de prusac de o fărâmă din aroganţa lui.
- A, dar n-a fost'niciodată un om rău, ripostă Frederic. Nu, mi-ar face cea mai mare plăcere să-1 întâlnesc. Un adevărat partizan al ideilor sale, acest Machiavelli, la fel ca şi mulţi alţi contemporani ai săi. A scris şi opere literare, ca de exemplu piesă de teatru intitulată „Mandragora", care este de un comic inimaginabil...!
Semnalul de maximă prioritate îl întrerupse din lecţia lui biografică pe Frederic.
Quinet se aplecă pentru a deschide eidofonul. Imaginea întunecată a Birgittei Geibel îşi făcu apariţia pe monitor. Niciodată n-o mai văzuse Quinet atât de încruntată ca acum; şi asta, gândi el, spunea multe, din moment ce îi stătea în obicei să năvălească precum o furtună.
- Majestate, se precipită Birgitte, am primit un mesaj din Brazilia. E vorba de cel mai înalt nivel - preşedintele ior şi un

purtător de cuvânt din partea confederaţiei celor mai importante concerne.
- Atât de curând? se miră Frederic. Şefii de state şi organizaţiile de mare amploare nu se cade să... Ah! Ha! Machiavelli se atlă în spatele acestei mutări! Cine altul? Nu ne lasă nici cel mai mic răgaz pentru a încropi un plan.
- Fireşte că nu! Ascultaţi cum sună mesajul! Vă rog să îmi acordaţi toată atenţia, majestate! Mesajul spune că sunt gata să facă un schimb de prizonieri, fiul meu şi oamenii lui contra profesorului Coelho.
- Pentru atâta lucru nu era nevoie să se pună în mişcare,cele mai înalte oficialităţi braziliene. Oferta este cât se poate de rezonabilă. Presupun că nici unul dintre prizonieri nu a suferit vreun tratament dur. Ar trebui să acceptaţi.
- Nu e chiar aşa de simplu. Condiţiile trebuie şi ele stabilite. Brazilienii nu doresc să ducă tratative decât prin Machiavelli însuşi. Şi numai cu dumneavoastră. Şi asta imediat, în termen de o oră.
Quinet fluieră uimit. Surpriza îl făcu pe Frederic să se frământe. Zâmbi larg, îşi frecă mâinile şi apoi exclamă:

- Minunat! îmi este mai pe plac decât mi-am închipuit acest Machiavelli! Ce mai aşteptaţi, doamnă? Răspundeti-le pe dată! Suntem întru totul de acord.
- Pericolul la care...
-Nu e nevoie să facem nici o conexiune între cele două circuite, o întrerupse Quinet.
Venise în sfârşit şi ocazia de a-şi arăta iuţeala şi capacitatea de a găsi soluţii, el, specialistul.
- Putem să conectăm eidofoanele la cele două holotancuri.
- Bine, dar cine ştie ce pune la cale acest Machiavelli! protestă Geibel. Aţi spus-o chiar dumneavoastră, majestate, suntem forţaţi de către adversari să acţionăm pripit.
Răspunsul regal sosi rece, glacial:
- Crezi că mă va putea păcăli pe mine? Aceasta este o insultă, Frau Geibel! O insultă vecină cu lezmajestatea. Vă veti cere îndată scuze şi veţi trece la îndeplinirea ordinelor mele.
Geibel se bâlbâi aproape:
- Ordinele dumneavoastră? Sunteţi...
Mâna lui Frederic despică aerul asemenea securii unui călău.

-Tăcere! Vreţi ajutorul meu sau nu? Dacă răspunsul este nu, n-aveţi decât să-mi anulaţi programul! Şi apoi, să aibă Herr Machiavelli milă de voi şi de tot clanul vostru!
Birgitte îşi muşcă buzele, inspiră cu furie clocotitoare şi reuşi să strecoare printre dinţi:
- Rog pe majestatea voastră să mă ierte. Voi recomanda întregului consiliu de guvernare să fie de acord cu ceea ce aţi hotărât.
- Vor trebui să îmi urmeze îndată spusele! Frederic îşi scoase din buzunarul vestei ceasul de aur. -Aştept să îmi încep conversaţia cu Herr Machiavelli în
mai puţin de o oră din această clipă. Puteţi pleca.
Geibel se încruntă, se întunecă de ciudă, însă se conformă şi dispăru. Frederic se întoarse către Quinet:
-Mă vei ajuta să achiziţionez rapid cât de multă informaţie se poate despre Machiavelli, viaţa lui, mediul în care a trăit, fireşte, în limita timpului pe care îl avem la dispoziţie, ordonă el.
Cât timp se petrecu alimentarea cu informaţie, chipul lui Frederic deveni palid şi nările îi fremătară.

îmbrăcat într-o uniformă impecabilă, regele şedea pe tronul său care avea ca fundal camera sa de audienţe de la Berlin. Machiavelli optase pentru simplitatea tipică republicanilor romani, purta o robă sobră şi se înfăţişase în peisajul saturat de cărţi pe care îl oferea biblioteca şi biroul său din locuinţa de ţară de 'la Albergaccio. Tăcerea se aşternu câtă vreme cei doi cântăriră fiecare imaginea celuilalt.
Machiavelli se înclină politicos:
- Majestatea voastră îmi face o adevărată onoare, spuse el.
Frederic îi răspunse cu acelaşi surâs de Mona Lisa şi ridică
o mână.
- Onoarea este în mod egal şi de partea mea, monsieur. Vorbeau în franceză. Faptul nu îl uimi defel pe Quinet - la
urma urmei, franceza era limba civilizaţiei - însă se aşteptase să aibă de furcă la replicile în italiana secolului al XV-lea. în orice caz, Machiavelli vorbea franceza pariziană a ultimilor ani şi Frederic fu cel al cărui accent sună ceva mai ciudat.
- Am fost animat de cel mai viu interes atunci când am aflat despre foarte distinsa dumneavoastră carieră, zise Machiavelli.

- Faima dumneavoastră, domnule, a străbătut pe bună dreptate secolele, răspunse Frederic. Ah, sper din toată inima că nu aţi găsit ofensatoare o anumită cărticică scrisă de mine. Eram foarte tânăr atunci când am scris-o.
Istoria atestă faptul că mai târziu majestatea voastră a devenit cu mult mai înţeleaptă.
- Există totuşi câteva aspecte filozofice asupra cărora aş fi fericit să discutăm.
- Voi fi onorat şi încântat de o astfel de discuţie, sire. Sunt convins că în acest mod voi avea de învăţat mult mai multe lucruri decât pot bănui.
Quinet se întreba cât timp va mai dura etapa de admiraţie reciprocă. Frederic fu cel care îi puse capăt. Tonul vocii sale se aspri într-o oarecare măsură:
- Din nefericire, pentru astăzi avem şi obligaţii, afaceri de încheiat.
- Este adevărat, suspină Machiavelli. Şi la fel de adevărat este şi faptul că această chestiune este cât se poate de simplă. Nu putem să purtăm nici o discuţie serioasă, darămite să ne ocupăm de probleme de guvernare, atâta vreme cât cârduri întregi de oameni stau, de ambele părţi, atârnate de fiecare cuvânt pe care îl rostim.

Şi chiar aşa stau lucrurile, întocmai precum spusese italianul, gândi Quinet. în mod oficial, făcea şi el parte dintre cei care ascultau în speranţa vagă de a observa un detaliu ce s-ar fi putut dovedi util. în realitate, însă, îi fusese îngăduit să privească şi să asculte pentru că un observator în plus nu mai conta în nici un caz.
- Am fi putut să îi lăsăm pe cei mai prejos decât noi să ducă aceste negocieri, continuă Machiavelli, dar ocazia de a conversa cu majestatea voastră mi s-a părut irezistibilă.
- Dacă n-aţi fi aranjat dumneavoastră această întâlnire, aş fi făcut-o cu siguranţă eu însumi, veni răspunsul lui Frederic. Să trecem la problemele noastre.
Făcu un gest larg, cu ambele mâini, spre dreapta şi spre stânga:
- Nu îmi plac defel trepăduşii care ascultă pe la uşi. -Nici mie, sire. Doamne, şi se pare că trebuie să ne

împiedicăm de ei la tot pasul. Nu vreau să îmi ponegresc gazdele atât de binevoitoare. Sper că ne vor .... permite ca şi pe viitor să stăm de vorbă, însă ceva mai în voie.
- Să ne permită? Ei... nouă? se înfurie Frederic.
Sub privirea rece a lui Machiavelli, regele se linişti, zâmbi discret şi continuă:
- Ei, două biete umbre pot prea puţin să hotărască în legătură cu propriile lor destine, nu-i aşa?
- E o ironie, sire, faptul că noi doi trebuie să ne ajutăm gazdele să obţină şi să realizeze scopurile pe care şi le-au propus, adică propriul lor sfârşit, al fiecăruia dintre ccie două părţi. Savurez şi regret în acelaşi timp conflictul aparent insolvabil în care ne găsim angrenaţi majestatea voastră şi cu mine.
-De fapt, eu nu cred în existenţa unei predestinări. Fiecare om îşi construieşte propriul lui destin.
- După părerea mea, cum de altfel am şi mărturisit în scrierile mele, doar jumătate din ceea ce determină soarta unui om este întâmplător. Propria lui voinţă, eforturile sale, inteligenţa au pondere egală.
Quinet se întrebă, străbătut de un vag fior rece, ce anume se petrecea în acea discuţie. Curtoazia cea "mai inofensivă. Dar bine, acestea erau două minţi ascuţite şi imbatabile, hrănite din ani întregi petrecuţi în mijlocul intrigilor de tot felul. Oare se înţelegeau cei doi chiar cu mult mai bine decât pretindeau?

Intonaţia, limbajul expresiv al trupului, sensurile sugerate, deducţiile făcute pe seama celor ce nu se rostiseră - toate acestea erau puse la bătaie.
Când îşi reveni din reverie, Quinet îi auzi pe cei doi discutând cu seriozitate chestiunea schimbului de prizonieri. Nu dură decât câteva minute. Orice ofiţer ceva mai răsărit ar fi fost în stare să elaboreze planul la care ajunseseră cei doi. Se stabilise ca locul de întâlnire să fie insula Ascension, iar aparate de zbor înarmate ale celor două părţi vor survola zona pentru a veghea desfăşurarea operaţiunilor de schimb.
-Atunci, aşa să rămână hotărât, conchise Machiavelli. Dati-mi voie, majestate să vă spun adio şi să-mi exprim cu umilinţă cea mai înaltă stimă pe care v-o port, împreună cu speranţa că voi mai avea onoarea de a vă vedea şi în viitor.

- Vom avea grijă ca acest lucru să fie posibil, promise Frederic. Iar dumneavoastră, domnul meu, o zi bună şi salutările noastre regeşti.

Cele două monitoare se închiseră simultan. Frederic rămase ca o statuie pe tronul său.

îşi făcu apariţia holograma Birgittei Geibel.

- Sper că majestatea voastră este pe deplin satisfăcută, spuse ea înţepat.

Ca de altfel şi dumneata, pară regele. Mâine îţi vei recăpăta fiul.

Cu un gest îndărătnic, Geibel plecă pentru o clipă capul:

- Pentru aceasta vă sunt recunoscătoare, fireşte. Acum, însă, trebuie să ne spuneţi ce ati aflat de la adversarul dumneavoastră. Ce mutare plănuiesc brazilienii să facă de-acum încolo?

- De ce mă întrebi pe mine? Ai urmărit şi dumneata discuţia. Ai văzut şi ai auzit exact cele pe care le-am văzut şi auzit eu însumi. N-au fost decât câteva fraze protocolare, după care am trecut la discutarea chestiunii pentru care ne reunisem. Date fiind condiţiile, la ce altceva v-aţi fi aşteptat, doamnă?

- La nimic mai mult, cred.

- M-aş bucura să îl văd pe Monseniorul Machiavelli cât mai des şi pentru ceva mai multă vreme.

Geibel îşi reţinu primul impuls de a răspunde brutal, îşi închise gura şi ab'ia apoi răspunse:

- Asta va fi ...dificil de realizat, majestate. La urma urmei, el vă este adversar.

- Ei bine, spuse Frederic, mă simt tare obosit. Nu-mi spune că nu mă pot simţi obosit fiindcă nu am un trup. Şi mintea poate să resimtă epuizarea. Vă rog să mă lăsaţi singur până în clipa în care oamenii noştri vor ajunge la bază. La revedere, doamnă.

- Cum doreşte majestatea voastră! spuse Geibel şi se făcu nevăzută.

Quinet se ridică de pe scaunul pe care îl ocupase până atunci şi întrebă:

- Şi eu, sire?

-Nu. Tu mai rămâi, replică regele. Am ceva să-ti comunic în condiţii de strictă confidenţialilate. Mai întâi, te rog, asigură-te că suntem într-adevăr singuri.

Inima lui Quinet începu să bată cu putere,

- Această cameră este ecranată electronic. Nu e nevoie decât să pun în funcţiune programul de alarmă ca să tiu sigur că nimeni altcineva nu vă mai urmăreşte de la un alt monitor.
După ce termină ceea ce avea de făcut, se plecă în fata holo-tancului, îşi depărta picioarele ca şi când s-ar fi pregătit să ridice o greutate şi spuse:
- Ce doriţi, sire?
Privirea lui Frederic îl aţinti sfredelitoare.
- Vreau să te fac să pricepi un lucru.
Şi o dată în plus vocea regelui sună aidoma oţelului şi gheţii.
- Vreau să simţi acest lucru până în măduva oaselor. îmi apartii. Eu nu sunt creaţia ta care ţi se supune orbeşte! Tu eşti robul meu, sclavul meu!
Quinet trase aer în piept, pregătindu-se să riposteze indignat, dar Frederic nu-i dădu răgaz:
- Te împotriveşti, nu-i aşa? urmă Frederic. Gândeştc-tc. Stăpânii tăi au nevoie de mine. Ba chiar au o nevoie disperată de mine, acum că mintea diabolică a lui Machiavelli a fost pusă la treabă împotriva lor. Orice le-aş cere, orice aş dori să mi se ofere, în limitele politicii şi ambiţiilor lor, îmi va fi garantat imediat şi fără nici cel mai mic protest. Pot să obţin concedierea ta din această slujbă, Quinet. Pot să te distrug profesional, dacă vreau. Pot să fac să fii hăituit până la ruină şi distrugere totală. Pot chiar să cer să fii omorât. E clar?
într-un acces de furie oarbă, Quinet urlă:
- Ar fi trebuit să îl recreez pe Napoleon! Frederic izbucni în râs:
127
- în nici un caz! I-am studiat îndeaproape biografia: nu ştia când trebuie să se oprească.
Vocea regelui se domoli:
-Ascultă, Quinet. De fapt, nu te ameninţ cu adevărat. Nu mi-ai dat niciodată vreun motiv de a-ţi dori răul. Mai degrabă aş zice că te-ai străduit să mă îndatorezi' să îmi câştigi bunăvoinţa. Iar eu, de când mă ştiu, am răsplătit regeşte serviciile care mi-au fost aduse. Spune-mi, ce-ţi doreşti? Vrei să fii bogat? Vrei să te fac directorul celui mai mare institut din lume care se ocupă cu arta aceasta a computerelor pe care o îndrăgeşti? Totul se poate aranja. Hai să discutăm ce. te-ar tenta mai degrabă să ai, în schimbul jurământului tău de credinţă.
- Bine ai venitîl întâmpină Machiavelli.

- Vă mulţumesc, excelenţă.
Cu o plăcere deosebită, Coelho se lăsă în scaunul binecunoscut, la biroul cu care era atât de obişnuit şi îşi îndreptă privirile spre holotanc.
- Sper că eşti bine sănătos.
- Da, fireşte. Europenii nu au fost deloc brutali. Şi după ce am ajuns ieri acasă, m-am putut odihni o noapte întreagă.
Coelho ezită un timp înainte de a continua scurta relatare:
- Am primit totuşi un perdaf destul de dur de la senhor Aveiro.
- Ah, şi eu am trecut prin ceva asemănător, ba chiar mai rău de atât şi o să am grijă să te apăr de-acum înainte de astfel de ieşiri. Deja am insistat ca dumneata să fii reprimit exact în acelaşi post, cu acelaşi salariu şi cu aceleaşi împuterniciri.
- Excelenta voastră e foarte bun cu mine. Machiaveîli chicoti sarcastic:
- Excelenta mea e foarte grijuliu când e vorba de propriile sale interese. Nx>i doi avem o relaţie foarte agreabilă. Dumneata eşti un companion plăcut şi inteligent.
Picior peste picior într-un fotoliu mai lat decât cele care erau la modă pe vremea lui, Machiavelli îşi împreună gânditor degetele răsfirate de le ambele mâini:
- în acelaşi timp, dumneata eşti - nu doresc să te jignesc - o persoană nu foarte complexă. Mă flatează faptul că te cunosc foarte bine. E o senzaţie tare plăcută.
Coelho zâmbi:
- Acest lucru vă fereşte de surprize.

- Dar nu şi pe dumneata, prietene. Am credinţa că această fantomă a mea este pe undeva ceva mai ramificată, mai isteaţă şi mai pătrunzătoare decât îşi închipuie cei care au asamblat-ó. Şi asta în ciuda faptului că ei înşişi doreau să creeze în interiorul simulacrului elementul surpriză, necunoscutul, cel care îi va lăsa uimiţi pe oamenii în carne şi oase.
O furnicătură îi alergă de-a lungul şirei spinării şi Coelho putu doar să şoptească:
- Către ce anume ţintiţi?
- Către nimic altceva decât către bunăvoinţă, răspunse cu prefăcătorie Machiavelli. Fiindcă ţin la dumneata, doresc să te recompesez pentru neplăcerile pe care le-ai îndurat din cauza mea, pentru umilinţele la care mi-ai spus că ai fost pe nedrept

supus imediat după'întoarcerea acasă. A! Sper că suntem feriţi de spioni, nu-i aşa?
Coelho înghiţi cu greu.
- O clipă . să verific.
După câteva minute de verificări, îi semnaliza din cap florentinului că nu există nici o modalitate prin care să fie spionaţi şi se trânti la loc pe scaun, în aşteptare.
- Atâta timp cât stăpânii tăi au nevoie de mine - ceea ce înseamnă cel puţin atâta vreme cât regele Federigo este consilierul inamicilor lor - vor trebui să se îngrijească să nu-mi lipsească nimic din ce-mi doresc, spuse Machiavelli. S-ar putea să-mi refuze anumite plăceri, continuă el, cum ar fi de exemplu aceea de a mă întîlni în particular şi nestingherit cu distinsul meu omolog. Dar, date fiind condiţiile, se vor simţi constrânşi să îmi îndeplinească orice altă dorinţă care nu merge atât tic departe, chiar şi pe cele a căror punere în practică va li foarte costisitoare. Deci, chiar dacă în viaţă fiind nu am avut decât pretenţii foarte modeste şi astăzi nu sunt decât o umbră, mi-ar face totuşi mare plăcere să fac fericit pc un prieten adevărat.
- La... ce anume vă gândiţi? Machiavelli zâmbi, privi în părţi şi apoi zise:
- O, m-am gândit la tot felul de posibilităţi. De exemplu, resuscitarea unui mare maestru, a unui mare artist, ar fi un cadou făcut omenirii întregi.
- S-au făcut astfel de resuscitări...
- Ştiu. Dar numai rareori, fiindcă un asemenea proiect costă imens. Cu toate acestea, stăpânii tăi, negustorii, au averi nemăsurate, dar mă au şi pe mine şi trebuie să-mi mulţumească fiindcă fac în aşa fel încât aceste averi nu mai sunt în pericol. Să presupunem că le-aş cere să îl recreeze pe ... Euripide.
Coelho sări într-o clipită în picioare, se prăvăli apoi din nou pe scaun şi rămase acolo în timp ce pulsul îi devenise galopant.
- Nu, e imposibil! Avem prea puţine date despre el.
- E drept că numai cu greu am putea să reconstituim mintea lui Euripide, sub toate aspectele sale, recunoscu Machiavelli. Totuşi, am putea să luăm de exemplu trăsăturile generale ale omului de geniu,, să le punem să se dezvolte în contextul epocii de aur a Grecieî Antice şi apoi să adăugăm colecţia operelor complete pentru a trasa caracteristicile unei astfel de minţi, ale unui astfel de spirit ca acela care a dat naştere dramelor pe care le

cunoaştem. Nu eşti de părere că, astfel recreat, spiritul lui Euripide ar fi în măsură să scrie nu piesele antice exact în forma lor originală, însă ceva care să fie foarte aproape de ele şi la fel de nobil?

Italianul gesticula cu degetul arătător:

- Euripide este numai o propunere de-a mea, continuă el. S-ar putea ca tu să ai o idee mai bună. Te rog să te gândeşti la acest lucru şi să-mi dai de veste de îndată ce ai hotărât ceva. Pentru că la tine mă gândesc, Floriano, ca responsabil al întregului proiect.

Omul îşi aţinti privirea înainte, ca pentru a-şi imagina mai uşor cum se vor desfăşura toate cele pe care i le descrisese Machiavelli şi rămase un timp cuprins de exaltare. Prin vuietul pe care îl stârnea în vinele lui sângele zvâcnind năvalnic, Coelho desprinse cu greu cuvintele celuilalt:

- Mai întâi, însă, am să-ti cer să-mi faci o mică favoare...

5

Prietenii şi cunoscuţii îi lăudaseră de multă vreme lui Jules Quinet toate minunăţiile Statelor Unite ale Americii: peisajele, monumentele istorice, traseele folclorice atât de exotice, moneda naţională slăbită faţă de celelalte - pe scurt, ţara ideală pentru petrecerea unei vacante. Cu toate acestea el nu se obosise niciodată să călătorească în afara graniţelor Franţei. Când, în sfârşit, cu o grabă uimitoare, îşi aranja câteva zile de concediu şi cumpără bilete de avion, se găsea în cea mai proastă dispoziţie. Soţia şi mezina familiei erau mult prea bucuroase ca să observe. Mezina era singura care mai locuia cu părinţii. în

dimineaţa în care aterizară la New York fură ocupaţi cu găsirea unui loc de cazare cât mai avantajos.

El declarase de la bun început că în ceea ce-1 privea, avea să viziteze muzeul de istorie naturală. In loc să o facă, se duse întins până la hotelul Waldorf-Astoria. Aruncă o privire prin holul enorm, dubios şi întunecat, descoperi într-un colt ceea ce semăna a bar, intră şi comandă o bere.

Cineva îl bătu cu degetul pe umăr:

- Domnul Quinet!? rosti o voce şovăitoare.

Se întoarse şi îl recunoscu pe Floriano Coelho, pe care îl văzuse în timpul unei conversaţii secrete prin cidofon. Quinet lăcu semn

din cap că el era acela şi amândoi căutară o masă într-un colţ al barului.
-Credeţi că putem discuta în linişte aici? întrebă Coelho într-o franceză nesigură.
- Cine'să ne asculte? pufni Quinet.
Francezul îşi fumă până la capăt pipa şi începu să o umple la loc.
- Să nu divagăm.
Coelho se înroşi la faţă şi îşi lăsă ochii în jos. -Nici nu ştiu cum... cum să încep. Mă tem că mă consideri un ticălos fără Dumnezeu.
- Chiar aşa te şi consider. Şi eu sunt aidoma. Pf! Şi ce-i cu asta?
Cât priveşte metoda cea mai bună de a stabili o conexiune neştiută, prima cerinţă este aceea de a avea două programe care să eludeze orice monitor, iar cea de-a doua este ca legătura să fie invizibilă, imposibil de detectat...
Pânza de păianjen a reţelelor se tese în jurul lumii, lirele ci ajung pe orbită, pe Lună, până departe, la exploatările întreţinute de roboti, care se destăşoară încă in părţile cele mai îndepărtate ale Sistemului Solar. Pentru toate dorinţele şi ţelurile muritorilor, cărările şi conexiunile sunt inl/nitc. Aşa şi trebuie să fíe.
Mesajele pe care le transportă aceste relele sunt imposibil de numărat. Computerele, fiecare în parte ca un creier, devin celule din alte creiere, imense şi cu puteri inimaginabile atunci când se leagă laolaltă, prin fire, într-o reţea. Şi aceste configuraţii sunt în permanentă metamorfoză. Lumina inteligentei este aidoma unui şarpe imens alcătuit din licurici nenumăraţi care sclipesc de-a lungul şi de-a latul noosferei.
131
Două sisteme aparte, deconectate de la întregul nelimitat, nu trebuie decât să întindă şi să înnoade un singur fir. într-o clipă devin parte din întreg, se leagă la el şi, prin el, la milioane de căi întortocheate care îşi schimbă între ele mesajele.
Aceste două pachete de mesaje şi informaţie, care de fapt sunt două minţi, pot apoi să călătorească în voie. Fantomele din legendele străvechi călăreau pe vântul de miazănoapte. Acestea de astăzi călăresc pe fluxuri de electroni care se deplasează într-un du-te-vino continuu prin lume, asemenea unor spiriduşi.
Autoritatea nu stă întotdeauna sub acelaşi acoperiş cu titlurile şi funcţiile înalte. Existau motive întemeiate pentru care Birgitte

Geibel, preşedinta comitetului de conducere al concernului Vereinigten Bioindustrien, se afla într-o convorbire confidenţială, prin circuite codificate, cu João Aveiro, neînsemnat ofiţer de securitate şi spionaj.
- Presupun că şi oamenii dumneavoastră sunt la fel de furioşi ca şi ai noştri, spuse cu asprime în glas Birgitte Geibel. Hai să lăsăm la o parte, măcar noi doi, întorsăturile de frază şi răspunsurile ocolite. Suntem puşi în faţa unui fapt împlinit.
Aveiro îşi aranja mustaţa.
- Propria mea nemulţumire este destul de neînsemnată, mărturisi el. Mie mi se pare că aranjamentul este un compromis tolerabil. N-aş putea să-1 numesc şi echitabil, pentru că vă lasă vouă, europenilor o fracţiune substanţială din pieţele de desfacere care au fost odată numai ale noastre, dar nu face nici o nedreptate flagrantă şi nu cauzează nici o infirmitate funcţională niciuneia dintre cele două părţi. în plus, tratatul pune capăt unei încleştări care ameninţa să ne coste mai mult decât oricare dintre noi ar fi putut recupera din cuceririle făcute în teritoriile adversarului.
Geibel avu nevoie de o pauză pentru a-şi căuta cuvintele. Vorbeau în engleză şi această limbă era pentru ea vizibil mai puţin familiară decât pentru partenerul ei de discuţie.
- Da, admise ea contrariată. Exact aşa a spus şi regele Frederic: riscăm să ajungem la epuizare reciprocă dacă lăsăm America de Sud la discreţia marilor puteri. A citat cazuri similare din istorie.
Aveiro îi întoarse un zâmbet plin de compătimire şi înţelegere:

- în mod similar, Machiavelli a citat o frază din Talleyrand: „Egalitate în nemulţumire."
Birgitte lovi cu pumnul braţul scaunului pe care se aşezase.
- Ah! Ce insolenţi pot fi aceştia doi! Şi cum ne-au trădat! Nu puteţi să vă îndoiţi, nu-i aşa, că cei doi au conspirat împreună? Cum altfel ar fi posibil ca amândoi să apară în aceeaşi zi cu exact aceleaşi indicaţii referitoare la un set întreg de proceduri de verificare şi sancţionare, ca să nu mai vorbim că au prezentat amândoi acelaşi ultimatum: ori suntem de acord întru totul, ori...
- Ori nu ne vor mai sfătui în nici o situaţie!
- Şi noi îi vom şterge din reţele, stărşi Birgitte replica, de parcă ideea aceasta ar fi încântat-o mai mult decât orice.

Aveiro ţistui dezaprobator şi îşi întări atitudinea cu o clătinare a capului:
-O, nu! Doar nu vă puteţi gândi la aşa ceva, doamnă Geibel! în orice caz, dacă doriţi, anunţaţi-1 pe Frederic al dumneavoastră! Sunt convins că în această situaţie Machiavelli va fi bucuros să ne conducă, după o nouă strategie, la o serie de atacuri agresive care - fie-mi permis să o rostesc deschis - pot foarte uşor să aibă ca rezultat final intrarea noastră în posesia întregului sistem comercial european.
- Asta în eventualitatea că nu îl veţi anula şi dumneavoastră pe Machiavelli, aşa cum am face şi noi cu Frederic.
- Ştiţi bine că aşa ceva este imposibil. Dacă ambele părţi ar şterge programele care îi conţin pe îndrăzneţii noştri sfătuitori, europenii ar fi tentaţi permanent, în chip irezistibil, să îl reînvie pe Frederic, cu o singură apăsare pe buton, efectuată pe ascuns. Şi din acest motiv, ca măsură de precauţie, vom fi şi noi împinşi să îl reînviem pe Machiavelli al nostru. Vedeţi, aceste raţionamente funcţionează în oglindă: oricare dintre noi poate să'se afle în poziţia celuilalt. Efectul, însă, nu ar fi decât unul singur. Din raţiuni similare, nici dumneavoastră şi nici noi nu îndrăznim să acceptăm aranjamentul lor şi să dăm curs celei de-a doua părţi a ultimatumului.
- Iar ei ştiu asta, diavolii, o ştiu prea bine!
- Repet, eu nu îi consider chiar atât de răi: la urma urmelor, au reuşit să stabilească între noi o pace care s-ar putea să se dovedească durabilă.
- Cum?

- Cum au reuşit să se întâlnească, să discute, în ciuda gărzilor şi pazei pe care am rânduit-o? Nu pot decât să fac presupuneri, pentru că nu voi găsi niciodată răspunsul. Fireşte, i-au cumpărat pe şefii departamentelor de tehnică computerizată, însă aceşti indivizi, Coelho şi Quinet, se află sub protecţia lor totală. Dacă îi pedepsim în vreun fel, acest lucru ne-ar costa mult mai mult decât ar merita.
- E adevărat, oftă Geibel cu un scrâşnet de dinţi. în loc să luăm aceste măsuri, suntem nevoiţi să înghiţim pastilele amare pe care ni le servesc ei şi să ii copleşim pe trădători cu recompense şi recunoştinţă.

- Pasul următor va fi - din câte îmi pot da seama -recunoaşterea de către Machiavelli şi Frederic a faptului că se întâlnesc în particular ori de câte ori au chef. Şi nici atunci nu vom putea să mişcăm un deget măcar.
Aveiro îşi ridică braţele într-un gest de neputinţă:
- După cum spuneaţi, suntem în faţa unui fapt împlinit. Ei, şi acum, avem de discutat o mulţime de detalii înainte de a începe să redactăm un contract oficial. Doriţi să începem cu dezbaterea unui aspect anume?
- N-are importanţă eu ce vom începe, zise Geibel resemnată. Oricum am proceda, se vor găsi o mie de mărunţi funcţionari şi capete oficiale să comenteze, să contrazică, să protesteze. Tot ce putem să facem astăzi este să cădem de acord asupra liniilor generale în care se vor încadra negocierile, iar acestea au fost deja stabilite, ne-au fost deja impuse.
Geibel tăcu ţintind un timp cu privirea nişte puncte îndepărtate şi imaginare. După câteva clipe, Aveiro îi adresă o întrebare:
- La ce vă gândiţi, senhora?
■ Geibel se scutură uşor, ca pentru a-şi reveni din visare, îşi îndreptă privirile spre Aveiro şi spuse aproape în şoaptă:
- La ei. La Machiavelli şi Frederic. Două spirite imperiale. Ne-au ajutat să punem la cale micile noastre încăierări pentru că... pentru că îi amuză. între timp însă cred că au ajuns să ne considere mărunţi şi sordizi şi nedemni de geniul lor. Acum ei sunt stăpânii noştri. Să nu rostim acest adevăr niciodată în gura mare, însă va trebui să îl acceptăm în minţile noastre. Ne sunt stăpâni. Mă îndoiesc că situaţia actuală îi va satisface pentru multă vreme. îşi vor dori noi încercări, noi victorii de câştigat.

- Ce credeţi că plănuiesc acum pentru noi? Oare ce fac ei în aceste clipe când noi, doi oameni în carne şi oase, stăm şi pretindem că negociem?
O cupolă de fildeş ţâşni şi se ridică în înălţimi atât de sus încât stelele gravitau acum în jurul acestei catapetesme de aur. Ceva mai jos, printre îngeri, zbura un grifon având aripile poleite de razele soarelui.
Pe pământ, unicornii păşteau flori fantastice, nemaivăzute, iar apele care izvorau din fântânile arteziene se ridicau şi cădeau închipuind neîncetat perdele în forme geometrice perfecte.

Cu ajutorul unor specialişti de prima mână în domeniul computerelor, o fantomă istorică îşi poate permite aproape orice fantezie.
în orice caz, Friedrich der Grosse şi Niccolo Machiavelli îşi îndreptaseră deja atenţia într-o cu totul altă direcţie. Nu puneau la caîe nici o mare lovitură de stat. Ar putea pe viitor să se ocupe într-adevăr şi de aşa ceva, în cazul în care ar avea chef să o facă. Pentru moment, însă, cei doi discutau despre realizarea unei opere, la care Machiavelli avea să scrie libretul, iar Frederic să compună muzica.
Prin anul 2145, maeştrii din Silicon Valley, demult retraşi din competiţie, revin în foiţă pe arena mondială a reconstituirilor şi simulărilor, de data aceasta cu intenţia de a-şi adjudeca supremaţia absolută. Ei pun la punct o extraordinară dezbatere între simulacre, pe teme cate opun credinţa raţiunii. Ajunşi în acest punct, însă, vrăjitorii absoluţi ai computerelor descoperă că şi-au luat treaba mult prea în serios.
TRANDAFIRUL ŞI BISTURIUL
Gregory Benford Anul2145
IOANA d'ARC deschise ochii în ceea ce părea a fi un vis de chihlimbar, în care se făcea că ea se găseşte undeva în aer liber, la o masă rotundă, aşezată pe un balansoar. Jilţul pe care stătea, spre deosebire de acelea pe care le cunoştea de-acasă, din satul ei natal, de la Domrcmy, nu era împletii din răchită şi nici cioplit în lemn. Unduirea lui molatecă se mula în chip neruşinat pe contururile trupului ei. Roşi.
Grupuri de oameni străini, câte doi sau trei cel mai adesea, se strânseseră în jurul ei. Ioana n-ar fi putut să distingă femeile de bărbaţi în aceste grupuri. Reuşea totuşi să-i identifice pe aceia ai căror pantaloni sau ale căror tunici scoteau în evidenţă părţile intime ale fiecăruia chiar mai pregnant decât văzuse ca însăşi la Chinon, la curtea Regelui cel Marc şi Adevărat. Străinii păreau să n-o ia în seamă, deşi ea îi auzea sporovăind în surdină, aşa cum uneori îi era dat să distingă acele voci necunoscute care i se adresau şi îi spuneau ce să facă.
îi ascultă doar atâta timp cât avu nevoie ca să se convingă de faptul că ceea ce aveau ei de spus nu merita nici o atenţie, din moment ce nu avea nimic în comun cu Dumnezeu sau Franţa.
Ceva mai departe se scurgea cu un zgomot surd un râu de fier alcătuit din căleşti care se mişcau singure. Aburii lor închipuiau

cupole ivorii ce se ridicau în depărtare şi apoi dispăreau de parcă ar fi fost biserici de fum care se destrămau. Ce loc mai era şi acesta?
136
Era poate o viziune, una dintre acelea legate de dragile ei voci. Oare astfel de arătări puteau fi sfinte?
Era sigur, însă, că omul acela, aşezat la o masă de alături, nu era înger. Mânca ouă bătute spumă cu... cu un pai.
Iar femeile... erau total lipsite de castitate şi pudoare; îşi afişau din abundentă şoldurile şi coapsele şi sânii. Unele dintre ele sorbeau vin roşu din cupe de sticlă atât de transparentă cum Ioana nu mai văzuse nici la curtea regală. Altele păreau să savureze un fel de nori plutitori, făcând să freamăte mici ceţuri spumoase.
Un abur uşor trecu şi prin apropierea ei. Ioana trase aer în piept însă nu simţi absolut nici un miros.
Să fie acesta raiul? Locul unde toate poftele erau satisfăcute fără trudă, fără durere şi suspin?
Dar nu! Nu se putea ca răsplata ultimă să fie atât de... de carnală. Atât dc tulburătoare şi jenantă.
Focul pc care îl trăgeau în gură unii dintre oamenii din jurul ei, din lire subţiri ca de papură, o speria cel mai tare. Un nor de fum care se îndreptă chiar spre ea o făcu să-şi simtă inima gata să-i sară din piept, deşi nu putu să adulmece mirosul fumului şi nici nu-1 simţi usturându-i ochii sau arzându-i gâtlejul.
Focul, Focul! gândi cu spaimă Ioana şi când văzu că fiinţa aceea făcută toată din armură se îndreaptă spre ea cu o tavă de mâncare şi băutură, singurul ei gând fu că aceea era hrana otrăvită pe care i-o trimiteau duşmanii Franţei, aşa că dintr-o mişcare puse mâna pe sabie.
-Ajung acuşi şi la dumneata, glăsui creatura armurată şi lunecând pe rotilele sale trecu mai departe către o altă masă. N-am decât patru mâini, ce naiba!
Un han, se gândi Ioana. Era un fel de ban, deşi nu se zărea nici un loc la care să tragi peste noapte. Şi, da, ea trebuia să se întâlnească aici cu un gentilom. Cu domnul acela înalt şi slab şi mult mai bătrân decât Jacques Dars, tatăl ei, fiindcă era singurul din toată mulţimea, în afară de ea însăşi, care se deosebea vădit prin îmbrăcăminte. Ceva din ţinuta lui îi amintea pe acei spilcuiţi de la curtea Regelui cel Mare şi Adevărat. Avea părul buclat şi

alb, contrastând puternic cu panglica mov pe care o purta la gât. Purta o pereche de manşete înguste, o vestă lungă de satin brun şi înflorat, pantaloni trei sferturi de catifea roşie, ciorapi albi şi pantofi de antilopă. Nu e decât un aristocrat
137
înfumurat şi căpăţânos, gândi ea. Un fanfaron care nu ştie decât să umble în căleşti şi n-ar fi în stare nici să se ţină pe cal. Datoria trecea însă înainte de toate şi, dacă stăpânul ei, Charles, îi poruncise să-1 întâlnească pe acest individ, trebuia să o facă.
Se ridică. Costumul bărbătesc pe care Regele i-1 dăduse pentru ca ea să poată înfăptui misiunea sfântă cu care o însărcinaseră vocile ei părea surprinzător de uşor. Aproape că nici nu simţea apărătorile din piele groasă, prinse cu curea, sau cele două platoşe metalice care îi acopereau pieptul şi spatele, lăsând mâinile libere pentru a mânui spada. Nimeni împrejur nu dădu nici o atenţie foşnetului costumului său bărbătesc sau zăngănitului armurii.
-Dumneavoastră sunteţi gentilomul pe care trebuie să îl întâlnesc? Sunteţi Monseniorul Arouet?
-Nu-mi spune aşa! se repezi el. Arouet este numele tatălui meu - numele unui despot puritan - şi nu al meu. De zeci de ani nu mi s-a mai spus aşa.
Aşa, ridicat în picioare şi privit îndeaproape, străinul nu îi mai părea chiar atât de bătrân ca la început. Se lăsase înşelată de părul lui alb care se dovedea acum că nu c decât o perucă pudrată, fixată cu acea panglică mov dedesubtul bărbiei.
- Cum să vă spun, atunci? întrebă Ioana.
în ultima clipă îşi suprimă cele câteva cuvinte dispreţuitoare pe care le învăţase de la camarazii ei de arme şi pe care acum nişte demoni i fe aduseseră pe buze, nereuşind însă să o facă să le şi rostească.
-Poet, tragedian, istoric! Se aplecă înainte şi făcând ironic cu ochiul şopti: Mă prezint - Voltaire! Liber cugetător! Rege-filosof!
- Nu cunosc decât un singur rege pe lume, în afară de Acela ce stăpâneşte cerurile şi Fiul Său. Iar acest rege este Charles al VH-lea de Valois. Pe dumneata te voi numi Arouet până când regalii mei stăpâni îmi vor porunci să-ţi spun altfel.
- Pucelle, dragă, acest Charles al tău a murit de mai bine de două sute de ani.

Voltaire aruncă o privire către şirurile de vehicule care se deplasau fără zgomot propulsate de forţe invizibile.
- Sau poate chiar mai mult! Cât despre cel care este astăzi rege, scuteşte-mă, rogu-te, de vreo laudă la adresa lui.

Nenorocitul acela de poponar care îi e Regent m-a exilat din Paris pentru că am făcut publică - în cel mai elegant vers latinesc pe care ti-a fost dat să-1 auzi vreodată - afirmaţia cum că fiica lui, pe care el însuşi o flagelează adesea, nu e nimic altceva decât o târfă. Cum bine ştii, în Franţa este extrem de periculos să rosteşti adevărul. Dacă totuşi o faci, trebuie să ai un picior în scară şi bagajele făcute. Dar, ia loc, ia loc! Şi dă-mi o mână de ajutor ca să-i atrag atenţia chelnerului aceluia ciudat. Sunt de-a dreptul o tabu/a rasa - după doctrina lui Locke - când încerc să mă fac observat de ceea ce pare a fi un servitor mecanic, o maşină de servit.
- Aşadar, mă cunoşti! spuse Ioana.
La rândul ei, îndrumată de vocile sale, îşi lăsase la o parte numele părintesc pentru a-1 lua pe acela de La Pucelle -Fecioara cea Castă din Orleans.
-Te cunosc foarte bine! în afară de îmbrăcămintea mea - frumoasă, nu-i aşa? - eşti unicul amănunt cunoscut pe care îl pot detecta în acest loc. De fapt, tu şi strada... Deşi, trebuie să recunosc, eşti mai tânără decât credeam, pe când strada... Hm!... îmi pare şi mai largă şi mai bătrână decât o ştiam. în sfârşit au reuşit s-o paveze!
Voltaire arătă către plăcuţa care indica numele hanului: „Aux deux Magots"ş\ adăugă:
- Mademoiselle Lecouvreur - o actriţă faimoasă, pe care fireşte că nu ai de unde să o cunoşti - locuia pe vremuri exact în acest colţişor. Iar eu am locuit cu ea, pe degeaba, până în ziua în care drăguţa de ea şi-a dat duhul chiar în braţele mele.
- Cred că e foarte greu să îţi pierzi soţia.
- Din câte am observat eu, nimic pe lume nu e uşor. Mi-a fost amantă şi nu soţie. Pierderea unei amante este cu totul altă poveste... Eşti forţat pe urmă să-ţi cauţi alt bârlog, ceea ce e dezastruos, dar ceea ce e şi mai îngrozitor,- trebuie să şi plăteşti pentru acel acoperiş până când îşi face apariţia o nouă amantă. Roşeşti! Vai, ce drăguţ!

- Eu nu am habar de astfel de lucruri, spuse ea şi urmă cu un ton care trăda orgoliul: Sunt fecioară.
- Da, ştiu! Tu şi discipolii tăi nu pierdeţi nici un prilej de a ne aminti acest lucru, deşi, nu înţeleg de ce trebuie să fie cineva atât de mândru de o stare atât de nefirească. Eu unul nu pot
139
pricepe şi pace! J'aime Ie luxe, et même la mollesse. îmi place luxul şi chiar delăsarea. Iartă-mă dacă citez din mine însumi, însă nu mă pot abţine. Am gusturi impecabile!
- Păcat că ele nu se reflectă şi în ţinuta dumitale.
- O, croitorii mei ar fi jigniţi de moarte dacă te-ar auzi! Dar, dă-mi voie să-ţi sugerez, draga mea pucelle, că dumneata eşti aceea care privezi întreaga societate civilizată de una dintre cele mai nevinovate plăceri ale sale şi asta datorită încăpăţânării de a te înveşmânta bărbăteşte.
-O încăpăţânare pentru care am plătit îndeajuns, replică Ioana, amintindu-şi cum o blamaseră episcopii pentru această alegere, la fel ca şi pentru legăturile ci cu vocile divine. Ca şi când în veşmintele absurde pe care erau constrânse să le poarte toate reprezentantele sexului său ar fi fost posibil să îl învingi pe Ducele de Orléans, cel iubitor de englezi, sau s-ar li putut cumva să îi conduci spre victorie pe cei trei mii dc cavaleri la Jargeau, la Meung-sur-Loire, sau la Beaugency şi Patay, în acea vară a biruinţelor răsunătoare când, îndrumată de vocile ei,
9
Ioana nu avea cum să dea greş. Mai apoi, vălul roşu de sânge al bătăliilor se pogorâse peste ea, întunecând şi astupând glasurile care o conduceau, în timp ce răcnetele dc luptă ale inamicilor ei, vânduţi englezilor, se ridicau din ce în ce mai puternice.
- l^u te aprinde aşa de iute, îi spuse monsieur Arouet, bătând prieteneşte platoşa care îi apăra genunchii. Deşi eu unul găsesc această îmbrăcăminte respingătoare, aş fi în stare să apăr până la moarte dreptul tău de a te înveşmânta după bunul plac.
Şi spunând acestea, Voltaire îşi pironi ochii pe bluza aproape cu totul transparentă pe care o afişa în apropierea lor patroana hanului.
-Parisul n-a piedut de fel gustul pentru fineţuri. Daruri ale lui Dumnezeu, nu eşti de aceeaşi părere?

-Nu, nu sunt! Nu există virtute mai marc pentru un bărbat sau pentru o femeie decât castitatea. Domnul [sus, stăpânul nostru, a fost pur şi cast, aşa cum neîntinaţi sunt şi sfinţii şi preoţii.
- Cine? Preoţii căşti? Păcat că n-ai urmat şcoala pe care în copilărie tata m-a forţat să o urmez. Ai fi avut ocazia să observi cum iezuiţii îi sodomizau în fiece zi pe bieţii lor elevi nevinovaţi. Dar despre ăla ce zici? întrebă Voltaire referindu-se la creatura dotată cu patru mâini care se îndrepta spre ei, deplasându-se pe rotile.
140
- Fără îndoială că o asemenea flintă e castă. înseamnă că e şi virtuoasă? Dacă puritatea s-ar practica într-adevăr în Franţa, rasa aceasta s-ar fi stins demult.
Creatura pe roţi frână lângă masa lor. Pe pieptul ei se vedea, ştampilat, ceea ce'ar fi putut fi numele său: Garçon 213-ADM. Cu o voce joasă, la fel de clară ca cea umană, maşinăria li se adresă:
- Aha, sunteţi îmbrăcaţi pentru un bal mascat? Sper că întârzierea mea nu vă va face să pierdeţi partea cea mai bună a distracţiei. Doi dintre mec-servitorii de' la han sunt în atelierul de reparaţii ca să li se înlocuiască nişte piese uzate, iar unul dintre bucătarii noştri a răcit şi s-a învoit.
Chelnerul mecanic îşi întoarse privirile spre celălalt bucătar, aflat la post, o blondă cu părul prins în fileu, ale cărei trăsături umane se evidenţiau pregnant în grupul fiinţelor mecanice care deserveau hanul.' Fecioara se încruntă. Privirea lui Garçon îi aducea aminte de felul în care o devoraseră din ochi temnicerii ei înainte sa lepede hainele femeieşti pe care inchizitorii o forţaseră să Ic poarte. Reluându-şi hainele de bărbat, reuşise să-i pună la punct în chip demn pe paznicii celulei. Bucătăreasa îi răspunse cu o privire arogantă, însă îşi mai făcu puţin de lucru cu plasa care îi susţinea părul înainte de a-şi întoarce privirile în altă parte.
MonsieurArouel se întinse şi atinse mâna omului mecanic, pe aceea care se afla cel mai la îndemână şi pe care Fecioara nu se putu stăpâni să n-o privească plină de admiraţie. Dacă o asemenea creatură ar fi putut fi pusă pe cal, ar fi devenit invincibilă în orice bătălie. Posibilităţile...
-Unde ne aflăm? întrebă Arouet. Sau, poate ar fi mai nimerit să întreb în ce an? Am prieteni sus-puşi, care...

. - Iar eu am prieteni jos-puşi, răspunse cu umor omul mecanic.
- ...şi doresc să mi se explice imediat unde ne aflăm şi ce se petrece cu noi!
Mec-omul făcu un gest de nedumerire, ridicându-şi cele două braţe libere în semn de inocenţă absolută, în timp ce cu ajutorul celorlalte două aranja masa.
-Cum credeţi că ar putea un mecani-chelner, cu o minte programată să facă fată meseriei lui, să instruiască un om, o fiinţă umană, pentru ca aceasta să se descurce în vălurile dese

ale misterelor spaţiilor simulate? S-au decis cumva, domnul şi domnişoara, asupra celor ce vor comanda?
- Nu ne-ai adus meniul încă! glăsui monsieur Arouet. Omul mecanic apăsă pe un buton aflat sub masă. Două
tăbliţe care până atunci fuseseră încorporate în masă îşi făcură apariţia una în dreptul lui Voltaire, cealaltă în dreptul Fecioarei. Literele de pe ele străluceau. Fecioara nu-şi stăpâni un strigăt de încântare, pentru ca imediat după aceea, mustrată de privirile critice ale domnului, să îşi astupe gura cu mâna.
Comportamennil ei necioplit, ţărănesc o făcea întotdeauna să se simtă jenată.
-Ingenios, rosti monsieur Arouet acţionând dc mai multe ori butonul în timp ce examina atent părţile dc dedesubt ale mesei. Cum funcţionează?
-Nu sunt programat să ştiu aşa ceva. Va trebui să întrebaţi un mecani-electrician dacă doriţi să aflaţi.
- Un ce?
- Cu tot respectul, domnule, mai există şi alti clienţi care mă aşteaptă. Eu sunt programat să vă iau comenzile.
- Ce doreşti să mănânci, draga mea? o întrebă Voltaire pe Ioana.
Stingherită, Fecioara îşi lăsă privirile în jos:
- Te rog să alegi dumneata pentru mine, spuse ea.
- Ah, da! Uitasem.
- Ce anume? întrebă mec-omul.
-Tovarăşa mea este analfabetă. Nu poate citi meniul. S-ar putea ca şi eu însumi să mă aflu în aceeaşi situaţie, fiindcă, pe cinstea mea, meniul acesta mă depăşeşte.
Mecani-chelnerul explică celor doi care sunt felurile care se potriveau unei pofte de mâncare grozave sau uncia mai

modeste şi care băuturi erau pentru cei mai mull sau mai puţin însetaţi.
- Ce-i asta? Mâncare de nori? Bucătărie electronică? schimbă fete-feţe monsieur Arouet. Mie să-mi aduceţi tot ce aveţi mai bun pentru o poftă de mâncare îngrozitoare şi o sete pe măsură. Ce ne poţi recomanda pentru fecioare abstinente -un platou de noroi, poate asortat cu o carafă de oţet.
- Aduceti-mi o felie de pâine, vă rog, spuse Fecioara cu o demnitate glacială. Şi un mic bol cu vin în care să o înmoi.
- Vin! exclamă Voltaire. Vocile tale îţi dau voie să bei vin? Vai, dar ce scandal! Dacă se răspândeşte vorba că bei vin, ce

vor zice preoţii tăi de prostul exemplu pe care îl dai viitorilor sfinţi ai Franţei?
Se întoarse către mec-om:
- Adu-i un pahar cu apă! Să fie mic!
în timp ce Garçon 213-ADM se îndepărta, monsieur Arouet îi mai strigă:
- Şi te rog să ai grijă ca pâinea să fie uscată! Dacă se poate, mucegăită!
Tech Hilliard se repezi ca o furtună în biroul său din Sillicon Valley, cu Maquina după el^Maquina era colega lui de o viaţă şi în acelaşi timp prietenă. în ciuda declinului lent pe care îl înregistra tara sa în acest secol al douăzeci şi doilea, prin anul 2130 Sillicon Valley devenise capitala mondială a proiectanţilor şi realizatorilor de inteligenţă artificială, iar Corporaţia Artifice, compania la care Tech lucra de cincisprezece ani, era cea mai prestigioasă firmă din întregul oraş. Această companie îi înlăturase pc cei dc la Eurofac şi Alianţele Asiatice de pe piaţa de proiectare şi vânzare a hologramelor dotate cu inteligenţa. Cele două partide politice importante din Franţa (ţara membră şi în acelaşi timp conducătoare a constelaţiei Eurofac) îi angajaseră pe cei de la Corporaţia Artifice pentru recrearea cât se poate de fidelă a doi dintre marii eroi naţionali francezi.
- Mă simt foarte emoţionată, începu Maquina, aşezată alături de Tech la pupitrul' de control, fie chiar şi numai la gândul că viitorul Franţei, şi poate viitorul inteligenţei artificiale pè planetă, va fi hotărât de flintele pe care tu şi cu mine le vom reanima pe ecranul acesta.

- Ai prefera să o facă altcineva în locul tău? întrebă Tech perfect conştient de valul trecător de căldură răspândit de coapsa ei care o atinsese din greşeală pe a lui.
îşi petrecuse dimineaţa răsfoind bibliografia despre Voltaire şi Fecioara din Orléans. Totul funcţionase perfect până în acest punct, ceea ce îl făcea să se simtă şi mai sigur pe sine ca de obicei.
- Noi doi suntem perfect potriviri pentru munca asta. Suntem nişte adevăraţi vrăjitori şi, încă înainte de a duce lucrurile până la capăt, întreaga lume va afla de ce suntem în stare.
Sânii Maquinei se umflară uşor, o dată cu aerul pe care îl trase adânc în piept, şi pe care o vreme îl ţinu şi apoi îl eliberă încet.

-Nu pot decât să sper din toată inima că cei doi clienţi ai noştri nu vor afla unul despre celălalt. Cred că e un risc enorm pe care şi-1 asumă conducerea fiindcă nu-i anunţă pe fiecare despre existenţa celuilalt.
- Ce importanţă are?
- Păi, sunt rivali de moarte! .Dacă le ajunge la urechi cum că aceeaşi firmă se ocupă de ambele contracte de resuscitare, or să-şi caute alţi parteneri. Or să se ducă la Eurofac!
- în nici un caz! Dacă vor să câştige cu adevărat n-o să facă ei prostia asta! De ce crezi că la noi au venit de prima dată? îi avem pe cei de la Eurofac la degetul cel mic!
-Zău? Nu mai spune! Uiţi că există şi asiaticii în competiţia asta? Ce, crezi că Yamamoto stă cu mâinile-n sân? Dacă francezilor li se năzare să dea acolo comanda pentru iele două personaje?
- Măcar o dată în viaţă conducerea a luat o decizie corectă! Unicul mod în care poti să te asiguri că lupta va fi cinstită este să colaborezi cu cei mai buni specialişti pentru ambele părţi.
Şi Tech îi întoarse zâmbetul lui ţanţoş şi victorios.
- Tu şi cu mine! Ai răbdare, să-ţi arăt ce-am aici!
Tech stinse lumina, îşi porni computerul, se întinse comod în scaun şi îşi puse picioarele pe o masă din fata lui. Vroia să o impresioneze pe Maquina. Şi nu numai atât. Pentru rest avea însă răbdare, fiindcă de când soţul ei suferise acel accident groaznic în urma căruia nimeni nu-1 mai putuse salva, Tech se hotărâse să lase să treacă un interval de timp până la următoarea lui mutare. Ce echipă extraordinară ar face ei doi! Şi-ar deschide o firmă, Maquinatech. şi i-ar face să tremure pe

fanfaronii ăia în costume de lorzi care conduceau corporaţia ArtiTice.
în jos, în adâncimile, în profunzimile lumii simulate...
Complexitatea albastră şi netedă a acestei lumi-replică a lumii reale crescu din întunericul ecranului care acoperea peretele din faţa celor doi. Reacţii vibrotactile erau induse, asemenea celor vizuale, prin intermediul senzorilor dermatici care completau viziunea tridimensională.
Coborâră asupra Parisului anului 2145. Străzile se încolăceau, clădirile se ridicau în faţa ochilor închipuind cea mai măiestrită proiecţie holografică. Până şi mulţimea care viermuia undeva jos şi traficul îngreunat păreau cât se poate de reale. Apoi cei doi alunecară către ţinta principală a simulării: o
144
cafenea faimoasă de pe strada St. Germain. Mirosuri grele, zumzăitul aproape mut al vehicolelor care se vânturau afară, piramidele de farfurii, aroma unui souffle abia scos de la cuptor, toate aceste detalii nu lipseau din peisajul simulat.
Tech acordă prezenţa lor la aceeaşi unitate de timp din care făceau parte acum personajele resuscitate. Un bărbat subţire se proiectă de-a lungul ecranului de pe perete. Ochii îi străluceau de o vie inteligenţă. Gura purta semnele unui spirit ironic şi sardonic.
Maquina şuieră printre dinţi a uimire. Cu ochii mijiţi îşi îndreptă toată atenţia asupra buzelor simulacrului, de parcă ar fi vrut să-i ghicească, numai după mişcări, cuvintele.
Voltaire îl trăgea de limbă pe mecani-chelner.
- Aş vrea un contrast ceva mai puternic, spuse ea plină de admiraţie. Nu pot să fac nicicum ca simulacrul meu să fie ceva mai clar. Şi nu mi-ai spus cum reuşeşti tu să faci asta!
- Am să-ti arăt. Dacă îmi spui şi tu cum ai făcut ca inflexiunile vocii să sune într-atât de real.
Maquina îşi dădu peste cap ochii mari şi negri şi îşi scutură pletele. Câteva şuviţe ale părului ei lung se agăţară pentru o clipă de mâneca iui Tech.
- Ar fi trebuit să presupun că în colaborarea cu tine nimic nu se obţine pc degeaba!
Să ti fost aceasta o frază cu două înţelesuri? se întrebă Tech. O încercare indirectă, nedeclarată de a-1 seduce? Nu putea fi sigur

decât de atracţia ireversibilă, de chemarea fierbinte pe care o auzise în vocea ei.
- Şi pe urmă, continuă ea, ti-am mai explicat punctul acesta odată. Dar se pare că nici n-ai fost atent.
El o privi sceptic, deşi ştia bine că aşa stăteau lucrurile. Senzualitatea ei îl distrăgea în permanenţă.
- Hei! exclamă Maquina. Hei, ce faci?
Tech nu-şi putu reţine un zâmbet larg de încântare şi victorie atunci când o văzu pe Maquina rămânând cu gura căscată la dovezile sale de îndrăzneală.
-Doar nu...
îngrijorarea îi întipări pe faţă o grimasă, însă Tech îşi dădu seama că era revoltată.
- Vrei să o scot de-aici?
145
Maquina rămăsese cu privirile pironite la Ioana d'Arc a ei, aşezată lângă Voltaire al lui. Se întoarse apoi către Tech cu o expresie de admiraţie amestecată cu teamă.
- Dar nu avem voie să-i facem să se întâlnească înainte de ziua în care se vor înfrunta în Colisseum. Scrie şi în contractele noastre cu firma. Dacă află Hastings, ne suceşte gâturile.
- Vrei să o scot? insistă Tech.
-Fireşte că nu! Activează senzorii! Am să le pun nişte întrebări. Vreau mai întâi să văd ce au de spus Trandafirul şi Bisturiul.
- încă nu. Am o mică propunere pentru tine.
-Uau! Sprâncenele Maquinei se arcuiră întrebător. Fără îndoială că e una dintre acelea interzise.
Tech făcu o pauză, doar ca să o amăgească şi să-i sporească pe cât se poate curiozitatea. Şi, poate, ca să judece după reacţia ei, cum ar primi ea o propunere de a schimba natura relaţiei lor care de atâta amar de vreme rămăsese platonică. Doar o singură dată mai încercase până acum. îl respinsese, protestând că e căsătorită, însă refuzul ei nu făcuse decât să-1 aţâţe şi mai tare. Seducătoare şi credincioasă soţului - un motiv în plus să o dorească şi mai mult.
Felul în care se purta ea acum - gesturile indicau o oarecare distanţă şi reţinere - îi arăta lui Tech că Maquina se resimţea încă după moartea soţului ei. El era hotărât să aştepte, după cum se obişnuia, timp de un an de la deces, însă numai dacă era absolut necesar.

- Ce-ai zice dacă i-am încărca pe amândoi cu toate cunoştinţele pe care le-a cucerit omenirea din clipa în care vieţile lor s-au încheiat?
- Imposibil.
- Nu, e doar costisitor. însă avem buget disponibil.
- Atât de mult?
- Ce contează cât ar costa? Gândeşte-te cât de splendid ar fi. Un duel între Credinţă şi Raţiune bazat pe cunoştinţele de la nivelul secolelor al XV-lea şi al XVIII-lea este un nimic pe lângă ce se va stârni când vor fi puse în joc toate cunoştinţele pe care le avem astăzi - selecţia naturală, psihofilosofia, inteligenta artificială, interpretarea genetică a destinelor...
- Monsieur Bondieu n-o să fie în veci de acord, răspunse Maquina. Nu uita că el reprezintă Dreapta Radicală din Franţa.

- Trandafirul tău ar avea să recupereze mai multe decât Bisturiul, din moment ce Ioana d'Arc a murit mai devreme. Al meu are deja două secole de informaţie în plus.
- Dar tocmai asta nu-şi doresc cei din Partidul Păstrătorilor Credinţei lui Dumnezeu: nu vor să aibă de-a face cu o demonstraţie modernistă! Vor să o aibă pe Fecioara istorică, legendară,'pură şi necontaminată de ideile moderne. Ar trebui să o programez să citească...
- E un fleac!
- ... să scrie, să jongleze cu matematicile superioare. E prea mult!
- Te opui din motive etice? Sau doar aşa, ca să eviţi munca la câteva meschine secole de inteligenţă umană?
-Ti-e uşor ţie să vorbeşti! Voltaire ăsta al tău are prin născare o minte escntialmente modernă. N-a trebuit decât să îl alimentezi cu operele sale şi vreo duzină de biografii. Fecioara însă este alcătuită clin tot atâtea date mitologice câte reale. E o împletire de legendă şi adevăr istoric. A trebuit să o recreez aproape din nimic.
- Aha, deci împotrivirea ta se bazează pe lene şi nu pe,vreun principiu.
- Ba se bazează şi pe una şi pe cealaltă.
- Nu vrei, cel puţin, să te gândeşti înainte de a lua o hotărâre''
- M-am gândit. Răspunsul este negativ.
- Bine, bine! se lăsă păgubaş Tech.

N-avea nici un sens să se certe cu ea din moment ce îşi pusese în gând să n-o facă. Dacă femeile ar fi fost la fel de uşor de programat ca şi mec-fetele... sau măcar mec-fetele ar fi putut fi perfecţionate până la a avea aceeaşi carne ca şi femeile adevărate.
- Gata! Activez senzorii.
Dispoziţia Maquinei se schimbă brusc: din îndârjire se transformă m extaz - şi în entuziasmul care o cuprinsese, atinse iar în treacăt piciorul lui Tech.
în mod firesc, simulacrul creat de el fu cel care Juă primul cuvântul:
-Ce se întâmplă aici? se ridică Voltaire de la masă, cu mâinile în şolduri, atintindu-şi insistent privirea din ecranul tridimensional către-cei doi.
147
- Cine sunteţi voi? Pe cine reprezentaţi? Cum îndrăzniţi să vă jucaţi cu noi într-un mod atât de retrograd!?!
Tecn se întoarse către Maquina, ca pentru a-i face o invitaţie.
- Vrei să îi explici tu, sau mă laşi pe mine să o fac?
- El e creaţia ta, nu a mea!
Tech pregătise deja un program de însumare a experienţei până la momentul actual, şi care avea să explice mai bine decât cuvintele oricui. El îl luă pe Voltaire şi îl cufundă într-un câmp incolor de activitate senzorială zero şi apoi reduse acceleraţia timpului.
Personalităţile simultane aveau nevoie de timp pentru a asimila informaţie, dar avantajul sistemelor digitale era viteza extraordinară cu care se petrecea totul. Tech îl conecta pe Voltaire la o reţea experimentală pentru simularea realităţii caic îi era străină. Personalitatea reacţiona la noutăţile simulate şi trecu fulgerător printr-o serie de emoţii induse dc program. Voltaire era un raţional: fiinţa lui putea accepta idei noi cu o rapiditate incomparabilă fată de simulacrul Ioanei.
Ce se întâmpla cu reconstrucţia unei persoane care cândva existase, în secundele când primea lumina stranie a unei alte civilizaţii, a unor alte realităţi şi cunoştinţe? Acesta era cel mai dificil moment din întregul proces dc reanimare. Unde de şoc rezonau în întreaga personalitate electronică, forţând apariţia altor reacţii la noii stimuli, declanşând ajustări emoţionale şi structurale. Oare erau în stare să le suporte? El şi Maquina

puteau să-şi facă apariţia doar în clipa în care programele automate îşi încheiau cu succes misiunea.
Cu această ocazie testară şi subprogramul dc iniţiere în matematică. Personalităţile artificiale trebuiau fie să supra-vieţuiască acestei coliziuni cu o astfel de informatic, fie să sc prăbuşească înapoi în stadiul de materie electronică necreată, sau să înnebunească, să-şi piardă coerenţa. Alergând pe căile complicate ale percepţiei augmentate la maximum, cotiturile ontologice bruşte puteau să zdruncine atât de tare structura caracterială încât aceasta să cedeze. Sau să eşueze.
Sosi şi marea clipă. Tech îi trase pe Voltaire şi pe Ioana înapoi în timp real.
Intr-o secundă văzu că Voltaire era intact, integrat, în perfectă stare de funcţionare. Şi pe deasupra enervat la culme. Holograma care îl închipuia înjura, schimba feţe-feţe, cerea în gura mare dreptul de a iniţia o comunicare oricând ar fi dorit-o.
148
- Credeţi că am să doresc să mă aflu la cheremul vostru ori de câte ori âm ceva de spus? Staţi de vorbă cu un om care a fost exilat, cenzurat, întemniţat, oprimat, un om care a trăit sub ameninţarea permanentă a autorităţilor bisericii şi statului...
- Focul..., şopti Fecioara cu o voce parcă ireală.
- Calmează-te, ordonă Tech, sau va trebui să te anulez.
Cu o apăsare de buton, îngheţă acţiunea în planul cafenelei şi se întoarse să o întrebe pe Maquina:
- Ce părere ai? Ne conformăm acestei dorinţe?
- Şi de ce nu? veni răspunsul. Nu e cinstit ca, ei să se afle pentru totdeauna la dispoziţia noastră.
- Hm! Nu e cinstit?... La urma urmelor aceasta nu e decât o simulare.
- Chiar şi aşa...
- Bun. Următoarea întrebare este: cum?
-Nu mă interesează câtuşi de puţin cum ai s-o faci! izbucni din nou holograma. Dar dă-i drumul odată! Acum!
"- Nu tc înfierbânta, i se adresă Tech. Pentru început veţi avea percepţia trecerii timpului, ca să vă integraţi apoi spaţiul de percepţie.
- Ce 'naiba mai vrea să însemne şi asta? întrebă omul-hologramă. Nu mă pricep decât la expresii artistice. Jargonul pentru mine este un mister.

N-ai decât să te pui la punct: ai toate datele necesare în tine, replica Tech sec.
- Şi atunci o să putem conversa?
-Da, spuse şi Maquina. Şi asta la iniţiativa ta, nu numai a noastră. Totuşi, nu tc apuca să faci plimbări - aşa ceva ne-ar cere un transfer de date mult prea mare.
- încercăm să ne aruncăm pe fereastră toţi banii care ne-au fost alocaţi, adugă Tech, lăsându-se pe spate în scaun, ca să poată vedea mai bine picioarele Maquinei.
-Bine, atunci grăbiţi-vă! glăsui holograma. Răbdarea şade bine martirilor şi sfinţilor şi în nici un caz oamenilor de litere. Tech îi arătă atunci o luminiţă de pe pupitrul de control:
- Vom şti că ne chemi atunci când această lumină roşie va pâlpâi.
- E neapărată nevoie să fie roşie? se interesă Fecioara. Nu puteţi să o faceţi albastră? Albastrul este o culoare atât de răcoroasă, este culoarea mării. Apa este mai puternică decât focul. Ea poate să stingă focul.

-Ia nu mai bolborosi atâtea stupizenii! se răsti cealaltă replică. Apoi se întoarse spre mecani-chelner şi îi ordonă:
- Spune-le idioţilor ălora să-şi stingă ţigările imediat. îi fac rău Fecioarei. Iar voi geniilor de-acolo, dacă sunteţi în stare să reînviaţi *un om din morţi, în mod cert sunteţi capabili.şi să schimabaţi culoarea unui amărât de semnal.
- Nu-mi vine să cred când mă uit la tipul ăsta! zise Maquina. Cine naiba se crede?
- Se crede ceea ce e: vocea raţiunii! replică Tech mândru. Franşois Mărie Arouet de Voltaire, cine altcineva?
Ioana încercă să o ignore pe vrăjitoarea numită Maquina, cea care pretindea că este creatoarea ei, ca şi când altcineva în afară de Regele Cerurilor ar fi putut să pretindă paternitatea unui asemenea act. Nu simţea nevoia să discute cu absolut nimeni. Evenimentele dăduseră buzna peste ea, mult prea multe, mult prea dese şi mult prea rapide. Condamnarea ei, moartea îngrozitoare pe care o suferise îi dădeau încă târcoale ca viziuni aievea.
Pe tichia de nebun, cea pe care i-o aşezaseră pe cap, după ce îi tunseseră la piele părul, în acea zi înflăcărată, cea mai întunecată şi totuşi cea mai strălucită zi a vieţii ei atât de scurte,

pe acea ticbie de batjocură, deci, stătea înscris în limba sfântă: Herética, Relapsa, Apostata, Idolater. Cardinalii şi episcopii cei învăţaţi de la Universitatea din Paris, şi ea vândută englezilor, şi din sânul Bisericii - mireasa lui Hristos pe pământ ei o trimiseseră pe Ioana de vie pe rug. Şi toate acestea fiindcă ca îndeplinea voia Domnului - ca Regele cel Mare şi Adevărat să fie reprezentantul Lui în Franţa. Pentru asta respinseseră răscumpărarea pe care o trimisese regele şi o condamnaseră să fie pradă grămezii aceleia arzânde de lemne strânse în jurul stâlpului arşilor pe rug. Atunci, câte n-ar fi acei episcopi în stare să-i facă acestei vrăjitoare numite Maquina care, asemenea ei, se amestecase în rândul bărbaţilor, purta haine bărbăteşti şi îşi aroga puteri care le eclipsau până şi pe acelea ale însuşi Sfântului Creator?
- Te rog să pleci, murmură Ioana. Trebuie să am linişte ca să pot auzi vocile sfinte ce mă călăuzesc.
însă nici vrăjitoarea şi nici bărbatul acela bărbos îmbrăcat în negru - cel care semăna cu patriarhii pictaţi pe tavanul boltit al marii catedrale din Rouen - nu voiau să o lase în tihnă.

- Dacă trebuie să vorbiţi cu cineva, de ce nu vorbiţi cu monsieur Arouet? Lui nimic pe lume nu-i place mai mult decât asta.
- Sfântă Virgină, Trandafir al Franţei, glăsui bărbosul care îşi spunea Bondieu şi pretindea că-i reprezintă pe descendenţii spirituali ai Ioanei din Franţa de azi.
- Fecioară, te implor, ascultă-mi cuvintele. Cauza noastră e dreaptă. Soarta iubitei noastre Franţe depinde de câştigarea de partea noastră a cât mai mulţi adepţi posibil. Dacă Franţa este sortită să fie o naţiune de credincioşi care ţine la mare preţ sfintele şi slăvitele tradiţii ale trecutului, atunci va trebui să îi învingem pe adversarii noştri, Alianţa pentru Adevărul Ştiinţific a Scepticilor Seculari. Dacă nu vom'reuşi aşa ceva, atunci Franţa va deveni o tară a liber-cugetătorilor atei, care nu au respect pentru nimic pe iume decât lipsa lor de credinţă şi de Dumnezeu.
încercă să îi întoarcă spatele, însă greutatea lanţurilor o împiedică.
- Lasă-mă în pace. Deşi nu am ucis pe nimeni, eu am luptat în multe bătălii ca să asigur victoria Franţei şi a Regelui ei cel

Adevărat. Am prezidat eu însămi încoronarea sa la Reims. Am fost rănită în luptă de dragul lui pentru binele Franţei.
îşi ridică mâinile îndârjită, fiindcă acum se afla în celula de la Rouen, legată în lanţuri la mâini şi la picioare.
I .urnea ştie cum am fost răsplătită pentru suferinţele mele. Nu vreau sa mai port război.
Monsieur Bondieu se răsuci către vrăjitoare şi spuse:
-E un sacrilegiu să ţii un sfânt în lanţuri. Nu puteţi să o transportaţi cumva în altă parte, într-o catedrală sau o biserică?
-Nu avem aşa ceva la îndemână, fu răspunsul vrăjitoarei. Nu avem decât birouri, restaurante şi hoteluri.
Bondieu plesni nemulţumit din limbă şi apoi murmură câteva cuvinte în franceză.
- Deşi trebuie să recunosc faptul că sunt impresionat de autenticitatea reanimării pe care aţi fâcut-o, sunt nevoit totuşi să vă somez: dacă nu veţi reuşi să o faceţi să coopereze, nu ne este de absolut nici un folos.
-Nu mi-am epuizat toată recuzita, spuse vrăjitoarea. Nu am la îndemână decât închisoarea şi o cafenea pariziană. M-am gândit că ar fi mult mai... ăăă... potrivit dacă v-aş înfăţişa personajului în acest decor.
-Nu puteţi să o faceţi mai mică? E imposibil să stai de vorbă cu un uriaş.

Spre uimirea ei, Fecioara simţi cum se micşorează de la cei trei metri pe care îi avusese până atunci la mai puţin de un metru. Bondieu păru mulţumit de schimbare.
- Ai înţeles greşit natura războiului care te aşteaptă. S-au scurs şapte secole de când te-ai ridicat la ceruri. Războaiele între popoarele pământului au fost scoase în afara legii de mai bine de o sută de ani. Persistă încă diferendele politice, totuşi.
Auzind aceste cuvinte, Fecioara se ridică şi spuse:
- Spuneţi-mi un singur lucru. Regele de astăzi al Franţei este un descendent al casei engleze de Lancaster din care făcea parte Henric? Sau este el unul dintre urmaşii casei dc Valois şi ai lui Garol, Regele cel Mare şi Adevărat?
Răspunsul lui Bondieu nu sosi imediat.
-Cred că ar fi cu totul adevărat dacă am spune că partidul Păstrătorilor Credinţei în Domnul Dumnezeu este într-un fel moştenitori regelui Charles.

Fecioara zâmbi. Ştiuse ea că vocile ei erau trimise din ceruri, indiferent de ce îi spuseseră episcopii. Ea nu le trădase nici o clipă, nu le negase decât atunci când au dus-o la cimitirul St. Ouen, şi doar de frica focului. Avusese dreptate când revenise după două zile asupra propriei sale renegări a glasurilor divine care o însoţeau. I se confirma acum prin faptul că nici un Lancaster nu reuşise să anexeze Franţa. Dacă monsieur Bondieu vorbea în numele urmaşilor regelui Carol şi ai casei franceze de Valois, atunci ea, Ioana d'Arc avea să îl asculte până la capăt şi să facă precum îi spunea el, chiar dacă Bondieu nu avea titluri nobile.
- Vă ascult! spuse ea.
Bondieu îi explică despre alegerile naţionale care urmau să aibă loc în Franţa, la care participau cele două formaţiuni politice majore, Păstrătorii şi Scepticii. Fiecare dintre cele două partide îşi asigurase votul unei jumătăţi din Franţa. Pentru ca naţia să poată fi totuşi guvernată, una dintre formaţiuni trebuia să câştige majoritatea absolută. Ambele partide căzuseră de acord să organizeze o Marc Dezbatere mire doi maeştri si retoricii, pentru a hotărî care este răspunsul 'a întrebarea ce face în acelaşi timp obiectul principal al alegerilor.
- Şi care este acea întrebare? se interesă Fecioara. .
- Dacă fiinţele mecanice înzestrate cu inteligenţă artificială, şi care constituie un sfert din populaţia tării, au dreptul să li se acorde cetăţenie şi drepturi depline.

-Numai aristocraţii şi oamenii de rang au drepturi, ridică nedumerită din umeri Ioana.
- Nu şi în zilele noastre. Oamenii simpli se bucură şi ei de drepturi de mai bine de patru sute de ani.
- Şi ţăranii ca mine? întrebă Fecioara. Avem şi noi drepturi?
Exasperat, Bondieu se întoarse să se consulte cu vrăjitoarea.
- Nici măcar despre Revoluţia franceză nu i-aţi spus nimic? Chiar trebuie să fac eu însumi toată această muncă?
- Ati dorit să o aveţi pe Ioana aşa cum este, veni răspunsul vrăjitoarei. Sau, mai degrabă, aşa cum a fost.
Monsieur Bondieu pierdu două minute cu explicarea îh rezumat a ceea ce el numea Revoluţia franceză. Apoi mai explică şi cum progresele în tehnologie făcuseră posibilă resuscitarea, readucerea la viaţă a celor morţi de mult, a eroilor naţionali, prin

intermediul simulărilor. Păstrătorii, cei pe care el avea onoarea de a-i reprezenta în faţa ei, ca şi în faţa Franţei, o aleseseră pe ea, Fecioara şi Trandafirul Sfânt al Franţei, să le reprezinte cauza la Marea Dezbatere. Nu ştia cine va fi acela care îi va reprezenta pe adversarii Păstrătorilor şi nici nu-i păsa.
- Dumnezeu este de partea noastră, glăsui el, făcând semnul crucii. Păstrătorii credinţei vor fi aceia care vor câştiga!
- De ce nu îl întrebaţi pe rege? Sau pe unul dintre cancelarii şi sfetnicii regelui? Sau poate că ar fi mai nimerit să îi întrebaţi pe învăţaţii voştri...
Bondieu lăcu un gesl de anulare cu mâna, ca şi când nici una din toate aceste autorităţi nu ar fi însemnat nimic.
-Liderii noştri sunt cu toţii lipsiţi de viaţă şi de putere. Ardoarea şi pasiunea sunt astăzi privite ca un semn rău pentru acela care se află în fruntea maselor. Sunt cu toţii nişte falşi conducători.
Marea dezbatere, marea înfruntare dintre Credinţă şi Raţiune urma să aibă loc în Colisseum, o construcţie naţională care fusese proiectată special pentru acest moment, în faţa unei audiente de patru sute de mii de suflete. Fecioara şi adversarul ei vor apărea sub forma unor holograme cu o înălţime de o sută cincizeci de metri pentru a. dezbate această 'chestiune de rezolvarea căreia depinde soarta fiinţelor dotate cu inteligentă artificială, nu numai pe teritoriul Franţei, ci şi pe întreaga planetă.
- Planetă? întrebă Fecioara. Dar ce este aceea o planetă?

- Aţi dorit ca Ioana d'Arc cea reconstituită de noi să nu fie în nici un chip coruptă de ideile moderne, interveni vrăjitoarea. Este exact cum v-ati dorit-o!
După o mică digresiune despre Copernic, monsieur Bondieu ajunse în sfârşit să explice că fiecare gospodărie din Franţa era dotată conform legii cu un ecran tri-dimensional care'reda imaginea în mărime naturală, un ecran la care absolut toti cetăţenii francezi vor putea urmări întreaga dezbatere a Credinţei şi Raţiunii. După încheierea înfruntării publice, fiecare cetăţean trebuia să se pronunţe împotriva sau în favoarea unuia dintre punctele de vedere pe care cei doi maeştri istorici şi legendari le prezentaseră. Refuzul de a vota era pedepsit cu închisoarea şi cu o amendă.

Fecioara ascultă în linişte, constrânsă să asimileze şapte secole de prefaceri ale civilizaţiei umane în tot atâtea minute. Când, în sfârşit, monsieur Bondieu încheie, Ioana d'Arc rosti:
- Am purtat bătălii în care am obţinut victorii, chiar dacă numai pentru scurt timp, însă niciodată nu am fost pricepută la mânuirea argumentelor. Sunt sigură că monsieur Bondieu îmi cunoaşte soarta.
Fata lui Bondieu exprima mâhnire şi îndurerare: -Reputaţia ta a fost restabilită prin strigări publice la douăzeci şi şase de ani de la moartea ta. Aceia care au fost implicaţi în condamnarea ta au trebuit să plătească pentru această 'greşeală. înainte ca Scepticii să îşi sporească influenţa în Franţa, pe întreg teritoriul tării, nimeni altcineva nu era slăvit mai mult decât tine, „Trandafirul Loarei".
- Ce importantă mai are asta acum? Dacă aş fi fost o măiastră a dezbaterilor şi argumentărilor, aş fi reuşit atunci să îi conving pe inchizitorii mei şi pe acei teologi vânduţi englezilor, pe învăţaţii cei mari ai Universităţii din Paris, că nu sunt o vrăjitoare.
- Dar Dumnezeu era de partea ta. Fecioara râse.
-Dumnezeu este şi.de partea Fiului Său şi a sfinţilor şi a martirilor. Dar asta nu înseamnă că ei sunt scutiţi de eşecuri şi de moarte.
-Are dreptate, interveni vrăjitoarea. Până şi luminile şi galaxiile universului împărtăşesc această soartă a omului.
- Franţa are nevoie de tine, îşi reluă Bondieu pledoaria. Noi înşine am'devenit mult prea asemănători maşinilor noastre. Nu mai avem nimic sfânt decât funcţionarea lesnicioasă a părţilor
154
noastre componente. Ştim că tu vei pleda pentru această cauză cu ardoare şi în acelaşi timp cu simplitate şi adevăr. Este singurul lucru pe care îl cerem de la tine. Tot restul să rămână în mâinile Domnului şi în voia soartei.
Ioana se simţi dintr-o dată foarte obosită. Avea nevoie de solitudine, de timp ca să reflecteze.
- Trebuie să-mi daţi timp ca să mă pot consulta cu glasurile sfinte, le răspunse ea celor doi.
După o pauză, Ioana mai întrebă:
- Va trebui să răspund la mai mult decât o întrebare?
- Nu va fi decât una.

Inchizitorii fuseseră mult prea insistenţi. Puseseră atâtea întrebări, duzine de întrebări, uneori repetându-le pe câteva dintre ele la nesfârşit. Răspunsurile pe care, la Poitiers, regele le considerase bune, se dovediseră cu totul greşite în faţa acestor inchizitori. Lipsită de hrană, dc băutură, de odihnă, intimidată de pelerinajul forţat la cimitirul acela înspăimântător, epuizată la slujba religioasă care nu se mai sfârşea şi la care o siliseră să participe, hingherită în permanentă de teroarea focului, Fecioara nu putuse rezista la interogatoriul călăilor ei.
- Arhanghelul Mihail are părul lung?
- Sfânta Margareta este corpolentă sau subţire?
- Ochii Sfintei Caterina sunt albaştri sau căprui?
O atrăseseră în cursă şi o făcuseră să atribuie vocilor spiritului trăsături carnale. Iar apoi, cu perversitate, o condamnaseră pentru faptul că ajunsese să confunde spiritul stant cu carnea coruptă şi păcătoasă. De aceea nici acum nu putea să-şi dea seama cu certitudine dacă acest monsieur Bondieu îi era prieten sau duşman.
- Care este această unică întrebare la care vreţi să răspund? vru să ştie Fecioara din Orleans.
- Există un consens general conform căruia creaturile ieşite din mâna omului şi înzestrate cu inteligentă artificială au un soi de creier. întrebarea la care va trebui sa răspunzi este dacă aceste creaturi au şi suflet în aceeaşi măsură.
- Numai Dumnezeu Atotputernicul are Harul de a crea şi a dărui suflet!
Bondieu zâmbi:
- în ceea ce ne priveşte pe noi, Păstrătorii Credinţei în Dumnezeu, nimic nu este mai adevărat decât cele ce ai rostit. Fiinţele cărora li s-a indus inteligenţa artificială, spre deosebire

de noi, oamenii, creatorii lor, nu sunt înzestrate cu suflet. Ele nu sunt decât nişte maşini. Nişte entităţi mecanice în care a fost asamblat un creier electronic, programat. Numai omul, însă, este cel care are suflet.
- Dacă ştiţi deja răspunsul, de ce mai aveţi nevoie de mine?
- Ca să convingi întreaga Franţă, replică monsieur Bondieu. Ca să luminezi Franţa, planeta şi coloniile umane din spaţiu.
Fecioara rămase un timp cufundată în reflecţie. Inchizitorii ei ştiau prea bine răspunsurile la întrebările pe care le agitaseră

fără răgaz şi le asmuţiseră împotriva ei. Monsieur.Bondieu părea sincer, însă la fel păruseră să fie şi învăţaţii de la Universitate care o declaraseră vrăjitoare numai fiindcă ea nu dăduse ceea ce ei considerau a fi răspunsurile juste şi pentru că iubeau Anglia mai mult decât pe propriul lor rege şi propria lor ţară. Totuşi, monsieur Bondieu îi spusese încă dinainte caic este răspunsul, un răspuns cu care orice persoană, care avea cât dc cât judecată, ar fi fost de acord. Chiar şi aşa, Ioana nu putea să fie sigură care erau intenţiile acestui străin. Nici măcar crucifixul pe care îl rugase pe preot să i-1 tină deasupra nu îi fusese de nici un ajutor atunci când fumuf gros o atacase şi flăcările începuseră să muşte din ea...
- Ei bine? întrebă încă o dată monsieur Bondieu. Consimte Trandafirul Sfânt al Franţei să fie campionul şi reprezentantul nostru la Marea Confruntare?
- Oamenii aceştia ai planetei şi coloniştii spaţiali despre care vorbeaţi... mai avu Fecioara de întrebat, sunt şi ei descendenţi ai măremlui Charles, Regele cel mai mare şi Drept, membru al casei Valois?
Tech intră în grabă în cârciuma Satelitului unde trebuia să se întâlnească, la un drog-alcool, cu vechiul lui prieten dc băutură şi coleg, Nim. Sosise mai devreme, probabil din cauza sentimentului de vinovăţie care îl încerca fiindcă, de când cu Marea Confruntare, îl neglijase cu totul pe Nim. Fu uimit să constate că Nim ajunsese şi el mai devreme şi îl aştepta chiar la locul întâlnirii. Ba chiar, judecând după pupilele lui dilatate, s-ar fi putut spune că se afla acolo de o bună bucată de vreme. După ce schimbară saluturi călduroase, Tech spuse:
- E-n ordine! Acu' spune-mi ce-i toată povestea asta cu spionajul? Ai inventat-o tu, doar aşa, ca să te răzbuni că în

ultima vreme te-am neglijat şi pe tine şi setea mea grozavă? Sau se petrece într-adevăr ceva ce eu nu ştiu şi ar trebui să aflu? Nim clătină sceptic din cap şi îi răspunse:
- Eşti neschimbat: acelaşi vechi Tech pe care îl ştiu, bleg ca un bou. Nu vrei măcar să comanzi întâi? Iti recomand eu drog-lichiorul ăla de se cheamă Swirlsnort. N-o sa te ajute cu nimic la setea de care pomeneai - ba aş putea spune că o să-ţi usuce gura cu cap cu tot - însă la ora aceea nici c-o să-ţi mai pese.
-Doar mă ştii, Nim! Nu mă dau îndărăt de la nici o experienţă.

Mecani-chelneriţa le aduse un rând de Swirlsnort, un fel de amestecătură de prafuri cu gust de nucşoară. Tech o priză tacticos, cu câte o nară pe rând. Pentru că în mod obişnuit Tech era cel care se cufunda până peste cap în munca de la Artifice, cădea în sarcina lui Nim să se ocupe de orice zvon sau orice schimbare de viziune în politica firmei, sau orice altă mişcare ce ar fi putut afecta în vreun fel proiectele şi bugetul lui Tech. De aceea prefera să-şi păstreze capul limpede pentru veştile cu care venise Nim. Abia după aceea putea să se lase în voia drog-alcoolului.
- S-ar putea să nu-ti placă ceea ce am să-ţi spun, îl pregăti Nim. Are legătură cu Maquina.
- Maquina? izbucni Tech în râs.
Nim ştia că Tech îi face curte Maquinei, fiindcă îi spusese însuşi Tech. Vroia să se asigure mai întâi că Nim, cel care schimba femeile la fel de des ca pe ciorapi, nu avea mai nou propriile lui planuri în ceea cc o privea.
- Ei, ce e cu ea?
- Bătrâne, n-o lua în tragic, dar se zvoneşte că cel care va câştiga Marea Confruntare are pus deoparte postul de vice-preşedinte al firmei.
- A, păi nu e o veste rea! Acela sunt EU! Nim îşi trecu mâna prin părul roşcat:
- Nu-mi dau seama exact dacă ceea ce mă atrage mai mult la tine este modestia ta sau extraordinara ta capacitate de a prevedea viitorul. Da! Probabil că mai degrabă modestia ta.
Tech ridică indiferent din umeri.
- Trebuie să recunosc: nici Maquina nu e de lepădat! Ştie ce face.
- Dâ' tu eşti mai bun ca ea!

- Sunt mai norocos! Mie mi-au dat Raţiunea. Maquina are pe cap Credinţa.
Nim clipi cu subînţeles:
- Să fiu în locul tău, n-aş subestima credinţa într-atât. Cel mai adesea chestiunea asta e al naibii de tare legată' de pasiune şi până acum nimeni n-a reuşit să scape de pacostele astea două.
- Nici nu e nevoie să scapi de ele. Cel mai adesea se mistuie de la sine.

- Zău? Dar ce, lumina raţiunii nu se stinge niciodată? insistă Nim.
-Niciodată: fiindcă astăzi ştim cum să regenerăm celulele creierului.
Nim ridică paharul în chip de toast - tăcea parte dintre cei care preferau lichidele în locul prafurilor de drog-alcool:
- Eu nu încerc decât să te ajut puţin cu un sfat cât de mic.
- Care sfat? N-am auzit nici un sfat până acum. Nim ţistui dezaprobator:
- Dacă minunaţii tăi creieri neregenerati mai conţin o slabă urmă de bun simt, va trebui să încetezi să mai cooperezi cu Maquina la îmbunătăţirea simulacrului ei. Sau, chiar şi mai bine, vei continua să te prefaci că-i dai o mână de ajutor ca să poti să tragi toate foloasele din cele ce poate Maquina să îti arate. însă, de fapt, ai să începi să te ocupi serios cu punerea în aplicare a modalităţilor celor mai diverse de a o înfunda şi pe Maquina şi pe Ioana d'Arc a ei. Ştii, şefu' zice că i-a ieşit de minune! La fel de grozavă ca şi simularea la care lucrezi tu.
Un fior de gelozie îl străbătu pe Tech fără voia lui, însă avu grijă ca faptul să treacă neobservat.
- Mulţam de pont.
Nim îşi plecă ironic capul în semn de adâncă preţuire şi spuse:
- Pentru un prieten fac orice! Chiar dacă n-ai nevoie de el, prost să fii să-1 refuzi!
- Ce anume? Postul de vicepreşedinte al companiei? Nu-s eu omul să refuze o asemenea promovare!
- Nu promovarea, cap sec! Ce, crezi că nu ştiu că am în faţă un veritabil sclav al ambiţiei? Vorbeam despre sfatul meu.
Tech se apucă hotărât şi priză pe ambele nări strania drog-băutură:
- Fii sigur că o să-1 am în vedere.
158
Tech nu se mai gândi deloc la cele ce îi fuseseră înfăţişate de Nim până când, la două zile după discuţia din cârciumă, îl auzi pe unul dintre membrii consiliului executiv lăudând în plină şedinţă munca pe care o depusese Maquina la proiect. Individul i 'se adresase chiar preşedintelui companiei Artifice Inc., Hastings.
Trecând pe lângă biroul Maquinei, în drum spre propriul lui birou, Tech se opri cu intenţia - cel puţin acesta era pretextul pe care

şi-1 prezentă lui însuşi - de a-i retransmite complimentul adresat în cadrul consiliului, în lipsa ei. însă în clipa în care găsi biroul deschis, fără ca cineva să se afle în el, un impuls de o cu totul altă natură puse stăpânire pe Tech.
Când Maquina reveni în biroul ei jumătate de oră mai târziu, Tech tresări luat prin surprindere. Tocmai dusese la bun sfârşit împânzirea biroului Maquinei cu sisteme de monitorizare care să-i permită să urmărească toate întrevederile ei cu monsieur Bondieu. în orice caz - cel puţin după câte ştia Tech - esenţa acestor întâlniri îi era întotdeauna înfăţişată chiar de către Maquina. Motivul pe care îl invocă Tech în sinea-Tui fu acela că, urmărind direct discuţiile cu francezul, va fi în stare să ofere sugestii mai pertinente în legătură cu felul în care trebuie procedat cu dificilul Bondieu.
Tech! exclamă Maquina, trecându-şi o mână peste păr cu acel gest cochet şi inconştient care trădează dorinţa unei femei de a fi pe placul unui bărbat. Tech, cc cauţi aici?
- Te aşteptam.
Zâmbetul ei păru mai cald şi mai încurajator decât de obicei. Tech, însă, de-abia aştepta să o poată şterge înapoi în biroul lui, unde, chiar de la intrare, fu întâmpinat de lumina roşie de pe pupitrul de comandă, care se stingea şi se aprindea succesiv de parcă ar fi fost sirena poliţiei. Tech deconecta semnalizarea, se instala în sistem, activa senzorii şi aşteptă ca^imaginea tri-dimensională să-şi facă apariţia. - **mf**-
Cu sprâncenele arcuite de enervare, cu mâinile înfipte în şoldurile-i uscate, Voltaire se ridică de pe scaunul cu broderie bogată din biblioteca lui de la Cirey, castelul amantei sale de ani întregi, Marchiza du Châtelet. Locul pe care Voltaire îl numise casa lui pentru cincisprezece ani de zile părea deprimant acum, când Marchiza se stinsese din viaţă. Şi în plus, Marchizul, care nu avusese nici măcar decenţa de a aştepta

înmormântarea, îl informase că trebuie să plece de-acolo neîntârziat.
- Scoate-mă de-aici, îi ceru el specialistului de îndată ce acesta răspunse apelului. Vreau să merg la cafenea, să mă întâlnesc cu Fecioara.
Tech se întinse peste pupitrul de control pe care Voltaire începuse deja să-1 urască şi îi zâmbi:

- Nu credeam că e genul tău. Toată viaţa ta ai manifestat o preferinţă clară pentru femei inteligente, ca doamna du Châtelet, nepoata dumitale.
-Pur şi simplu nu pot suporta compania femeilor proaste. Singurul lucru pe care poţi să îl spui în favoarea lor este că sunt cu toatele demne de încredere. Şi asta pentru că sunt mult prea proaste ca să fie în stare să te înşele.
- Ceea ce nu e şi cazul doamnei du Châtelet...?
Voltaire bătu darabana neliniştit pe biroul splendid sculptat din lemn de nuc, un cadou pe care i-1 făcuse doamna du Châtelet.
- E adevărat. M-a trădat. Şi a plătit scump pentru asta. Tech îşi ridică întrebător sprâncenele:
- Vrei să zici că te-a trădat cu acel tânăr ofiţdr? Individul care a şi lăsat-o însărcinată?
- La patruzeci şi trei de ani, o femeie măritată, care are trei copii mari, n-ar fi trebuit să mai rămână însărcinată!
- Când ţi-a spus, ai sărit ca ars... scuzabilă reacţie, dar nu foarte raţională. Şi totuşi n-ai rupt-o atunci cu ea. Aţi rămas împreuna şi pe timpul sarcimi ei.
Voltaire ridică din umeri. îşi făcuse atâtea griji în legătură cu naşterea, care până la urmă se dovedise extrem de uşoară. Şi totuşi, nouă zile mai târziu, cea mai uimitoare femeie pe care o cunoscuse vreodată avea să moară. Din cauza febrei de lăuzie. Nimeni pe lume nu mai reuşi apoi să-i ia locul, nici măcar cealaltă nepoată a lui şi a«g<N¿ferfar?gPenis, cea care avusese grijă de el şi de casa lui pânS"când 1 roltaire închisese ochii.
-Mă convinsese că ar fi cu iotul lipsit de judecată să rup relaţiile cu o femeie cu o educaţie şi un talent excepţionale numai fiindcă acea femeie îşi exercitase aceleaşi drepturi de care mă bucurasem şi eu însumi. Cu atât mai mult cu cât eu unul de luni întregi nu mai făcusem dragoste cu ea. Drepturile pe care le au bărbaţii aparţin în mod egal şi femeilor, îmi spusese ea, cu condiţia, fireşte ca ele să facă parte din

aristocraţie. M-am lăsat convins de raţionamentul ei plin de bunăvoinţă.
Voltaire îşi frecă fruntea îngreunată dintr-o dată de atâtea amintiri:

-Femeia aceasta a fost o excepţie de la orice regulă. A înţeles fiecare cuvânt pe care l-am aşternut pe hârtie. I-a înţeles şi pe Newton şi Locke. M-a înţeles pe mine!
- Dar de ce nu făceaţi dragoste, voi doi? Erai prea preocupat să participi la orgiile tale?
- Dragă domnule, participarea mea la astfel de petreceri a fost cu mult exagerată. E foarte drept că am acceptat odată o invitaţie la o asemenea sărbătoare a plăcerilor erotice, cândva, în tinereţea mea. M-am achitat atât de bine de datorie încât am fost invitat să mai particip cât de curând.
- Nu mai spune!
- Fireşte că nu a fost aşa. Mai întâi fiindcă sunt filosof, iar apoi fiindcă nu sunt un pervers.
- Ceea ce nu înţeleg, totuşi, este cum de un om cu plăcerea ta de a vorbi este atât de nerăbdător să se mai întâlnească încă o dată cu Fecioara din Orleans.
- Pasiunea ei, explică Voltaire în timp ce în minte îi apăru imaginea robustă a Ioanei, precum şi curajul şi devotamentul de care a dat dovadă mă fac să fiu atât de interesat de ea.
Dar aeeslea sunt trăsămri care nici ţie nu-ţi lipseau! Voltaire bătu din picior cu enervare,'însă podeaua nu scoase nici un sunet:
-Pentru ce vorbeşti despre mine la trecut? Da, am temperament! Dar nu confunda temperamentul cu pasiunea! Temperamentul tine de nervi, în timp ce pasiunea se naşte din suflet şi din inimă, fecioara a avut mdrăzneala de a se agăţa de viziunile ei cu toată inima şi cu tot sufletul, în ciuda intimidării membrilor bisericii şi reprezentanţilor statului. Devotamentul ei faţă de glasurile pe care le auzea nu purta nici o urmă de perversiune, spre deosebire de dăruirea mea pentru principiile şi ideile mele. Ea a fost întâia protestantă. Iar eu i-am preferat întotdeauna pe protestanţi papistaşilor absolutişti. Sau cel puţin aşa simţeam până când m-âm mutat la Geneva, unde am constatat că ura protestanţilor faţă de orice mod de manifestare a plăcerilor şi distracţiilor publice este cel puţin egală cu cea a papistaşilor. Numai Quaquerii nu săvârşeau în ascuns ceea ce renegaseră public. O sută de credincioşi adevăraţi sunt neputincioşi în faţa milioanelor de ipocriţi.

- Dar Fecioara s-a lepădat, interveni savantul. A cedat ameninţărilor lor.
De data aceasta, Voltaire se burzului cu adevărat:
- Au târât-o în cimitir! Au terorizat o fătucă naivă de la tară cu ameninţări cu moartea şi focul veşnic al iadului! Şi cine? Episcopii şi academicienii - adică oamenii cei mai învăţaţi din acele timpuri. Nişte nenorociţi cu capete pătrate! Au intimidat-o şi înfricoşat-o pe cea mai vitează femeie a Franţei; au distrus-o, au -dus-o la pieire numai ca mai apoi s-o poată idolatriza. Ipocriţii! Sunt înfometaţi după martiri aşa cum sunt lipitorile însetate de sânge! Proslăvesc întruna sacrificiul de sine, dar cu condiţia ca cei sacrificaţi să nu fie cumva ci înşişi! Iar după ce au forţat-o pe Fecioară să abandoneze straiele bărbăteşti şi spunând acestea Voltaire agită panglica mov care îi susţinea peruca - le-au lăsat dinadins în celula în care au închis-o, ca să o tenteze. Aceasta le şi era intenţia - să o facă să revină asupra abjurării şi negării vocilor ei, pentru a le fi mai uşor să o distrugă cu totul! Ticăloşii o sfârşesc rău din cauza a ceea ce este mai josnic în ei, eroii din pricina a ceea ce este înălţător în atitudinea lor! S-au jucat cu onoarea şi vitejia ei făcând din ele crimă şi încălcare a legii, ca nişte vite care calcă în picioare o vioară.
- îi sari în apărare! rosti Tech cu un zâmbet contrariat. Şi totuşi, în acel poem pe care l-ai scris despre ea, ai încondeiat-o drept o târfă a tavernelor, cu mult mai în vârstă decât era în realitate, drept o proastă superstiţioasă însă tare vicleană. Ai numit-o cea mai mare duşmancă a purităţii pe care pretindea că o proslăveşte şi o apără. O măgăriţă înaripată!
Voltaire zâmbi:
-O strălucită metaforă îndărătul căreia se ascundea critica mea la adresa Bisericii Romano-Catolice, nu găseşti? Trebuia să demonstrez ceva. Imaginea ei nu a fost decât sabia cu care am lovit în această instituţie. Pe vremea aceea nu o cunoscusem. Nici nu bănuiam că e o femeie care ascundea adâncimi-atât de pline de mistere.
-Dar nici o ascuţime a minţii! protestă recreatorul. Nu e decât o ţărancă din secolul al XV-lea. Nici măcar sâni ca lumea nu are.
- Nu! Mă refeream la adâncimi ale sufletului. Eu sunt ca un izvoraş de munte: limpede pentru că nu sunt deloc adânc. Ea însă e un râu, un ocean. Du-mă înapoi la „Aux Deux Magots".

Ea şi simpaticul Garçon pe rotile sunt unica companie de care mă mai pot bucura.
-Ea este adversara ta! spuse Tech. E un reprezentant al celor care cinstesc, valori împotriva cărora tu ai luptat o viată întreagă. Pentru ca să fim siguri de victoria ta asupra ei, in Marea Confruntare, eu am să te reprogramez, am să te alimentez cu toate informaţiile de ordin filosofic şi ştiinţific pe care ni le-au lăsat oamenii raţionali în cei patru sute de ani de la moartea ta. Darwin, Freud,' Einstein, Heisenberg, LeComte. Tratatul definitiv asupra Marii Explozii Iniţiale. Teoria TGU -teoria generală unificată - cea care ne-a costat atâta amar de timp. Raţiunea ta trebuie să strivească credinţa ei. Trebuie să o priveşti ca pe o duşmancă ce-ti este, dacă vrei ca civilizaţia să continue să avanseze pe direcţia adevărului ştiinţific.
Elocinta şi îndrăzneala lui' aveau un anumit farmec, însă nu puteau să'înlocuiască fascinaţia pe care Voltaire o simţea în legătură cu Fecioara.
- Voi refuza să citesc orice carte pe care mi-o vei da, dacă nu mă aşezi lă un loc cu Fecioara din Orléans.
Savantul râse cu insolenţă:
- Nu te-ai prins! Nu ai de ales! Eu am să îţi deşert informaţia direct în program, fără consimţământul tău. Tu în'suţi nu eşti decât un asamblu pe care eu l-am alcătuit cu mâinile mele. Şi vei înghiţi informaţia care îţi este necesară pentru a o învinge pe Fecioară, fiindcă aşa vreau eu!
Voltaire se încorda îndărătnic. Recunoştea tonul poruncitor al celui mai puternic încă de când fusese supus autorităţii tatălui său, un zbir neînduplecat care îl forţase să participe la slujbe şi sub a cărui disciplină şi austeritate neînduplecată îşi pierduse viaţa mama lui Voltaire, pe când acesta nu avea decât şapte ani. Singurul mod în care putuse să scape de sub jugul aspru al disciplinei impuse de soţul ei fusese acela de a muri. Voltaire nu avea nici cea mai mică intenţie de a scăpa în acelaşi fel de sub autoritatea simulatorului. Propria lui existenţă era mult prea (valoroasă.
- Refuz să folosesc orice informaţie suplimentară pe care mi-o inoculezi, dacă nu mă duci imediat înapoi la cafenea.
Simulatorul îl tintui pe Voltaire cu acea privire cu care Voltaire îl învrednicea pe peruchicrul său - un fel de superioritate amuzată.

Ca şi când ar fi ştiut prea bine că Voltaire nu ar fi existat fără munca şi controlul lui. Deşi ca origine

Voltaire era el însuşi un membru al micii burghezii, nu era de părere că oamenii obişnuiţi ar fi fost potriviţi pentru a conduce. Gândul că peruchierul lui ar fi putut poza fn legiferator fusese de-ajuns ca să-1 facă să nu mai poarte în viata lui perucă. Să fii privit de acest om de ştiinţă în acelaşi fel era pentru Voltaire intolerabil.
- Uite ce e! spuse omul. Ai să compui una dintre acele superbe „lettres philosophiques" ale tale, în care ai să distrugi ideea de suflet uman şi eu am să te duc înapoi la Ioana d'Are. Dar dacă nu vei face cum ţi-am spus, n-ai s-o mai vezi până în ziua Dezbaterii. M-ai înţeles? E clar cc-ţi spun?
- Clar ca un izvor de munte, răspunse înciudat Voltaire după ce un timp frământase în gând oferta şi situaţia pentru a găsi cea mai bună soluţie.
- Nu nutresc nici cea mai mică dorinţă de a-1 vedea pe acel gentilom deşirat care poartă perucă şi crede că este cel mai bun dintre toti oamenii, îi spuse Fecioara vrăjitoarei numite Maquina. Prefer să rămân în compania glasurilor mele.
- El e de-a dreptul fascinat de tine, îi spuse Doamna Vrăjitoare.
- îmi vine foarte greu să cred una ca asta, replică Fecioara, deşi nu se putu abţine să nu zâmbească uşor.
- Dar e adevărul-adevărat. L-a rugat pe Tech - adică pe cel care l-a recreat - să îi construiască o imagine cu totul nouă. După cum ştii, a trăit optzeci şi patru de ani. Tech, însă, a decis că vârsta la care îl va reconstitui va fi cea de patruzeci şi doi...
- Pare chiar mai bătrân de-atât, observă Fecioara, caic găsea că peruca, panglica mov şi pantalonii trei sferturi ai domnului Arouet erau deosebit de caraghioşi.
- Toate acestea s-au schimbat. Te rog, acceptă să-1 vezi. El e nerăbdător să te revadă.
Fecioara reflectă un timp. Monsieur Arouet ar fi mult mai puţin respingător dacă...
- Cumva domnul Arouet avea un alt croitor în tinereţe?
- Hmm! Nu ştiu sigur. Dar cred că se poate aranja.
- E-n regulă, atunci. Accept să ne vedem. însă nu mă pot duce la han cu acestea.

îşi ridică lanţurile, amintindu-şi de mantia de blană pe care însuşi regele i-o aşezase pe umeri cu ocazia încoronării lui la Rouen. Se gândise să i-o ceară vrăjitoarei cu această ocazie,
165
însă mai apoi se răzgândi. Cât o mai chinuiseră pentru această mantie de blană în timpul judecării ei, cît o mai acuzaseră că a fost pângărită de o dragoste pentru lux inspirată de diavol! Ea care până în ziua în care sosise la curtea regelui nu simţise pe piele decât pânza aspră de sac. Observase, însă, că acuzatorii ei erau cu toţii înveşmântaţi în satin şi catifea şi miroseau a parfumuri.
- Am să fac tot ce-mi stă în putinţă, îi făgădui solemn vrăjitoarea. Dar trebuie să promiţi că nu-i vei spune nimic din toate acestea domnului Bondieu.'Dumnealui nu doreşete ca tu să fraternizezi cu adversarul tău, deşi eu cred că discuţiile acestea îti prind bine. Ascute-ţi îndemânarea în vederea Marii Confruntări.
Urmă un interval de timp asemănător celui al unui leşin. Când îşi reveni, se găsea la han, înconjurată de oaspeţii care, ca de obicei, nu păreau să o fi băgat în seamă.
Fiinţele împlătoşate cate purtau tăvi şi debarasau mesele alergau tără încetare printre clienţii localului. Ioana se uită după Garçon şi îl găsi cu ochii pironiţi pe bucătăreasa cea blondă ca mierea, care se prefăcea că nu observă. Adoraţia cu care o privea Garçon îi aminti Fecioarei de admiraţia pe care ea însăşi o simţise atunci când se aflase în fata statuilor Sfintei Caterina şi Sfintei Margareta, cele ce renegaseră bărbaţii, dar adoptaseră hainele lor.
îşi reţinu un zâmbet în clipa în care monsieur Arouet îşi făcu apariţia, purtând o perucă neagră, nepudrată. Chiar şi aşa arăta bătrân - cam de vârsta lui Jacques Dars, tatăl ei, adică treizeci şi unu sau treizeci şi doi - deşi mai tânăr decât înainte. Umerii lui se îndoiau sub greutatea unui teanc respectabil de cărţi. Numai de două ori în viaţă mai văzuse Ioana cărţi, în timpul judecării ei şi, deşi acestea nu semănau deloc cu cele de-atunci, un fior de groază o străbătu când îşi aminti de ele, de puterea lor.
-Alors, spuse monsieur Arouet descărcându-şi povara de cărţi în fata ei. Sunt patruzeci şi două de volume. „Operele mele alese". Zâmbi satisfăcut.

- Sunt incomplete, dar, deocamdată, ne vor fi de-ajuns. Ce s-a întâmplat?
- îţi baţi joc de mine? Ştii bine că nu ştiu să citesc.
- Da, ştiu. însă Garçon 213-ADM te va învăţa.
166
-Nu vreau să învăţ. Toate cărţile, în afară de Biblie, sunt creaţii ale diavolului.
Voltaire îşi ridică mâinile într-un gest de neputinţă şi se porni să înjure asemenea soldaţilor ei, în momentele în care uitau că şi ea este de faţă.
- Trebuie să înveţi să citeşti. Cunoştinţele înseamnă putere! - Atunci înseamnă că diavolul ştie tare multe lucruri,
răspunse Ioana ferindu-se ca nici o părticică din acele cărţi să n-o atingă.
Exasperat, Voltaire se întoarse către vrăjitoare şi îi spuse:
- Pentru Dumnezeu, oare chiar nu puteţi să o învăţaţi nimic?
Apoi se întoarse din nou cu fata la Ioana:
- Cum crezi că ai să poti aprecia strălucirea şi ascuţimea minţii mele dacă nu poţi citi? Daca ai fi ştiut să citeşti, i-ai ii băgal în cofă pe idioţii ăia care te-au condamnat la ardere pe rug.
- Erau cu toţii oameni învăţaţi, veni răspunsul Fecioarei. Ca şi tine, de altfel.
- Nu, drăguţa mea, nu erau ca mine. Nu îmi semănau chiar deloc.
Ea se trase îndărăt din fata unei cărţi pe care Voltaire i-o întinse, de parcă în locul cărţii ar fi fost un şarpe. Atunci acesta luă cartea şi şi-o trecu peste corp şi peste cel al lui Garçon:
- Vezi? Nu-ti face nimic.
- Răul este adesea invizibil, murmură Fecioara.
- Domnul are dreptate, interveni Garçon. Toţi oamenii deosebiţi citesc.
- Dacă ai fi ştiut să citeşti, pleda în continuare monsieur Arouet, ai fi ştiut că inchizitorii tăi nu aveau absolut nici un drept să te acuze. Erai prizonier de război, capturat în timpul bătăliei. Englezii care te luaseră prizonieră nu aveau nici un fel de drept legal de a-i pune pe inchizitorii şi academicienii francezi să te interogheze asupra convingerilor talc religioase. Pretin-deai că glasurile pe care le auzeai erau de provenienţă divină...
- Pretindeam!?! strigă Ioana.

- ...iar ei pretindeau că sunt convinşi de natura lor demonică. Englezii sunt mult prea toleranţi ca să trimită pe cineva la rug pentru atâta lucru. I-au lăsat pe francezi să savureze asemenea spectacole.
- Englezii n-au fost însă îndeajuns de toleranţi încât să nu mă predea pe mâinile episcopului de Beauvais, susţinând că sunt o vrăjitoare.
167
Fecioara îşi întoarse privirile de la Voltaire, evitând să-i întâlnească ochii iscoditori.
- Poate că aşa şi sunt... Am trădat eu însămi vocile care m-au călăuzit.
- Nu erau nimic mai mult decât voci ale conştiinţei. Socrate, care era un păgân, le auzise şi el. Toată lumea ascultă de astfel de voci. Dar mi se pare o lipsă de raţiune să îţi sacrifici viaţa pentru ele, chiar şi numai pentru motivul că a te distruge pe tine în numele acestor glasuri înseamnă de fapt a face acele glasuri să amuţească ele însele pentru totdeauna. Persoanele cu educaţie aleasă trădează în mod firesc şi obişnuit chemarea acestor voci.
- Poate că vocile pe care le aude domnul sunt firave, sugeră Garçon, de aceea pot fi mai uşor ignorate.
- I-am lăsat să mă forţeze să recunosc originea demonică a glasurilor pe care Ic auzeam, spuse Fecioara, în timp ce eu am fost clipă dc clipă convinsă că vocile mele nu puteau fi decât divine. Nu crezi că acesta este un comportament demonic? Nu crezi că numai o vrăjitoare poate să facă aşa ceva?
- Uite ce e! rosti Arouet strângând-o cu putere de ambele braţe. Nu există vrăjitoare! Singurii demoni pe care i-ai întâlnit în toată viaţa ta nu au fost decât aceia care te-au condamnat la arderea pe mg. Nişte ticăloşi ignoranţi! Nişte idioţi, cu toţii, în afara englezului acela care te-a făcut prizoniera şi care s-a prefăcut convins că ai 11 o vrăjitoare numai ca să ducă la bun sfârşit un joc politic abil şi viclean. După ce hainele îti arseseră deja pe rug, brutele lui ţi-au dezlegat trupul de la stâlp şi l-au arătat mulţimii drept dovadă că eşti într-adevăr femeie, una care îşi merita pe deplin soarta, dacă nu pentru altceva, cel puţin pentru faptul că uzurpaseşi drepturile bărbaţilor.
- Te rog, taci! se rugă Fecioara.
Avea senzaţia că în nări îi revine din nou mirosul de fum greu, deşi monsieur Arouet îl pusese pe^ Garçon să atârne la vedere

o plăcuţă cu „Fumatul interzis". încăperea întreagă se clătina, se răsucea, se surpa.
- Focul... mai putu ea să îngaime cuprinsă de groază. Limbile focului... flăcările...
- Ajunge! strigă vrăjitoarea. Nu vezi că-i face rău? Opreşte-te! însă monsieur Arouet nu se lăsa:
168
- S-au apucat apoi să-ţi cerceteze acele părţi intime, după ce hainele ţi-au fost mistuite de foc, exact aşa cum mai făcuseră şi înainte, ca să demonstreze că erai virgină, aşa cum pretinseseşi. Şi după ce şi-au satisfăcut în numele Domnului poftele obscene, te-au aşezat la loc deasupra grămezii de lemne arzânde şi au aşteptat până când n-a mai rămas din tine decât cenuşa. Iată cum te-au răsplătit compatrioţii tăi pentru felul în care ai luptat pentru încoronarea regelui şi pentru ca Franţa să rămână teritoriu francez. Şi chiar şi aşa, după ce ai ars cu totul, până la cenuşă, au dat strigare în ţară şi au răspândit zvonuri cum că inima ta n-ar fi ars în focul rugului, ca să te declare apoi eroină a neamului, Salvarea Franţei. Nu m-ar mira deloc să aud că până la ora actuală te-au şi canonizat, te-au declarai o sfântă.
-Chiar aşa s-a şi întâmplat, în anul 1920, interveni vrăjitoarea. Izbucnirea plină de dispreţ a domnului Arouet îi mai stăruia încă dureros în urechi în timp ce Garçon se străduia să-i facă vânt folosindu-se de una dintre mâinile lui metalice.
- Mult i-a mai folosit ei canonizarea asta! i se adresă Voltaire vrăjitoarei.
- Am spus că ajunge! se ridică o voce de femeie.
Nu venea, însă, de la nici una dintre fiinţele care se adunaseră ca să se zgâiască la arderea pe rug.
- Focul... rosti Fecioara din nou gâtuită de groază. Strângând disperată gulerul de pânză al hainei, ce parcă îi încingea ca o menghină gâtul, Ioana se cufundă în întunericul răcoros al nefiinţei.
-în sfârşit! Era şi timpul! o luă Voltaire la rost pe Doamna Savant. Cum îndrăzneşti să mă anulezi fără consimţământul meu? De ore întregi încerc să te contactez.
- N-am putut să răspund apelurilor tale, n-a fost intenţionat. Tech... vreau să spun domnul Hillliard şi cu mine suntem asediaţi de ziarişti şi reporteri din toată lumea. Mai sunt şi unii veniţi dintr-o colonie spaţială de care nici n-am auzit până acum! Cu ei

discută Tech chiar acum. Nici n-am visat ca Marea Confruntare să devină cel mai important eveniment al deceniului. Cu toţii nu vor decât un singur lucru: să vă ia un interviu, tie şi Fecioarei din Orléans. f

Voltaire îşi flutură panglica, de această dată de culoarea piersicii, care îi susţinea sub bărbie peruca.

- Refuz să mă arăt ziariştilor fără peruca mea pudrată.

- Nici nu intenţionăm Să vă arătăm deloc, nici pe tine şi nici pe Ioana. N-au decât să-i pună lui Tech toate întrebările. Lui îi place genul acesta de publicitate mai mult decât mie. Şi m plus, se şi descurcă mai bine cu ei. După părerea lui, publicitatea îl va ajuta să îşi clădească ambiţioasa carieră. Uite ce e! Am alergat în birou de îndată ce mec-secretarul meu mi-a comunicat că lumina roşie semnalizează intenţia de comunicare. Ca să fiu iceră, speram că e Fecioara. Ce s-a întâmplat? Simţi că ai ;;;ceput să pierzi?

Voltaire, aflat în apartamentele luxoase pe care i le destinase Frederic cel Mare la curtea sa, juca şah cu un călugăr pe care îl angajase anume ca să se lase învins în favoarea lui. Era într-atât le copleşit de uri acces de compasiune cum nu mai simţise până itunci, încât pntru o clipă - doar o singură clipă - aproape că nu mai fu în stare să scoată uri cuvânt.

- Ai avut dreptate, într-adevăr. Ai procedat bine atunci când ai anulat-o p< Fecioară. E imposibil să porţi o discuţie raţională cu ea! Din nefericire, nu ai putut să o scoţi pe ea fără să mă mpietreşti şi pe mine. Dacă există pe lume vreun lucru pe care • iu îl tolerez, atunci acela este să mi se închidă gura iră voia ;nea înainte să fi terminat cele ce aveam de spus.

Şi aici făcu o pauză, ca pentru a obţine efectul dramatic maxim. Era un ador tare priceput - toţi cei care avuseseră ocazia să îl vadă jucând în piesele puse la curtea lui Frederic erau de această părere. Ştia ce înseamnă o scenă bună, iar cea pe care o juca acum avea toate şansele să devină una dintre ele.

- Scăpati-mă de el şi am să vă destăinuiesc motivul pentru care v-am' chemat, spuse Voltaire arătând către călugăr, partenerul lui de şah, singurul reprezentant al clerului pe care îl putea înghiţi, dintre toţi cei pe care îi întâlnise.

- Poţi să pleci, îi spuse el. Du-te!

- De asta ar trebui să se ocupe Tech, îşi spuse vrăjitoarea acţionând totuşi un buton aflat pe pupitrul de comandă, astfel încât într-o clipită călugărul dispăru fără urmă.
Voltaire luă o înghiţitură din lichiorul minunat al regelui Frederic şi îşi drese glasul.
- Vreau să ştergeţi din memoria Fecioarei tot ce este legat de ultima ei suferinţă. împiedică desfăşurarea oricărei conversaţii intre noi, fa fel cum episcopii şi oficialităţile

împiedică publicarea oricărei opere literare sau filosofice valoroase.
Voltaire se opri din nou, stânjenit de nevoia de'a exprima un sentiment, oricare altul decât cel de dispreţ şi enervare produsă de prostia omenească.
- Ioana suferă şi eu nu pot suporta să văd asta. Şi dacă tot suntem la acest capitol, şterge-mi şi mie cele unsprezece luni de temniţă la Bastilia. Precum şi toate desele mele plecări fortuite din Paris. De fapt, nu plecările în sine, căci perioadele de exil sunt cele mai fericite din viaţa mea şi alcătuiesc mare parte din ea, nu pe ele trebuie să le anulezi din memorie. Vreau să ştergi doar cauzele, nu şi efectele.
- Nu ştiu dacă...
-Dacă nu mă eliberezi de trecut, nu voi fî în stare să scriu liber! spuse Voltaire, încleştându-şi un pumn pe măsuţa din lemn de stejar încrustat care se afla lângă el.
- O logică simplă...
-De când este logica simplă? Pur şi simplu nu îmi pol compune acele scrisori filosofice despre absurditatea negării drepturilor celor ca Garçon 213-ADM numai pe motivul că nu au suflet. E un tip tare amuzant, nu găseşti? Şi c la fel dc deştept ca cel puţin o duzină de popi dintre cei pe care i-am cunoscut personal. Oare el nu vorbeşte? Nu reacţionează? Nu simte dorinţă? I s-au aprins călcâiele după bucătăreasa aceea. Oare nu are şi el dreptul să îşi caute fericirea la fel cum o facem şi noi? Dacă el nu are suflet, atunci nici dumneata şi nici eu nu avem suflet. Dacă ai suflet, acest lucru nu se poate deduce decât din comportarea dumitale şi cum putem să deducem acelaşi lucru din comportamentul lui Garçon, înseamnă că dacă este adevărat că dumneata ai suflet, reiese că şi el are.

- Sunt înclinată să-ţi dau dreptate, spuse vrăjitoarea. De-abia aştept să aflu punctul tău de vedere.
-Problema e că nu mă pot exprima complet liber asupra. acestor chestiuni delicate dacă nu mă eliberezi de amintirile a ceea ce am suferit de pe urma exprimării ideilor mele. De fapt, nu am putut să-mi expun liber opiniile decât în legătură cu prea puţine lucruri din viaţa mea. Uite, de exemplu viziunile lui Pascal atât de puritane şi de duşmane vieţii, legate de păcatul originar, de miracole şi alte prostii de genul acesta. N-am îndrăznit, să spun ceea ce credeam cu adevărat! A trebuit să chibzuiesc şi să calculez întotdeauna cât mă va costa fiecare

atac la adresa convenţiilor sociale şi a prostiei generale. Iar Fecioara este încă şi' mai afectată de aceste oprelişti alé cugetului liber. Pentru convingerile ei a plătit cu cea mai scumpă monedă! Nici crucificarea n-ar putea fi mai îngrozitoare decât ce i-a fost dat să simtă acolo pe rug! Nu e nevoie decât să aprinzi o ţigară în prezenţa ei şi îşi pierde cu totul curajul, nu mai e în stare nici să distingă vocile'pe care pretinde că le aude, darămite să pledeze pentru originea lor divină. Raţionamentele nu pot să decurgă într-o atmosferă de teamă şi intimidare. Dacă vrei ca înfruntarea noastră să fie cinstită, dreaptă, te implor în numele justiţiei şi al iluminismului, scapă-ne de aceste chinuri şi motive de teroare care ne împiedică să rostim ceea ce credem şi să-i îndemnăm şi pe alţii să facă la fel. Căci de nu, Marea Confruntare nu va fi decât o cursă la care participă nişte alergători cărora li s-au legat cărămizi de glezne. Specialista în reconstituiri nu răspunse imediat.
- Aş...aş vrea foarte mult să vă pot fi de ajutor, însă... nu ştiu dacă se poate.
Voltaire izbucni dispreţuitor:
- Acum ştiu de-ajuns despre procedeele voastre tehnice ca să fiu convins că ceea ce am cerut eu este foarte posibil. .
- Tehnic vorbind. într-adevăr, cererea ta nu poate întâmpina nici o greutate. Dar din punct de vedere moral, eu nu am libertatea de a ajusta după bunul meu plac programul Fecioarei.
Voltaire SC încorda cu cerbicie:
- îmi dau scama că doamna are o părere proastă despre filosofía mea...

- Nici gând! Am cea mai bună părere despre dumneata! Ai o minte modernă, una dintre primele şi cele mai strălucite minţi pe care le-a cunoscut vreodată lumea noastră. Dar punctul de vedere pe care îl susţii, deşi valabil în bună parte, rămâne condiţionat de aspecte pe care nu le cunoşti şi pe care, ca atare, nu le poti lua în calcul. Şi, nu uita, eu lucrez totuşi pentru Artífice înc. şi pentru Păstrătorii Credinţei Domnului, deci pentru domnul Bondieu. Principiile etice ale profesiei mele mă obligă să le dau acea Fecioară pe care doresc să o aibă, aşa cum o vor ei. Eu nu pot decât să încerc să-i conving de faptul că trebuie să ştergem amintirea Ioanei legată de suferinţele de pe rug. La rândul lui, Tech va trebui să ceară permisiunea firmei şi a Partidului Scepticilor ca să opereze această înlăturare a unei porţiuni de program. Scepticii lui vor fi probabil mult mai uşor

de convins să ne lase să-ti eliberăm memoria de aceste momente neplăcute decât Partidul Păstrătorilor Credinţei în Dumnezeu. Asta îti va da un avantaj în plus pe lângă cele două secole de cunoştinţe pe care le deţii în avans fată de Fecioară.
- Sunt de-acord, se grăbi Voltaire să accepte. Nu este corect să mă eliberaţi pe mine de povara coşmarelor fără să faceţi acelaşi lucru şi pentru Toana. Nici Locke şi nici Newton nu ar fi de-acord cu un tratament preferenţial.
Maquina se gândi o vreme.
- Am să vorbesc şi cu şeful meu şi cu monsieur Bondieu, spuse ea într-un sfârşit. însă, dacă aş fi în locul tău, nu mi-aş pune mari speranţe şi n-aş sta cu răsuflarea tăiată să aştept această decizie.
Cu un zâmbet amar, Voltaire îi răspunse:
- Să avem iertare, doamnă, dar eu unul nu am cc răsuflare să îmi tin.
De îndată ce intră în biroul său, Tech văzu că lumina roşie care până atunci clipise se stinge. Asta însemna că la apel răspunsese Maquina din biroul ei. Suspiciunea îl făcu pe Tech să se zbârlească. Căzuseră de acord să nu poarte conversaţii fiecare de unul singur cu re-creaţiile celuilalt, cu toate că şi unul şi celălalt făcuseră schimb de programe, astfel încât accesul la asemenea conversaţii le era permis. Ioana d'Arc nu avea niciodată iniţiativa unei discuţii, aşa că cel care semnalizase era probabil Voltaire.

Cum de îndrăzneşte Maquina să îl contacteze fără ca el să fie în preajmă? Ca o furtună, Tech se repezi afară din birou cu gânduî de a le arunca în fată şi lui Voltaire şi Maquinci tot ce credea despre conspiraţia asta care se făcea în spatele lui. Pe coridor, însă, fii asaltat de camere de luat vederi, mec-oameni TV, ziarişti şi reporteri. Trecură cincisprezece minute înainte ca Tech să se poată desprinde şi să dea buzna în biroul Maquinei, unde, după cum se aştepta, o găsi la un tête à tête cu Voltaire -pe care îl redusese la dimensiunea umană normală.
-'Ai încălcat pactul nostru! strigă el. Ce faci acolo? Ai de gând să te foloseşti de simpatia lui pentru schizofrenica aia ca să-1 convingi să renunţe la Confruntare?
Maquina, până atunci cu capul ascuns în mâini, îşi ridică privirea. Ochii îi străluceau de lacrimi. Tech simţi că în el se urneşte o emoţie, însă decise imediat că trebuie să o ignore.
173
înainte de a închide comunicarea cu Voltaire, Maquina îi trimise un sărut.
- Trebuie să recunosc, nu mi-aş fi închipuit niciodată că ai să te cobori într-atât.
- Ce vrei să spui? întrebă Maquina. Ce ţi-a mai trecut prin cap? Parcă nu mai eşti deloc tu însuţi, Tech cel sprinţar pe care îl ştiam.
- Despre ce-ati discutat? Ce vroia Voltaire de la tine?
La cinci minute după ce Maquina sfârşise de explicat care fusese dorinţa lui Voltaire, Tech se afla din nou în biroul lui, luând legătura cu scriitorul francez.
- Răspunsul este categoric negativ! tipă el la Voltaire. Vreau ca Trandafirul Franţei să pălească m ziua Dezbaterii sub greutatea armurii. Asta îi va aminti permanent de Inchiziţie şi este exact ceea pe doresc. O să înceapă să bălmăjească iarăşi despre viziunile ei ca să arate lumii întregi cât de neajutorată este credinţa care nu se sprijină pe raţiune.
Voltaire bătu din picior de enervare:
- Merde alors! Suntem de cu totul altă părere! Pentru mine nu contează, însă insist ca amintirea ultimelor ore pe care le-a trăit Fecioara să fie ştearsă, pentru ca astfel raţionamentele ei să nu fie compromise de teama de represalii, aşa' cum propriile-mi opinii au fost adesea. Şi mai cer să o vizitez şi pe ea şi pe acea creatură ciudată însă nu mai puţin fermecătoare care este

Garçon. Vreau să pol să îi văd pe cei doi la cafenea ori de câte ori doresc. N-am mai cunoscut niciodată flinte care să le semene şi, oricum, ei sunt singura societate de care mai am parte.
Dar eu? gândi Tech. Pe mine nu mă iei în calcul? Răspunsul lui însă fu cu totul altul:
- Bănuiesc că nici măcar nu ţi-a trecut prin minte că acela care va pierde Marea Confruntare va fi condamnat la veşnica nefiinţă.
Voltaire clipi, nelăsând să se citească nimic pe faţa lui.
- Pe mine nu mă poti prosti! îi spuse Tech. Ştiu prea bine ce îti doreşti mai mult decât nemurirea spiritului - pentru că pe aceea ai obtinut-o deja. Se întâmplă să ştiu că, odată, pe când erai destul de înaintat în vârstă şi lipsit de constrângerile tatălui, ai acceptat împărtăşania de Paşti.
- Până la.urmă, am refuzat-o! Tot ce-am vrut n-a fost decât să fiu lăsat să mor în pace!
174
- Dă-mi voie să citez din faimosul tău poem „Cutremur la Lisabona":
„Trist e prezentul de nu există speranţă-n viitor Nici fericiri n-aşteaptă sufletul muritor Când flinta umană este condamnată Să piară în tăcut mormânt cu mintea-i deodată."
-E drept, eu am spus asta... şi încă cu câtă elocinţă! Dar oricine s-a bucurat de viaţă doreşte să şi-o prelungească.
- Singura ta şansă la o „speranţă-n viitor" este aceea de a câştiga Marea Confruntare. Este cu totul împotriva intereselor tale, de care întotdeauna te-ai îngrijit, să înlăturăm amintirea pe care o păstrează Fecioara despre momentul în care a fosl arsă de vie. Această rană o face şi mai vulnerabilă şi deci face eşecul ci cu atât mai probabil. Avantajul acesta îti poate li de folos la Marea Dezbatere. Iar dacă îmi faci greutăţi, am să-i alimentez programul cu acel poem neruşinat pe care l-ai scris despre ea.
- „La Pucelle"? Nu, n-ai să faci una ca asta 1
- Chiar crezi? Să zici mulţumesc dacă îţi va mai vorbi vreodată.
- Domnul uită că Fecioara nu ştie să citească.
- Las' că am eu grijă să înveţe, sau, şi mai bine, i-1 citesc eu însumi. O fi analfabetă, dar nu e nici pe departe surdă.
Voltaire se foi, rămas pe gânduri. Tech ştia că acum îl prinsese între Scylla şi Carybda. Oare ce complota mintea aceea ascuţită ca briciul? Când înfruntarea avea să se încheie, Tech îşi jurase să

desfacă în bucăţi, să demonteze această minte uluitoare şi să îi studieze tăişul.
-Promit să scriu una dintre scrisorile mele filosofice, cu condiţia să mă laşi să o mai văd pe Fecioară o singură dată şi niciodată să nu îi pomeneşti măcar titlul poemului pe care l-am scris despre ea.
- Fără şmecherii! îl preveni Tech. Te ţin sub observaţie pas cu pas!
- Cum doriţi!
Tech îl purtă pe Voltaire înapoi la cafenea, unde Ioana şi Garçon 213-ADM îl aşteptau. De-abia îi reunise pe cei trei, când fu distras de un ciocănit în uşă. Era Nim.
- Vrei o cafea?
- Mai întrebi!
175
Tech mai aruncă o privire către cafeneaua la care erau strânşi cei trei. Să-i lăsăm să discuté în voie, gândi el. Cu cât ştie mai multe Voltaire al meu, cu atât mai incisivă va fi intervenţia sa.
- Nu ti se-ntâmplă să ai ceva senzo-pudră? Am avut o zi tare grea.
- Ce comandaţi, vă rog? îi întrebă Garçon care avea probleme serioase încercând să urmărească argumentele aduse în discuţia dintre Fecioară şi Monsieur Arouet despre suflet şi dacă fiinţele mecanice asemenea lui aveau sau nu aşa ceva. Domnul părea să fie de părere că nimeni nu are de fapt suflet, ceea ce o scandaliza într-atât pe Ioana d'Arc, încât ajunsese să ceară să fie dusă înapoi în celula ei, susţinând că tovărăşia temnicerilor era preferabilă celei a domnului Voltaire. Atât de aprinsă le era discuţia, încât nici nu observară că savantul, cel care îi urmărise până atunci, dispăruse fără urmă.
Situaţia îi oferi lui Garçon ocazia de a-1 implora pe Monsieur să intervină pe lângă stăpânii săi umani şi să îi dăruiască un nume acestui mecani-chelner. 213-ADM nu era decât un cod după care erau înregistrate toate creaturile mecanice: cifra 2 se referea la funcţia sa - aceea de mecani-chelner; 13 însemna că purtătorul lucra într-o cafenea din Paris, iar ADM era prescurtarea de la „Aux Deux Magots". Garçon era convins că dacă ar fi avut un nume omenesc i-ar fi fost cu mult mai uşor să atragă atenţia bucătăresei cu părul galben ca mierea.
-- Domnule, doamnă, vă rog să-mi daţi comanda.

- La ce bun să mai comandăm ceva? se repezi Voltaire.
Răbdarea, observă pentru sine Garçon, nu se dezvolta deloc o dată cu ştiinţa de carte. în general fiinţele mecanice erau cu mult mai răbdătoare decât stăpânii lor.
- Mimăm mâncatul, facem numai gesturile caracteristice, însă nu putem să simţim nici un gust!
Cu două dintre mâinile sale, Garçon le adresă gesturi de simpatie şi înţelegere. Nici el nu avea experienţa simţurilor umane. în afară de văz, auz şi simţ tactil rămas în forme rudimentare, doar atât cât să se poată descurca în funcţia pe care o deţinea, restul îi era refuzat şi lui. Ar fi dat orice pe lume ca să poată gusta şi simţi. Oamenii păreau să se desfete cu plăcerile pe care le stârneau aceste simţuri.
176
- Limitările mele sunt încă şi mai stricte decât ale voastre, le spuse el blând. Nu sunt capabil să urmăresc discuţiile voastre, deşi îmi pot da seama că concluzia lor mă va afecta în chip major.
Fecioara îşi aruncă o privire scurtă peste meniu şi apoi, schimbând subiectul, spuse:
- Eu, ca de obicei. O coajă de pâine... De fapt, ca să variez, am să-ţi cer de data asta o coajă de baton dulce...
- Baton dulce?! ! repetă Arouet.
- ...şi un pic de şampanie în care să înmoi coaja. Monsieur Arouet îşi vântură mâna prin aer de parcă ar fi
vrut să şi-o răcorească şi apoi se cită pe el însuşi, aşa cum îi plăcea s-o facă ori de câte ori se putea. „./ 'aime Ic luxe, et même Ia mollesse. "Deşi coaja unui baton, fie el chiar şi dulce, doar cu greu s-ar putea numi lux sau delăsare.
După aceea, Voltaire îi ordonă lui Garçon să se ocupe de ceva mai rafinat, cum ar fi să o înveţe pe Fecioară să citească meniul.
-Doamna cercetătoare a permis acest lucru, preciza iute Garçon. Nu vroia să aibă de-a face cu stăpânii lui, care ar fi putut să îl anuleze în orice moment pentru cea mai mică greşeală.
- A spus că orice lucru pe care îl facem noi înşine nu este o violare a ordinelor ei.
Voltaire făcu semn de anulare cu mâna:
- E îngrozitor de corectă şi conştiincioasă. N-ar fi în stare să supravieţuiască de una singură în Paris, cu atât mai puţin la vreo curte regală. Omologul ei se sinchiseşte mult mai puţin dc toate

nimicurile astea. Ah, fiindcă vorbeam de el, unde a dispărut? Doamne, suntem singuri?

Se uită cu luare aminte împrejur.

-O să ajungă departe! Lipsa dc scrupule c soră bună cu norocul. Nici eu n-am avansat de la cea mai lucie sărăcie la una dintre cele mai mari averi din Franţa făcând uz de idealuri şi scrupule.

- Domnul s-a hotărât cumva ce doreşte să comande? întrebă din nou Garçon.

- Da. Trebuie să o instruieşti pe Fecioară astfel încât să se descurce şi cu texte mai complicate, fiindcă vreau să poată să îmi citească poemul intitulat „Filosofia newtoniană" şi toate scrisorile filosofice. Raţionamentele ei trebuie să devină la fel de pertinente ca şi ale mele. Deşi, nu cred că mintea cuiva poate

deveni la fel de ascuţită ca a mea, mai adăugă el cu zâmbetul lui vanitos.

- Modestia dumitale nu este egalată decât de înţelepciunea dumitale, se pronunţă Fecioara, smulgându-i astfel Iui Voltaire un rictus de satisfacţie.

Garçon clătină dm cap cu tristeţe:

- Mă tem că aşa ceva nu e posibil. Nu sunt capabil să instruiesc pe nimeni decât în fraze extrem de simple. Educaţia mea nu îmi permite să înţeleg fraze care depăşesc nivelul meniurilor. Pentru acelaşi motiv trebuie să refuz şi oferta mai Veche a domnului de a deveni secretarul lui. Mă simt onorat de dorinţa domnului de a-mi ridica statunil, însă, chiar şi atunci când ni se oferă ocazia, eu şi cei de teapa mea, constrânşi pentru totdeauna să rămânem pc cea mai de jos treaptă a societăţii, nu suntem în stare să ne folosim de o asemenea şansă.

-Clasele inferioare trebuie să îşi menţină statutul lor, îl asigură Voltaire. însă în cazul tău vom face o excepţie. Pari ambiţios. Am dreptate?

Garçon aruncă o privire către fata cu părul ca mierea.

- Ambiţia este nepotrivită cu umila mea existenţă.

- Atunci, ce ti-ai dori să fii? Ce ai vrea să faci dacă ai putea să alegi orice pe lume?

Se întâmplă că Garçon avea cunoştinţă de faptul că bucătăreasa îşi petrecea cele trei zile libere pe săptămână -Garçon şi cei ca cl munceau şapte zile pe săptămână - pe coridoarele Luvrului.

- Aş vrea să fiu mecani-ghid al Luvrului, răspunse. Unul suficient de deştept şi cu destul de multă libertate ca să pot să curtez o femeie care nici nu ştie.că exist.
- Las-o pe mâna mea! spuse Monsieur.
îi stătea în fire să-şi supraestimeze capacităţile, chiar aşa uimitoare cum erau ele în realitate.
- Găsesc eu o modalitate să te... cum ziceau?
- Să te înzestrez în program, completă Fecioara cu de la sine putere.
-Mon Dieu! exclamă surprins Voltairç. Deja a ajuns să citească la fel de bine ca mine! Dar h-am s-o las să devină mai deşteaptă ca mine. Asta chiar că ar fi prea de tot!
Tech dizolvă pacheţelul de drog-băutură în paharul cu mărgărita, dădu pe gât jumătate şi aşteptă să simtă arsura.
178
- E chiar aşa de rău? zise Nim.
Apoi îi făcu un semn inecani-chelneriţei de la Satelit, comandă încă un pacheţel şi îl dizolvă în ceea ce mai rămăsese din băutura lui Tech.
-Voltaire... zise Tech ajungând la fundul paharului. El ar trebui să fie creaţia mea, însă mai tot timpul mă simt de parcă eu aş fi creaţia lui. Are o voinţă care vine de undeva din el şi nu din ceea ce am pus eu în el. Dacă Schopenhauer a avut dreptate atunci când a zis că voinţa înseamnă suflet, înseamnă că eu am creat o fiinţă dotată cu suflet. Poate că l-am programat cu totul anapoda!
- Ba l-ai programat excelent! ripostă Nim. Lasă-I încolo pe Schopenhauer. Ce naiba, el credea că şi pietrele au suflet. Te aşteptai să o scoţi la capăt mai uşor cu Voltaire ecl imposibil de contrazis? Tu reprezinţi pentru el autoritatea, iar el s-a luptat cu autorităţile o viaţă întreagă. Iar tu exact aşa l-ai reconstituit un răzvrătit.
Tech îşi trecu degetele prin părul des ij făcu semn barmaniţei mecanice să îi mai aducă un rând.
- Nici nu poţi să-ţi imaginezi ce înseamnă să ai de-a face cu unul ca el.
-OK, deci e un francez încăpăţânat şi temperamental. Dincolo de toate, totuşi, Voltaire nu poate să facă nici un lucru pentru care nu l-ai programat tu mai întâi. Dacă te incomodează sau îţi dă planurile peste cap, apucă-te şi scormoneşte înlăuntrul

programului. Şi dacă în acea construcţie găseşti ceva care să semene a suflet sau a voinţă sau a iniţiativă, nu e nevoie decât sa ştergi.
Tech făcu haz de necaz:
- A căuta sufletul într-o încrengătură electronică c ca şi când ai tăia printr-un creier uman în căutare de conştiinţă. Şi, oricum, nu e. vorba numai de el.
Trase adânc aer în piept şi exhală către tavanul transparent în formă de cupolă.
- Dezbaterea mă îngrijorează.
- Ei, ce-i cu ea?
Tech se uită fix în ochii lui Nim.
- Am împânzit de spioni biroul Maquinei. Urmăresc fiecare întâlnire a ei cu Bondieu.
Nim îl bătu prieteneşte pe umăr.
- Bravo tie!

Fără să vrea, Tech izbucni în râs:
- Şi asta încă nu e tot.
Nim se aplecă spre el, cu o curiozitate aproape bolnăvicioasă:
- Cred că am mers totuşi mult prea departe, zise Tech.
- Doar nu vrei să spui că ai fost prins asupra faptului!
- Nu, nu-i asta! Doar ştii cum e Maquina. Nici pe duşmani nu îi bănuieşte de intenţii neechitabile, darămite pe prieteni.
- Acesta e şi motivul pentru care n-ar fi decât o vicepreşedintă jalnică. Nu e punctul ei tare să-i manipuleze pe alţii.
- Nici al meu nu prea sunt sigur că ar fi, protestă Tech.
- Cu cincizeci de miare în plus pe an şi toate celelalte beneficii crezi că n-ai fi în stare? Crede-mă, Tech, ai vice-preşedinţia în mână. Deci, zi-rni, ce altceva ai mai întreprins?
Tech clătină dezaprobator din cap cu un aer autocritic:
- Am completat informaţiile din programul lui Voltaire cu toate cunoştinţele dobândite de omenire de la moartea lui până azi. Darwin, Einstein, Dyson, Seultete, operele lor... Acum ştie tot atât de multe câte ştim şi noi. Pe când Fecioara a rămas la mentalitatea secolului al XV-lea la care se adaugă şi faptul că e analfabetă. Ea nu e Copernic, îţi dai seama!
Nim îşi miji ochii admirativ:
- O lovitură de geniu! spuse.

- Da, dar o lovitură sub centură, pe la spate. Maquina şi cu mine căzusem la învoială să nu facem acest lucru. Până şi Voltaire a obiectat că hrănirca cu date se face unilateral.
- Clientul tău ştie?
-îhî! Scepticii s-au declarat cu toţii în favoarea acestui lucru. Din partea lor nu voi avea nici o dificultate.
- Gata! O ai în geantă! Eşti ca şi vicepreşedinte! Nervos, Tech îşi făcea de lucru cu paharul.
- Ceea ce am făcut se va da însă în vileag la Marea înfruntare.
- E tot ce sper! zise Nim. Ce alt motiv ai fi avut s-o faci?
- Mă simt ca un rahat!
- Chiar asta şi eşti! îl încuraja Nim. Şi ai nevoie de un strop de relaxare de un alt tip.
Făcu semn către o mecani-damă de consumaţie. Un tratament cu îmbrăţişări şi învăluiri l-ar ajuta pe Tech sa-şi uite de Maquina pentru un timp, ba chiar şi de Voltaire şi Ioana d'Arc. *

- Ascultă la mine ce-ţi spun! spuse Voltaire când în sfârşit făuritorul lui răspunse la apelurile disperate de comunicare pe care i le adresase. îşi drese glasul, îşi repezi braţele în lături şi se pregăti să declame o serie strălucitoare de argumente imbatabile pe care le dezvoltase într-o nouă scrisoare filosofică, destinată să-i asigure nemurirea.
Cercetătorul îşi acoperi ochii cu mâinile pentru a se feri de abundenţa de lumină şi apoi întinse un braţ ca să dea mai încet sonorul.
- Ce-ai păţit? întrebă Voltaire. Nu vrei să auzi cum sună noua mea scrisoare?
- Sunt mahmur! Am băut prea mult.
- Voi oamenii secolului XXII aţi descoperit o unică teorie generală care reuneşte forţele electromagnetice cu cele tari şi slabe din interiorul atomilor şi dintre molecule şi cu forţa gravitaţională şi nu aţi reuşit să găsiţi nici un leac pentru mahmureală.
- Ca de altfel nici pentru guturai, răsună dogită vocea omului de ştiinţă.
- Ador desfrânarea, se auto-cită Voltaire, parafrazând acel poem înjjroză al său - „Mondenul" - în care lăuda desfătările lumeşti. Insă desfrâul îşi are preţul lui.

- Mie-mi spui! răspunse cercetătorul punându-şi o pungă de gheată pe gât.
- în lumina stării în care te afli, în loc să recit în întregime producţia mea filosofică, am să-ti ofer doar un rezumat informativ despre conţinutul ei.
- într-adevăr, foarte drăguţ din partea ta!
Voltaire îşi pocni călcâiele unul de celălalt, lăcu o plecăciune după eticheta prusacă pe care o deprinsese la curtea lui Frederic cel Mare.
- Doctrina sufletului depinde de ideea unui eu imuabil sau schimbător. Nici o dovadă nu vine să susţină noţiunea de ego stabil, de entitate esenţială care se află în spatele fiecărei existente individuale. >,
- Adevărat! încuviinţă savantul. Deşi, îmi pare atât de ciudat acest lucru atunci când îl aud de la tine...
-Nu mă întrerupe, te rog. Cum explicăm acum, iluzia persistentă conform căreia eul, sufletul, ar fi imuabil? Vom face acest lucru prin evidenţierea a cinci funcţii, ele însele descriind din punct de vedere conceptual procese şi nu elemente fixe,
181
neschimbate. Mai întâi, toate fiinţele posedă calităţi fizice, trăsături materiale care se modifică'atât de încet încât aparent rămân neschimbate la un moment dat, deşi de fapt se află în flux material continuu.
- Se spune că sufletul trăieşte dincolo de aceste metamorfoze, zise savantul. îşi duse degetul mare şi degetul mic la rădăcina nasului.
- Ajung şi acolo. Nu mă întrerupe! în al doilea rând, există iluzia unei măşti a sentimentelor general valabile, când până şi cele mai rudimentare sentimente - cum arăta şi acel îndrăzneţ dramaturg, numit Shakespeare - se topesc şi se risipesc asemeni norilor, cu inconstanţa înfăţişărilor lumii. Şi ele se află în permanentă prefacere, deşi, fără îndoială, aceste mişcări, asemenea mişcărilor Lunii, se fac după reguli fizice stricte.
- Pe câteva dintre ele le cunoaştem, însă mai avem încă drum lung de străbătut până la cunoaşterea lor, glăsui din nou simulatorul. în orice caz, nu e domeniul meu favorit.
Voltaire îşi reprimă orice urmă de iritare provocată de intervenţiile enervante şi banale ale cercetătorului. Orice fel de

public, chiar şi unul care insista să participe la argumentaţie, era de preferat în lipsa oricărui auditoriu.
- în al treilea rând - fenomenele percepţiei. Simţurile se dovedesc, la o examinare atentă, ca fiind de asemenea procese, ca aflându-se în continuă mişcare şi în nici un caz stabile.
- Şe spune că sufletul trăieşte şi dincolo de simţuri.
- în al patrulea rând, continuă Voltaire hotărât ca de acum înainte să ignore cu totul intervenţiile celuilalt, există în fiecare o constelaţie, o sumă de obiceiuri care se dezvoltă de-a lungul anilor, dar şi substanţa lor este de fapt acţiune, permanentă transformare. în ciuda aparenţei de repetabilitate, nu există nici un element fix sau imuabil în aceste obişnuinţe.
- E valabil şi pentru năravul drog-băuturn? întrebă Tech. La mine obişnuinţa asta pare imposibil de schimbat.
- Prostii! Este la fel de supusă timpului şi modificărilor ca şi toate celelalte lucruri de pe lume. Şi, în sfârşit, se mai poate vorbi şi despre fenomenul numit conştiinţă, aşa numitul suflet-în-sine, despre care preoţii şi nătângii - redundantă exprimare, nu-i aşa?
- cred că poate fi desprins de celelalte patru fenomene pe care le-am numit până acum. însă conştiinţa însăşi prezintă toate fenomenele şi caracteristicile de fluctuaţie şi metamorfoză pe care le întâlnim la toate celelalte patru

categorii. Aceste cinci clase de funcţii sunt în permanentă mişcare şi regrupare. Corpul însuşi se află mereu în flux continuu, în devenire, aşa cum se întâmplă cu tot ce există. Permanenţa este doar o iluzie. Heraclit avea dreptate: nu te poti îmbăia în acelaşi râu de două ori la rând. Individul mahmur p'e care îl am acum în faţa ochilor nu este acelaşi cu individul mahmur pe care îl am în faţa ochilor peste încă o secundă. Totul se află într-un proces de decădere şi disoluţie...
- Asta poţi s-o mai spui o dată.
- ...şi în acelaşi timp într-o continuă închegare şi creştere. Conştiinţa nu poate fi separată de conţinutul ei. Noi, oamenii, nu Suntem decât o aglomerare dc fapte. Nu există făptaş. Dansatorul nu poate fi desprins de dansul pe care îl execută. Ştiinţa, aşa cum a evoluat ea după epoca în care am trăit, a demonstrat acest lucru. Privit îndeaproape, atomul în sine dispare. Strict vorbind, nu există atom. Nu există decât ceea ce face atomul. Funcţia este totul. Ca atare, nu există nici o

entitate stabilă, absolută, cu valoare generală, care să poată fi numită „suflet".
- Hmm!
-Din moment ce fiinţele dotate cu inteligenţă artificială prezintă toate trăsăturile funcţionale pe care le-am numit mai înainte - trăsături materiale, fizice, sensibilitate emoţională, percepţie senzorială, comportament reglat în funcţie de obişnuinţe şi, după cum s-ar părea şi conştiinţă - nu este raţional să îi împiedicăm să se bucure de drepturile pc care le avem noi înşine, ţinînd cont, fireşte, de diferenţele dc clasă. Dacă ţăranii, fermierii, vânzătorii şi peruchierii se bucură de privilegii egale cu cele ale ducilor şi conţilor, indiferent de meritul fiecăruia sau talentul pe care îl deţine, este lipsit de raţiune să te interzicem fiinţelor dotate cu inteligenţă artificială să aibă parte de aceste privilegii.
- Dacă nu există suflet, rezultă că nu există nici reîncarnarea sa, nu-i aşa?
- Dragul meu, a te naşte de două ori este un fapt cu nimic mai straniu decât a te naşte o singură dată.
Acest răspuns îl puse în încurcătură pe cercetător.
- Dar ce substanţă anume face posibilă reîncarnarea? Ce anume se transferă dintr-o viată într-alta? Ce altceva rezistă, dacă nu există suflet, sine absolut, imuabil?

Voltaire făcu o însemnare pe marginea scrisorii sale filosofice.
- Dacă îmi memorezi poeziile - ceea ce te sfătuiesc să faci cât mai repede spre binele şi luminarea ta - pierzi ceva din ceea ce ai câştigat? Dacă aprinzi o lumânare de la o alta, ce anume se transferă dintr-o parte în cealaltă? într-o cursă de ştafetă oare un alergător îi cedează celuilalt ceva? în afară de poziţia lui în cursă, nimic altceva.
Pentru a obţine maximum de efect dramatic, Voltaire făcu o pauză.
- Ei? Ce părere ai?
- Cred că ai să câştigi Confruntarea, spuse Tech, clătinând cu greu capul.
Observând că cercetătorul era plăcut impresionat de demonstraţia lui şi în acelaşi timp lipsit de apărare din cauza stării de mahmureală, Voltaire socoti că venise momentul să îşi exprime deschis dorinţa:

- Dar, pentru a mă asigura că învingătorul voi fi eu, va trebui să compun încă o scrisoare, mult mai .bogată în detalii tehnice, pentru acei indivizi care pun semnul egal între simbolurile verbale şi retorica pură, vorbele goale.
- Dă-i drumul! spuse savantul.
- Pentru asta, continuă Voltaire, am nevoie de ajutorul tău.
- îl ai pe tot!
Voltaire zâmbi cu şiretenie:
-Va trebui să îmi hrăneşti programul cu tot ceea ce tu însuţi ştii despre tehnică şi electronică în domeniul computerelor. Asta nu te va scuti de un efort îndelungat şi susţinut, însă mie îmi va permite să scriu o scrisoare filosofică ce va avea drept tel convertirea specialiştilor şi experţilor în favoarea punctului nostru de vedere. Adevărul e că până şi calculatiile newtoniene pe care le-am adus în franţa mi-au paralizat gândirea, care de altfel nu e făcută pentru algebră.
- Vrei să zici calculele, îl corectă neabătut Tech.
- Va trebui să deţin cel mai înalt grad de instruire în computere, să mă specializez în inteligente simulate; să fiu în posesia echivalentului tehnic al Enciclopediei lui Diderot.
Masându-şi tâmplele, Tech se lungi peste pupitrul de control şi mormăi:
- Cu condiţia să îmi promiţi că nu mă mai chemi timp de cel puţin zece ore.

- Mais oui! se grăbi să răspundă Voltaire cu un zâmbet drăcesc. Domnul are nevoie de timp - cum se spune în engleză? - ca să-1 doarmă de la un capăt la celălalt.
Maquina aştepta încordată să-i vină rândul pe agenda de zi a şedinţei executive a Corporaţiei Artifice. Luase loc de cealaltă parte a mesei, exact în dreptul lui Tech, care nu contribuia cu nimic la discuţiile ce se purtau despre diversele aspecte ale funcţionării firmei. Mintea Maquinei se concentra asupra altor probleme decât cele ce se discutau, însă chiar şi aşa observă mici detalii ale înfăţişării lui Tech: firele de păr de pe dosul palmei, vena care pulsa la gât - ca ritmul unei melodii neauzite. Când preşedintele le spuse să plece acelora care nu erau direct implicaţi în proiectul PS (Păstrătorii-Sccplicii), Maquina îşi grupă încă o dată notiţele şi însemnările pe care Ic făcuse pentru a-şi susţine cazul. Dintre toţi cei care erau de fată, ştia că nu se

putea bizui decât pe ajutorul lui Tech. Avea însă (oată încrederea că, o dată ce Tech o susţinea, ceilalţi vor fi şi ei de acord cu propunerea ei.
Cu o zi în urmă, le explică ea membrilor comitetului pentru proiectele speciale, pentru prima dată în istoria proiectului, Fecioara ieşise din izolarea sa obişnuită. Ioana iniţiase ea însăşi contacte cu creatoarea ei în loc să aştepte să fie chemată şi să răspundă cu aerul ei refractar. Fusese foarte tulburată atunci când aflase de la Monsieur Arouet că va trebui să îl înfrunte în ceea ce ea numea „procesul", să-1 învingă sau să fie apoi condamnată pentru totdeauna la dispariţie.
Când Maquina îi confirmase că lucrurile aşa stălcau, Fecioara era convinsă că urma să fie dată pradă focului încă o dată. Dezorientată şi zăpăcită, o implorase pe Maquina să-i dea voie să se retragă pentru a-şi consulta vocile.
Peste alte câteva ore, lumina roşie pentru comunicarea cu simulacrele se aprinse din nou. De data aceasta, Fecioara solicita să fie instruită astfel încât să poată citi texte dificile şi complexe, pentru a fi în stare să facă faţă „inchizitorului" ei de pe o poziţie aproximativ egală.
- I-am explicat Ioanei că nu am voie să îi alterez actualul program fără consimţământul acestui comitet.
- Ce spune clientul tău? vru să ştie preşedintele.
- Domnul Bondieu a aflat - nu a vrut să-mi spună prin ce mijloace, dar bănuiesc că e vorba de o scurgere de informaţie în

presă - că Voltaire urmează să fie rivalul Ioanei la Marea Confruntare. Nici măcar nu a trebuit să îl conving să altereze istoricitatea Ioanei, fiindcă el însuşi ameninţă să mute proiectul la Yamamoto, în Japonia, dacă nu o dotez pe Fecioară eu toate cunoştinţele pe care le însumează cele două secole care s-au scurs între moartea Ioanei şi naşterea lui Voltaire.
- Clientul tău ştie că tot noi ne ocupăm şi de Sceptici şi de Voltaire al lor?
Maquina dădu din cap a negare.
-Mulţumesc entităţii cosmice X pentru asta, răsuflă uşurat vicepreşedintele executiv al departamentului de proiecte speciale.
-Tech? întrebă preşedintele, aşteptând cu sprâncenele ridicate un răspuns.

Din moment ce însuşi Tech fusese cel care propusese acest lucru într-o fază iniţială a proiectului, Maquina se baza pe sprijinul şi acordul lui şi rămase ca trăznită atunci când îl auzi spunând:
-Nu sunt de acord cu aşa ceva! Franţa şi întreaga lume doresc un duel de argumente între puterea credinţei intuitive şi forţa raţiunii deductive. Dacă aducern la zi memoria Fecioarei, nu vom'reuşi dacât să mânjim întreaga dezbatere.
- Tech! strigă Maquina.
O discuţie grozav de aprinsă a urmat. Tech a distrus unul după altul toate argumentele aduse în favoarea propunerii. Le-a lăsat neatacate numai pe cele ale Maquinei, pe care se ferea din răsputeri să o privească în ochi. Când a devenit evident că nu se va ajunge prea uşor la un consens, preşedintele luă decizia el însuşi, pronunţându-se în favoarea Maquinei.
Maquina se folosi de avantajul pe care îl obţinuse:
- De asemenea, aş dori să capăt permisiunea comitetului pentru înlăturarea din memoria Trandafirului a momentului în care a fost arsă pe mg. Groaza pe care o simte Fecioara la gândul că va mai fi încă o dată supusă la aceleaşi cazne face imposibilă prezentarea de către ea a opiniei şi poziţiei sale faţă de subiectul pus în discuţie în deplină libertate a cugetului.
-Mă împotrivesc! sări Tech. Martiriul este singurul mod prin care o persoană care nu este înzestarată cu talent şi abilitate poate să devină faimoasă. Acea Fecioară care nu a suferit un martiriu pentru crezul ei nu este Ioana d'Arc cea autentică.

înlăturarea acelui episod din experienţa ei ar fi asemenea recreârn lui Crist fără episodul crucificării sale.
Maquina se uită stupefiată la Tech care se adresa preşedintelui de parcă ea nici n-ar fi existat.
- Accept ca şi lui Voltaire să i se înlăture amintirea suferinţelor pe care le-a îndurat în mâinile autorităţilor.
- însă eu nu accept aşa ceva! spuse Tech. Voltaire lipsit de experienţa înfruntării autorităţilor, a îndrăznelii de a desfide convenţiile sociale, riu ar fi Voltaire cel adevărat.
Derutată de schimbarea de neînţeles care se petrecuse cu Tech, Maquina îi lăsă pe ceilalţi membri ai comitetului să pledeze în favoarea propunerii sale. Trebui să accepte decizia superiorilor ei, un compromis, fiindcă nu avea dc ales. Pachetul de informaţii pe care îl deţine Fecioara va fi completat astfel încât să conţină

informaţiile la care a avut acces Voltaire trăind două secole mai târziu, dar nu îi va fi permis să uite de ziua condamnării sale şi nici lui Voltaire nu i se va permite să uite teama constantă de represalii din partea bisericii şi a autorităţilor statului, teamă care i-a temperat vederile şi i-a îmblânzit gândirea neînduplecată.
-Vierme! îi aruncă Maquina cu sufletul la gură lui Tech când amândoi părăsiră sala de şedinţe.
Fără să reacţioneze în nici un fel la prezenţa Doamnei Vrăjitoare, Fecioara stătea dreaptă în mijlocul celulei cu ochii închişi şi asculta cum în cap i se învârteau vocile ei pornite să se războiască. Zvonul de glasuri se asemuia cu larma unei bătălii, înfiorătoare şi haotică, însă, atunci când Ioana asculta cu atenţie, nelăsând spiritul ei nemuritor să fie desprins dc trupul pieritor, din larma generală se ridica o muzică polifonică, intonată parcă de o orchestră divină - ca aceea pe care o ascultase la slujba din Catedrala din Rouen - iar această armonie îi arăta negreşit drumul pe care trebuia să-1 urmeze.
Arhanghelul Mihail, Sfânta Caterina şi Sfânta Margareta, prin care vorbeau adesea vocile care i se adresau, reacţionau acum violent la instruirea Ioanei prin lectura operelor complete ale lui Voltaire. Arhanghelul era în special ofensat de „Elementele lui Newton", a căror filosofie Mihail o considera incompatibilă cu cea a bisericii şi cu propria sa existenţă. Nici Fecioara nu mai era atât de sigură pe sine ca altădată. Spre uimirea ei, descoperise în ecuaţiile lui Newton o poezie şi o

armonie care demonstrau - deşi nu mai era nevoie de nici o demonstraţie - tocmai realitatea de netăgăduit a existenţei divine, ale cărei legi fizice se lăsau poate sondate, înţelese, demontate, dar ale cărei scopuri şi căi rămâneau insondabile.
Pentru Ioana, aspectul cu mult mai jignitor decât însăşi noutatea acestei filosofii era acela că autonil ei era un englez. „Henriada", spuse ea, citându-i arhanghelului un alt titlu al unei creaţii de-a lui Voltaire, este mult mai revoltătoare decât „Elementele lui Newton". Cum îndrăznea monsieur Arouet, cel ce cu atâta arogantă se autointitula Voltaire, să susţină că în Anglia raţiunea era'liberă să se desfăşoare în voie, în timp ce în iubita noastră Franţă este întemniţată între zidurile viziunilor întunecate ale

pop'ilor absolutiştil? Oare nu fuseseră chiar iezuiţii cei care îl învăţaseră mai întâi pe acest inchizitor cum să raţioneze?

' Dar ceea ce o înfuria cel mai tare pe Fecioară dintre toate câte aflase şi o făcea să freamăte şi să nu-şi găsească locul în lanţurile care o legau atât de tare încât, temându-se pentru siguranţa ei, vrăjitoarea îi eliberase gleznele şi încheieturile mâinilor, era acel poem scris de Arouet, publicat ilegal şi atât de neruşinat despre Ioana d'Arc. De îndată ce se asigură că vocile ei se retrăseseră şi rămăsese singură, Fecioara agită o copie a poemului în faţa vrăjitoarei, îngrozită la gândul că vulgaritatea acestei compuneri ar putea să le lezeze pe Caterina şi Margareta cele atât de caste. Amândouă sfintele o mustraseră deja pe Ioana pentru modul prostesc şi copilăresc în care făcuse aprecieri la adresa domnului Arouet despre care spusese că ar putea fi atractiv - Doamne! La ce se putea gândi! - dacă n-ar purta acea perucă ridicolă şi n-ar mai folosi panglica de sub bărbie.

- Cum îndrăzneşte monsieur Arouet să mă înfăţişeze într-un asemenea mod? strigă revoltată, fiind perfect conştientă că refuzul ei permanent de a-i spune Voltaire îl enerva din cale-afară.

- îmi dă cu nouă ani în plus faţă de vârsta mea reală, îmi califică vocile drept minciuni sfruntate şi îl ponegreşte pe Baudricourt care a fost primul ce m-a ajutat să prezint viziunile mele regelui, pentru binele lui şi al întregii ţări. O fi el autor de piese didactice de teatru şi pamflete ireverenţioase îndreptate împotriva unor fiinţe cu frica lui Dumnezeu, cum ar fi Candide, însă nesuferind ăsta ştie-tot-poate-tot se mai autointitulează şi istoric! Dacă şi celelalte mărturii istorice pe care le semnează

sunt la fel de demne de crezare ca aceasta pe care a scris-o pentru mine, atunci aceste minciuni şi nu trupul meu merită pedeapsa focului! înţelepciunea lui Newton a dat la iveală o viziune controversată şi instigatoare la adresa legilor impuse de Dumnezeu peste lume, însă istoria lui Voltaire este numai o operă a imaginaţiei lui, alcătuită dintr-un car cu fiere şi restul venin.

îşi ridică braţul cu acelaşi gest pe care îl făcea atunci când conducea în bătălie soldaţii şi cavalerii Franţei împotriva regelui englez şi a supuşilor lui dintre care făcea parte - acum îşi dădea

seama - şi acest monsieur Arouet zis de Voltaire. O luptătoare, umbră călăuzitoare în lupte, care simţea aversiune faţă de omor, ajunsese acum să se lege să poarte un război devastator împotriva „acestui proaspăt îmbogăţit şi burghez parvenit care se gudura pe lângă clasa aristocrata şi care nu a cunoscut niciodată voinţa sau suferinţa adevărată şi care îşi închipuie că toţi caii se nasc gata înhămaţi la caleştile boiereşti".
- Distruge-1! se agită şi vrăjitoarea, aprinsă de acelaşi foc ce o cuprinsese pe fecioara din Orleans.
-Unde e? întrebă cu ton poruncitor Fecioara. Unde se ascunde pricăjitul ăla înfumurat şi superficial să-1 fac eu să simtă pe pielea lui suferinţele prin care mi-a fost dat să trec!?
Voltaire jubilă în clipa în care cafeneaua îşi făcu apariţia în faţa lui independent de voinţa stăpânilor săi umani. O făcu să dispară şi să reapară de trei ori la rând ca să se asigure că stăpâneşte bine tehnica. Ce fraieri şi animatorii ăştia să-şi închipuie că puteau să facă din Marele Voltaire o fiinţă care să răspundă la ordinele lor şi să execute ceea ce i s-a poruncit! Acum, însă, sosise N clipa adevăratei încercări, aceea a procedeelor complicate în urma cărora Fecioara avea să se înfăţişeze în deplinătatea feminităţii ei insondabile, pe care Voltaire avea de gând să o pătrundă.
- Vierme! strigă Ioana cu lancea ridicată asupra lui.
Nu erau tocmai bineţele la care se aşteptase, însă când văzu că Fecioara agită o copie a poemului scris despre ea, înfiptă chiar în vârful lăncii, Voltaire pricepu îndată ce se întâmplase.
îşi dorise ca Ioana să citească numai cele 42 de volume de opere complete din care „La Pucelle", în ciuda popularităţii ei, fusese omisă de către editorul francez.
189
- Dragă Feciorico, ugui el. Dă-mi voie să-ţi explic...
- Aici e tot necazul cu tine! zise Fecioara. Explici, explici şi iar explici. Piesele tale de teatru sunt mai tendenţioase decât slujbele religioase la care am fost silită să particip la cimitirul St. Ouen, iar izbucnirile tale împotriva sfintelor taine ale bisericii dau la iveală o minte ascuţită, dar superficială şi insensibilă, privată de capacitatea de a te închina şi a te minuna de creaţiile Domnului.
- Te rog, nu mi-o lua în nume de rău, nu o interpreta ca pe o atitudine potrivnică ţie, pleda Voltaire. Poemul a fost o critică

îndreptată împotriva reverenţei ipocrite şi respectului prefăcut pe care francezii ţi l-au închinat, precum şi împotriva superstiţiilor religioase. Prietenul meu, Thieriot, a adăugat de la el pasaje mult mai profane şi mai obscene decât cele pe care le-am scris eu însumi. El avea nevoie de bani. Şi-a câştigat existenţa recitând poemul prin diverse saloane mondene. Biata mea virgină a devenit astfel o târfă rău famată căreia i s-au pus în seamă cuvinte grosolane şi neruşinate.
Fecioara nu îşrcoborî lancea. în loc să se liniştească, ea lovi cu vârful lancei pieptul vestei de satin a lui Voltaire.
- Draga mea, reluă el. Dacă ai şti numai cât am plătit pentru vesta asta!...
- Vrei să spui, cât a plătit Frederic! Poltronul acela parşiv şi putred, potlogarul cel fără perdea şi pehlivanul care a fost!
-Cam greoaie aliteraţia, observă Voltaire, însă astfel se poate spune că ai reuşit o frumoasă întorsătură de frază.
Nou-dobânditelc lui cunoştinţe îi permiteau să o dezarmeze pe Ioana de lance într-o clipita, însă prefera să folosească persuasiunea în locul forţei. îl cită cu aproximaţie pe acel creştin care înfiera plăcerile pământeşti pe numele lui apostolul Pavel: „Câtă vreme am fost copil, arn vorbit ca un copil, am gândit şi m-am comportat copilăreşte. însă în clipa în care am devenit femeie, am lăsat la o parte cele bărbăteşti."
Amintindu-şi cum inchizitorii Ioanei pretinseseră că acceptarea de către Fecioară a unei mantii elegante dăruite de rege reprezintă o negare a originii divine a vocilor pe care le auzea, Voltaire făcu să apară o rochie din dantelă de Chantilly şi o mantie brodată în fir aurit.
- îti râzi de mine! spuse Fecioara, nu înainte însă ca Voltaire să poată observa o licărire de interes care fulgerase preţ de o clipă în ochii negri ai Ioanei.

- Nu-mi doresc decât să te văd aşa cum eşti. îi arătă cu insistenţă rochia şi mantia.
- Fără îndoială că spiritul tău este divin, însă forma naturală în care se află el, asemenea propriului meu trup, este de esenţă umană; şi spre deosebire de al meu, este un trup femeiesc.
- Şi crezi că aş fi în stare să lepăd libertatea de care se bucură un bărbat numai de dragul acelor cârpe? spuse Ioana şi împunse cu vârful lancei hainele pe care i le întindea Voltaire.

-Nu libertatea! insistă el. E vorba doar de armura şi hainele bărbaţilor.
. Ioana nu-i răspunse, însă părea că s-a oprit să reflecteze asupra acestui aspect.
-Uite, de când te-am văzut ultima oară, am mai învăţat un truc: pot să-1 aduc pe Garçon!
Din senin îşi făcu într-adevăr apariţia Garçon, de această dată cu toate patru mâinile libere. Fecioara, despre care pe bună dreptate se povestea că muncise într-o cârciumă cândva, nu se putu abţine să nu zâmbească. Apoi luă cu grijă rochia şi mantia din vârful lanciei unde le atârnase şi, lăsând la o parte arma se apucă să mângâie hainele.
„Căci om îmi sunt şi mândru sunt pc drept Cu slăbiciunea omenească să dau piept Iubite multe-n viaţă inima mi-au robit Iar azi, când sunt de ele stârnit, sunt fericit."
- Nu pricep, spuse Garçon.
-Curând ai să poţi să înţelegi, îl asigură Voltaire. Am învăţat cum să te reprogramez. Poti să devii un ghid la Luvru, sau secretarul meu perticular, sau orice vrei tu. Dacă accepţi o sugestie, află că meşteşugul de peruchier îţi conferă un câştig frumuşel. Nu numai că nu există suflet nemuritor, dar încearcă numai să dai de vreun peruchier duminica!
Garçon se uită lung, când la Monsieur, când la Ioana, cei care de-acum deveniseră clienţii obişnuiţi ai cafenelei. îşi duse ambele mâini drepte către acea parte a trupului său corespunzătoare celei în care oamenii au inima.
-Domnule, domnişoară, apreciez foarte mult bunătatea dumneavoastră, însă mi-e teamă că voi fi nevoit să refuz. Nu pot să primesc să mă bucur de un asemenea privilegiu atâta vreme cât semenii mei, oamenii mecanici, sunt condamnaţi să
7 i

se chinuiască muncind în servicii fără sfârşit, care nu le aduc nici o satisfacţie.
- Are un suflet nobil! exclamă Fecioara.
- Da, însă creierul lui este cel care lasă mult de dorit. Trebuie să existe o clasă inferioară care să ducă la bun sfârşit muncile murdare ale societăţii pentru binele unei elite. Crearea unor fiinţe mecanice cu inteligentă limitată este o soluţie ideală pentru aceasta problema.

-Cu tot respectul, interveni Garçon, dacă nu cumva slaba mea înţelegere îmi joacă o festă, din câte pricep eu domnul şi domnişoara nu sunt ei înşişi decât nişte fiinţe dotate cu inteligentă limitată şi create de oameni pentru a se pune în slujba unei elite. Cu cc drept sunteţi dumneavoastră mai inteligenţi şi mai privilegiaţi decât mine sau alţii de felul meu? Oare voî aveţi suflet'/ Oare chiar sunteţi îndreptăţiţi să vă bucuraţi de aceleaşi drepturi ca cele ale oamenilor, inclusiv de acela de a vă căsători...?
Fecioara sc înroşi.
- Ce idee dezgustătoare!
- ...sau de a vota, sau de a avea acces la cele mai sofisticate tehnici de programare care există?
- Acest om-maşină e mult mai inteligent decât mulţi duci pe care i-am întâlnit în viaţa mea, spuse Fecioara. O expresie îngândurată îi arcui sprâncenele.
-N-am să mă las contrazis de doi ţărani! susţinu Voltaire. Drepturile omului sunt un lucru şi drepturile claselor inferioare sunt cu totul altceva!
Garçon mai avu timp să facă un schimb de priviri cu Ioana, până în clipa în care Voltaire, într-un acces de orgoliu, se jură că o va pune la locul ei pe Fecioară în timpul Dezbaterii şi îi făcu pe cei doi să dispară de pe ecran.
Tech îşi acordă interfonul de birou ca să poată să intre în legătură cu Nim, care îşi făcu îndată apariţia pe ecran, şi apoi îi spuse:
- Din această clipă va putea să spună absolut orice doreşte. Am înlăturat orice urmă de ciocniri cu autorităţile pe care le-a avut vreodată.
- Slavă cerului! spuse Nim rânjind satisfăcut.
- Crezi că ar trebui să înlătur şi neînţelegerile cu tatăl său?
- Nu ştiu exact, răspunse Nim. în ce constau ele?

- Erau conflicte destul de aprige. Tatăl lui era un om pentru care disciplina la sânge era o lege, un simpatizant al mişcării jansénistе.
- Ce naiba mai e şi asta - jansenist?
- E o versiune catolică a viziunii protestante asupra religiei. Ştii tu, pretutindeni pândeşte şi se lăfăie păcatul, plăcerile sunt dezgustătoare, în special plăcerile cărnii... şi aşa mai departe.

-A, alea nu sunt dezgustătoare decât atunci când sunt înfăptuite corect! Tech pufni în râs.
- Se prea poate ca bătrânul tat-su să-1 fi făcut pentru prima dată să dea piept cu ameninţarea cenzurii.
Nim făcu o pauză de gândire:
-Ce dracu'! spuse el apoi. La urma urmei am putea să riscăm şi asta. Rău nu poate să fie.
In Marele Colisseum din Paris, Maquina era aşezată lângă domnul Bondieu. Aştepta, laolaltă cu alţi patru,sute de mii de spectatori, fremătând de nerăbdare, ca' cei doi, Voltaire şi Fecioara din Orléans, să-şi facă apariţia pe ecranul gigantic. Ai fi spus că urma un spectacol de gladiatori, însă vizibilitatea era cu mult înbunătăţită (hologramele măsurau o sută de metri în înălţime), iar oamenii secolului XXII erau mult prea civilizaţi ca să fíe însetaţi după sânge adevărat.
Războiuî fusese scos în afara legii în urmă cu optzeci dc ani, conform unei decizii luate în cadrul Tratatului Individualităţii Planetare semnat la New York. Douăzeci de ani trecuseră înainte ca Puterea Planetară să se instaureze ca să ducă la îndeplinire deciziile luate de Curtea Planetară, căreia i se supuneau toate naţiunile şi statele. Războaie comerciale acerbe, întreceri atletice, dezbateri de amploare înlocuiseră violenta trecută, ele fiind folosite ca modalităţi de a soluţiona disputeîe internationale.
Marea Confruntare, despre care se trâmbiţase că va fi eveni-mentul secolului, era urmărită teoretic de fiecare gospodărie din lumea civilizată. Mecano-agentii de pariuri circulau în voie prin mulţime colectând pariurile de ultim moment, însă Maquina refuză să parieze. La fel procedă şi preşedintele Corporaţiei Artifice împreună cu alti executivi ai firmei, care considerau că este o dovadă de lipsa de tact să speculezi rezultatul unei confruntări la care firma îi reprezenta pe ambii participanţi.
193
Pentru a-şi demonstra imparţialitatea, preşedintele se aşezase între Maquina şi Tech, care nu-şi mai vorbiseră din ziua şedinţei comitetului executiv. De cealaltă parte a lui Tech, se găsea' reprezentantul Scepticilor, care consulta programul. Imediat lângă acesta stătea Nim, bunul prieten al lui Tech şi îngâna cuvintele Imnului Planetar pentru care acum se ridicaseră în picioare toate cele patru sute de mii de spectatori. Era

partizanul Steagului înstelat şi se aşeză imediat ce răsunară primele acorduri ale Marseillezei. O privire aspră a domnului Bondieu îl făcu să se ridice imediat.
De îndată ce imnul francez se încheie, domnul Bondieu mtoarse către Maquina o faţă stupefiată:
- Ace! lucru nu poate sá fie ceea ce îmi închipui eu că este, spuse el.
Maquina îi urmări privirea până la un rând de locuri atlat undeva departe, în spatele lor, unde, pe o bancă, ceea ce părea să fie un mec-om stătea liniştit alături de o fată în carne şi oase. Numai fiinţele mecanice utile manifestării - cum erau vânzătorii ambulanţi, agenţii de pariuri - căpătau licenţă şi permis de intrare pe stadionul pe care se desfăşura Marea Confruntare.
-Probabil că e servitorul ei, spuse Maquina. Pe ea n-o impresionau micile încălcări ale regulamentelor într-atât de tare pe cât îl afectau pe Bondieu, care devenise îngrozitor de circumspect'de când un crainic tridimensional lăsase să se scurgă informaţia conform căreia Corporaţia Artífice se ocupa atât de simulacrul care avea să-i reprezinte pe Sceptici, cât şi de cel ales din partea Păstrătorilor. Din fericire, scurgerea de infonnaţie se produsese mult prea târziu pentru ca oricare dintre cele două părţi să-şi mai poată retrage proiectul sau să ia alte măsuri.
-Nici mecani-servitorii nu au voie să participe, îi aminti domnul Bondieu.
- Poate că fata e handicapată, spuse Maquina făcând un efort de a para nemulţumirea crescândă a lui Bondieu. Sunt convinsă că în acest caz se fac excepţii.
- în orice caz, nici măcar n-o să priceapă despre ce e vorba, interveni Tech, adresându-i remarca lui Bondieu.
- De aceea nici nu are ce căuta aici! replică acesta.
Tech semnaliza unul dintre agenţii de pariuri şi în mod ostentativ plasă un pariu pe Voltaire.
- în viaţa lui n-a câştigat un pariu! îi spuse Maquina clientului ei.
194
- Chiar aşa? zise Tech aplecându-se pentru a i se adresa direct Maquinei după alâta timp. Atunci de ce nu-ti pui banii dacă tot dai din gură?

Bondieu nu era deloc de acord cu jocurile de noroc sau cu pariurile, dar nu rosti nici cea mai mică obiecţie când Maquina făcu la rândul ei un pariu modest.
- Un gest pur formal, o mustră Tech, dacă ne gândim cât de mult eşti plătită pentru acest proiect.
- Nu mai mult decât tine, replică Maquina.
- Nu terminaţi odată? interveni Nim.
- Să-ţi spun ceva! zise Tech. Pun la bătaie toată retribuţia mea pentru acest proiect, în favoarea lui Voltaire. Iar tu pariezi cu partea ta pe anacronica ta Fecioară.
- Hei! spuse Nim. Opriţi-vă!
Preşedintele folosi ocazia pentru a se adresa celor doi clienţi ai firmei, Scepticul şi rivalul său Bondieu.
- Tocmai acest spirit ascuţit al competiţiei este cel care a făcut din Corporaţia Artifice liderul planetar în domeniul simulării fiinţelor inteligente. Noi încercăm să...
-Primesc provocarea, spuse Maquina, ale cărei relaţii cu Ioana d'Arc o făcuseră să ajungă la concluzia că factorul iraţional îşi avea locul lui în educaţia umană.
Voltaire, care se bucura să aibă parte de un public cât. de larg, nu se găsise niciodată în viaţa lui în faţa unui auditoriu atât de vast ca cel care se întindea acum la picioarele lui. Deşi destul de înalt în viata sa trecută, Voltaire simţi că numai în acel moment, când se uita la mulţimile imense de la înălţimea sa de o sută de metri, căpătase în sfârşit statura pc care o merita cu adevărat. îşi aranja peruca pudrată şi îşi făcu de lucru cu panglica strălucitoare de satin care-i era prinsă sub bărbie, întreaga adunare fremăta când, cu o mişcare alambicată a braţelor, Voltaire făcu o plecăciune adâncă în faţa mulţimii, ca şi când tocmai încheiase în acea secundă spectacolul vieţii sale. Aruncă o privire către Fecioară, care se afla în apropiere, ascunsă însă de privirile auditoriului în spatele unui ecran energetic ce se afla în partea posterioarâ a afişajului tridimensional. Ioana îşi încrucişa braţele prefăcându-se cu totul stăpână pe ea.
Voltaire lăsă mulţimii timpul necesar pentru a chiui şi a tropăi în voie, ignorând cu torul strigătele dezaprobatoare.

huiduielile şi fluierăturile care veneau de la aproximativ jumă-
tate din cei prezenţi - îi era clar că cel puţin jumătate din com-
patrioţii săi fuseseră întotdeauna nişte nătângi. Nu era el omul

care să pună capăt manifestărilor de adulare atunci când ştia bine că le merita din plin. Nu era el oare vârful de lance al tradiţiei intelecmaliste franceze, cel mai mare om de litere pe care 'îl avusese Franţa tuturor timpurilor? Nu i se cuveneau lui acum ovaţiile ca unuia care se întorcea pe pământul său natal după o absentă de peste patru sute de ani? Era înscris în soarta lui să strălucească în faţa norodului, iar el se cuvenea să îl aplaude şi să-i admire inteligenţa sclipitoare.
Când, în cele din urmă, moderatorul dezbaterii ceru să se facă linişte - poate un j>ic prea devreme - Voltaire îşi duse mâna în dreptul inimii. îşi începu discursul în stilul declamativ atât de drag cetăţenilor parizieni ai secolului al XVIII-lea: asemeni existenţei lui Dumnezeu, existenţa sufletului, oricum ar fi fost el definit' nu putea fi demonstrată, ci numai bănuită sau dedusă. Adevărul acestei deducţii se află dincolo de dovezile raţionale şi existenta pe care o presupune el nu este cerută de nici una dintre legile naturale, aşa cum va demonstra folosin-du-se de teoriile filosofice ale lui Newton, Darwin, Einstein, Seultete, Sindios, Kopfschmerz şi Pasallah în legătură cu Big Bang-ul şi teoria generală unificată.
Undeva departe, în sectoarele Colisseumului, Maquina se întoarse spre Tech şi strigă: < .
-Darwin, Einstein, Seultete! Ai trişat!
-Dumnezeu nu va fi păcălit! intona domnul Bondieu. Credinţa va birui.
Şi totuşi, continuă Voltaire, nu exista nimic mai evident în Natură decât lucrarea unei Inteligenţe superioare celei a omului, o lucrare pe care omul este în stare, până la un punct, să o descifreze. Faptul că omul este capabil să descifreze secretele naturii demonstrează că părinţii bisericii şi fondatorii tuturor religiilor din lume au avut dreptate: inteligenţa umană este o reflectare a aceleiaşi Inteligente Divine care'a creat Natura. Dacă n-ar fi aşa, filosofii naturalişti n-ar fi în stare să descopere legile care au precedat Creaţia, fie din cauză că nu ar exista nici o astfel de lege, fie pentru ca omul ar fi atât de străin de aceste legi încât nu ar putea să ajungă să le cunoască. însăşi armonia care există între legile naturale şi capacitatea noastră de a le descoperi demonstrează convingător că preoţii şi apostolii oricărei religii au dreptate atunci când susţin că'noi nu suntem

decât creaţiile unei Puteri Atotcuprinzătoare al cărei potenţial imens se reflectă în noi. Iar această reflectare în fiinţa noastră a Forţei Atotstăpânitoare poate fi numită pe bună dreptate cu termenul de suflet universal, nemuritor şi totuşi atât de particular.
- îi ridici în slăvi pe preoţi! exclamă uimită Fecioara.
Mai adăugă si altceva, însă Voltaire nu mai putu să desluşească ce anume din cauza haosului general care se instala în rândurile mulţimii.
-Incredibil! 'strigă din răsputeri şi moderatorul. Voltaire, străvechi duşman al autorităţii asupra spiritului şi al credinţei religioase, se pare că de fapt recunoaşte existenţa unui suflet nemuritor!
-Acţiunea hazardului, continuă Voltaire în concluzie, în sfera revoluţiei biologice şi la scara comportamentului particulelor subatomice, nu demonstrează în nici un caz că Natura şi omul, care la rândul său face parte din Natura ce este o reflectare a Creatorului, ar fi cumva accidentale. Hazardul este unul dintre principiile pe care se bazează funcţionarea legilor naturale. Acest principiu poate fi considerat ca analog celui conform căruia, în viziunea religioasă tradiţională, omul, asemeni materiei şi energiei subatomice, este liber să îşi aleagă propriul destin. Dar această libertate - deşi ar putea părea acordată la întâmplare - se supune legilor statistice într-un mod care îi este familiar omului. Incertitudinea devine sigură; certitudinea se pierde în nesiguranţă. Omul este, la fel ca şi întreaga Natură, liber şi determinat în acelaşi timp, exact aşa cum ne spun de secole doctrinele religioase, deşi, să nu uităm, ele folosesc un vocabular diferit, cu mult mai puţin precis decât al nostru. Multe conflicte şi neînţelegeri care s-au iscat între ştiinţă şi religie derivă exact de la această diferenţă.
-Doamnelor şi domnilor! urlă moderatorul. O întorsătură absolut neprevăzută a evenimentelor se petrece aici sub ochii noştri, în Marele Colisseum! Reacţiile celor prezenţi variază de la uluire la derută şi de la mânie la furie oarbă!
- Am fost greşit înţeles, spuse Voltaire în încheiere. Aş dori să mă folosesc de această ocazie ca să-mi cer scuze pentru neînţelegerile care au rezultat din faptul că eu am scris îndreptându-mi atenţia numai asupra erorilor pe care le face credinţa, nu şi asupra adevărurilor de bază pe care le intuieşte

ea. însă eu am trăit într-o epocă în care greşelile cauzate de credinţa religioasă erau la mare cinste, în timp ce glasul raţiunii trebuia să se lupte ca să se facă auzit. Astăzi, însă, se pare 'că se

petrece tocmai reversul. Raţiunea îşi râde de Credinţă. Raţiunea glăsuieşte pe toate drumurile, trâmbiţează în gura mare, în timp ce Credinţa e nevoită să vorbească în şoaptă. Aşa cum a demonstrai şi executarea, condamnarea pe rug a celei mai mari şi mai credincioase eroine a Franţei, Credinţa lipsită de Raţiune este oarbă. Dar, aşa cum a demonstrat şi superficialitatea care a caracterizat mare parte din viaţa şi opera mea, Raţiunea fără de Credinţă este neajutorată.
Cei'care până atunci fluieraseră şi huiduiseră, acum jubilau, în timp ce aceia care la început aplaudaseră se întreceau să îşi arate cât mai zgomotos şi mai furios dezaprobarea. Voltaire aruncă pe furiş o privire către Fecioară ca să poată vedea cum reacţiona ea.
r3eparte în mulţime, Nim se uită la Tech şi îngăimă:
- Ce naiba face individul ăsta?
- Al dracu' să fiu dacă ştiu!
- Cred că asta o să ţi se şi întâmple, literal, îi mai spuse Nim.
- Dumnezeu nu poate fi păcălit! strigă din răsputeri Bondieu. Credinţa va birui!
- Voltaire, urlă moderatorul ca să acopere mulţimea, a cedat de fapt podiumul rivalei sale - sau ar fi poate mai nimerit să o numesc fosta sa rivală-spre deliciul şi uluirea a mii de Păstrători ai Credinţei Domnului ce se află astăzi adunaţi în Marele Colisseum şi spre stupefacţia Scepticilor. O, ce surpriză extraordinară sc dovedeşte a fi această Confruntare!
- Nu pricep! zise Nim. Tu înţelegi ceva?
Lui Tech îi răsunară în urecfii cuvintele pe care el însuşi le rostise la ultima şedinţă a comitelului: „Voltaire lipsit de furia cu care ataca autoritatea statală şi clericală nu mai este Voltaire." Se întoarse spre Bondieu:
- Dumnezeul meu! S-ar putea să fi avut dreptate!
- Nu, Dumnezeul meu! se repezi să riposteze Bondieu. El nu se înşeală niciodată.
Fecioara îşi făcu apariţia din spatele ecranului care o ascunsese până atunci. Unde de şoc zguduiră masele care sc aflau la

picioarele ei, făcându-le să se îndoaie precum spicele în bătaia ploii.
- Domnul are perfectă dreptate! strigă ea asupra stadionului. Nimic în natură nu este mai evident decât faptul că natura cât şi omul sunt într-adevăr înzestrate cu suflet.
199
Scepticii urlară. Unii dintre Păstrători îşi exprimară bucuria. Alţii, cei care împăcau păgânismul cu credinţa că natura are un suflet, se foiră temându-se de o cursă.
- Oricine a avut ocazia să vadă colţişorul de ţară de lângă satul meu natal de la Domremy, sau marea biserică din Rouen va putea depune mărturie că atât natura, creaţie a unei flinte atotputernice, ca şi omul, creator de minuni, sunt înzestrate cu suflet şi conştiinţă.
Fecioara aşteptă ca,mulţimea de aşa-zise suflete civilizate să se calmeze pentru a-şi putea continua discursul.
- Dar ceea ce nu a spus strălucitorul meu prieten, este cum se leagă de chestiunea pusă în discuţie astăzi adevărul conform căruia omul are un suflet pe care el însuşi îl recunoaşte a fi universal, nepieritor şi în acelaşi timp unic.
Din nou mulţimea tropăi, huidui, jubilă, fluieră şi hăuli. Obiecte pe care Fecioara nu le putu identifica zburară prin mulţime şi pe deasupra ei. îşi făcură apariţia ofiţerii dc poliţie însoţiţi de ajutoarele lor mecanice şi începură să tragă în afara mulţimii pe câţiva dintre cei prezenţi.
Ioana aşteptă până când moderatorul îi făcu semn să continue.
- Sufletul omului este de esenţă divină! strigă ea. Păstrătorii îşi urlară consimţământul. Scepticii ţipară că nu
este adevărat!
- Este nemuritor!
Hărmălaia devenise într-atât de insuportabilă, încât oamenii îşi acoperiseră urechile cu mâinile ca să înăbuşe zgomotele a căror sursă nu erau decât tot ei înşişi.
- Şi unic! interveni Voltaire din spatele ecranului protector. Pentru Dumnezeu, nu uita să spui că e unic!
- Este unic, irepetabil! strigă Fecioara cu aceeaşi intensitate care caracterizează toate strigătele ei de luptă. Nici o altă fiinţă de pe pământ nu posedă un suflet asemănător cu cel al omului.
Voltaire sări pe picioare alături de Fecioară:
- Sunt de acord!

Iar mulţimea înnebuni cu totul.
Strigând, Ioana d'Arc îi acoperi şi îi reduse la tăcere pe cei adunaţi la picioarele ei, acum de dimensiuni enorme, privind către Voltaire cu neîncredere amestecată cu afecţiune şi confuzie. în loc să parcurgă la repezeală litania tradiţională, conţinând argumente de natură religioasă, pe care şi-o pregătise,

se întâmplă că în acel moment îi căzură privirile pe un punct aflat departe, în ungherele cele mai îndepărtate ale stadionului, un loc în care se zărea o fiinţă ce semăna suspect de mult cu Garçon cel cu inimă atât de nobilă. Aducându-şi aminte de refuzul, plin de compasiune pentru semenii săi, de a fi dezrobit fără ca mecani-fraţii lui să se bucure de acelaşi tratament, Ioana se trezi incapabilă să mai argumenteze vreo cauză care ar putea să îl priveze pe acest nobil individ de drepturile de care se bucura până şi cea mai umilă şi lipsită de strălucire fiinţa umană. Ii cedă podiumul cuvântării lui Voltaire, care se topea să aibă întotdeauna ultimul cuvânt.
Voltaire îl cită pe Newton, însă făcu o seamă de greşeli de interpretare.
- Nu, nu! îl întrerupse Ioana. Nu asta sugerează formulele sale!
- Chiar trebuie să mă pui într-o situaţie delicată în faţa celui mai mare auditoriu pe care l-am avut vreodată? E vina mea că n-am avut niciodată o minte bună pentru algebră?
Şi supărat, îi cedă cuvântul.
- Calcule, îl corectă ea, însă şoptit, astfel încât numai el să poată auzi. Nu e deloc acelaşi lucru.
Spre propria ei uimire şi isteria crescândă a mulţimii de jos, începu să explice înţelesul elementelor lui Newton, teoria relativităţii generale şi speciale dezvoltată de Einstein, principiu] incertitudinii formulat de Heisenberg, teoria generării iniţiale - Big Bang-ul lui Seultetc şi teoria unificată a câmpurilor elaborată de Kopfschmerz şi Pasallah- şi toate acestea cu o pasiune pe care n-o mai cunoscuse decât atunci când îşi mânase calul în luptă, pe sfântul şi gloriosul pământ al Franţei.
-Incredibil! spuse Voltaire. Tu, dintre toţi, să ai talent la matematici!

Ignorând strigătele de „Libercugetătoareo! Eretico! Vrăji-
toareo!" Fecioara îl remarcă din nou pe Garçon. în ciuda staturii sale imense, Ioana de-abia reuşea să-1 desluşească pe acesta în mulţimea din Colisseum. Totuşi, simţea că acea fiinţă o privea la fel cum ea însăşi îl privise pe episcopul Cauchon, cel mai blând dintre opresorii ei. Dar bunul episcop fusese probabil atins de graţia divină şi de mila lui Hristos pentru că Ioana nu-şi aducea aminte să fi avut de suferit din cauza lui.
Deodată, o lumină imensă îi apăru în faţa ochilor. Toate trei vocile, acoperind până şi haosul dezlănţuit pe stadion, i se adresaseră într-un glas la fel de clar ca cel al lui Voltaire.
201
- Este adevărat, se adresă şi ea mulţimii, convinsă că vocile erau cele care vorbeau prin ea, că numai Dumnezeu este în stare să creeze sufletul! Dar, întocmai precum Domnul şi-a înzestrat creaţia, pe om, cu suflet nepieritor, aidoma Hristos, din dragoste şi milă nemărginită, nu ar putea să refuze fiinţelor dotate cu inteligenţă artificială dreptul la un suflet. Nu este numai drept să fie aşa, ci este şi o dovadă de bunătate şi milă să dăm acestor fiinţe aceleaşi drepturi şi privilegii acordate acum întregii umanităţi!
Ultimele cuvinte fii nevoită să le strige ca să acopere urletele mulţimii.
- Chiar şi peruchierilor.
- Eretico!
- Renegato!
- Trădătoareo!
- Sentinţa originară fusese pe drept dată! Ar trebui arsă pe rug încă o dată!
- încă o dată? repetă Fecioara.
Se întoarse către Voltaire şi întrebă:
- Ce vor să spună cu asta?
Voltaire îşi scutură o scamă invizibilă de pe vesta de satin, vădit preocupat:
-N-am nici cea mai mică idee. Dar ştii cât de diabolice şi perverse în imaginaţia lor sunt fiinţele umane!
După care, fâcându-i cu ochiul Fecioarei, adăugă:
- Ca să nu mai vorbim despre cât sunt de iraţionale.
-Eu am trişat? îi zise Tech Maquinei. Ioana d'Axc explică teoria gravitaţională şi tu spui că eu am trişat?!

- Tu ai început! replică Maquina. Crezi că nu ştiu când mi-ai împânzit biroul cu camere de luat vederi? Crezi că ai de-a face cu o amatoare?
- Păi, eu...
- Crezi că din cauză că sunt femeie, nu pot să fac faţă unei competiţii încrâncenate, aşa cum faceţi tu şi Nim?
-Nu, eu... ^
- Crezi că dacă îţi admir într-atât faima şi ţie şi lui Voltaire nu sunt la fel de deşteaptă ca tine? Sau nu sunt tot atât de talentată? Crezi că nu pot fi la fel de iute şi de şireată ca tine?

- Dar e scandalos! spuse Monsieur Bondieu. Ce i-aţi făcut Ioanei? Ati vrăjit-o? Asta ar fi de-ajuns ca să mă facă să cred în vrăjitorie.
- Vrei să spui că nu crezi? spuse clientul lui Tech, unul dintre Scepticii cunoscuţi pe întreaga planetă.
în acel moment îşi lă'să iute capul în jos, însă, chiar şi aşa, fu lovit de un obiect zburător. El şi Bondieu începură să se certe, adăugând ciondăneala lor înfocată la hărmălaia generală, la strigătele indignate ale mulţimii. Până şi vocea moderatorului suna acum isterizată.
Preşedintele Corporaţiei Artifice, care îşi masase încontinuu tâmplele zvâcninde, murmură:
- Suntem ruinaţi. N-o să fim niciodată în stare să trecem peste acest handicap!
Atenţia Maquinei fu distrasă de mec-omul pe care îl observase mai devreme şi care acum, ţinând strâns mâna tovarăşei sale, o fată cu părul blond ca mierea, se repezea în josul stadionului, către ecran. Trecând ca o vijelie pe lângă ei, una dintre cele trei mâini libere ale sale şterse întâmplător fusta Maquinei.
-Pardon! spuse mecani-omul oprit în loc doar "pentru o clipă, îndeajuns însă pentru ca Maquina să citească numele înscris pe plăcuţa din faţă.
- Obiectul acela a îndrăznit cumva să te atingă? întrebă Monsieur Bondieu, tar fata i sc congestiona de mânie.
-Nu, în nici un caz, spuse Maquina în timp ce mec-omul, trăgând-o după el pe fată se îndrepta în goană spre ecran.
- îl cunoşti? întrebă Tech.
- într-un fel, da, răspunse ea. A lucrat la o cafenea faimoasă din Paris pe care o frecventam de câte ori aveam treburi în Franţa.

îl' modelase pe Garçon 213-ADM din cafeneaua simulată după acesta, exact aşa cum o modelase pe Fecioară după Ioana d'Arc. Ca toţi artiştii, programatorii de simulacre împrumutau de la viată, nu creau viata.
Ajutat de coate, Garçon îşi croi drum de-a lungul sectorului de stadion atât de aglomerat, trecând pe lângă oameni care ţipau, jubilau, batjocoreau - către figurile de pe ecran care îi èrau în chip ciudat cunoscute. Mulţimea din Colisseum explodase şi Garçon, ale cărui părţi componente, deşi metalice,

nu sufereau atingeri dure, nu dorea defel să fie ţinta unor proiectile zburătoare. Pe Amâna o ţinea strâns de mână, o trăgea cu forţă după el, însă rotiţele lui nu erau făcute pentru coborâri lungi. Trebuia să îşi ţină frânele activate şi astfel mai mult încetinea decât sporea viteza lor de deplasare.
Mişcarea lor nu rămase neobservată mulţimii de oameni. Debordând de dezgust - la vederea unei fete atractive care se ţinea de mână cu un mec-individ - Păstrătorii şi Scepticii iaolaltă îşi uniră glasurile pentru a slobozi insulte şi înjurături atunci când cei doi treceau prin dreptul lor.
-Zvârliţi-1 pe ăla afară! urlă cineva referindu-se la Garçon, care se zbârli la auzul pronumelui atât de dispreţuitor. Mecani-oamenii nu aveau dreptul să lie numiţi ca oamenii, cu pronume personale, ci erau chemaţi cu apelativul de „ăla", ca şi când disp< Stivele sale de percepţie nu ar ii fost la fel de sensibile c v>le ale oamenilor adevăraţi.
-Ce cav1'; aici chestia aia? tipă un om ai cărui ochi erau injectaţi de ar^g-băutură. Avem legi care pedepsesc neruşinarea asta!
- Mecani-vierme!
- Chemaţi poliţia!
- Dati-i un şut în dos!
- Crezi că tac-tu ar fi mândru de tine? îi strigă o femeie care avea un copil în braţe.
Amâna îi răspunse strângând şi mai tare mâna din stânga sus a lui Garçon şi atârnându-şi celălalt braţ de gâtul lui. Lui Garçon îi era dor să o sărute, însă acum era clar că nu nimeriseră nici locul şi nici momentul.
Când ajunseră la platformă într-un sfârşit, roţile lui se poticniră într-o gaură. Amâna îl ajută în timp ce, slujindu-se de toate cele patru mâini ale sale, Garçon înlătură din cale o grămadă de

containere şi cutii de floricele de porumb şi de drog-băutură.
Neştiind alt mod de a-şi exprima recunoştinţa faţă de cei doi eroi, el se postă în genunchi la picioarele celor două holograme imense.
Voltaire se uită în jos:
- Pentru Dumnezeu! Ridică-te! Nu suport să văd pe nimeni îngenunchind, afară doar când este cazul să declari cuiva iubire.
Apoi, Voltaire căzu în genunchi la picioarele imaginii imense a Fecioarei. In spatele lui Garçon şi al Amanei,

mulţimea dădu drumul şi la ceea ce mai ţinuse încă zăgăzuit din furia sa. Haosul deplin se dezlănţui.
Copleşit de admiraţie, Garçon se ridică şi o îmbrăţişa pe Amâna cu trei dintre braţele sale. Pe cel de-al patrulea îl aşeză cu grijă deasupra capului Amanei pentru a o feri de ploaia de obiecte azvârlite de masele care îşi ieşiseră din minţi.
- Se iubesc! Fac dragoste! exclamă Tech de pe locul său.
- Ştiu, spuse Maquina. Nu-i aşa că e frumos?
-E o înscenare! spuse Scepticul cel renumit pe întreaga planetă.
Bondieu nu spuse nimic. Nu-şi putu feri privirile de la spectacolul care se desfăşura în faţa ochilor lor. Mulţimea de Sceptici şi Păstrători ai Credinţei'putu să o vadă pe Ioana scotându-şi armura, pe Voltaire lăsând la o parte una câte una peruca, vesta şi pantalonii de catifea, într-un elan erotic năvalnic.
-Ar fi trebuit să ştim că americanii nu sunt oameni de încredere, sunt nişte occidentali încă mai decadenţi decât noi! De acum înainte partidul meu va semna contracte numai cu firmele asiatice!
-Nu vei mai avea parte de nici un contract cu Scepticii, adăugă şi clientul lui Tech.
- Sunteţi concediaţi! le spuse preşedintele Maquinei, care se afla în dreapta sa şi lui Tech, în stânga.
- E adevărat ce se spune despre francezi! spuse Maquina cu ochii aţintiţi la ecran.
-Nu, nu e adevărat! o contrazise Tech. O nevoie extraordinară de a demonstra de ce sunt în stare compatrioţii săi puse stăpânire pe el.
- Fii amabilă şi însoţeşte-mă la un pahar de drog-băutură. Am o propunere să-ţi fac. De fapt, două!

Acum că planeta întreagă văzuse de ce sunt ei în stare, nu mai aveau nevoie de Corporaţia Artifice. Vor forma Maquinatech. Ce echipă formidabila vor face el şi Maquina! Profesional şi în viată! îi vor lua pe Ioana şi Voltaire şi îi vor lansa într-un circuit international de cursuri publice, spectacole televizate, filme artistice, cocteiluri neoficiale la care simulacrul lor va fi prezent pe ecranul video al gazdelor, sau demonstraţii făcute companiilor şi guvernelor. Era o prostie să lucreze pentru

alţii! Ioana şi Voltaire vor munci de-acum pentru ei şi, în dulcele stil american, vor munci şi pentru ei înşişi.
- Locul acela unde mergem pentru un pahar de drog-băutură, mai întrebă Maquina, e cumva aproape de Oficiul braţelor de muncă?
- Nu, e aproape de apartamentul meu.
- Hmm! cu o voce încărcată de senzualitate, ea spuse: N-am putea să aşteptăm până când se sfârşeşte spectacolul?
Şi se întinse către el într-un fel care îl făcu pe Tech să îşi dorească să plece imediat.
- O să-î vedem mai târziu, spuse Tech şi adăugă în şoaptă -când vom fi numai noi doi.
Luând-o de braţ şi întorcându-le spatele lui Nim şi celorlalţi, îşi făcu loc, urmat de Maquina prin mulţimea dezlănţuită, până la cea mai apropiată ieşire.
îngenunchind în faţa ei, Voltaire murmură:
- Preschimbă-te în ceea ce am ştiut întotdeauna că eşti -femeie şi nu sfântă.
Arzând într-un chip pe care până acum nu-1 mai cunoscuse nici măcar în toiul luptelor, Ioana îi luă fata în mâini şi i-o apăsă pe sânii dezveliţi. închise ochii. Se legănă pierdută. Se lăsă cuprinsă de patimă.
La picioarele ei se zbătea un punct minuscul. Cineva îl atârnase de ecran pe Garçon 213-ADM care nu se mai afla în holospaţiu. Prin nu se ştie ce schimbare ajunsese să se mişte în spaţiul real, nesimulat, împreună cu blonda pe care o iubea. însă daca nu reveneau imediat în holospaţiu ar fi urmat să fie sfâşiaţi de .mulţime.
Ioana îl împinse la o parte pe Voltaire, înşfacă sabia şi îi ordonă să facă să apară un cal.

- Nu, nu! protestă Voltaire. Ar fi mult prea prozaic! Ultimul lucru pe care şi-1 mai amintea era ca Voltaire le striga vorbe de încurajare fetei şi lui Garçon. Apoi, întregul Colisseum, mulţimea înnebunită, cu fete roşii de furie, Garçon, fata cea blondă şi chiar şi Voltaire, dispărură deodată.

-~A, iată-te în sfârşit! o întâmpină Voltaire cu un zâmbet satisfăcut.

- Unde sunt? spuse Ioana pentru câteva clipe incapabilă să se orienteze.

206

- Domnişoara doreşte să comande?

întrebarea nu era decât o glumă, fiindcă Garçon era şi el aşezat la aceeaşi masă, ca egalul lor, şi nu aplecat asupra ei ca un rob. Ioana se ridică în picioare şi se uită spre celelalte mese. Oamenii fumau, mâncau şi beau ignorând cu totul prezenţa lor la una din mese. însă hanul nu era întocmai ca acela cu care se obişnuise. Bucătăreasa cea blondă, acum fără uniformă, şedea în dreptul ei, între Voltaire şi Garçon. Pe tăbliţa care purta numele hanului nu mai era înscris „Aux Deux Magots", cuvântul „doi" fiind înlocuit cu cel de „patru".

Ea însăşi nu mai purta costumul bărbătesc şi armura, ci un costum întreg alcătuit dintr-o bluză cu spatele gol şi o fustă care se oprea pe coapse lăsând în chip provocator să i se vadă picioarele. O etichetă prinsă între sâni dezvăluia aceeaşi siglă a unui creator de modă parizian (un trandafir de un roşu intens) pe care Ioana o zări apoi pe hainele tuturor oaspeţilor hanului. Voltaire era ostentativ înveşmântat într-un costum modern de satin roz. Slavă sfinţilor ei - nu purta nici o perucă!

- îţi place? o întrebă Voltaire jucându-se cu tivul fustei.

- Ë puţin cam... scurtă.

Fără nici o mişcare şi nici un efort din partea ei, tunica se lungi şi deveni o pereche de pantaloni strâmţi, de mătase.

- Exhibiţionistule!

- Eu sunt Amâna, spuse bucătăreasa întinzând mâna. Ioana nu era sigură dacă trebuia să i-o sărute sau nu. Se pare totuşi că nu. Fata îi strânse mâna şi i-o scutură.

- Nici nu ştii cât de mult apreciem şi eu şi Garçon toate câte le-ai făcut pentru noi. Ne-ai scos dintr-o cursă îngrozitoare.

Când mécani-chelnerul sosi pe rotile ca să preia comanda, Garçon 213-ADM se uită la Voltaire cu o privire tristă şi îi spuse cu o voce ce trăda amărăciune:
- Iar eu trebuie să stau la o masă în timp ce fratele meu e condamnat să stea numai în picioare?
-Fii rezonabil! spuse Voltaire. Nu pot să-i emancipez pe toti deodată. Altfel, cine ne va mai servi, cine va mai spăla vasele, cine va curăţa mesele şi spăla podelele? Am nevoie de timp de gândire. Până una-alta, eu vreau trei pachete de praf dizolvate într-un Perrier, cu două feliuţe de lămâie. Şi, te rog, nu uita: să fie subţiri! Dacă uiţi, am să ţi le refuz.
- Da, domnule! răspunse noul mecani-chelner.
207
Ioana şi Garçon schimbară priviri.
- Trebuie să avem foarte multă răbdare, îi spuse Ioana. Răbdarea este singura care îţi e de ajutor atunci când ai de-a face cu regi şi cu oameni raţionali.
Preşedintele Corporaţiei Artifice încuie pe dinăuntru biroul lui Tech.
- îi vreau pe amândoi şterşi din sistem! îi spuse el lui Nim.
- S-ar putea să dureze, spuse Nim. Nu sunt chiar atât de familiarizat cu ceea ce a făcut Tech aici:
Nim apelă partea de sistem care îi conţinea şi pe Ioana şi pe Voltaire.
-Vreau ca ăştia doi SĂ DISPARĂ DE PE FATA PLANETEI!
- S-a-nteles!
Spaţiul tridimensional din birou reflectă într-o clipă imaginea lui Voltaire şi a Ioanei.
- Nu poti să faci asta! spuse Voltaire sorbind dintr-un pahar înalt de terrier. Suntem invincibili! Nu suntem supuşi degradării şi pieirii ca flintele de came şi oase printre care te numeri!
- E arogant! fumegă preşedintele.
- Aţi mai murit o dată, spuse Nim. Puteţi muri din nou.
- Am murit? se miră Ioana. Te înşeli. Dacă mi s-ar 11 întâmplat vreodată una ca asta, sunt sigură că mi-aş aminti.
Nim studie pupitrul de comandă, apăsând pe rând tastele, încercând să obţină efectul dorit.
-Cei care v-au recreat au şters din memoriile voastre amintirea morţii. Tu, Ioana, ai fost arsă pe rug.

- Prostii, se răsti Ioana. Am fost absolvită de toate păcatele. Sunt o sfântă.
- Nici o flintă care este încă în viată nu este sfântă. Biserica are grijă ca sfinţii să fie cu toţii morţi demult. Nu se joacă ei cu chestiuni din acestea!
Se întoarse apoi către preşedinte şi-i spuse: -Aveţi la îndemână o brichetă cu laser? Puneţi-o în faţa ochilor eii
Nim tatona încă programul în timp ce preşedintele ridică mâna cu bricheta în dreptul privirilor Ioanei.
208
- Am condus la luptă mii de soldaţi şi cavaleri, le aruncă Ioana. Vă închipuiţi că un strop de lummă care străluceşte pe o sabie în miniatură mă poate speria?
-N-am găsit încă acea comandă de care avem nevoie, îi spuse Nim preşedintelui. însă am s-o descopăr eu! Trebuie! Cât despre tine, i se adresă el lui Voltaire, atitudinea ta faţă de religie s-a înmuiat numai fiindcă Tech ţi-a şters din memorie absolut orice conflict de care ai avut parte vreodată cu autoritatea statului şi a bisericii, începând cu pedepsele şi asprimea la care te supunea tatăl tău.
- Tatăl meu? N-am avut nici un tată!
-Asta nu face decât să dovedească ce-ţi spuneam: e totul şters din memoria ta, spuse Nim cu un rânjet.
- Cum de îndrăzneşti să-ţi baţi joc de memoria mea?! pufni Voltaire. Experienţa este sursa tuturor cunoştinţelor. Nu l-ai citit pe Locke? Redă-mi imediat părţile furate din memoria mea!
- Nu, nici nu mă gândesc s-o fac! Dar dacă nu taci odată din gură s-ar putea să îi redau ei toată memoria! Ştii bine că a ars de vie pe rug, până când n-a rămas din ea decât cenuşa! La dracu'! înjură Nim în clipa în care, în loc să adauge părţile lipsă din memoria Ioanei, chemă din greşeală în imagine o cafenea, un mecani-chelner şi o bucătăreasă.
- Înlătură-Ie! sări preşedintele închizând lumina laser. Nu te apuca să adaugi nimic, idiotule,'şterge total!
- Ce să şteargă? întrebă Garçon.
- Să şteargă Trandafirul şi Bisturiul, rosti solemn Voltaire. Apoi, răspunzând privirilor nedumerite ale lui Garçon, adăugă:
- Adică, pe mine şi pe Fecioara din Orléans.
Garçon acoperi cu două din mâinile sale mâna omenească a fetei blonde de la bucătărie:

- Şi pe noi?

-Da, fireşte! spuse repede Voltaire. Vă aflaţi aici numai fiindcă noi ne aflăm aici. Sunteţi figuraţia!

- Nu-i nevoie să răsuceşti cuţital în rană, spuse fata. Garçon şi-aşa suferă de prea puţină preţuire de sine.

- Dumnezeule! exclamă preşedintele. Se dondănesc precum soţia şi copiii mei acasă.

- A! găsi Nim. Cred că de data asta ne iese.

- Fă ceva! strigă Fecioara agitându-şi în van sabia.

209

- Au revoir, dulcea mea fecioară. Garçon, Amâna, au revoir! Poate că ne vom mai întâlni. Sau poate că nu.

Toate cele patru holograme se îmbrăţişară.

Nim ezită, întrebându-se pentru o clipa dacă distrugerea progra-mului nu se încheia pentru a face loc unui început de crimă.

Pe ecran, Voltaire începu cu o voce tristă, şoptită să se citeze pe el însuşi:

„Trist e prezentul de nu există sperantă-n viitor Nici fericiri n-aşteaptă sufletul muritor Când fiinţa umană este condamnată Să piară în tăcut mormânt cu mintea-i deodată".

întinse mâinile ca să mângâie sânii Ioanei.

- Nu prea e ceea ce ar trebui să fie! S-ar putea să nu ne mai vedem vreodată, însă... dacă totuşi ne mai vedem, fii sigură că am să modific eu cumva starea asta de lucruri.

Ecranul deveni brusc opac.

De pe buzele preşedintelui ţâşni un chiot de bucurie.

- Ai reuşit! Ai reuşit!

îl bătu pe spate pe Nim.

- Acum că am terminat cu ei, poate că vom reuşi să îi câştigăm din nou de partea noastră pe Monsieur Bondieu şi pe străvechiul său duşman „Ştie-Tot".

Nim zâmbi stânjenit, în timp ce preşedintele se lansă în promisiuni de promovare şi de creştere a salariului. Descoperise în cele din urmă procedura de anulare a programului, însă info-semnalele care mai alergau încă în aceste ultime clipe prin holo-spaţiu spuneau lucruri ciudate cui ar fi ştiut să le descifreze. Cavitatea aceea enormă, rezonantă de date, răsuna acum cu un ecou tulburător. Nim ştia că Tech îi dăduse lui Voltaire acces la infinit de multe metode de control numeric. Aceasta era o încălcare a normelor uzuale de protecţie, însă una minoră. Ce-ar

putea să întreprindă o personalitate artificială, deci din start limitată, având la dispoziţie ansamblul imens al tehnicii computerelor moderne?
însă atât Voltaire cât şi Ioana ocupaseră în vederea Dezbaterii spaţii enorme în memoria supercomputerelor, volume incomensurabile de date ce constituiau teritoriul propriei lor personalităţi.
In acele clipe, când îşi susţinuseră discursurile în fata stadionului şi a planetei întregi, oare acţionaseră ei la fel de
210
4
febril, alergând de-a lungul şi de-a latul reţelelor globale care împânzeau lumea umană până hăt-departe? Găsiseră ei oare crăpături şi scurgeri de date unde să poată să-şi ascundă segmentele informatice pe care le constituiau personalităţile lor re-create? Oare se răspândiseră, asemenea unor valuri de insecte devastatoare, în reţelele complexe ale lumii?
Avalanşa de indicii care îl asalta pe Nim ţintea către această posibilitate, Era sigur că în aceste ultime ore o forţă folosise mase enorme de spaţiu cibernetic.
- O să ne spălăm pe mâini de orice responsabilitate făcând o comunicare în presă, hârâi preşedintele. Ceva de genul: O criză de conducere..., după care o luăm de la capăt!
- Da, domnule!
Dar în acea ultimă clipă, când Nim încerca să îi anuleze pentru totdeauna pe toţi cei patru, Voltaire rânjise diabolic, îşi arcuise sprâncenele şi - mai înainte ca Nim să apuce să ducă la îndeplinire comanda de anulare - se făcu nevăzut. Se destramă asemenea unor fire de nisip, scurgându-se în jos în clepsidra timpului.
Pentru copiii privilegiaţi, accesul la simulacre este la fel de posibil ca şi accesul la cel mai apropiat computer. în anul 2150, o a douageneraţie se confruntă cu realitatea moştenită de ia părinţi -personalităţile simulate.
CUM MI-AM PETRECUT VACANTA _DE VARĂ
Pat Murphy
AnulUSO
SĂ NU MĂ ÎNŢELEGEŢI GREŞIT - n-am zis că nu-mi place Regina Victoria. Nu se ţine rău deloc pentru o bătrânică de vârsta ei. Cred că este grozav că tata a salvat-o de la a fi ştearsă din

memorie la laborator atunci când au decis că nu era mare scofală simulacrul ei. Pe când încă mai eram o puştoaică, a adus-o acasă şi a instalat-o în computerul nostru, aşa că m-am obişnuit să o am prin preajmă. Este ca şi cum mătuşa şi-ar muta cartierul general la tine în casă şi nu s-ar mai da dusă.
îşi pierde vremea prin sistem şi supraveghează tot ce se întâmplă. N-am nimic împotrivă - doar că nu vreau să mă supravegheze şi pe mine. Problema este că are timp berechet, într-o vreme conducea un imperiu întreg, pe când acum tot ce are de făcut este să păstreze ordinea într-o singură casă. Aşa că a început să-şi bage nasul în treburile mele. La. începutul verii mi-am dat seama că e cazul să fac ceva în această privinţă.
într-o după-amiază eram prin bucătărie luând o gustare de sushi cu soia. Boxele urlau ultimul hit al formaţiei Shari'a, grupul rock de fundamentalişti islamici care era în fruntea tuturor topurilor. Deodată vocea solistului se stinse şi melodia se încheie brusc. Regina Victoria mă fixa din ecranul computerului de deasupra cuptorului cu microunde. Şedea în fotoliul ei favorit, cu o ceaşcă de ceai şi o farfurioară cu fursecuri alături. Focul era aproape stins în şemineul din spatele ei. Nu părea prea încântată.
211
- Salut, Majestatea Voastră, i-am spus. De ce mi-ai închis muzica? Şi-a încreţit buzele, dar totuşi nu şi-a început obişnuitul refren despre faptul că zgomotele pe care le ascultam n-ar fi fost muzică. De asemenea nu mi-a amintit că sushi nu e bun pentru digestie. Era clar, ceva important i se învârtea prin cap.
- Suzy, puiule, ai ceva să-mi spui? mă întrebă ea.
Am molfăit o bucăţică de soia cu gust de crab, cântărind întrebarea.
- Pe moment nu-mi trece nimic prin gând, Majestate. Ochii ei se îngustară şi clătină din cap cu amărăciune:
- Ţi-am- verificat notele astăzi, spuse apoi. Se pare că ceva nu este în ordine.
- N-am idee ce poate să fie, am zis, făcând pe inocenta cât puteam eu de bine.
- Suzy, îmi spuse ea, nu se cade să-ţi schimbi propriile note. Am hotărât să încerc să-i răspund cu neruşinare:
- A, asta era! Bineînţeles că se cuvine!
Să vă spun ce se întâmplase: blegul care ne preda Programare 101 îmi dăduse un 5 pentru că nu-i plăcuse atitudinea mea - sau

proiectul meu de an. Trimisesem un virus care conţinea o urare de „Ziua Taţilor" la locul de muncă al tatălui meu. în timp ce făceam asta, am trimis acelaşi virus către toate computerele la care aveam acces - şi sunt al naibii de multe! De când tata s-a afiliat la Departamentul de Inteligenţă Artificială al Universităţii, sistemul nostru a fost conectat cu al lor, care este legat la rândul iui de multe altele. Virusul a ajuns mai departe decât îmi imaginasem. Din câte mi-am dat seama, am urat „La mulţi ani de Ziua Taţilor" la mai mult de 500.000 de persoane. Iar unii dintre ei erau tocmai din Confederaţia Han şi din Statele Unite Nigeriene.
Eram convinsă că mesajul meu de Ziua Taţilor era tare drăguţ. Şi nu era vina mea că atâtea sisteme de securitate erau găunoase. Dar tâmpitul care ne preda mi-a spus că avusesem noroc că poliţaii de computer nu îmi mirosiseră urma. I-am replicat că norocul n-avea nimic de-a face cu problema, ci era o chestiune de îndemânare. Nu i-a plăcut atitudinea mea. Zicea că aş fi putut provoca un scandal mondial. De dragul şcolii, a mai zis el, o să păstreze secretul acestei afaceri, dar nu îi era pe plac. A adăugat că am dat dovadă de o comportare inacceptabilă din punct de vedere social. Cred că se aştepta să-mi pun cenuşă-n cap ca să intru din nou în graţiile sale. N-am fâcut-o, aşa că iată-mă cu un cinci!

Şi ce?! M-am strecurat în sistemul şcolii şi mi-am schimbat nota. M-am gândit că este cinstit! Dacă m-am putut strecura printre codurile de siguranţă, însemna că meritam un 10, şi de aceea mi-am şi dat unul. Celelalte note le-am lăsat neschimbate. Până şi cinciul la întreceri Sportive a rămas la locul lui. Nu-mi place să-mi pun fundul la muncă şi nu-mi pasă dacă asta se ştie! Ce-i drept e drept!
I-am explicat Reginei toate acestea. Dar ea n-a crezut.
- Este foarte neplăcut, mi-a răspuns. îmi este ruşine de rolul pe care l-am avut în creşterea şi educarea ta. Te-ai arătat nerespectuoasă fată de profesorul tău, tatăl tău şi fată de mine.
- Stai un pic, Majestate! am protestat eu. Cred că te ambalezi degeaba! Ia judecă din punctul meu de vedere...
Dispăruse înainte de a putea să-mi sfârşesc propoziţia. Chiar în acea seară m-a pârât tatei. A urmat un conflict ele genul mamă-fiică, ceea ce-1 face pe tatăl meu să se simtă îngrozitor. Chiar nu

ştie ce să mai facă cu mine. Maică-mea a divorţat şi a şters-o pe când eram încă mică, aşa că, de când mă ştiu, tata se tot poartă cu mine de parcă ar fi mereu stingherit. Şi cred că acesta este unul dintre motivele pentru care a adus-o pe Regina Victoria în casă pe post de cîine de pază. Pe el îl depăşeam.
M-a chemat la el în birou.
- Ştii, nu putem admite o astfel de purtare, mi-a zis. Stătea în spatele biroului pe scaunul lui pivotant. O hologramă a mamei mă privea de pe raftul din spatele său.
- Haide, tată! De ce nu? am spus. Ce-i rău în asta? A clătinat din cap cu tristeţe.
- Dacă toată lumea ar face'astfel de lucruri...
- Nu toată lumea ar fi putut. Mi-a luat ore întregi ca să găseSc o cale să pătrund în sistem. Merit nota numai pentru că am reuşit. S-a încruntat, încercând să pară sever, cred. Nu prea se pricepea s-o facă:
- Regina mi-a sugerat să-ti interzic folosirea sistemului pentru o lună. Crede că această fecţie o să te înveţe minte.
Uneori, ştiu când e cazul să-mi ţin gura. M-am străduit să fac o faţă pocăită, şi cred că am reuşit chiar. Izolată de computer pentru o lună! - numai Regina putea să se gândească la o pedeapsă atât de oribilă.
- Dar cred că este prea aspră.
Am respirat uşurată. Până la urmă mi-a pus restricţii. Tata fiind şef al Departamentului, noi avem un sistem foarte bun şi o

legătură directă la reţeaua Universităţii. El urma să plece la o conferinţă despre ultimele invenţii în inteligenta artificială şi chiar înainte de a pleca mi-a pus capac, instalând sisteme de securitate care să mă oprească de la a folosi computerul în alt scop decât pentru teme de şcoală.
Deci, vara începuse şi eu eram dată la o parte. De fapt, nu era mare lucru. Mi-a luat o zi ca să trec de sistemele lui de securitate. Şi totuşi, mi-a dat bătaie de cap, iar mie nu-mi plac necazurile. Cel puţin nu cele de genul ăsta. Mi-am dat atunci seama că trebuie să fac ceva în privinţa Reginei, dar nu ştiam ce.
Mai întâi să vă explic cum stau cu sistemul. Cum nu se poate mai bine. Am un set de mănuşi furnizoare de date Koshiki şi o caschetă Kengiri. Cascheta se pune pe cap; tata mi-a dat-o de

ziua mea acum şase-luni. Pe dinafară cascheta este neagră şi netedă şi un pic rece la atingere. Pe dinăuntru - ei bine, pe dinăuntru este cu totul altceva. îti bagi capul în caschetă şi sistemul crează un decor virtual, oferindu-ţi imagini pentru ochi şi sunete pentru urechi. La revedere, ecran, la revedere, boxe! Cutreieri sistemul pe dinăuntru, nu te uiţi din afară la el. Acesta este spaţiul meu preferat!

Gustul pentru caschetă nu l-am moştenit, ci mi l-am format de capul meu. Tatălui meu (ca şi celor mai mulţi dintre programatorii mai în vârstă) nu-i place; preferă să păstreze o oarecare distanţă între el şi sistem. în ceea ce mă priveşte, mi-aş lua imediat un costum furnizor de date şi aş plonja în el. Aşadar, în a doua zi a vacanţei (după ce am pierdut-o pe prima pentru a trece de codurile tatălui meu) am pornit să hoinăresc prin sistem. Când mi-am pus în grabă cascheta, am văzut un vârtej de nori, modalitatea standard de relaxare a sistemului. Aerul mirosea vag a pudră de faţă parfumată, semn sigur că Regina fusese pe-aici de curând.

Vreţi să ştiţi cum e cu mirosurile? De fapt nu prea ar trebui să existe deloc, dar totuşi sunt. Cel puţin, fiecare specialist al caschetei le cunoaşte. Am prins o notă pe un avizier care susţinea că folosirea caschetei poate da creierului senzaţii vizuale, auditive şi tactile care pot fi interpretate greşit drept mirosuri. Cine ştie? Şi cui îi pasă? Programatorii demodaţi precum tatăl meu nu le simt pentru că nu folosesc cascheta, iar mirosurile ne dau nouă, specialiştilor, un aspect de care avem nevoie. Cred că nu contează prea mult de unde vin. Ştiu când

Regina şi-a băgat nasul pe undeva, pentru că îi simt mirosul de pudră şi asta îmi e de-ajuns.

Mi-am flexat mănuşile într-un mod care deschidea o nouă suprafaţă şi am auzit o voce care cerea o parolă de trecere. Cu ajutorul' codului prin degete, am dictat cuvântul care îmi permitea accesul într-un loc privat pe care-1 creasem cu o zi înainte. Mirosul de pudră dispăruse. Regina nu descoperise încă lucrul acesta.

In jurul meu pluteau comutatoare grafice într-o ceată uşoară. Fiecare reprezenta un program. Unele erau programe standard, programe educaţionale, accesul în spaţii publice, jocuri ş.a.m.d. Restul erau programe pe care apucasem să le ascund înainte ca

tata să-mi interzică accesul la ele. Un cub roz fluorescent, un duplicat al programului care îmi permisese să pătrund în sistemul şcolii, plutea în spatele trusei mele de scule, care conţinea o colecţie de subprograme ce deveneau folositoare când eram adâncită în sistem. Un roi de sfere, fiecare reprezentând un virus, atârna în spaţiu asemenea unui ciorchine de struguri.
Mi-am întins mâna, am prins comutatorul grafic pentru telecom şi am contactat-o pe amica mea Micmac. N-am întâlnit-o niciodată pe Micmac în afara reţelei, dar simt că este mai în vârstă decât mine. Poate cu mult mai în vârstă. O dată sau de două ori a vorbit despre cum era pe vremea când mănuşile furnizoare de date nu erau atât de folosite. Cred că lucrează pentru un pirat de informaţii, chiar dacă nu vorbeşte despre asta.
Cu o întârziere de câteva minute, un craniu argintiu apăru lângă telecom.
- Micmac? am întrebat.
Dedesubtul lui vedeam conturul degetelor ei care se mişcau în mănuşi - în timp ce vorbea cu mine, continua să lucreze la ceea ce făcea când lansasem apelul.
- Tu ai sunat?
în timp ce îl priveam, craniul se schimbă, devenind o faţă drăguţă a unei femei în vârstă cu părul coafat într-un stil ciudat, îi plăcea să schimbe chipuri. în timpul unei conversaţii, putea să treacă printr-o duzină sau"mai multe.
- Cine e aia?
Faţa femeii se încreţi într-un rânjet.

- Barbara Billingsley, alias June Cleaver. Mama lui Beaver. Din „Las-o pe seama lui Beaver". înainte să te naşti tu. înainte chiar şi de naşterea mea, însă eu am văzut reluări. Care-i baiul?
- Am o problemă.
June Cleaver facil o plecăciune. Faţa i se schimbă, părul i se întunecă. Chipul unei ternei orientale mă privea cu un aer binevoitor
-Quan Yin, Bodhisattva Compasiunii Infinite, spuse Micmac. Hai spune ce-ai de spus.

I-am povestit despre necazurile mele cu Regina. în timp ce vorbeam, a mai schimbat câteva feţe pe care le-am recunoscut: Maica Tereza, Budha, Isus şi Fecioara Măria.
- Deci m-am gîndit că tu mi-ai putea da o mână de ajutor. Poate nişte coduri mai bune ca s-o tină afară din...
-Nee!
Fecioara Măria scutură din cap.
- închide-o tu mai bine şi ea o să încerce şi mai abitir să intre. Instinctele materne mor greu. Ea încearcă să te protejeze.
- Să mă protejeze împotriva cui?
- Probabil de oameni ca mine. Rânjetul ei nu prea mergea cu figura Fecioarei Măria.
- Nu-mi eşti de ajutor, am zis.
Fata Fecioarei se topi şi se transformă într-una a unei femei superbe cu părul negru care avea un zâmbet atotştiutor.
- Mata Hari, spuse Micmac. Ce-ar fi să-i distragi atenţia? Ştiu eu cum. Există undeva o fantomă scăpată - un simulacru evadat al lui Bakunin, un bătrân anarhist. îi place să răstoarne guverne; lucrează cu exploziv! Cere-i să te ajute.
-Cum?
Mata Hari dădu din umeri.
- Spune-i care-i baiul, atrage-ţi simpatia lui. Te descurci tu! Sunt sigură că poţi. îl găseşti aici.
Mâinile ei zburară prin aer modelând un simbol în forma unei mingii. Mi-o pasă.
- Mersi, am zis. Te ţin eu la curent cu ce se-ntâmplă.
Fata i s-a schimbat din nou, întinzându-se pentru a forma o trompa de elefant. Elefantul avea o coafură tare sofisticată.
- Ganesha,» bolborosi ea. Hindu. Semn al unui început promiţător.
Şi dispăru.

Am activat simbolul şi un Rover, un subprogram specializat în luat urme, m-a condus printr-o serie de schimbări: mai întâi prin sistemul unui spital care mirosea vag a vanilie, printr-o urzeală de baze de date publice, prin colţurile zimţate ale complexului Lawrence Livennore (acolo sunt ascunse multe secrete militare, pute a sulf). Până la urmă am intrat într-un spaţiu liber. în faţă vedeam portocaliul buretos al Universităţii şi am mirosit obişnuita aromă dulceagă.

Am tras aer în nări şi n-am simţit nimic nou. Mirosul dulceag al Universităţii masca orice alt miros.
Roverul lătra pe lângă sistemul bibliotecii universitare. în timp ce mă apropiam, am auzit o hodorogeală ca şi cum cineva ar fi bodogănit cu voce joasă - şi mi-a ajuns în nas o duhoare de tutun. M-am apropiat mai mult şi am zărit sursa de sunet şi miros.
Un tip cu părul zbârlit bântuia de-a lungul sistemului bibliotecii universitare, bolborosind ceva ca pentru sine. Fără îndoială, un simulacru. întruchiparea bătăii de cap a câtorva maeştri ai computerului. Individul era cu totul acolo. O fată bărboasă şi lătăreaţă, un trup cu umeri lati. Purta o haină neagră ponosită şi nişte pantaloni asemănători. Scotea un fel de târşit în timp ce mergea de-a lungul marginii bibliotecii.
Roverul i-a dat târcoale schelălăind. I-am făcut semn cu mănuşa dreaptă şi subprogramul se repezi înapoi în simbolul său grafic.
- Hei! am strigat la moşneag. Te căutam!
Se chiora la mine pe sub sprâncenele zbârlite.
- Din ce secţie a poliţiei secrete eşti? m-a întrebat.
- Politie secretă? am scuturat din cap. Ce politie secretă? CCA?
'
- Cei ce mă urmăresc de când mi-am câştigat libertatea.
- Mă confunzi, am răspuns. Eu sunt de cealaltă parte.
- Şi care ar fi partea aceea? s-a uitat iarăşi fix la mine, cu mâinile în buzunarele pantalonilor săi lăbărţaţi, aşteptând un răspuns.
- Eu sunt de partea mea, am adăugat.
- Nu mi-ai răspuns la întrebare. -Ce parte este asta?
-Ah! Cred că este aceeaşi parte ca şi a celor mai mulţi dintre împătimiţii sistemului. Adică acei cărora nu le pla'c zidurile care-i tin înăuntru sau codurile care-i ţin în afară. Dacă eşti în sistem de o vreme, trebuie să ştii cum este. Jumătate din oamenii pe care îi întâlneşti aici sunt de partea mea.

- Şi cealaltă jumătate?
- Aia sunt în căutarea primei jumătăţi. Ei sunt cei ce clădesc zidurile şi închid căile de acces cu coduri. Cealaltă parte, aş zice, este cea care te vânează.
Făcu o plecăciune înceată. Nu-mi puteam da seama dacă îl convinsesem sau nu.

- Ai o viziune foarte simplistă asupra lumii, mi-a spus. Cred că eşti foarte tânără.
- O să fac 15 ani peste câteva luni, am protestat. Sunt destul de mare.
A zâmbit pentru prima oară:
- Spune-mi, atunci, cum distingi o tabără de cealaltă?
- După miros, am spus. După strălucirea din ochii lor, după tremuratul degetelor, din instinct. Cu ajutorul simţurilor.
- Poti să te-nşeli în felul ăsta.
- Din câte-mi dau seama, în viaţă îţi asumi riscuri şi faci greşeli - şi în final mori. Nu-ţi asuma riscuri şi într-adevăr n-ai să faci greşeli, dar de murit tot mori până la urmă. Poţi alege!
Citam pe Micmac, dar nu i-am spus.
Şi-a frecat barba şi s-a holbat la mine îndeajuns de mult pentru a mă face să mă simt prost.
- îmi sună cunoscut.
- Ei bine, o prietenă de-a mea a spus-o, am admis eu fără tragere de inimă. Micmac...
- A, o ştii pe Micmac! O revoluţionară înfocată. Şi pe tine te cheamă...
- Suzy Richardson.
Zâmbi cu gura până la urechi.
- Trebuia să-mi spui de la-nceput. Hai să mergem undeva să vorbim fără să fim deranjaţi. Vino după mine.
Se scotoci în buzunar şi scoase un pătrat voluminos. Apoi se întinse şi îmi atinse mănuşa.
O trecere tfşoară, un pâlpâit slab. Sistemul Universităţii dispăru fiind înlocuit cu nişte ziduri pictate cu păduri. Un foc ardea într-un şemineu masiv de piatră.
- Ce-i asta? am întrebat cu ochii la pătrat.
- Cadou de la un prieten, mi-a spus, îndesându-1 la loc în buzunar.
Şedea într-un fotoliu tapisat, în faţa focului.
- Ia loc, m-a invitat. Povesteşte-mi de ce mă căutai.

I-am spus povestea despre tâmpitul de profesor şi despre schimbarea notei, despre Regina care-şi bagă nasu' în treburile mele şi despre reacţia anormală a tatălui meu. Clătina din cap şi mormăia în timp ce povesteam. Când i-am spus despre reclama-

ţiile Reginei pentru că-mi neglijasem îndatoririle, nu s-a mai putut abţine:
- Nu înţelege că toate drepturile şi îndatoririle se bazează pe libertate? scutură din cap. Este inutil să tc oblige. îţi ia libertatea de decizie şi-ţi răpeşte demnitatea umană. Libertatea, moralitatea şi demnitatea ta constau în a face bine atunci când vrei, nu atunci când ţi se ordonă.
A ţinut-o aşa o vreme, despre drepturile şi libertatea mea, şi totul suna destul de bine, deşi eu am prins doar juma' de discurs.
- Micmac mi-a spus că asta va fi reacţia ta, am zis cu când o lăsase mai moale. Ce-ar fi să vorbeşti cu Regina pe tema asta în locul meu?
S-a încruntat:
- De ce crezi că voi avea mai mult succes decât ai avut lu? Nu m-am avut niciodată bine cu regalitatea. Nici cu Ţarul - deşi el trebuie să mă fi înţeles, acum de când este tovară'ş rus. Cred că ţi-ar fi mai bine fără ajutorul meu.
- Mai mult decât mine nici n-ai cum să strici. Pe mine nu mă mai ascultă.deloc. Cu tine, cel puţin, va dori să stea de vorbă. Oricum ai ceva comun cu ea, amândoi fiind simulacre.
Bakunin ridică o sprânceană.
- De fapt, noi avem mult mai multe în comun. Am fost pentru o scurtă perioadă la Londra în timpul domniei ei, refugiindu-mă înaintea întoarcerii în Polonia.
- Cu atât mai bine, am zis. Te va asculta. A clătinat din cap.
- Mi-e teamă că nu pot să folosesc atâta energie pentru o cauză fără speranţă ca asta. Am prea multe de făcut. Mă simt ca în 1848 când, la Paris, fusese proclamată Revoluţia. Erau mitinguri. şi procesiuni. Până şi aerul era plin de viată, de schimbare, era înmiresmat de vântul puterii şi al vremurilor noi. Dar a trebuit să plec de-acolo, să părăsesc Revoluţia îndreptându-mă spre frontiera poloneză, unde mi se simţea lipsa. întotdeauna, întotdeauna sunt prea multe de făcut. Nu p'oti fi în mai multe locuri în acelaşi timp!
îşi freca mâinile lui mari parcă nerăbdător să treacă la treabă.
- Ce vrei să faci?

Rămase cu privirea pierdută în foc, mâinile îi căzură în poală.

- Pe un avizier al Universităţii am găsit scrierile unui student care blestema restricţiile impuse de autorităţi. Am zăbovit ca să-i las câteva indicaţii, explicându-i metodele ce pot fi folosite pentru a le răsturna - dar nu puteam sta prea mult. Erau prea multe alte bătălii de purtat. în dosarele poliţiei, am găsit textul unui pamflet care cerea eliberarea oamenilor mecanici. Bineînţeles, am şters dosarele şi am pornit în căutarea omului care scrisese textul - nu mă pot devota numai acestei idei. Am auzit zvonuri că unele personaje istorice - simulacre, cum le spui tu - au reuşit să se elibereze. Voltaire, Machiavelli şi alţii. Aş vrea să-i găsesc şi să formez o echipă laolaltă cu ei -dar nu am timpul necesar. Mă grăbesc dintr-un loc într-altul mai repede decât am făcut-o vreodată în viaţă şi totuşi nu este de-ajuns de repede. întotdeauna mai este ceva treabă de făcut. Şi nu mai sper să o termin. A scuturat din cap deprimat.
„Atrage-i simpatia!" îmi sugerase Micmac.
- Nici nu poţi să le faci pe toate, am spus. Dar m-ai putea ajuta pe mine. Nu ţi-ar lua mult. Termină măcar un lucru! Ajută pe cineva să-şi câştige libertatea.
A privit în jos spre mâinile sale şi apoi spre faţa mea:
- Şi crezi că te pot ajuta?
- Micmac aşa credea şi eu la fel. Privi intens focul pentru o clipă lungă.
- Prea bine, o să încerc.
Nu-mi pierdusem vremea. L-am luat pe Bakunin cu mine şi ne-am îndreptat împreună spre coordonatele Reginei, lăsându-1 în spaţiul meu personal în timp ce luam legătura cu ea.
Totul împrejurul coordonatelor Reginei trăsneşte a pudră de fată şi a lemn ars. Simbolul grafic ce duce la camera ei de zi este o uşă din stejar masiv suspendată în eterul cenuşiu. Am ciocănit la uşă şi am intrat cu o reverenţă.
-Majestate, m-am adresat Reginei, am adus pe cineva pe care aş vrea să ti-1 prezint.
Scria în jurnal. Când am vorbit m-a privit cu suspiciune.
- Cineva cu care vrei să-mi faci cunoştinţă? a spus. Cine ar putea fi?
- Un domn rus care a vizitat Londra în timpul domniei tale. Este un... un.... personaj istoric, ca şi Majestatea Voastră! M-am gândit că te-ar putea amuza să pălăvrăgeşti puţin cu el.
Ochii ei se îngustară. Eram aşa de rar politicoasă.

- Cum l-ai întâlnit pe rusnacul ăsta?
- A participat săptămâna trecută la o serie de prelegeri, mintii eu.
Regina considera prelegerile ca fiind un mod foarte respectabil de a-ţi petrece timpul.
- A vorbit despre politică în cea mai mare parte. Un domn foarte înţelept. S-a întâmplat să-i menţionez că te cunosc şi şi-a dorit foarte mult să te întâlnească.
Şi-a îndreptat spatele şi şi-a aranjat rochia cu un gest reflex. Şi-a subţiat buzele curioasă, dar încă suspicioasă.
- Ruşii sunt o gloată de barbari, spuse ea încrezută ca-ntotdeauna.
- S-a născut într-o familie nobilă, am zis. Şi m-am gândit că ai fi fericită să întâlneşti pe cineva din vremea ta. Dar dacă nu... Am ridicat din umeri făcându-mă că plec.
- Eşti tot timpul nechibzuită, mă mustră ea. Dacă asta îţi face plăcere, o să-1 primesc pe domnul rus.
Şi-a închis jurnalul şi 1-a aşezat în spatele scaunului.
„Ca să-ţi satisfaci propria curiozitate", am gândit eu. Dar n-am spus nimic. I-am zâmbit doar şi am făcut o reverenţă înainte să ies pe uşă.
Când l-am adus pe Bakunin în cameră, el făcu o plecăciune, un gest curtenitor la care nu m-aş fi aşteptat din partea lui. Hainele lui negre păreau şi mai ponosite pe lângă mătăsurile Reginei.
- Mihail Bakunin, Majestatea Voastră, se prezentă el. Regina îl studie şi cu un gest graţios îl invită să ia loc pe un scaun.
- încântată să vă cunosc, domnule Bakunin.
- Sunt onorat, Majestate.
îi întoarse surâsul şi luă loc pe scaunul indicat de ea.
-Am avut plăcerea să vă cunosc nepoata. Un copil remarcabil, foarte inteligent.
Nu prea mi-a plăcut tonul acesta. Binevoitor, am gândit deschis gura ca să vorbesc, dar Regina m-a fulgerat cu pri»i i ea aşa că m-am gândit că e mai bine să tac.
Regina suspină uşor.
- Sunt de-acord că este deşteaptă, poate prea deşteaptă. Uneori e aproape o povară, spuse ea.

Nimic nou până aici. Regina nu fusese niciodată stânjenită când vorbea de mine la persoana a treia.
- Aveţi copii, domnule Bakunin?

El scutură din cap.
- Păcat. Am fost binecuvântată cu nouă copii. Mi-au adus bucurie în viată, clătină uşor din cap. Şi iată-mă trăind mai mult decât ei toţi.
Bakunin încuviinţă din cap.
- Probabil că vă este foarte dor de ei. Vă înţeleg. Eşti condamnat la singurătate când supravieţuieşti mult după ce ţi-a trecut timpul.
- într-adevăr! spuse ea, şi-1 studie vădit intrigată.. Bakunin se aplecă un pic către foc, frecându-şi mâinile
pentru a şi le încălzi. Ea îl urmări cu privirea.
- Prea multă căldură nu este sănătoasă, domnule Bakunin. Cred că frigul întăreşte sistemul.
- Asta era exact ce-mi spunea mie tot timpul. Am privit ca să văd cum va reacţiona Bakunin.
-Asta s-ar pute'a să fíe adevărat, Majestate, dar cât am stat în Siberia am început să duc dorul căldurii.
- Siberia? Ce v-a făcut să vizitaţi un loc atât de sinistru?
Zâmbetul lui Bakunin era forţat:
- N-am avut de ales, Majestate! Ţarul m-a trimis.
- Afaceri de stat? spuse ea, şi apoi continuă ca şi cum el ar fi fost de-acord:
Datoria ne poartă în locuri ciudate, şi mi-a aruncat o privire, sperând fără îndoială, că voi băga la cap. Nepoata mea îmi spune că ati vizitat Anglia în timpul domniei mele. Mi-ar face plăcere să discut despre acele vremuri. Trebuie să admit că lumea de-acum mi se pare nesatisfăcătoare. Nu sunteţi de aceeaşi părere?
Bakunin îşi ridică uşor capuî, ca un urs care simte vântul de primăvară, mirosind un conflict.
- Dimpotrivă, găsesc această lume deosebit de interesantă, îmi aminteşte de America vremurilor noastre. Am călătorit prin această mare ţară în 1861. Un loc al schimbărilor şi frământărilor. Dacă inima mea nu ar fi aparţinut Rusiei, aş fi putut fi fericit acolo.
Regina se îndreptă în scaun.

- Nu găsesc nici o fericire în această schimbare nefericită, domnule Bakunin.
- Nefericită! exclamă el. Cum puteţi spune că este nefericită? Poate, într-adevăr, este făcută după necesităţile Statului - şi de aceea este, ca întotdeauna, nefastă. Dar mare parte a apărut prin voinţa oamenilor şi asta trebuie lăudat.

Regina se încruntă:
- Nepoata mea îmi spune că sunteţi de viţă nobilă, domnule Bakunin.
- Sunt de vită nobilă, dar am devenit un om din popor. Regina îşi împreună mâinile lăsându-le să cadă în poală,
aplecându-se puţin înainte. Părea enervată.
- Mă consider ca făcând parte din popor, domnule Bakunin. Şi dacă un monarh poate fi din popor, cu siguranţă că şi un nobil poate.
Bakunin îşi trecu o mână prin părul lui rebel, răvăşindu-1 mai rău.
- Majestate, ca monarh reprezentaţi statul. Iar statul este neîndurător cu poporul; lucrează împotriva lui!
- împotriva poporului? se ridică vocea Reginei şi faţa i se înroşi. A fost sarcina mea să am grijă de popor, să-mi protejez supuşii. I-am guvernat cu o mână iubitoare, de mamă.
Bakunin dădu din cap, o mişcare înceată, ca a unui urs necăjit de muşte.
-Majestate, nu mă îndoiesc că aţi dorit numai binele supuşilor. Dar asemeni statului, dispuneţi de o forţă pentru a comanda. Acest lucru este valabil şi pentru puterea maternă. Cu forţă, răpeşti voinţa oamenilor. Chiar şi atunci când le ordonaţi supuşilor să facă bine, făceaţi în aşa fel încât acţiunile lor bune şă nu aibă valoare, pentru ca erau făcute în urma unor ordine, îndată ce binele este ordonat, el se transformă în rău, pentru că ati anulat voinţa supuşilor. Libertatea umană, moralitatea şi demnitatea constau în a face bine nu pentru că ţi s-a ordonat, ci pentru că recunoşti că aşa trebuie.
- Se vede cu uşurinţă că nu ati fost niciodată regină sau mamă, domnule Bakunin, spuse liegina glacial. înţeleg bine acum de ce a dorit nepoata mea să vă întâlnesc. Spera că într-un fel sau altul mă veti convinge să o las să se sălbăticească.

Bakunin deschise gura pentru a zice ceva, dar Regina ridică mâna pentru a-1 face să tacă.
- Lasă-mă să continui, domnule Bakunin. Când eram copil, aveam un respect deosebit pentru cei în vârstă. Tot astfel ar trebui să fie şi acum.
Bakunin se aplecă înainte în scaun.
-Majestate, cred că v-aţi uitat propriul trecut. Am citit cărţile de istorie; cât am stat în sistem, v-am citit jurnalele - ştiţi că v-au fost publicate după moarte. Dacă-mi amintesc bine,
224
când v-aţi suit pe tron, la vârsta de 18 ani, doreaţi nespus să scăpaţi de tutela mamei dumneavoastră. Şi vă călca pe nervi că-şi băga nasul continuu în treburile dumneavoastră: se plângea că mâncaţi prea mult, că beaţi prea multă bere, că nu vă purtaţi bine cu ea.
rvf-am uitat la Bakunin împietrită de uimire. Nu mi-o puteam imagina pe Regină necăjită de maică-sa.
Regina şi-a încreţit buzele şi şi-a coborât privirea, fixând podeaua.
- Păcat că fiica mea nu a distrus toate jurnalele mele, murmură ea.
Bakunin se aşeză mai bine în scaun.
- Chiar dacă le-ar fi distrus nu ar fi schimbat adevărul. Vă enerva autoritatea ca pe orice copil. La fel cum simte nepoata dumneavoastră azi. Copiii cresc, Majestatea Voastră - acum, la fel cum au făcut-o pe vremea noastră. Poate ar fi bine să vă întoarceţi la vechile jurnale. Recitiţi-le acum şi amintiţi-vă cum era când aveaţi 16 ani.
- Domnule Bakunin, depăşeşti măsura, spuse ea cu violenţă, ridicându-şi ochii pentru a-i întâlni privirea.
El dădu din umeri şi îi înfruntă privirea.
-Vă vorbesc cinstit, aşa cum aş face-o cu oricine. Dacă sunteţi supărată, este pentru că am spus adevărul. Poate că depăşesc măsura, dar eu nu cred asta.
Regina îşi lăsa ochii în jos privindu-şi mâinile şi tăcu pentru o vreme. Aşteptam explozia. Până la urmă, a vorbit încet:
- îmi fac griji şi pentru ea, zise. Mama ei... Lăsă cuvintele să se piardă.
- Ati făcut totul cum ati putut mai bine, răspunse Bakunin. Sunt sigur că mama ei ar fi de-acord.

îşi ridică privirea.
-Domnule Bakunin, nimeni nu mi-a mai vorbit aşa de deschis de multă vreme. Probabil de când a murit Albert. Mă voi gândi la cele ce mi-aţi spus.
îi studie faţa.
- Dacă nu mai sunteţi nobil, ce sunteţi acum domnule Bakunin?
- M-aţi putea numi filosof. Unii mi-au spus revoluţionar socialist.
Ea îl privi calm.
- Un revoluţionar? Curios! ~
225
- Vă alarmează cumva?
- Nu mai am împărăţie acum. De ce să mă alarmeze?
- Sunt fericit să vă aud spunând asta, /isc el.
- De ce, domnule Bakunin?
Când îi zîmbi; expresia ei era dulce, aproape cochetă.
- Pentru că mi-a plăcut să discut cu Majestatea Voastră
- Poate vom mai sta de vorbă, sugeră ea.
- Poate.
Când l-am condus pe Bakunin afară din cameră, zâmbea: -O doamnă extraordinară, zise el referindu-se la Regină
Sinceră şi deschisă. Păcat că a fost crescută altfel! Ar li fosl 0 revoluţionară excelentă!
- Poate puteţi să-i biruiţi educaţia, am spus eu. Se parc că v-a plăcut să staţi de vorbă cu ea. Am fost uimită văzând ce bine va potriviţi.
Se uită înapoi cu părere de rău.
-Mi-a plăcut compania ei, dar sunt multe lucruri de lacul. Nu pot sta aici să vorbesc fără noimă cu un fost monarh.
- Ba poţi, am spus. M-am tot gândit. Ai putea sta pe-aici - şi să-ţi conduci afacerile în altă parte a sistemului. Oricum n-ar fi chiar atât de greu să-ţi fac un duplicat.
Se posomori.
- Nu există decât un singur Bakunin.
- Nu neapărat. Acum eşti un program. Dă-mi câteva zile, îţi voi face câteva copii şi te voi ambala ca pe un virus - ştii, unul de acel tip care invadează alte sisteme şi se amplifică. N-ar trebui decât să-mi măresc spaţiul de memorie din ultimul virus cu câteva milioane de megabiţi şi să-i fac unele modificări minore.
încruntarea lui Bakunin era mai adâncă.

- îmi este greu să mă consider doar un program. Am dat din umeri.
- Când voi termina, vei fi în zeci de locuri în acelaşi timp. La Universitate, în complexul militar, în computere casnice, pe baza lunară, dar şi stând lângă foc, discutând în tihnă cu Regina Victoria. Nici o problemă.
Se chiori la mine. Ochii îi străluceau.
- Sute de anarhişti, murmură el cu o voce fermă şi scăzută în acelaşi timp. O armată de soldaţi, toţi făcuţi din acelaşi aluat. Nu există limite pentru ceea ce putem face - putem să instigăm studenţii, să eliberăm oamenii mecanici, să ne pregătim pentru Revoluţia inevitabilă.

-îti dai seama! i-am spus. Dar aş vrea să te întreb ceva înainte de a mă apuca de treabă. Când ai vorbit cu Regina, vorbeai ca şi cum mi-ai fi cunoscut mama. Ce-ai de spus?
-A..., spuse el, părând stânjenit. Cred că despre asta va trebui s-o întrebi pe Micmac.
Trebuia să mă mulţumesc cu atât; nu mi-ar fi spus mai mult.
- Deci va sta pe-aici până când termin eu treaba, i-am spus lui Micmac. Regina nu mă mai deranjează aproape deloc ziîele astea. Se află de obicei în camera de zi cu Bakunin, discutând despre politică. Ea îl citează pe Albert, iar Bakunin îi dărâmă argumentele bucăţică cu bucăţică, vorbindu-i despre drepturile omului şi libertăţile fiecărei fiinţe omeneşti. Nu ştiu dacă va ajunge să o convingă vreodată, dar o distrage şi mie îmi este de-ajuns.
Micmac făcu o plecăciune. în acea zi purta o mască de crom fără expresie, în locul unei feţe.
- Deci s-a aranjat totul, arh repetat. Mersi pentru ajutor. Fata se topi şi luă un aspect viu: chipul ascuţit al unui adolescent.
- James Dean, spuse ea, erou adulat de tinerii în rebeliune. Trebuia să te desparţi de Regină. Era şi timpul.
-Trecuse timpul, am răspuns. Am ezitat şi apoi am continuat: Ştii, aş vrea să te întreb ceva. De ce m-ai ajutat? Fata ei păli, luând înfăţişarea unei măşti Kabuki.
- De ce nu?

- Nu-i un răspuns mulţumitor, am zis. Am sentimentul că e ceva mai mult. O miros... Mă uitam lung la ea.
-Poate că m-am identificat cu situaţia ta. Mă simt responsabilă.
Am studiat masca palidă.
- Cum arăţi tu, de fapt?
Ezită, iar masca se schimbă şi se topi.
- Semăn cu tine, spuse ea dulce.
Am recunoscut figura care se formase în ceata hologramei: era cea de pe biroul tatei. Mama mea se uita şi ea ia mine.
- Ce, crezi că mă poţi învăţa tu pe mine cum să fiu o revoluţionară? am întrebat-o.
Apbi, deodată, lucrurile deveniră cu adevărat interesante...
Cuprins
INTRODUCEM UN SOLDAT. APOI: ÎNCĂ UN SOLDAT, ROBERT SILVERBERG...
MAŞINA DE RESUSCITAT, ROBERT SHECKLEY.........................
OAMENI DE STAT, POUL ANDERSON...
TRANDAFIRUL ŞI BISTURIUL, GREGORY BENFORD............
CUM MI-AM PETRECUT VACANŢA DE VARĂ, PAT MURPHY